

Nosce te ipsum

<https://hdl.handle.net/1874/330981>

2

**Tetrastichon iodon galli
rubiaceſis in opusculū
noſce te ~**

**Vertitur hoc libro sanctorum dogmate sacro
Precipuum graijs inter responsa chilonis
Exhibitum: et celo delapsum γυδει σε αυτοϋ
Quod valet expositum: quiuis se noscatyt ipsum.**

THE
MUSEUM
OF
THE
CITY OF
BOSTON
1850

Ego **Philippus** rota iuris vtriusq; doctor: illeq; oim minimus: hoc ipsum opusculū **Nosce te**: istructius plegi: ac diligentius p̄cūctat sum. Et quoniam ipsum nō modo sancte catholiceq; p̄positū reperit: **Venetias** mira vtilitate referatissimū. in huiusce rei testimonius me subscribere non dubitauit.

Ego **Johannes gusmaci** decretorum doctor: archiepiscopus mōt? silicis: ac plebanus sancte **Marię** noue de **venetijs**: sup̄scriptū opus: videlicet **Nosce te**: mira industria: ac oim optima vtilitate p̄positum vidi: et totum plegi: nihil in eo nisi quod orthodoxū sit inueniens: et cuilibz spiritali intellectui conueniens: Ideoq; i eius testimonium me propria manu subscripsi.

Nos Petrus frigeri? artium et theologie doctor: archiepiscopus corbiensis. Dicimus hoc opusculum intitulatum **Nosce te**: catholice et sancte p̄positū esse: quod quidē legim? et vidimus

Nos Adaphe? girardo miseratiōe diuina **Patriarcha** **Venetiarū**: **Dalmatię**q; primas et inspectione sup̄scriptorū dominorū qui fidem faciūt de sup̄scripto ope: et ex tali suasiōe et fide cōucti idem testificamur esse opus orthodoxorum et deuotum.

Gabriel brunus venetus ordinis minorum theologorum minimus: atq; almi venetiarum cōuentus guardian? indignus religioso viro domino **Johāni** carthusiensis ordinis salutē in domino. **T**ris libros quos de sui notitia p̄cipiose edidisti p̄sbyter benedictus germanus tuus ad me corrigēdos tuo nomine detulit: eosq; p̄ inquisitionis dignitate cuius vices gero omni cura: studio: ac diligentia plegi. satisfeci quidē officio: sed voluntati nequaquā. Quid enim in libris tuis corrigendum: cum omne emendatus: fidele: atq; molestum inuenias: **S**i phiāz a me limandā respicis: duas eius partes grāmaticā. s. et rethoricā quarū a te prima elementa (vt ita dixerim puer accipi) p̄politās inueni. **S**i diuinam theologiam nihil aut p̄fectis aut doctorib? et ceteris sacris litteris vt mihi video: alienum scripsisti. **Q**uare liber iste **Nosce te**: nihil p̄fert quod nō sanctum: nō catholicū. nō salutarē videat? hic deprimit vitia: virtutes sublimat. et in vtraq; vita tam actiuos q̄z p̄templatiuos ad verā inducit gloriā. **S**i q̄s piā hunc legerit nemini detrabet: sed potius mordentē linguam secans: iuxta tui codicis sententiā seipsum p̄gnoscat. **V**ale mi p̄ et q̄nq; tuis orationib? mei sis memor. **V**enetijs kalēdis februarij Anno salutis **M**.cccc.lxxx.

Unicuique ac singulis fidelibus catholicis atque sancte matris ecclesie doctoribus magistris nec non et cunctis cultoribus sanctissime fidei christiane offero presentibus atque humiliter deuoteque subyctio opusculum. Nosce te, interpretatum ad diligenter et accuratissime corrigendum in quacunque parte eius capitulo, paragrapho, clausula, usque ad unum uerbum minimumque iota: cuiuscumque uel qualiscumque fuerit erroris macula sordidat. Quoniam nequaquam ab ecclesie sacre opinione discedere cogitanti: neque penit. Et in huius optime mee intentionis effectum et testimonium hic infra et per totum signum sanctissime crucis domini nostri ihesu christi imprimere decreui atque studui.

Ad intentionem scriptoris intelligendam.

Ne putes obsecro mi lector: me ad hoc que in opusculo reperies isto dicitasse ut aliquis hinc sese excusatum discat in peccatis reddere suis: quum arguit tui iuste: tunc in iuste. Cum Iohannes dicat apostolus. Et si dixerim non habere peccatum nos ipsos seducim: et ueritas non est in nobis. Et ideo bonarum mentium est ibi culpam agnoscere ubi culpa non est. itaque quilibet spiritualis aut contemplatiuus maxime veniam sibi dari ab irreparentibus humiliter magis exposcat quam ipsum excusatum indicare. Sed ad hoc codicem hunc edidi ut charos meos in temerariis iudiciis cautiore reddam: ne suos in presens antiquiores: et aduersus exptos magistros prelatos ipse insurgere audeat ex diffinitione iudicij iniquitatis cum cor hominis ipsius scrutabile sit: sic et dei iudicia: abyssus multa: nisi forte offitio coartent: aut maxima urgente necessitate sine periculo. Tunc uero derelictis odio: impietate: ac persecutione simul et intentione pueris: proximum mansuetis humanissimisque monendum est uerbo: inter se et ipsum solum more euangelico: qui si te non audierit unum uel duos adhibeas testes. Et si ne adhuc audierit dicito ecclesie: uidelicet presidenti. Si denique nullam penit. emendationem proueneris subsequuta sit tibi tanquam ethnicus et publicanus: et eius a consortio discedas omnino. Si uero audierit et alterum in uirum permutatum uideris una quidem cum angelis dei illi congratulari de salute et inuolutione uirtutum uelis. inter quos maius est gaudium de uno peccatore penitentem agere quam supra nonaginta nouem iustos penitentem non indigentem. Sic ergo et omnes qui in delicto secuti sunt eum: emendatione et penitentia pedisequos et imitatores eius esse conentur.

Oratio ad infrascriptos.

Opus Mosce te interpretatum ad suos diuersis degentes religio
nibus dilectos filios.

Cum nihil iucundi: nihil felicius: atq; gloriosius esse possit:
q̄s suam ⁊ pximi poptare salutē: ea tñ mansuetudine et
charitate quaz dominus obtulit. Magdalene: chananee
mulieri adultere: latroni deniq; pendēti in ligno: cui hodie mecum
eris ait in paradiso. Porro nihil p̄nitiosius: nihil truculentius q̄s
iudaica rabie oculata dei iudicia: p̄missiones ⁊ misericordias: vos
nonūq; ⁊ gratiarū p̄sequi largitatē. Et qm̄ nonnulli sunt sprobi ⁊
inexpertī: qui humana prudētia ac sapia (que ap̄d deū stultitia ē)
audēt ac p̄sumunt sacrorū doctoꝝ dictis ignorantē eorū sen-
tentias ⁊ falsas affirmare opiniones: in his que nec oculus vidit:
nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. neq; ipsi vnq; mi-
nimam diuini amoris gustarūt scitillam. Et insuper de bonis ma-
lisue spiritibus aduersus inexpertos iudicia p̄ferre non verentur
immo omni impietate seniorum deuotiones ⁊ gratias calumnian-
tur: detrahentes verbis ac scriptis: ⁊ opere p̄sequunt illos. Ego
autē ea etiā que vna voce fratribus meis qui mecum sunt aperui
vobis quos deus per diuersa sacrarum religionum tabernacula
collocare dignatus est impartiri studui: ne in huiusmodi errorib;
p̄cipitare videamini. sed magis in timore ⁊ tremore vestra nita-
mini salutē vendicare. Si vero pximi salutē optatis. orationibus:
⁊ lachrymis iquirite: nō p̄fectio: odio: ⁊ seueritate. Hec. n. sunt
q̄ docui vos: quum me vob in spūales p̄res ac p̄ceptores donare
coegissetis. vsq; dū pater eternus ablatos ad se suisq; in obsequiis
varijs p̄stituit. p̄fecturos vocare dignatus est. Tametsi nōnullos
vestrū prudentia siue litterarū eruditioe me nouerim egregie sus-
perasse: etate tñ ac laborū exp̄ientia nondū p̄cedē valuisse. Tra-
tamē fretus humanitate plecta quedā a me: ⁊ opere experta p̄sti-
tūl indicare: vt cautiōres in deceptionib; ⁊ in gratijs sitis: ⁊ in do-
ctis spiritualib; eruditiores effitiamini sup hoc iseri? appposito oꝝ
die. Quū nemēs in dilectione dei. p̄ficere posse tā intelligim?: nisi
sue statura ⁊ mētis ne dicā corpis p̄gnouit habitū: opusculū
Mosce te interpretatū: nō tñ edidi: s; diuersorū doctoꝝ sanctoꝝ
q; viroꝝ tā sentētis q; de x̄bo ad x̄bū p̄pilauī: ne meis q; opini-
onib; audeat insultare. Oia tñ singulaq; hoc i opusculo tum a me
p̄scripta: tūq; aliā oīm subitio doctoꝝ ecclie sacre correptionib;
23

emendanda. Atz in huiusmodi intentionis mee p̄firmationē in oīn
pagiarū inferiori in margie verillū sanctissime crucis ip̄imē p̄titul
diuisiones aut operis hui⁹ in tres disponunt libros. quoruz vni
cuiqz varia assignant capitula. Pr̄imus ergo liber de statu traco
tat spiritualium animarū que mentali habitu vitā pagunt actiua
aut qui ad p̄templatiuā deducunt. Secundus quidē sanctorū vis
rorum ostendit sententias: auctoritates: z dicta. videlicet in iustifi
cationē z renouationē eorū qui speciali electione ad arcē diuinit⁹
p̄templationis eligunt. Terti⁹ deniqz liber signa inditiqz reuo
cationis predictarū aiaruz aperit dilucidissime. Deinde autoritas
tibus. exemplis: z similitudinib⁹ erro:ē increpat detrahētū renouat:
iuxta sententias diuersorū doctorum scribentū de colluctatione
sanctorum in tempore iustificationis: z de diuersitate angustiarū
Angustiarū inquam z p̄secutionū quibus tā a deo q̄z a malis an
gellis q̄z z a bonis: similiter ab hominib⁹ bonis z iniquis cruciant⁹
electi. Unde Augustin⁹. Ecce baptizati sunt om̄es: iustificati sunt
a peccatis. restat tamen lucta cum carne: cū mundo: cū diabolo.
Qui aut luctat aliquñ ferit: aliquando p̄cutit. aliquando vincit. ali
quando perimit. Ideo Bernardus super cantica. Quantūlibz in
hoc corpore manens. p̄feceris: erras si vitia putas emortua z non
magis suppressa: velis nolis intra fines tuos habitat iebuse⁹. sub
iugari potest: exterminari nō potest. Idem de tribus statibus elec
torū. Inuenit. p̄fecto ap̄d deū z verecūda p̄fessio qua se hūilians
do deitiat. Et p̄sp̄ra deuotio vbi se inouādo resitiat. Et iucunda
contemplatio vbi exercēdo quiescat. Idem in sermōe. Alij vacant
sancte p̄templatiōi. alij dediti sunt superne administrationi: alij in
amaritudine anime recolunt annos suos tanqz vulnerati dor
miētes in sepulcris. Hinc ait Gregorius in dialogo. Sine laboris
certamine nō est palma victorie. Idem: Nonnūqz domi⁹ eis etiā
quibus magna dona tribuit parua quedam reprehensibilia relis
quit: vt semper habeant contra quod bella gerant: z deuictis ma
gnis hostibus mentem non erigant: quando eos adhuc aduersarij
in minimo fatigant. Iux illud Augustini in epistola. Quem nō po
test diabolus deuorare seductum ad nequitia: pharam ipsius ins
quinare conatur. vt si fieri potest opprobrijs z malarum linguarū
detractione desitiat: vt sic in eius fauces ruat. Si autē nec phar
mam innocentis maculare potuerit: hec ei persuadere molitur vt
per maliuolas suspitiones deficere se iudicet: z sic ab illo ip̄licat⁹

abso:beatur. **M**ultum quidem interest inter lapsum actiuorum
et contemplatiuorum. Nam actiui qui spiritu et seruiore minie pre
occupantur tanq̄s claro lumine humano p̄stituti ad vniuersa dei
precepta totiusq̄ sancte matris ecclesie leges ac mandata strictis
us obligantur. Tolerantur autem contemplatiui qui tēpore tēo
tationum diuina permissiōe tanq̄s a solis occcati radijs: ex sp̄s̄t
absentia reprehensibilia agere coguntur ne de nimia dei famili
aritate lactare se presumant: prout similitudine: exemplo. et auto
ritate hic prope breuiter intimabo. **A** similitudine. **M**ore eteni
precellentis cuiusdam magni regis aut incliti imperatoris agere
dominus solet qui filios quos delitijs educauerint a cunabulis
sumpta virili toga ad ardua strenuacq̄ militie exponunt: vt regni
sceptrum labore virtutum felitius gloriosiusq̄ discant acquirere
ac obtinere. **S**i percutiuntur increpantur: si superantur arguunt
nunq̄s tamen a gratia et dilectione paterna alienantur. **S**erui aut
dum superantur et fugiunt hostibus terga vertentes: i patibulis
et in crucem malam omnino necantur et pereunt. **U**t in exemplo
David et **S**aulis. **D**avid quem in dilectum filium deus elegerat:
a quo eterni regni sceptrum hiesum filium eius possessurum susci
pere decreuerat dicens. **D**e fructu ventris tui ponam super sedē
meam in gloriam videlicet eternam. **I**mpie quidē: faciorissime:
atq̄s enormiter deliquit. **D**isplicuit enim deo: sed increpauit et ar
guit eum per prophetam penitentiam ei addens: non tamē per
didit eum: quia dixerat illi. **I**nueni **D**avid seruum meum oleo san
cto meo unxi eum. **I**n eternum seruabo illi misericordiam meam:
et testamentum meum fidele ipsi. **M**isericordiam autem meam
non dispergam ab eo: necq̄ nocebo in veritate mea. **S**aul autem
etiam a domino in regem super israhel et iudam electus fuerat: et
per prophetam **S**amuelem oleo inunctus peccauit: non tamen
proximi vrozem vsurpans: non ciuium suozum necem perpetrans
sed solum ori non obediendo domini in gregibus et armentis boū
ac pecudum morti et perditioni parcendo de is tamen in holocaus
stum domo obtulisse dicitur: cui dominus iratus nec veniā quā pe
titerat reddidit in laborū suozū mercedē: nec i suū p̄spererat sacris
fitium. **Q**uā nō ex fragilitate errauerat nature: sed solo superbie
ac marie p̄sumptiōis vitio deliquit. iō a **S**amuele dictum est ex ore
dñi cū eēs puul⁹ i oculis tuis caput i tribub⁹ israhel fact⁹ es vnct⁹
ex te dñs i regē sup israhel: et misit te dñs i viā: et ait. **V**ade iterfice
peccatores amalechi. r̄c.

Quare non audisti vocem domini: sed versus ad predam es: et fecisti malum in oculis domini. **O**rdedit autem Saul omnia perfecisse iuxta vocem domini preter armenta ad holocausta que non interfecerat. **I**ncrepauit Samuel Saul magis dicens. **N**unquid vult dominus holocausta et victimas et non potius ut obediatis voci domini et cetera. Saul vero postea queso ait: peccatum meum et reuerentiam meam cum ut adorem dominum. **E**t ait Samuel ad Saul. **N**on reuertar tecum quia peccasti sermonem domini et peccit te dominus ne sis rex super israel. **E**t conuersus est Saul ut abiret. **D**enique iuxta domini sermonem sauciatus a philisteis semetipsum miserabiliter interemit: et perijt Saul cum filiis suis: et datum est regnum David qui ut supra et ipse peccauit coram domino: sed non ad intermissionem damnationis: quia non ex eleuatione superbie sed occecatione diabolice instigationis facinus pessimum fragiliter perpetravit. **U**nde peritratione ductus veniam permeruit et impetrauit. **Q**uomodo dixisset ad natanael prophetam qui vindictam et domini ultiones indicauerat duobus tantummodo verba peccaui domino. **C**ui quaprimo respondit et ait **N**atan. **D**ominus quod transulit peccatum tuum: non morietis. **Q**uod enim tam pie secum egit dominus ex ore eius capiamus: cum ait in psalmo. **V**enite audite et narrabo omnes que timetis deum quanta fecit anime mee. **A**d ipsum ore meo clamaui: et exultauit sub lingua mea. **I**niquitate si asperi in corde meo. **S**ed aduertens dilucide truculentia facinoris: non exaudiet dominus. **P**ropterea exaudiuit deus: et attendit voci deprecationis mee sed quoniam insipienter egi: et inaduertenter: ideo **B**enedictus deus qui non amouit orationem meam et misericordiam suam a me. **N**empe impossibile esse censendum est: cor semel dei dilectione repletum vacuari posse: ut mundi vanitatibus preoccupetur. **C**orporea tamen fragilitate non nisi domino permittente coinquinari potest electus sensibus ex amore vel timore aut ignorantia: nunquam tamen malitia seducitur. quia fortis est. ut mors dilectio. ut dicitur in canticis sicut in **M**oise: et **A**aron: **M**aria: **P**etro: **P**aulo: et ceteris sanctis errantibus. **N**am **A**aron dum in monte dilataret moram sine nauis **M**ois pro tabulis testamenti: terrore ductus populi vitulum constabilem in deos illis construxit et aram. et mane surgens obtulit holocausta et ostias pacificas dicens. **H**ic sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. **E**cce quam magnum quamque enormissimum scelus perpetrasset **A**aron audistis. **V**eritatem accepta

Illius excusatione quia causa timoris populi nō malitie gratia es-
gisset: veniam obtinuit a domino qui stragem non minimam fidei
lussit in populo pro eodem peccato et malitia cordis consumpto.
peccauit secundo Aaron vna cum Moise coram dño ad petram
contradictionis et dissidentia. Incepauit eos dominus penitens
tiamq; adijti ens illis non tamen misericordiam abstulit: sicut ab
his quos murmurantes contra dominum prostrauerat in deserto
Et sicut principibus populi quos contra solem iusserat esse suspē-
sos: dicens Moisi in monte quom faciem domini videre possus
lasset. Ego ostendam omne bonum tibi: et vocare te faciam nomē
domini coram me. Et miserebo: cui voluero et clemens ero in quē
mibi placuerit. Et ita factum est nunc in ipso et Aaron fratre suo.
Sic etiam tertio in Aaron et Maria egit sorore Moisi: qui pecc-
cantes in Moisen propter ethiopiā lepra: et diebus decez extra castra
penitens expulsa remansit: neq; occidit eā sicut nolētes: Datan:
et Abiron: verbis acquiescere Moisi: sed audacter freti sunt thur-
ribulis suis aduersus Moisen et Aaron sistere ante dominū: quos
a terra deglutiri voluit: et viuos in inferno sepiliri illico pfundum
Hinc ergo presumendum est q; deus is qui recto sunt corde q; q; s
sensuali fragilitate seducantur facili obtemperatur venia. Sicut
petro accidit in negatiōe domini et in errore baptismi. Et Paulo
ante conuersionem in persecutione ecclesie primo. secundo vero
in pontificis blasphemia misericordiam nō solum a domino vena-
dicarunt: imo pre ceteris electionis dignitatem obtinuerunt: vis-
cente domino Petro. Tu es petrus et super hanc petram edifica-
bo ecclesiā meā: et porte inferi nō preualebunt aduersus eā. De
Paulo autem segregate mibi inquit Paulum. Elegi enī eū mibi
in vas electionis: ostendam autem illi quanta eum oporteat pro
nomine meo pati. Non lude sic euēire promiserat: sed magis Lon-
gino: qui dum lancea domini aperuisset latus illico visum compos-
reum et anime salutem suscepit. Quid vltra loquar in confirmas-
tionem propositi nostri vt ab exemplo antiquorum vetustorumq;
patrū et sanctorū: q; precipue et spāli electione sunt vocati in corde
ac si fundēsi diuinit' custodiunt ne peccare i dñm deū suū possint
i penā damnatiōis s; vēie. Nā hi sunt de qb' sanct' cecierat Bao-
uid. Beat' vir cui nō sputauit dñs pētm: qm nec est i spū ei' dolus
Quisquis ergo tley tantāq; apō deū obtinisse gratiam nouerit: se

peccatum ad mortem perpetrasse minime eo cognoscat. **N**ō eadē sic fecit omni nationi. **D**ue etenim sunt reformationes in salutem: reformatio in fide: et reformatio in sensatione.

De reformatione in fide et sensatione.

Reformatio in fide et confessione et contritione delet sibi et remitti mortale meretur peccatum. Quod ex libera cordis anime mentisque voluntate: auersionem a bono incommutabili ad commutabile bonum eligens: faciora operatur est. Tales enim actiui nuncupantur. Reformatio in sensatione ex spirituali propunctione in abundantia lachrymarum: austeritate penitentie: deuotione: et crebra confessione a cunctis erroribus abluatur et mundatur. Qui quidem huiusmodi sunt: contemplatiui appellantur. Nam hinc ad dei usque clarissimam diuinitus visionem trabuntur. in optima pace: charitate et sereno uoce. Quis ergo aduersus eos delictos calumnias inferre presumpserit. cum dominus in euangelio dicat. Quicumque scandalizauerit unum ex his pusillis qui in me credunt expedit ei ut suspensus datur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. De mundo a scandalis. necesse est enim ut ueniant scandala: sed ne homini per quem scandalus uenit. Quid ultra. Nisi eritis sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Vigilate ergo quia nescitis diem neque horam charissimi.

Hinc ergo sanctissimum esse et omnino necessarium alter ad alterum deferre honorem: reuerentiam maioribus: ac senioribus dignam exhibere concludendum est. Ita dumtaxat ut nemo reformationem alterius damnare presumat: sed inuolatos spiritu et uirtute colere et uenerari. Quoniam isti sunt qui uenerunt de magna tribulatione: ac sunt illi serui superni Salomōis qui ex classe una cum seruis regis Tyri uenientes ab Ophir detulerunt aurum spiritualium deuotionum. Pavor propunctionis: et sue abiectiois: et fragilitatis: dignatione. et simias simplicitatis: humilitatis: et obedientie. Nec propterea animarum corporumue custodia negligenda est: sed per uiribus in omnibus meditationibus: peruenis: ac lectioibus insistendum est et laborandum. Multo magis cautiore actiuos esse oportet ad eorum salutem custodiam quam nec dum ratio sue in equora protrahebat ausi sunt. Nequaquam igitur superat undis fluctibusque ponti quam iam sua ad littora carinam. ac portum salutem deducere ualuerit noxam arbitrari sunt: nec criminandi. Et si prope nonnullis iacturam fecerit peccatarum. Ne illis obiurgantibus Ambrosius uerba dicentem ueniam. Tam diu enim quis peccata sua que noscere et flere debet ignorat: quam diu curiose aliam

psiderat. Qd si mores suos ad seipsuz puerfus aspiciat: nō reqret
qd ipse spetialiter reprehēdat: sed q' in seipso luceat.

Exordiu in opusculo Nosce te.
In ea dilectissimi fratres que de manib' exterūt domini
fragmēta in nobis perire videant: colligere curem' ob
secro. Quoniam in nostre salut' alimentū de quinq' pan
nib' ordeaceis et duob' piscibus illa nouim' p'fregisse. Quiq' et
enim pāes ordeaceos ad quiq' humāi corporis sensū spūale edu
cationem tradidisse censendum putandūne est. Duo autem pisces
qui altum pfundumq' enatant mare: necnon et equora ponti scins
dunt: actiue: et cōtemplatiue vite status indicare videntur. Quā
quam enim quinq' ordeī panum saporem ad quinq' corporis sen
sus roborandum cupiam aperire: vobisq' offerre. non tamē in ex
teriori morum me grauitate extendere putauit: sed solum quo mō
ab intrinsecro extrinsecoue spiritualiter agere oporteat: actinos
simul et contemplatiuos enarrandum ducere decreni. Nam extri
secra paliata v'uitate maiorē sibi min' deuoti cumulare norant
honorē: qz boni: et mag' spūales. qz neq'qz mādū hui' v'edicae gliaz
appetē v'isi sunt. Sz dei iustitiā lōge nimis i eozū mētē: ac corpis
sensib' opari conati sunt. Itē Pauli v'ba ad romāos dicent'. Sic
enī exhibuistis mēbra v'ra seruire imunditie: et iniquitati ad iniquita
tē: ita nūc exhibete mēbra v'ra seruire iustitie in sanctificationē. Itē
pāes ordeaceos de māu dñi in satietatē mētis: et corporis fomen
tum viri sancti cupiunt: vt iugis p'ceptorū dei: sancte matris ec
clesie: sacrarūq' religionū mādatorū: legū et ordinationū suauiter
leuiusqz deferre valeāt. Quāob' et vite austētatē i frēus corpori
appone: et aie assiduā lachrymaruz p'pūctionē coartare in habenaz
studēt indēsiner. Hinc ergo insūt orationib': vacāt meditati
tionibus: Lectionibus: demqz studio subincumbē minime cessant
Duobus quippe e piscib' ambozū mētales habit' seu status: acti
uozū et contemplatiuozū ducentiū vitā capimus. Verūtāmē vnuz
ex his piscibus tanqz pelagi latitudie nauigantē: actiuozū vitam
duriuz indicādū. Alterū vero tāqz p'uinis assatū et in māibus dñi
collocatū ad sui libitū p'frigēdū: p' p'teplantiū feruētib' aiabus in
dilectiōe hiesu xpi p'stituim'. Sporite qdē qb' collēta suant' frag
mēta: tres opis hui' libri erūt. Quozū p'm' mitra appellat' spōsa
lis. Alter v'ga nuptial'. Tert' dēiqz mōile spōsarū nūcupat'. p'tes
et capitula at p'mi libri iferi' disposita et ordiata sunt.
ExPLICIT EXORDIUM.

Incipit narratio et dispositio prime partis: in opere **D**osce te itera
pretato. in libro primo.

Mosce te appellari libellum istuz decreuimus: quos
niam de cuiuscunq; mentis statu iudicare iudicia vo
lum^o dilucidissime. Et nemo vltra suos errores p^o
sumptionis pretoria ad alios iudicandum termis
nos audeat. Sed quislibet in gradu suo salutē pro
priam: humiliter deuoteq; sollicitus sit custodire.

Interpretatō prime partis in libro primo.

Mutra sponsalis hec prima pars nuncupatur: eo q^o dignitatem
vocationis electorum: et presertim contemplatiuorum: qui in dei
sponso diuinitus eliguntur ostendit.

Capitula autez prime partis sunt quattuor.

Capitulū p^omū de q^onq; p^oib^o orideaceis: quid in actiuorum indle
care vitaz velint. habet enim paragraphos tres.

Capitulū secundū de p^oinētia sensuū. et hz paragraphos sex.

Capitulum tertium de interiori habitu actiuorum in similitu
dine piscis. Et habet paragraphos sex.

Capitulū q^otū de extēiori iterioriq; virtutū habitu et hz § vii.

Secunda pars interpretatur iudicialis: eo q^o de diuersis dei iud
cijs tractat. Et habet capitula septem cum paragraphis suis.

Capitulum primum de iuditijs: a prima etate vsq; ad **D**atan et
Ahiron. Et habet paragraphos septem.

Capitulum secundum de iuditijs a **D**avid: vsq; ad **E**zechielem
prophetam. Et habet paragraphos sex.

Capitulū tertium d iuditijs ab **E**zechiele vsq; ad **A**chab et hz § vi.

Capitulū quartū de inobediētia **J**one: et p^osumptione. Et hz § iij.

Capitulū quintū de **O**lea et **S**anson. Et hz paragraphos quinq;.

Capitulū sextū de abbate **V**itali. et hz paragraphos sex.

Capitulū septimū de p^ouersiōe **M**arie magdalene. et hz § vi.

Tertia pars dicta dilectiua: eo q^o de autoritate et dignitate dio
lectionis et charitas dei narrat. Et habet capitula duodecim.

Capitulū primum de charitate. Et habet paragraphos quinq;

Capitulum secundum de relictis seculū et hz § iij.

Capitulū tertium de operibus sanctorū diuersis. et hz § v.

Capitulū quartū de prophetico viro **P**rocella. Et hz § iij.

Capitulū quintū de quodā nouam martire. Et hz § iij.

Capitulū sextū q^o vita sanctorum nō sit imitanda. Et hz § viij.

Capitulū septimū de mutua charitate fratru. H3 paraꝑhos r̄s
Capitulū octauū q̄ vita actiua i plurib⁹ occupat. Et ꝑtemplatiua
in vnum. habet paraꝑhos quattuor .
Capitulū nonum de sententia domini. habet paraꝑhos sex.
Capitulū decimū de sapia ꝑtemplationis. habet paraꝑhos xij.
Capitulū vndecimū de quattuor tꝑib⁹ electoꝝ h3 paraꝑhos vi.
Capitulū duodecimū de ꝑgnitione volūtati dei bone. h3 para
ꝑhos sex. **Explicit tabula primi libri.**

Capitulum primum de quinque panibus

Panes vero ordeacei: quodammodo ordi naturali teacitate nimiam
duritiam solidant: dum in domini manibus positi sunt: ex fa-
cili in fragmentauertunt. Sic animi actiuorum dispositio
ad teratationibus resistendum. Et diabolicis musculis: laqueis: di-
uersisque periculis precauendum sollicita esse debet: et ardua. Quomodo
autem ad dei et ordinis mandata ducit operandus omni facilitate:
ilaritate: et sollicitudine. proprie voluntatis opinionem in manibus prela-
torum obtulit in micis primum. **S i.** Numerum sane istorum quinque
panum in quinque sensuum lasciuiam corrigendam disponimus enarrare. **Pa-**
correctio quidem oculorum per assiduam meditationem passionis christi
adhibet. **Optima** auditus parat castigatio nobis si diuinis atten-
ti⁹ aures prestare comamur offitijs: lectionibus: sacris: nec non deuotis
orationibus. **Habenam** gustui tantum imponimus: dum ciborum varie-
tate: nimiamque ybertate crebris amputamus: ieiunijs: et abstinentijs
ab ordine constitutis. **Si** olphactum cupimus emundare: floribus et aro-
matum vitemus curiositatem. **Quinque** autem tactus pericula euadendi
gratiam habere poterit: qui optime non fuerit silentio: et solitudinis
regulari in humilitate precinctus. **S ii.** Dum enim hec que diximus
grauia ad exercendum videntur: infractos adhuc panes: in sarcia siue
pera repositos pueri esse agnoscat: hinc labor et dolor est. **Quod** h3
hic vni ei liceat de statu proprii se iudicare. **Si** vero nouerit sui ipsius
suis inopiam: ab humilibus non desistat orationibus: donec dominus
de pueri sacculo eripiat panes: qui sinu illius impleat fragmento-
rum. **Si** etiam non sapiunt: quia ordeacei sunt: in se precibus: ut bene-
dicat more **Chananeerum**: donec et sibi dicat. **Vade** stat tibi sicut vis
ut si exaudiri cupit: errores aliorum non discutiat: sed suos perenniter
dicat: nosce te. **S iii.** Quisquis autem suorum sensuum importunitas
tem et molestiam dei gratia moderare: et bonis coartare operibus
poterit: caueat a murmuratione fratrum: neque in se: sed in domino

glorietur. Paulo attestante. Non enim qui seipsum comendat ille
probatus est: sed quem deus comendat. Ergo ne perdat quod possi-
det: insistere: et impugnare nullatenus audeat. Unde Gregorius in
moralibus. Non nos prospera eleuent: non aduersa perturbent: ut qui
in soliditate fidei figuramur: nequaquam rerum mutabilitate transentium
moueamur.

Capitulum secundum de sensibus

Audiamus num quid sancti doctores in continentia sen-
suum iniuerint: aut docuerint faciendum. Et primo ab
Augustino de contra. in refrenatione visus sumam? ex
ordiu: dum de seipso ait. **S i.** Resisto reductionibus oculorum meo-
rum ne implicentur pedes mei quibus ingredior viam tuam deus
meus: et erigo ad te inuisibiles oculos ut tu euellas de laqueo pe-
des meos. ideo meditatione christi intuit? dirigis? oculorum.
S ii. De auditu quid dicat Hieronimus in epistola attendite
Semp lingua tua de bonis loqui assuesce. Et auditu tuum ad bo-
norum magis laudem quam ad malorum vituperationem accomoda. Idem
Non licet tibi alteri? vituperationem patienter audire: quia nec ab alijs
optas recipi tua. Igitur si in diuinis summope occupatum seruaue-
ris auditum: tutus eris. **S iii.** De gustu quanta sit vis ieiunij ad
gustui frenum imponendum: et ad gule nimiam extinguendam auiditatem
beatus Ambrosius? indicat dicens. In erameron. Ieiuni bovis sputus
si serpens gustauerit morietur. Vides quanta vis ieiunij: ut et sputo
suo homo terrens? serpentem interficit. Quanto ergo forti? rapacita-
tem refecabit inordinati appetit?. Et ad Bernardi ordinem vene-
rit obseruandum. De quo dicit in epistola. **S iiii.** Obseruandus
est sumendi modus: et tempus: cibi quantitas: et qualitas. Fugienda
superflua: et adulterina condimenta: obseruandus est modus: ut non
profundat: Qui comedit super animam suam omne cibum: tempus obseruet:
horam: et qualitatem: qua utitur? multas fraternitatis: excepta causa
manifeste infirmitatis. **S v.** De tactu **S v.** Sicut. n. predixeram quod
silentium et regularis solitudo nimium tactui et incontinentie extin-
guendi prestabat fauorem. quia tunc nec oculus vidit: auris non au-
dit: nec etiam iniqua ad cor descendere cogitatio valet. Si tamen
orationis: meditationis: ac lectionis studio suppeditare conetur.
Et sic omnia que continentibus expediri dicitur a beato Isidoro
faciliter poterim? adimplere. Unde ait. Continens non solum in castitate
dicitur: sed in cibo: et potu: in ira: et veratione mentis: et detrahenda
di libidine. Nam continens dicitur quod a multis abstineat.

P.

S vi. Animaduertite et videte ergo que et quanta sint fragmēta istorum quinque panum fratres mei: que ad sensus corporis expedit nutriendos habere actiuos. At si nō oīa habuerit: neque diligenti cura seruauerint: rei sunt corporis: et anime sue in eternam damnationem. Ita ut dicat Jacobus quod maius est. Quicumque autem totam legem seruauerit. offendat autem in vno: factus est omnium reus.

V Capitulū tertium de interiori habitu anime actiuorū: in similitudine piscis quāti in mari positi.

Piscis quippe in actibus viuis natat intra pelagi procellas: undaſque tentationū: aduersantiū periculorum multorum. Unde Paulus Vigilate itate in fide viriliter: agite et confortamini: et omnia vna in charitate fiant. **S** i. De vigilantia. Vigilandum est enim id est summo opere precauendum ab hāno carnis concupiscentie nimie dilectionis: et inanis beneuolentie. Cauenda sunt et humani fastus restia. Fugienda est illud deceptio in nimia iustitie seueritate. At etiā in lassitudine pprie. et aliorum maxime subditorum correptionis pre timore: aut aliq̄ conſequentia utilitate et fauore. De quib⁹ ait in canonica Petr⁹. Vigilate quia diabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens predeceptiones videlicet: quem deuoret in perpetuā damnationem.

S ii. De fide. In illam proſus fidem animum firmari oportet quam deo et sanctis eius in p̄fessione nostra p̄misimus docere obseruandam. Paupertatem non solū corporis: imo mentis atq̄ castitatem similiter habere. Sic et dei: sacre ecclesie: sancteque religionis obedientiam in opere seruare et voluntate. Unde p̄pheta inquit. Honete et reddite domino deo vestro. **S** iii. Tunc viriliter agit quum nec honor appetit: neque famā nimia curiositate p̄seruare curat. Hec aut actiuorū iminuit vires. Unde Breſgort⁹ in moralib⁹. pl⁹ in hoc mōdo honor q̄s despectio occupat. et magis p̄p̄ritatis sblimitas: q̄s necessitatis aduersitas grauat.

S iii. in confortatiōe. Confortatio bonorū est testimonium p̄scie quum mundū se cor h̄re ab oī labe peccati nouerit. Iux̄ beati Hieronimū sententiam dicentis in epistola. Quum uniuersos art⁹ mundaueris ab omni sorde peccati: et toto fueris sanctificato corpore tūc tibi castitatē p̄futurā: et cū oī fiducia palmā x̄gitat⁹ expecta.

S v. Sia in x̄a fieri ab actiuis charitate d̄r: dū opa: x̄tutesq̄ itenores et extiores nisi i dei gl̄ia: et sui et p̄ri salutē agē poptatur.

More Gregorij dicētis in registro . **M**agistra bonorū oīm chas
ritas: nihil sapit extraneū: nihil asperum: nihil p̄sum: ita exercet
corda ⁊ corroborat: vt nihil graue: nihil difficile: s̄ fiat totū dulce
quod agit. **¶** **S** vi. **D**e custodia anime. **T**andē oīs actiuus qui a
diuina nō illustrat̄ dilectiōe supra virtutē ⁊ naturā suā: nec penit̄
in reformatione fidei ex sacra p̄fessione operūq; suorū quantum
cunq; bonorū p̄fidat: aut presumat. **S**z lōge magis in tremore: et
timore puigil custos sue sit salutis. **Q**uoniā in tēpestate. pcellarū
marinisq; agitant̄ vndis. **A** scopolis ergo: aut hamū: siue retiū ses
ditionē cauendū ⁊ aduertendū penit̄ est. **U**nde **Gregorij** in mo
ralibus. **T**emp est ad certamē aduersarij anim̄ erigend̄: sp̄ cōtra
ocultas insidias cautela. puidenda.

¶ **D**e exteriori: interioriq; virtutū habitu p̄templatiuorū ⁊ spūalius
aiarum. **D**e sensibus capitulū quartū .

Unt sane panes sp̄tialiter electorū quinq; ad eorū sens
sus in tpe vocacionis integra soliditate in manibus dñi
dei patris conditi: qui nondū fracti. neq; p̄minuti: quia
virt̄ illorū electorū corp̄alis siue sensualis tanq; p̄uulus ac filius
vnic̄ ⁊ dilect̄ in sinu patris summo p̄ ab omni piculo custodia ē
ita vt tales nec timēt de vlnis exilire patris. neq; vllū piculū ve
reant. **P**aulo attestāte atq; icēte. **N**ō enī accepistis spiritū in
timore: s̄ accepistis spiritū adoptiōnis filiorū in quo clamamus
Abba pater. ipse enī spirit̄ testimoniū reddit̄ spiritui n̄ro q; sum̄
filiū dei ⁊ heredes: coheredes autē christi. **¶** **S** i. **V**erūtamen or
de acei panes sunt: q; p̄gnitio inuocacionis tpe md̄is ⁊ insipida est
respectu illī renouate dilectionis: que duodeci sportas impleuerat
iuxta meritū martirij mentis. imo ⁊ corp̄is duodeci apostolorum
fm̄ illud isidori dicentis in ety. **D**uo sunt martirij genera. **U**num
in aperta passione. alterū in oculta animi virtute. **¶** **S** ii. **D**epe
tria sunt tpa quibus tripliciter de⁹ in electis opat̄: secundū b̄n̄
Bernardū in sermone dicentem. **I**nveni enī apud dominū deū: q;
sic plāe: sic opus est vt **M**aria pie: ⁊ sublimiter sentiat de teo suo
Marta misericorditer ⁊ pie de pximo. **L**azar̄ misere ⁊ humiliter
de seip̄o. **U**nde **Gregorij** in moralibus. **T**res sunt modi conuers
sorū spūaliū. **I**nchoatio: medietas: atq; p̄fectio. **I**n inchoatione
autē inueniunt blandimēta dulcedinis. **I**n medio q̄ tpe certamia
tēptationis. **A**d extremū vero p̄fectionē plenitudinis. **Q**uoniaz
alia sunt virtutis exordia. aliud p̄fectus: aliud p̄fectio.

§ iii. Panes ergo ordeacei in manib⁹ domini tēpore vocatiōis
integri custodiunt^r: et imaculati ab oī crimie et peccato. Non ea tñ
pignitōe spiritualiū rerū et expientia: qua poss fractiōis et iminuo
tionis pbationē: intelligentiā donorū et gratiarū habēt diuinarū
Et ordinē virtutū volūtati in puerfione seruāt. **Uñ beat⁹ Berno**
ardus hoc indicās ait: de li. gr. **O**rdinatio est omnimoda cōuersio
volūtati ad deū: et ex tota volūtate deuota subiectio. **Uñ Ansel-**
mus de similitudinib⁹. Volūtas bona est q̄ dei volūtati subiecta est
quādo id vult qd̄ de⁹ vult illā velle debere: et iusta siue recta dicit^r
quādo id quod de⁹ vult illā velle debere amplectitur.

De fractiōe panis in tēpore iustificatiōis. § iiii. Jam enī de so-
liditate virtutū et gratiarū dixim⁹. **A**udiam⁹ breuiter fractionez
vsqz ad micās: que solēt a canib⁹ et pedib⁹ pculari. **T**ūc quidem
arta est via que ducit ad vitā et pauci sunt qui pambulāt eā. **M**as
nisi elect⁹ spetialiter per hāc stare angustā domini portam nemo
felicitē valet: vbi man⁹ valida domini fortiter assistens trahit et
custodit eū. **A**t testāte domo nostro hiesu xp̄o dū ait. **N**emo vēit
ad me nisi pater me⁹ traxerit eū ad angustias videlicet anime sus-
tinendū: ita vt dicere ppeilat. **T**ristis est aīa mea vsqz ad mortē
nec nō et pater mi: pater mi quare me dereliquisti. **N**am custodia
grauitas: et honestas: mores ac virtutes sensuū meorū exteriorū
simul et iteriorū tā rapide fugā eriperūt a me. **A**ruit quidē virt⁹
mea tanqz testa: et ligna mea adhesit faucib⁹ meis: et in puluerem
mortis deduxisti me. **N**ō est sanitas in carne mea: et similia ex abo-
sentia gratie pferunt: qz occupati sunt: nec resistēdi aut aduertē-
di a temptationib⁹ lumē remāsūt eis: vt cadētes forti⁹ resurgant
iuxta suam illā. **P**ermittit dñs de⁹ q̄ hō cadat. vt forti⁹ resurgat.
De habitu mētis et aīe per similitudinē piscis assī. § v. **P**iscis
q̄ppe ptemplatiuorū: nō vndis: nō fluminū fontīue: liphis detegit^r
Et assatus: ac decessus: mortuusqz in manib⁹ domini integer pfer-
uat ab hamo: retib⁹: et procellis: tēptationū: insidiarū: et psecutionū
oīm creaturarū: tam corporalīū qz spiritualīū. ita vt nec superari
oīno possit: quoniā de⁹ teget eū tanqz mortuū sensib⁹: et aīe ipotē-
tīs in dei dilectione assat^r. **A**ldore Jobānis. iiii. dicent^r. **Q**ui ma-
net in charitate: in deo manet: et de⁹ in eo. **A**it. n. veni ignē ponere
in terrā: qd̄ volo nisi vt ardeat. **E**t hoc est tps (vt sup̄) vocatiōis.
§ vi. **T**empore vero iustificatiōis: securis ad radicē ponit^r arboris
salut^r aīe. **R**adices enī salutis: potentie aīe sunt: que in similitudine

piscis affati q̄ iter dei man⁹ p̄frigitur: z spina eius in frustra p̄mutata est z caro ei⁹: **U**n̄ absorbet memoria. itellec⁹ ifatuat: voluntas ita ibecillis z ipotes efficit: vt ignoret vtrū velit: aut nolit ipullio nib⁹ assentire: z in opibus p̄sūtē malis. **U**n̄ intra se igemit: z ait. **M**educat oculi mei lachrymas p̄ diē z noctē: z nō taceāt. **Q**uā cōtritiōe magna p̄trita est x̄go filia z sponsa dñi mei: plaga pessima uehemēter. **P**ascit ex fragmēt⁹ ei⁹ populus rudis: z insipies ex deo ceptiōib⁹ illi⁹ ifatuat aie: qd̄ tādē p̄ decessū euacuat cū fetore: vñ p̄mit z affligit sup̄ modū. sicut ait **B**regor⁹ in moralibus: **V**alde affligit aia iustorū: qñ illi p̄ bonos dūctas suas itorq̄nt q̄ bene uiuere ignorāt: z voce sibi iustitiā v̄dicāt cui morib⁹ p̄tradicūt. **N**ā in amaritudine sunt oēs aie electe: qz vel punire fēdo nō desinunt q̄ deliquerūt: vel graui se merore affitiūt: qz lōge hīc a facie dñi p̄ditons pietia: adhuc i eterne p̄rie gaudijs non sunt.

De inouatiōe catarū z donorū aie z corporis electorū i tpe magnificatiōis. **S** vii. **I**ubz tandē dñs aplis suis omnia colligē fragmētā: tum p̄ais: tum ve piscis ne pereāt. **T**ūc enī de gremio sinu qz rudis insipientisqz populi saturati: de huiusmodi fractionib⁹ reliq̄e posite sunt i duodeci sportas: vbi p̄pertū est longe magz magz qz in q̄ntitate creuisse: ad exemplū z vtilitatē futurorū: vltra id qd̄ dū panes z piscis p̄litterāt in soliditate: ante qz illos cōfregisset dñs. **E**t qz qz in cibū ps illorū fragmētorum fuerit in imitatorū suorū digelliōe in feces z stercoza p̄uersa: iā tñ p̄ mala tā exēpla qz opera p̄petrata eb eo q̄ p̄fractus: ac diuine gratie oececat⁹ insipienter visum est egisse p̄ dei: z hoim honestatē. **M**ore **P**auli q̄ zelo dei deū p̄sequēbat: p̄citans turbam i martirē dei **S**tephanum. **T**anta deniqz fragmēta bonorū operum collecta sunt i cōuersione illius qz magz deo z cristiāe fidei. p̄desse potuit p̄pter p̄secutionē: qz si nunqz aduersat⁹ fidei fuisset. **S** viii. **E**t ideo dictū est diligētibus deū omnia cooperant⁹ i bonū. **I**s x̄o q̄ vocati sunt sancti p̄ sp̄tiale electionē dei: sic de **P**aulo dictū est. **S**egregate mibi **S**aulū zc. **E**t **P**etro. **T**u es **P**etrus. **M**arie mag. vbi cunqz p̄dicatū fuēit hoc euangeliū. **L**atroni: hodie mecū eris i paradiso. **E**t si **M**athe⁹ de thelōio vocat⁹ z fct⁹ est enāgelista. **E**t **Z**acheo salutē nec petēti dōauerit. q̄ nihil antea de dño hiesu gustauerunt neqz dilexerāt eū: neqz illi⁹ mōitis crediderāt: in dignitatē tñ z salutē: mūdōs eos p̄stituerat: qd̄ mirū si electi suis: qbus semetpsuz donare libz in sp̄suz dilectissimū: postqz plaga p̄cussit cecitatis

spōse sue veniā dederit: etiā aquā lachrymarū in spunctionē: cō-
tritionē: in p̄fessionē: et attritionē per quātere vite acerrimā peni-
tentia. **D**iscat ergo nimis iusti quid sit. **M**ericordiā volo nō ius-
ditiū. **Q**uoniam non iudicia dei abyssus multa.

Secunda pars primi libri de diuersis dei iudicijs.

Nulla vnq̄z etas: nullū vnq̄z t̄ps fuit: in quibus deus ius-
ditiā bona non offenderit: que i oculis hoim parua fore
visa nō fuerit. **E**t multa mala pmiserit: que in conspectu
eius ingrata et odiosa sunt. **E**t similiter e contrario: **M**ala q̄ vidēt
hoibus: deo summo opere gratissima fuisse.

Capitulum primum.

Scriptum est. n. q̄ prima etate ante diluuium p̄strui fecit
de^o archam nimite magnitudinis. p̄ restauratione hūa-
ni generis: et belugarum: atq̄ ferarū. **Q**uid nā meli^o: q̄d
ne vtilius coram dño: qui nouerat quod actur^o erat: **Q**uāq̄z in cō-
spectu illorū hoim ridiculū forte arbitrabat. **S**i. **P**ost diluuiū
at̄ qd̄ turti^o: atq̄ salubri^o in oculis hoim ap̄d Babel et seruos eius:
q̄z turri vsq̄ ad celos edificare in p̄tectionē toti^o hūmā generis.
Quā quidē rē despitiēs de^o sensus eorū alienauit a semetipsis. et i
varias abinuicē segregauit linguas. **S**ii. **Q**uid nā ihonestius q̄z
filiū decipientē patrē cecū. et fraudulenter vsurpare benedictionē
fraternā sentire: **S**icut p̄ Jacob patriarchā actū est. qui ex huius-
modi causa fugiēs: dominū ascēdentē i celum vidit. a quo meruit
benedictiōis paterne grās obtinere sempiternā. **S**iii. **E**t qd̄ tur-
pius q̄z Judas fili^o Jacob q̄ concubuerit cum **T**hamar nuru sua:
quāuis iūcius: verūt̄n̄ et stupro hoc: phares et Zaram caro p̄cessit
saluatoris. **S**iiii. **Q**uid leni^o q̄z sanctū puerū Joseph a fratrib^o
germāisq̄ in puteū deiecit: et egyptijs deniq̄ venundatū audire.
Verunt̄n̄ eisdē fratrib^o quū p̄nceps eēt egypti ait. **N**olite timere
psiliū dei fuit vt venūdaret̄ me in egyptuz. **S**v. **N**one quod
casu **M**oisi acciderat i refectionis videlicet egyptij turbatio fuit
et terror: populo et ipsi **M**oisi: et magnū scādālū ap̄d pharaonez et
populū ei^o habitū est: **Q**uō qd̄ t̄n̄ a deo p̄missuz iudicandū scribit̄
vt a sup̄bis regalib^o passib^o ad hūiles solitudie vastitatē deducēt̄
cui tāq̄z gregū ductorū. imo. et mēcenario et nō tāq̄z filio pharaōis
de^o i tubo i sperie ignis alloq̄ret̄: et dñs pharaōis illū p̄stitue possz
quāob̄ rē i refectione egyptij nō scādālū ap̄d deū i damnatiōe moisi
s̄ magi occasione salutē israhelitico populo p̄stauerat et fuit utem
euadendi egyptiorum.

S vi. Insuper nonne malū magnū arbitrati sunt seniores populi q̄
Moyses ad irā aduersus eos p̄citasset p̄haraonē: qui addēs affli-
 gerat eos: nolēs paleas illi dari: tñ p̄uersum est illud in bonis eis
Et in p̄haraonē ⁊ seruos illi? interitū: donec ad iteremtionē eos
 tum egyptū deuastaret de?: ⁊ regē vna cum subdit̄ in rubri maris
 suffocaret vndas. **S vii.** Quā ad huc malum: malū in quā pessio
 mum visum est oib? his q̄ p̄pter murmuratiōē ⁊ rebellionez in
 deū ⁊ **Moyse**m seruū ei? i deserto conuerāt: q̄ dñs duriss̄ populū
 tā maritū in vastā solitudine: vbi chore: Datā ⁊ Abirō cum eorū
 satellitib?: alij igne. alij serpētib?: alij x̄o a terra deuorati sunt. quū
 nō **Moyse**s: s; viuetis dei opinio fuit: ex illi? itineris austeritate ad
 p̄missiōis terrā deducere populum suum.

Capitulum secundum secunde partis primi libri.

Nec pretermittendū sane est adhuc diuersa ⁊ inscrutabilia
 in iudicia dei omnipotent̄. Audistis n. q̄ de? p̄ **Mathan** pro-
 phetā **David** sanctum increpauit dure valde ob necem
Urie. Attamenē precepit illi vt filios **Saulis** gabaonit̄ ad crucifis-
 gendū tradēt. **Et** de **Bersabe** in qua adulteriū p̄petrauet filium
Salomonē natū ad amauerat de?: de cui? p̄genie humanā dispo-
 suit assumere carnem. **S i.** Quidnā dicemus q̄ dominus non
 pmiserat regi **David** templum dei p̄struē: quū bellator virq; sano
 guinū fuerat. **At** **Damueli** q̄ sacrificitio ministrabat iusserit frust̄ a-
 tim icidere **Sag** regē amalechitarū p̄guissimū. **S ii.** Vñe vñ
 uina ispiratiōe duos **Helias** quinquagēarios orōne igne de celo
 p̄sumere fecit illico: **At** p̄p̄is etiā manib? nōne q̄dringentos inu-
 gulanit p̄phetas **Baal**: quā rē regine **Jezebel** ⁊ cultorib? idolorū
 facio: osam arbitrati sunt impietate. **S iii.** Nouim? insup iudicia
 sanctorū que bona visa sunt nequa q̄z deo placuisse. Sicut numes-
 ratio populi ex p̄filio **David** ⁊ seniorū ei? quod displicuit deo: in
 cedem pestiferam conuersum est iudicium. **S iiii.** Sic semp sans-
 etis viris **Nachabeis** euenisse interitū quotl̄scūq; p̄ salute po-
 puli societate iungebāt cū romāis. **S v.** **Tametsi** **Mardoche**?
 nonisset sane a lege p̄hibitū iudeos p̄iugū cū gētilib? p̄trahē: nō
 desistit tñ offerre **Heliter** eunucho p̄ spe p̄iugēdi eā regi **Astucro**
 i. v. corē. Quā q̄dē rē adeo ḡtas dño fuisse apparet: q̄ illi? itercessi-
 one hebreorū popul? q̄ i captiuitate ad eāt ibidē i regno **Astucro** a
 seditiōe **Amān** nō solū extitit liberat? s; ⁊ magnificat? est i p̄spe-
 ctu regl? ⁊ p̄ncipū ei?. **S vi.** **De** **Judith**. Quāto etiā honestat? et

continētie sanctimonīā vidualē **B**udith venustissima periculo exto
posuisse. **U**nde nunq̄s p̄fidē sine peccato poterat itellerim? **U**eo
rūt amē a dñs factū esse p̄gnoscat: ab interitu **H**olofernis p̄ncipis
regis magni **N**abuchodonosor: et populi sui salutem.

Capitulum tertium.

Ueniam? ad ea q̄ tūc erāt ap̄d dñm inditia correctionis et
vltiōis: que precepisse audiui? sancti p̄phetis suis agē
in oculis populi hebreorū. q̄ x̄o popul? aspernabat̄ tāq̄z
ludibria: ac illuzoria gesta. **S**ic q̄ **E**zechieli p̄ceperat dicens.
S. i. **F**ili hoim quodcūq̄ iueneris p̄mede. **C**omede volumē istud:
et vadēs loquere ad filios israhel: **E**t aperui os meum et cibauit me
volumē illo rē. **S. ii.** **I**tē dñs. **E**t tu fili hois summe tibi laterem
et pones eū corā te: et describes in eo ciuitatē hierusalē: et ordiabis
aduersus eā obsidionē: et edificabis munitiones: et p̄portab aggeo
rem, et dabis contra eam castra: et p̄oes arietes i giro. **E**t tu sume
tibi sartaginē ferreā: et pones eam murū ferreum inter te et inter
ciuitatē: et obfirmabis faciē tuam ad eam: et erit in obsidione: et cir
cundabis eā. **S**ignū est domui israhel. **S. iii.** **E**t tu dormies sup
lat? sinistrū: et pones iniquitates dom? israhel sup eo numero dierū
quib? dormies: rē. **S**imiliter i latere iube? sinistro q̄escere dieb?
trecentis nonagita. **S**z in dextero diebus q̄dragita: diem p̄ anno
assumens. **S. iiii.** **I**tem et tu sume tibi frumētū. et ordeū: et fabam:
et lentē. et miliū: et vitia. **E**t mittes eā in vas vnū: et facies tibi p̄as
numero dierū qb? dormies sup lat? tuū. **T**ercētis et nonagita die
bus p̄medes illud. **L**ibus autē tuis quo vesceris erit in pondē rē.
Et stercore quod egrediet̄ de hoie operies illud in oculis eorū. **E**t
dicit dñs. **S**ic p̄medēt filij israhel panē suū pollutū iter gētes rē.
S. v. **N**ūquid idē de? et dñs nūc etiā i correctionē: aut vt auertaē
ab aliq̄ sp̄etie mali delicti: aut scelēis turpis. **Q**uedā dici aut ope
rari p̄ electos suos p̄mittit de?. **A**liq̄ in damnationem quum per
supbiam offendit: sicut p̄ **S**aulē operatum est. **S**ive ad maiorem
p̄ueniendi v̄tutem: quum ex fragilitate aliquid p̄mittitur. **S**icut
illud **D**avid peccatū. **E**t hec dno peccata fuerūt i futuros reges
hebreorū exemplū. **U**t a supbia **S**aulis: et a p̄sumptiōe: sic etiā
a lasciuia et ciuivū nece **D**avid penit? p̄cauere deberēt.
S. vi. **N**ō q̄dē mirandū est si etiā in custodiā electorū aliq̄ diuini
tus diuersa agere p̄mittant. **C**ū etiā de? iam **P**haraoni sibi som
niū a **J**oseph indicare vētura. **E**t p̄ **D**anielem **N**abuchodonosor

explanare somniū fecerat futuro:rum. Unde veraciter cōprobaf
magnā deū de dilectorib⁹ suis curā gerere. Cum ⁊ fidelibus ydo
lorūq; cultorum iudicia v̄tura innotescere studuerit.

Capitulum quartum.

Iam enī stupēda valdeq; mirāda dei audiūmus iudicia:
sed nondū finis. Ecce mihi adhuc propheta ille: siue de
filijs ppbetarū vnus mēti euēit. Qui in dieb⁹ Achab
regis dom⁹ israhel: quō dimississet Benadab regē syrie. **Ut. n. vni**
de exercitu: pcutē me: ⁊ ille q; sciebat illicitū: inorū pcutē noluit:
cui maledicēs iquit: q; nolūsti obedire x̄bo dñi pcutiet te leo. **Et**
p̄fessim a leōe inuasus: occisus est. **Alteri isup dixit: pcutē me. ille**
x̄o pcutit: ⁊ icolumis domū suam reuertit. **Quid ergo dicemus**
Quid vltionem de inortio magis q̄s de nocēte ei querit vltisci
Et ipse petit ppbeta pcuti: ⁊ nō peccat: ⁊ a quo vulnerat nō perit
sed necat a leone qui norū negauerat effundere sanguinē. **Leno**
sendū est ergo q; q̄cunq; i simplicitate cordis pmissa: aut iussa dei
agit: mādata obseruat illi. **Qui x̄o presumptioe: aut supbia resi**
stit: aut negat: vltor: est grē. **S. i. de iobediētia Jone.** ⁊ quid de
Jona dicā: q̄ ore dei preceptū ad ciuitatē p̄gendi Ninive habuit:
⁊ tñ in tarsis a facie fugiebat dñi: q̄ nec occidit eū: s; magis in vē
tre cete tutauit illū: donec piscis i litore maris euomit eū. **Quid**
vltra: quum tāte ipietatis ⁊ iracūdie plenus fuerit **Jonas**: vt ex
pectas desolationē ciuitatis: ⁊ nō remēs: maxima veratus est ira
Et tñ p̄solatus est eū dñs. **Putandū** est q; fiducialiter: aut nimia
simplicitate ag: bat cū dño. **Heo** dictū est. **Qui ābulat simplici**
ter: gradit̄ p̄fidenter: ⁊ nō ita cū audacibus ⁊ p̄sumptuosis: qui
igerere se audēt negotijs spūalibus: ⁊ diuinis: cū sensuales sint et
vāi corde. **S. ii.** **Sicut** ille q; cum sustinēdi grā manum apposuis
set ad archā domini: que cadere videbat̄ a sacerdotib⁹: dū ducēt
illā domū suam **Dauid**: quia illicita sibi agere p̄sumperat: it̄ er
fectus est a domino. **S. iii.** **Ita** ⁊ filijs **Aarō** euēit p̄sumētibus
laico igne incēsum adolere domino. **Unde** ⁊ ipsi etiā corruerunt
⁊ mortui sunt. **Sic** faciūt q; canonicas diuinis: ac spūalib⁹ p̄ponē
studēt legibus: humilitatē ⁊ simplicitatē derelinq̄ntes: ⁊ dura cer
nice i h̄arū magis q̄s virtutū scias sese p̄cigere cupiūt: vt doctioēs
⁊ pudētioēs p̄ cetis appareāt. **Hi** at̄ cū diuite epulone viuētēs:
iā in inferno sepulti sunt **Qui** tāq; ceci nati de celi disputant co
lore: quum de diuinis: spūalibusue iuditijs sermonitinare vidēt.

Capitulum quintum secunde partis primi libri.

Quamnam putaret q̄ de⁹ q̄ peccatū odit Osee prophete
dixisset. **V**ade summe tibi vxore fornicationū: ⁊ fac filios
os fornicatōis. **E**t abiit: ⁊ accepit **S**omer filiā debelami
Et ꝑcepit ⁊ peperit filiū. **E**t ꝑcepit adhuc: ⁊ peperit filiā: ⁊ ablaes
tauit eā. ⁊ ꝑcepit filiū. **E**t dixit dñs: voca eū. **N**ō popul⁹ me⁹: quia
vos nō popul⁹ me⁹. ⁊ ego non de⁹ vř rē. **S. i.** **Q**uāqd̄ Osee ⁊ **S**o
mer peccauerunt ī deū tot: totiesq̄ fornicātes. **S**i forte dicēim⁹
q̄ a die illa vltra: vel āte: neq̄ nūq̄ de⁹ huiuscemodi: vel silē quid
iusserit: aut īspirauerit: aut p̄miserit: aut fuffiuit: aperiā ⁊ dicam:
S. ii. **N**onne tpe iudiciū ⁊ aliē genā **S**ālon vxore nutu dei nouim⁹
accepisse: vt iude vindictā ī phīlīstēos exarcēdi cāz haberet: nec nō
vt figura esset **C**hrīsti hiesu adamātis: ⁊ ī sponsaz eligētis ecclīaz
de stirpe gētīliū: ⁊ natīōe gentium ī ruinā deorū oīm. **S. iii.** **I**m
mo qd̄ mal⁹ est intrauit ad meretricē: q̄re oportuit fores ciuitatis
illius sup montē deferre. **E**t figuratū est q̄ de⁹ q̄ ad gentē venēat
peccatricē: suā ī se assumēs carnē: tartarorū fractis deniq̄ forib⁹
p̄res sanctos: pa triarchas liberauit ⁊ p̄phetas. **S. iii.** **A**c iterū
Validā adamauit: ī cui⁹ manib⁹ vires amisit corporis. **S**ic chri
stus ex dilectīōe scelestissime humāe generatīōis: ī ligno crucis
sūtēs salutē: gloriosissimi corporis sui vires abscedit. **S. v.** **D**emū
sic **S**amson dicēdo: moriat̄ aia mea cū phīlīstī: interfect⁹ est cū oib⁹
p̄ncipib⁹ phīlīstīorū: neq̄ p̄pterea peccauit: qm̄ figurā ꝑgesit salu
uatoris ī cruce dicētis corā p̄ncipib⁹: scribis: ⁊ sacerdotib⁹ iude
orū: illudētib⁹ ei sic sātrape phīlīstīorū ī **S**amson. **C**ōsumatū est
⁊ inclīato capite expirauit. **T**ūc victoriā: ⁊ strages ī cult⁹ ydolo
rū: ⁊ synagogā iudeorū orta est ī morte **H**iesu cristi: ⁊ eiusdē san
guinis aspersīōe. **E**cce ergo q̄: quod p̄ euāgeliū parētib⁹ ānunctis
auerat de **S**amson de⁹ ꝑfecit. **N**ullū tñ vřq̄ ī finē opis sui ⁊ pec
catū iputans illi: qm̄ ductīōe sancti spiritus ducēbat.

Capitulum sextum de abbate **V**itali.

In. īspiratīōe dei abbas **V**italis ī salutē aīarū ad lus
panar nocte accedēs vřq̄ māe cū meretricib⁹ morabat:
p̄dicādo illis d̄ regno dei. **E**t qd̄ mag⁹ ē: eis soluebat vt attētī⁹ p̄stas
rēt audīt⁹ x̄bis eī. **A**t īsup ne iani gl̄ia deciperet: s̄ hoc mag⁹ cō
fūderef: adiurabat eas sigillatiz nemini dicēt: q̄ eis p̄dicāet. s̄ q̄
faciebat sic ceteri hoīes. videlicet ī loq̄ndo. ⁊ cū vna earū bonū qd̄
agebat vni viro idicass̄: irat⁹ ē vir dei ī illā. ⁊ ecce nutu dei q̄ p̄mū
diabol⁹ arripōit eā: ⁊ volūtās huc illuc ⁊ spumās: ab oib⁹ arbitras
īd̄ ē: mēdōse bonū d̄ abbate affata eē iccirco a diabolo **B** lūi

S. i. Nec autē oīa patriarche Jobāni anuntiata sunt: eo q̄ in mas-
rimū clericalis religiosiq̄ stat⁹ dedecus p̄uertebat. Ille autē quō
semel huiusmodi decept⁹ suspitiōe fuerat: noluit iterū sese tali ex-
ponere periculo. **S. ii.** Ne igit̄ vobis q̄ tam faciliter viros spiri-
tuales temere audetis damnare: et iudicare p̄sumitis. **N**as sic de
facili in dei vltionē incidere poteritis. **S. iii.** Quidam enim qui
zelo videbat̄ duci honestatis: alapā in faciē viri sancti imprimens
ait. **N**ec erubescas sener scelestissime. **E**t ille turbato aio respons-
dit. **N**e hoc tibi in supplitū euertat̄ eternū. **E**cce vnus cedit te in
faciē: vnde tantam vocez emittes q̄ tota isonuerit ciuitas alexā-
drinorū **E**t abiēs domum vbi more cyrographi conscripsit. **V**iri
alexādrini nolite ante tps iudicare: et inuoluta int⁹ manus cedula
ad celū versus deductas genub⁹ flexis: spm̄ deo tradidit.
S. iiii. Tunc diabolus in similitudinē ethyopis ad eū qui sanctus
p̄cusserat virū accessit: et ait. **S**alutat te abbas **V**italis: hac q̄dem
salutatione: et illico palmā fixit in faciē: et in eum satan intravit: et
possedit illum donec ad eius stridores tota ciuitas adunaret. **E**t
sic furibundus domū accessit. **V**iri sancti vbi tota ciuitas: necnō
sanctissimus patriarcha q̄ perfecta tandem ea cedula iquit. **G**rās
ago deo. **N**ā si suspicatus fuissē hec euēisset mihi demonis i fa-
ciem palma. **S. v.** **C**ur ergo deus viro sancto talia agere et loq̄
p̄miserat: ac inspirauerat: que in sui ipsi⁹ aie periculum fore noue-
rat: et in dei opprobrium: et christiane in religionis vituperiū verte-
bat. **S**citis quare. quia iudicia dei abyssus multa. **N**e quis aude-
at in electis et vnitis temere iudicare. **I**deo sanct⁹ **D**avid ait: vt
quilibz iudicare timeat in errorib⁹ aliēis: neque in suis p̄sumat
operibus se laudare bonis: nō saluat̄ rex p̄ multā virtutē: et gigas
non saluat̄ in multitudie virtutis sue. **F**allax equ⁹ ad salutē: in ab-
undantiā at̄ virtutē sue nō saluabit̄. **E**cce oculi domini sup̄ me-
tuentes eū. et in eis qui sperant super mīa eius. **U**t eruat a morte
animas eorum: et alat̄ eos in fame. **A**nima: nostra omnium videlicz
spiritualū sustinet dominum in p̄missionib⁹ suis: qm̄ adiutor: et
p̄tector noster est. **Q**uia post lapsum letabit̄ cor nostrū: et in noīe
sancto eius sperabimus: et non in virtutibus nostris. **S. vi.** **S**ic
beatus **O**snofrius in lapsu grauissimo suo sperauēat in dei mīa:
q̄ dignior ac sanctior factus est. **Q**uis dubitat q̄ dei cecidēat p̄
missiōe: vt forti⁹ et hūilior resurgeret: et eū interiorē hitare fa-
cēt
solitudinē. **E**t vt maiorē auferitat̄ grās i exēplū docēt futu-
rorū.

V Capitulū septimū de conuersiōe **M**agdalene.

Quid magis stupendū: quidue longius admirandum: q̄s
de^o qui in lege **M**oisi: fornicationē ⁊ omnē carnis im
munditiā in lapidū obrutionis sniam ꝑduserat: huma
na assumpta carne inter puuij epulas sancto spū: ad se **M**ariam
trarerat magdalena: cui forte non ꝑmiserat: neq; illā iusserat tāt
sefe nephādissimis ꝑsternere reatibus: cum ab ea septem eiecisse
demonia scriptum sit. **E**t tñ corā phariseo ⁊ assantibus dignat^o ē
eā excusata reddere ab omni labe peccaminū. **B**eniq; in fide ⁊ dis
lectiōe sua lotā ⁊ emundatā dimisit: dicēs. **F**ides tua te saluaz feo
cit: vade in pace. **U**nde **G**regorius in homelia. **S**. i. **Q**uid igitur
miramur fratres **M**ariā venientē: ad dominū suscipientē: **S**usci
pientē dicā: an attrahentē. **S**ed melius attrahentē: ⁊ suscipientē
q; nimirū ipse eam ꝑ miaz traxit it^o: qui ꝑ mansuetudinez susce
pit foris. **S**. ii. **Q**uanto ergo magis: magisq; puriores: pulcheria
oresq; fiūt electi a domio **I**hesu cristo quos in igne iustificatiōis
emūdatos suscepit magnificandos. **C**essate cessate ergo maligni
criminatoris ꝑtemplatiuorū. **L**auete a iuditjs: cauete a sentētjs
vrm̄ iniquis. **P**rimittite sponsas sponso suo **I**hesu cristo corripie
dos ⁊ castigados. **C**ognoscite statū vrm̄ miserabile: atq; ꝑfectoꝝ
ditōi ⁊ mandatis suisq; documētis cū omni humilitate paratis
simi estote. **S**inite a ꝑsecutionib^o illorū inferendas. quib^o **P**aul^o
ait. **S**. iii. **N**on enī accepistis spiritum iteruz in timore tempore
vocationis. sed accepistis spiritū adoptiōis filiorū: in quo clamas
mus. **A**bba pater. **T**empore autē signifiatiōis: finito tpe iustifi
catiōis: ipse spirit^o testimoniū reddit spiritui nro: q; sum^o filij dei
⁊ heredes: coheredes at̄ christi. per dilectionē dei dicētis in cāti
ca. **S**. iiii. **D**e verbis spōsi ad sponsas. **P**one me vt signaculum
sup cor tuū: vt signaculū sup brachium tuum. **Q**uia fortis est vt
mors dilectio. **D**ura sicut infern^o emulatio. **L**āpades ei^o: lampas
des ignis: atq; flāmarū. **A**que multe. i. peccata multa tpe iustifi
catiōis non potuerūt extingere charitatē dei ⁊ primi: de qua dix
rat **J**ohānes. **Q**ui manet in charitate in deo manet: ⁊ de^o in eo.
Un̄ se q̄t. **N**eq; flumina tēptationū obmēt illā. **I**o de electj dictū ē
Accirit fortitudinē lūbos suos a volūtaria delectatiōe carnalitatj
Et roborauit brachiū suū bone itentiōis resistēdi. **I**oq; lucerna di
lectiōis ⁊ charitatj nō extinguet in eternū. **S**. v. **I**taq; nolite de
spūaliū ⁊ ꝑtemplatiuorū casib^o iā candicis: ꝑmūibusq; ꝑdēnare les

gibus: et eos ita erosos hinc postquam renouati sunt in spiritu: ut ab eis
tanquam a mortuis a corde fugiatis: persequentes eos usque ad sangui-
nem. Animaduertite et videte quod beatus dicit **Gregorius** non de
electis: sed de communibus actiuorum peccatis. **S. vi.** Necesse spiritus est ut
quum peccatores quosque respicimus nosmetipsos prius in illorum cala-
mitate desleamur. Quia fortasse in similibus aut lapsi sumus aut la-
bi possumus. Si lapsi non sumus: etsi censura magisterij debet spiritus vir-
tute discipline vitia persequi: oportet tamen ut solcite discernamus:
quod distinctionem debemus vitij: et passionem nature. **S. n.** ferendum est pec-
cator: nutriendus est. primum. Quum iam homo per penitentiam percutit ipse quod
fecit: iam noster proximus peccator: non est. Quia quod dei iustitiam in
se: contra se dirigit: et hoc in se punit quod diuina iustitia reprehendit.
**Explicit secunda pars primi libri de actiuorum: et contemplatiuorum statu:
et differentia.**

**Incipit tertia pars primi libri de autoritate
virtute: et dignitate charitatis: et dilectionis Ihesu christi: in electis
spiritualibus: et contemplatiuis.**

Quia est. n. dilectionis et charitatis dei: et proximi charissi-
mi in electis: et diuinitus vocatis speciali electione auto-
ritas: virtus atque dignitas: que tantummodo affectioneque desio-
derio perficitur: satisfaciendum in quo non aduertit aut ignorat oim-
nium legum: tum diuinarum canonicarum. tumque promunium: et ecclesiasticarum
cessuris adimplemenda oia plenissime possit. Et multo magis in
is que ex necessitate: simplicitate: ignorantia: aut inaduertentia acco-
tum esse tempore iustificationis: imo etiam vocationis: vel magnificationis
fuerit requisitum: usque dum promoditas. **Discretio:** siue prudentia: et
habilitas ad erigendum: emendandum: et corrigendum. **Bernardo de
precep: et dis. at testante atque dicente.**

Capitulum primum.

Bona est mater charitas: que siue foueat firmos: siue
exerceat proectos: siue arguat inquietos: diuersis diuersis
sa exhibens: sicut filios diligit vniuersos. Quum te arguit mitis est
quum blandit simplex est: pie solet sentire: sine dolore mulcet: patien-
ter nouit irasci: humiliter indignari. Idem in aplo. **Quanta** fiducia cha-
ritatis: alius operatur non amans: alii amans nihil operatur. **Ille** quidem
opus perdit suum. **Misus** vero charitas nunquam excidit. **Et hoc** que mos
re **Pauli** ad romanos. **S. i.** Non ex operibus legis iustificatur homo:
sed ex fide et dilectione Ihesu christi. **Unde** ait. **Credidit** Abraham
deo: et reputatum est illi ad iustitiam. **Ei** autem qui operatur merces non im-

putat fm gratia: sed fm debitum. **E**t vero qui non operat: creden-
ti at in eu qui iustificat impiu: reputat ad iustitia ei fides ei: fm
ppositu gre dei. sicut et David dicit. **B**eatitude hois cui deus
accepto fert iniustitia sine operib. **B**eati quoru remisse sunt ini-
quitates: et quoru tecta sunt peccata. **B**eatus vir qui no imputabit
vns peccatu nec est in spu eius dolus. etc. **S**it. **Q**uoniam igitur huius
iusmodi in fide dilectiois Iesu cristi iustificati si in operib et ma-
datis legu no egerint: aut excesserint: siue errauerit per ignoran-
tia aut p simplicitate in seueritate vtputa iustitie propter zelum
honestatis religionis: aut in nimia reru spiritualiu cura: sollicitu-
dineq familiaru reru: vel forte in indiscreta proximi charitate: in
obsequijs exhibedis bona sp intentione: et optimo fine. **Q**uia nec
aliter in dilectorib Christi esse potest: bona que fecerit anteq de ero-
roribus aduertant pmissis: in mortali dici debent opata pecto: aut
cessuras et austeritate legu. Sicut sunt illi qui nec diligunt: nec vera-
citer credunt: et in pecto mortali diuersisq reatib scieter pmare
minime curant. Immo curiositate nimiaq sensuali auiditate hos-
noris dignitatu et fastus: sacramenta exercere iquirunt ecclesiastica
regimia: et officia. **S**.iii. **Q**uid iam iter simplicitates de qua dr.
Qui ambulat in simplicitate. i. in dilectioe dei et primi: gradit pfi-
detur. **E**t inter malitia seculi dilectoru: de qua **Jacob** ait. **Q**ui diligit
mundu charitas dei no est in eo: multu multuq ndone interest.
Nec miru quidem est vt cum dilectorib suis deo no mitius agat.
Adore **Augustini** in sermoe dicentis **Jacobi**. **A**liud quippe volumus
q: sumus i christo: videlicet p dilectione. **A**liud volumus q: sumus
adhuc in seculo. **D**e mansioe huius seculi nob aliud surrepit. vt hoc
petamus qd nob expedire nescimus. **S**ed absit vt fiat nob si maes
mus in christo q no facit qd petimus: nisi qd expedit nobis. ma-
netes ergo in eo: dilectioe: videlicet quu xba eius in nobis maes
rint: dicentis. **Q**ui manet in charitate: in deo maet: et deo. **Q**uod
cuq volumus petimus: et fiet nob. **S**.iiii. **C**oncludamus ergo q
qcunq electus spualis: et pteplatiuus p dilectione i xpo manes de
oib reatib suis pmeoratis: siue pgnitis: vel icognitis: et no ptrin
p ignorantia. **E**t de pstritis quotiescuq hūiliter et deuote igemus:
erit: voluet: et pfectus fuerit: et ventu postulauit: oino recipiet deo
illa: sicut p sniaz pcludit saluatoris dicentis. **S**i maseritis in me p
dilectione: et xba mea in vob maserit: q sunt. **V**isite: a me qa mu-
tis sum et hūilis corde. **E**t q vult vire post me abneget semetipm
et cet. ra.

Sequitur: quecuq; volueritis petitis: et fiet vobis. Unde Augustinus
in eodē. Manēdo quippe in christo quod velle possunt nisi quod puenit
christo scilicet misericordia. Quid velle possunt manēdo in salvatore nisi quod
alienū nō est a salute. §. v. Dicit equidē dñs. Petite orādo et acci-
pietis. Querite bona opādo et inuenietis. Pulsate in pua et cōs-
punctiōe. Et aperiet vobis cella aromatus oīm mīarum. Nonne
scriptū est. Dulcis et rectus dominus: ppter hoc dabit legē delinqs-
tibus in via. Quā legem: nonne mie magis q̄z seueritatis: in via
preserti religionis: que via pua est. Quibus p prophetā dominus
dicit: ad veniā vocās peccatores. Ueite ad me oēs q̄ spcupiscitis
me: et a generationib⁹ meis implemini mie: videlicet et pietatē. Quia
spiritus meus sup mel dulcis: et hereditas mea sup mel et fauam.

Capitulum secundum.

Quid ergo imanius q̄z putare q̄ intentio doctorū: siue
legum opinio: seuerius agat q̄z dominus legū velit. In
his tñ qui dereliquentes patrē et matrē: sorores: et frēs:
amicos: et notos: domos: et agros: adhuc et aīas suā et omnibus re-
nuntiant que possidēt. §. i. Tandē ad sacrū religiōis sinū ingre-
diūt. p reatib⁹ penitentia agere: ac sese in totum aīo: intentiōe: et
mēte: domino offerūt quasi in holocaustū et victimā serotinam: et
matutinā. Si vero aliqui tēptatiōe ducti: vel decepti agunt q̄ igno-
rant peccatū esse: qd si scirēt nullo pacto fecissent: nunquid impus-
tandus erit omnino illis tāq̄z si malitiose fecissent: Quia ignoran-
tia non excusat peccatū: aiūt viri pestiferi. §. ii. Hi quidē deum
Meronis crudeliorē faciunt. Et magis putandum est q̄ omnīū
sanctorū opinio sit. In his presertim qui nūq̄z scienter: aut volun-
tarie post ingressum religionis peccatū egerūt mortale: Si quod
peccatum non esse putantes fecerint: et peccatū sit: q̄ donec noue-
rint tāq̄z de oblitis remissio apd deus facta sit. §. iii. Itaq̄z adeo
in aspectu dei peccata: ignorata: et incognita pmaneat censendū
est: sicut peccatum Pauli quum sanctos christiane psequeretur
ecclesie p ignorantia. ipso dicente. Dimissum est peccatum meum
quā insipienter egi. Sicut peccatū Petri in negatione ex timore
ne non in errore: ba ptismi. Et sicut peccatū Aaron: qui fecit pec-
care populū in oreb. Et sicut peccatū abbatis Vitalis q̄ zelo aīas
rum exposuerat aīam suā in maris damnationis periculo: et in to-
tius ciuitatis alexandrie exempluz perniciosum valde. Verumtñ
hec omnia nutu dei facta fuerunt: sicut et Gamson.

V Capitulū tertium.

O Quanta quantaq; a sanctis & spiritualibus viris facta
acta: & operata sunt: que si laici: aut q̄ nō sp̄tiali gratia
attrahēte agere presumpserunt: faciorosissima q̄dē foret
Propriū enī sancti spiritus est: vbi cūq; fuerit aliquid summopere
mirandū exercere: ita vt hoīm exercere videat̄ sapias. Quia sapia
hui⁹ mūdi stultitia est apud deū. Et quod stultitia arbitrat̄ apud
humānos: ap̄d oīpotentē sepi⁹ sapia existimat̄. S i. Quis posset
cogitare secundū carnē: & mundi hui⁹ neq̄tiam: q; vita Samsonis
fuerit imago: at; figura saluatoris. q̄ nullum vnq; peccatū nouit:
neq; malitie reatum patrare potuit. Vñe mirabilis est audire
nunc q; Samson sensuum cū meretricib⁹ coīēs: innocentia & aiām
ipollutā seruauerit: q; angelū scire nūq; peccasse: q; si vellet pec
care nō posset: cum i grā p̄firmatum fuerit nō peccādi. Et cū etiā
spirit⁹ sit sine corpore p̄grauat⁹. 3o diuersi spiritu dei ducti diuerso
sa diuersimode operati sunt. S ii. de Saul. Libro regum primo
dictū est q; dū Saul querebat David sciēs q; ess; i aiot i ramata
cū Samuele & pphet; nudatis pphetantib⁹: misit p̄mos: secundos
& tertios lictores: vt raperēt david: q̄ quomō vidissent cuneū p
phetarū vaticinatiū: & Samuelem stantē sup eos: fact⁹ est etiam in
illis spirit⁹ dñi: & pphetare ceperūt: donec Saul iratus veniret et
ipse veniret vt raperet David. Et factus est spiritus domini super
eum. Et spoliavit se etiā ipse vestiment; suis: & pphetauit cū cete
ris corā Samuele: & cecinit nudus tota die illa & nocte. Unde ero
luit puerbiū. Nam & Saul inter prophetas. S iii. Hinc percipite:
percipite queso sancti spirit⁹ fratres mei incomprehensibiles
attractionē mentium & animorum: ita vt & ferarum corda: & spiritus
seuientium: & in piorum valeat i pphetarū mansuetudinem
commutare: adeo q; depositis sagittis bellicis quoq; armis: neco
non regalibus indumentis tanquam pueri & infatuati: denudati
corpore canere die noctuq; compellantur. Unde audientes mira
ti sunt dicentes. Nam Saul iter prophetas. Quāto ergo magis
in spiritualib⁹ viris aīos: sensusq; imitat spirit⁹ contra intentum
illo: ū: & ea i spū dei agē cogit: que ap̄d hoīes sepius a Satan ppe
tratū arbitrat̄. vt idē hūiliores: cautiores: & p̄udētiores: in regi
mīse animarum suarum: & aliarum effitiant̄: Siue ad multarum
animarum salutem: & eruditionem: & perpetuam recuperationem.
p̄out in exemplis habetur his: hic prope conscriptis.

§ iiii. **De sancto Frācisco.** Fertur q̄ nutu spirit⁹ sancti beat⁹ Frā-
ciscus vni e discipulis suis iusserat nudū ad cathedrale accedere
ecclesiam: ibiq; verbum dei anunciare vt discipuli sancte obe-
dientie agnosceret virtutes: **Hic** autem demisso confessi habitu
sefe dedit velociter i pedes. **Vidēs** enī beat⁹ **Franciscus** discipulū
obediētie celeritate: crepauit se: et ait. **Quod** nunq̄ expert⁹ es fe-
eri iussisti: vade et tu post eū. **Tunc** ab h̄eris euulsa quāprimū tus-
nica: nud⁹ pedissequusq; discipuli cursu rapidissimo fact⁹ ē et anq̄m
puer applicuisset ad locū: in eminēti gradu beat⁹ **Frācisce** ascēdit
et tñi de seculi nuditate: calamitate: et miseria accuratissime verba
fecit: q; diuino afflāte spū: multarū aiarū salutes lucrāt⁹ est. **Quā**
q̄dez rē q̄squis agere. presumpsisset nisi a spū dei ductus: grauitē
deliquisset. neq; fructum aliquē penitus tribuisset: eo q; idēsereta
habet. et piculosa obediētia. **Unde** ad scādaluꝝ poti⁹ pleb̄ illa tras-
beret p̄dicatio: q̄s ad virtutū: morūq; eruditioēz. **§ v.** **De b̄to**
Jacopone. **Que** ac quanta reprehēsibilia ludibria: et ignominiosa
operata audiui⁹ a b̄to Jacopone ordinis minorū: ita q; dū melle
puncto corpore a vertice vsq; ad talos plumis cooptus auitū: nus-
ptias germani pfundē conatus est: dicēs. **El** pazo a lapazia: chī nō
e pazo pazo sia. **Quis** nā religiosus nō spiritualis si tale qd p̄p̄o
traret nō grauissime errass: et deū: et hoies peni⁹ offendisset.

Capitulum quartum de prophetico viro Porcellana.

In quā et illa. pretermittā que proprijs p̄p̄i oculis: tūc
iocosa atq; stultissima reputata. a deuotissimo viro. im-
mo quē p̄phetā audeo appellare **Porcellāo** exercitata
in similitudine futuri euentus: cuius xitas nūc apparet dilucidissime
Quotiēs eq̄dez mort⁹ periculo zelo dei ituitus suꝝ sese exposuisse.
Quō iter ad aleas ludētes ioca turbaret: subuertēs nūmos: chari-
talsq; p̄fringēs: qd nec illi agere p̄tinebat. **Verumtñ** qm ductu di-
uino faciebat: nemo manū i eū ausus ponere est. **Et** sic fructū non
minimū dño vidimus v̄dicasse. **§ i.** **De sancto Dominico.** **De**
sancto Dominico dictū est: industria illustratus spū sancti q; dum
superare vellet aliquos hereticos: veritatē cristiāe fidei subuertē-
tes. **Fingebat** et ipse iuxta illorū simulationē nihil penitus p̄me-
dere nisi herbarū siluestrium radices: et gelida vti aqua: q̄s q̄z iuz
regule sue morē secrete sumēt alimētus. **Et** sic data fide passus est
populus et ipsum audire donec erroris hereticorū agnoscerēt fal-
latiā. **Tunc** et ipse beatus dominicus rei sue prudentiā indicauit

que spectem ypocritarum tenere videbat: quod absque peccato, ab
alieno viro nequaquam fieri potuisset. **Sii.** Quid. n. mirabilius
quam virum sanctum confectum iam senio: diuque arte deductore so-
litudinis videre per recuperatione salutis neptis sue. que decepta a
quodam heremita in hospitium pro pretio se donabat. Illi deposito
ac sanctitatis habitu: sericis precinctum et exornatum idumentum acce-
dere ad puellam disposuit: tanquam si et ipse pretio eam cuperet possidere.
Tandem blandis verbis ad pristinam cellulam introduxit: ibique clausa
quam amiserat sanctitatem recuperavit et salutem. Sic itaque quilibet
spiritualis et in diuinis expertus gratias zelo dei. proximique docet
trina: et salute: in diuersis se licite exponere noscit casibus. quos si
actui pertractassent: grauius ut diximus morum excederent honestatem
Siii. Legit in vita patrum quod quidam vir sanctus nequies eundem dis-
cipulo rationibus satisfacere: quod impossibile esset a corde radicitus
temptationes diuersas euellere tempore probationis. Tandem ut expulsi-
tia monitus remaneret: nudari iussit: et ait. Ecce cordis tui locum
vides: trabe si iam vales ide fantasmatum que te perturbare dicis. Adole-
scens vero visa impossibilitate a crebra cessauit lamentatione. **Al.** quod
pater hac in re aliter usus est. Vade inquit in cacumine turris: et
gremium ad me inde plenum deducito. **Fuit.** n. puer: et non valens ad-
implere patris mandatum: profusus redijt dicens. Impossibile quidem per
sancte perficere quod iussisti. Sic et impossibile esse noueris fili mi
respondit illi vir dei: mentis in iunioribus vagationes refrenari.

Capitulum quintum.

De dei suique sancti spiritus inspirationibus et consiliis: in ve-
teri nouoque mirandis testamento indicare curauimus. At
nunc quod diebus istis apparuit stupendissimum breui-
ter enarrare decreui: ut discamus dei iudicia laudare: benedicere
et predicare. Quia de sercore erigit pauperem: ut collocaet eum cum
principibus: cum principibus populi sui. Audite ergo audite fratres
audite dilectissimi mei. **Si.** Dum esset quidam frater or-
dinis sancti dominici anno domini. **M.** cccc. **Lxxii.** in monasterio
adeo sancti spiritus succensus feruore est: ut mori pro Christi no-
mine peroptaret. Et quum huiusmodi desiderium perficere vos-
lisset: ad prouentum nauigare barbarum cepit. Et leto pergens
animo captus nomen dei ab infidelibus nauis: marinisque latruncu-
lis: deducitur ad regnum et ciuitatem

Tunisi: ubi ab eo dominus recessit: et seruoꝛē extirxit: vt sue humanitas fragilitatis miseriam agnosceret: anteq̃ martirij gloriosas acco-
teret palmā. § ii. **A**ttamen diu fame et nuditate impeditus trus-
sus in carcerē sagitari permisit: donec amisso spiritu sancti incendio
ad gelidam perueniret desperationis imbrē. **Q**uia quidem nec de-
neq̃ sanctus in celo: et in terra fuit quem hic crudelissime nō ma-
ledicēt: atq̃ blasphemaret: et quum a cristicolis increparetur dice-
bat. **D**esine me: quū dum amore dei mori voluissem: recessit a me
spiritus eius: et hic vincit et fame perire me facit. § iii. **T**andē
senis regis indicauit se fidem negaturū christianam si liberum
erire carcerē. et compedibus dimisisset. **C**onsensit rex: et circūcis-
sus mahometis legibus se supposuit. **T**unc rex famulā suā ethio-
pissam illi tradidit in uxore: cū qua per sex fere menses dormiuit:
tanq̃ a christiano remotus omnino cultu. § iiii. **P**rimo vero
die quadragesime anni illius reuersus est spiritus domini: et vixit
cor eius. **E**t sicut a principio succensus est in dei dilectione: longe
maiori anhelans desiderio martirium pro cristi nomine sustinere
Quapropter die noctuq̃ cenaculo clausus: orationib⁹: et discipli-
nis et indictā nequitiarū suarum in se exquirere non desinebat: et
amarissimas inter suspiria lachrymas fundens: humiliter dicebat
Ecce. n. domine peccatum meum contra me est. **C**ognoui domine
q̃ humiliasti me: vt discam iustificationes tuas. **N**am me dignū
gloriosē martirij palmā acquirēdi putasse nō percipio sane. **I**deo
bonum mihi quia humiliasti me. **P**arce mihi domine: quoniam
cognosco peccatum meum maximum. § v. **I**n diebus vero
ebdomade passionis domini accessit ethiopiſsa ad regem: et ait.
Perfidum quem tu rex in virum mihi tradidisti: ad suā pristinas
Christi fidem reuersus est: nec mecum iam per dies quadraginta
dormire passus ē. **E**t clausus die noctuq̃ ieiūis: orōnib⁹: et lachry-
mis vacās: a p̃tinuis verberibus cessare nō videtur. **N**aq̃ corripe
eum domine mihi ne vltra me spernat: et negligat fidem mahometi
§ vi. **A**udiens equidem rex que dixerat mancipiū eius furore suc-
census accersiri eum iubet: et ait. **C**anis fili canis cur non dormis
cum uxore tua: **N**unquid ad vomitum reuersus es pristinum per-
fidorum christianorū: **I**ubeo ergo vt ab hac recedas stultitia: alioq̃
quin vtra morte interire te faciam. **V**ir vero sc̃s in dei vini chari-
tate innouatus: p̃inctusq̃ hiesu cristi dilectione: et optia fide aus-
dacter respondit. **N**unq̃ profecto rex ab itinīs precordijs meis

nomen dulcissimum: sanctissimūq; hiesu cristi recessisse scies: q̄sq; desperatione duct⁹ meipsum sustinere non valeas: in hūc precipitum **M**ahometi lapsus sum. Quod quidem a domino factū esse probabiliter agnosco: qm̄ presumptuose nimis martirij palmā curauerā vendicasse. Ideo recedens a me domin⁹ me⁹ **H**iesus crist⁹ fuit meā dilucidissime imbecillitates oculis cernere: ac manibus limo et toto sedato corpore ptractare. Nunc autē misertus mei reuertēs pro delictis meis: et erroribus: atq; reatibus maximis succēdit cor meū omnē leto animo passionē et mortē sustinere. Quā obre pro christi noīe tuas pro nībilo minas: et iura duxi obseruāda. **E**cce iam christianissimū meipsum p̄fiteor: et **M**ahometi inimicissimū ostēdo p̄secutorē. §. vii. Tunc rex nimio succēsus furore aduocauit ehadī legis sue: cū quo inuito p̄silio illico lapidari precepit. Et cum turba ciuitatis accurreret acclamātes: et ipetu nimio maximōq; furore dicebāt: Tolle: tolle canē: tolle blasphemū legis nostre: tolle derisorē mahometi. Et sic pcutiētes virū dei trahēbāt per vicos. Et dum esset iuxta habitatiōē mercatorum genuēsū habitum cuculā videlicet religiōis sue exiit: et illis tradidit dicens: neq; in aliquo hī⁹ sanct⁹ isse errauit: sed ego tantūm. Ideo nolo ut ptumeliā patiat⁹. §. viii. Tandē modicum extra portā ciuitatis flectēs genua bubul⁹ quidā cucurrit: et sappa qua in vineā laborabat: virū sanctum per mediā ceruicē solo ictu passit. Et sicut aīe electorum: sanctorūq; dei decoronari solēt. Sic etiā viri hui⁹ aīam electā et spetiosam triumphāti martirij sui palma inter agmina sancta spirituum beatorum rex regū domin⁹ **H**iesus in gremio diuine maiestatis sue iucundissime suscepit. §. ix. Et talem tantā corpori athlete sui gratiam subministravit: q; postq; canes illi lapidibus adhuc mortuum obuiissent: ita ut aceruus nō minus lapidum in eum fact⁹ esset. Inde etiā extrahētes in ignē uerbemētissimum proiecerunt corpus beatissimi viri: ut ibi penitus p̄sumeret. Sed quum per duas quippe p̄tinuas in medio flām aeternam horas perseuerasset illesum: ita ut nec toti⁹ corporis pil⁹ vn⁹ combureret omnio. nimia indignatiōe uerari quasi vrsi spumantes rapuerunt de medio ignis corp⁹ sanctum: et totā circumdatā in ciuitatē fumibus per pedes trahēbāt: donec deniq; fessi effecti: in quādā piscinā extra muros ciuitatis: picissent: ibiq; cadauera bestiarum p̄stiebant. Unde fetor maximus ibi aderat semper §. x. Nocte autē illa lumina visa sunt iuxta sanctum corp⁹ a quo

tam inēsus odor suauissimusq; eribat: vt ⁊ ipsi gentiles pre suauitate cogebāt sese ad piscinā pducere: ac studiose claudī eē menia pmittēbāt: vt diuti⁹ odoris illi⁹ fragrātia frui valuissent. **S. xi.** **S.** quib; de hac re picipes sue legis aduertissent: timētes subuersio- nem fidei sue: pualos reddiderūt christianos mercatores: vt a res- ge pretio corpus illud pcederet eis attemperēt. **Henuēses** vero mercatores cum de patria sua fuisset sanct⁹ vir: trecetorū aureorū mercati sunt: Et lotū ⁊ mundatū aqua mundissima corp⁹ illud nul- lam penit⁹ in eo lesionē inuenerūt: nisi tm̄ in capite vulnus: ⁊ a suo mo ignis aliquantulū obūbrat⁹. Unde dicere potest anima sanc- ti viri tāq; sponsa dei. **Nigra** sum p lapsum: sed formosa p miām. **Et** corpus eius affari potest. **Nolite** considerare q; fusca sum: quia decolorauit me passio ⁊ fumus ignis. **Nunc** porro deū multa sero- tur p eū in eius corporis veneratiōe in **Henuēsi** ciuitate exercere miracula. **S. xii.** **Hec** porro omnia ab is referentibus didici: qui quidem proprijs audisse aurib; oculisq; cōspexisse ab initio vsq; ad exitū huiusmodi passionis ⁊ martirij affirmabant.

Capitulum sextū de ibecillitate: ⁊ statu pprio: ⁊ de vita pfectorū.

Multa quippe pmemorāda duximus charitatibus vris. **Non** tamē vt dei freti miā incerto vestro sanctorū illo- rum imitatores fieri presumati. **Quonia** vita sanctorū admiranda est: ⁊ venerabiliter laudāda. non tamē omnium imitā- da. **Verū** magis vt ⁊ cautiores efficiamini: ⁊ in euitādis demonū malorūq; hominū seditionib;. **Et** vt pprii itat⁹ vestri ibecillitatez lucidi⁹ agnoscere valeatis. **At** vero de casib; spūaliū patrū: ac de ptemplatiuorū excessibus. **Neq;** de diuersitate gratiarū cony: et in quo spiritu bona malane agant nequaq; presumere audeatis temere iudicare. **Nisi** quum vos aut in similibus expertissimos: non ex libris solum: sed magis in corde spetiali munere esse noueo- ritis. **Aut** quum p interitum finem pessimum illorum more **Gau-** lis: pgnoueritis desultionē fuisse. **S. i.** **Si** vero post lapsum spūa- liū: renouationē gratiarū: ⁊ virtutum in eis vberiorē ampliozemq; videbitis: non malitie causa fuisse sciatis. **S.** magis pmissiōe dei ad illorū ⁊ aliorū salutē: ⁊ correptionē. **S. ii.** de similitudinē lapa- sus pfectorum. **Sicut** enī militū imo principū exercitūū cicatrio- ces vulnerū: quanto excefferit numero: in laudē: atq; gloriā tanto longi⁹ habent ipsorū: qm̄ in maxime arduis sese exposuisse milita- ribus indicāt puintijs. **Sit** tñ deuictis supatisq; hostibus se vna

cum exercitu in pace conducere ad castra valuerunt. **S.iii.** **Expla**
natione. Sic itaq; spirituales viri. ac sancti: & cōtemplatiui hoīes
erunt: si post iustificatiōē in pace: c̄haritate. & feruore se suosq;
deduxisse inuēti fuerint. **Tunc** omnes lapsus eorum tam preclare
in eorū ueneratione habiti sunt: quanto mirabiliꝝ illorū deꝝ patieꝝ
tiam: & humilitatē in exemplum nostre correptiōis experiri. ac po
bare uolēit. **S.iiii.** **Igit̄** summoꝝe aduertendū est fratres mei
ne de spiritualibꝝ: exptis: p̄templatiuisq; temere iudicemꝝ patribꝝ
bus. **Et** si tamē prelati: presidentibus: & antiquioribꝝ deuotis: et
canitie: senectutisq; p̄fectis in gestibus nouitiorū: iunenum. & ier
p̄torū iudicare legitime in charitate liceat: non tñ in alijs q̄cqd
agiē: vtrum a bono: aut a malo spiritu fuerit iudicandū est: in p̄su
sione pacis: & deuotionū patrū supradictorū: q; detractio pessima
appellat̄. **De** qua **Jacobꝝ** in canonica sua inquit. **Nolite** detrahē
alterutrū fratres mei. **Qui** detrahbit fratri: aut qui iudicat fratrem
suum: detrahbit legē: & iudicat legē. **S.v.** **Tanto** etenim seuius q̄s
detrahēre p̄spicit quāto bona que agunt̄ malo fieri spū arbitrat̄:
ab his preserti quos tū etate: tum exp̄ientia: & fama diu spūalem
vitam durisse nouerimꝝ. **Quid** nā reprehēsbiliꝝ q̄s in iunioribus
religiosis in exptissimis spūaliū diuinarūq; rerū incircuncisa celo
uice vitā: mores: & acta maiorū: patrumq; suorum ignominiose p̄
scrutari & in eorū faciē arguere: & reprehendere: atq; corripē eos
audere. **Immo** q; peius & truculentiꝝ est: non solum illis detrahē
spūalibꝝ patribꝝ: uerum etiā eos p̄sequi non desistē: a quibꝝ vitam
corporis susceperunt & aie. **Idcirco** beatus inquit **Hieronimꝝ**. **Nō** est
detrahēre uerū dicere: caue ne aures: aut linguā habēas p̄uiriētes
ut nec ipse alijs detrahas: aut alios audias detrahētes. **Multoꝝ**
q; solatiū est bonos carperē: dum peccatiū multitudie putāt mīui
peccata. **S.vi.** **Offitium** enim uiroꝝ bonorum est p̄ proxi
mum reatibus: presertim pro patribꝝ & fratribꝝ lapsis ac pecca
tis diutius lugere: continuūq; deum impulsare orationibus. dōec
ad uitam restaurent̄ eternam. **S.vii.** **Ne** ue is qui detractio
bus more **Cham** uerenda patrum denudant. **Verenda** inquam
et que pudenda sunt: ac in uituperationem sacre religionis pos
sunt deuenire. **Unde** **Isidorus**. **Non** detrahes peccanti: sed condo
le. quod in alio detrahis in te potius pertimesce. **Quādo** alijs des
trahit te discerne: nunquam detrahes si te bene discernes.

Uterq[ue] simile crimē impendit. Et qui detrabentē audit ⁊ qui des-
trahit. *S. viii.* Heu heu quā longe horrē dum est de his sepiſſime
a detractorib[us] malum facillime credere. de quib[us] nisi bona ⁊ laus
dabilia audiui[m]us ⁊ vidui[m]us. Unde oblitis beneficijs vna cum
detractorib[us] ad illorū irrifōdes ⁊ vltupatiōes ora dilatant ⁊ ligue
Dicif[ur] eni in vita patrū. Melius est ꝓmedere carnes ⁊ bibē vīnū
q̄s ꝓmedē i vitupationē fr̄z suū. Sicut susurrās serpens Euaz de
paradiso excludit: sic qui detrabit fratri suo: non solū suā sed etiā
audientis animā perdit. Monachus biliguus ꝓturbat fratres Et
illud eccle. Vir duplex aīo incōstās est i omnib[us] vīs suis. Itē Sa-
lomon. Homo puerus suscitāt lites. Et vir verbosus separat ꝓnci-
pes. Sp̄ iurgia querit mal[us]: angelus at̄ crudelis mittet ꝓtra eum.

Capitulum septimum de mutua charitate fratrū.

Non eni delectator est qui de quo loquit[ur] ex nimia motus
charitate nō solū lachrymabiliter dolet: s[ed] mori ꝓ ei[us] salu-
te vellet. Nā verā illum charitatem habere tenet Bern-
ardus: qui ꝓ fratrib[us] mori paratus est. *S. i.* Ergo atē omnia cha-
ritatis iuriū imitatores: sectatoresq[ue] esse toto corde curemus. Et
quomodo de prelati[s]: si niorib[us]: aut spiritalibus: vel cuiuscūq[ue] cō-
ditionis: ac status malum audiui[m]us: nec fides verbis tribuē de-
bemus: sed detrabentibus increpādo suū indicare errorē. Si vero
charitate siue consilij gratia dicif[ur]: ita vt veraciter illi credi potest
ex illius vite ꝓgnitione: de quo manifestat̄ delictū: ꝓdolendum est
summopere ⁊ nō detrabendū. Immo si concedit[ur]: aut adeo attrac-
tibilis sit: vt māsuetā admonitione erudiri possit: more euāgelico
illi quod scimus siue audiui[m]us intimare tenemur. Veniq[ue] si non
audi: rit orationib[us]: ⁊ lachrymis in nostro secreto cordis ꝓ illius
ꝓuersitate: iure charitatis deo oīpotēti satisfacere accuratissime
curemus: sicut ꝓ nobis ipsis fieri cupimus. Et sicut dominus ihe-
sus fecit vsq[ue] ad mortē: mortē at̄ crucis. Jux̄ illud Johānis apo-
stoli dicentis. In hoc apparebit charitas dei in nobis: qm̄ sunt ille
ꝓ nob[is] aiām suā posuit: sic ⁊ nos debem[us] ꝓ fr̄ibus nr̄is aiām nr̄as
ponē. Et iō aug. Si ꝓ hāc viā de charitatē volum[us] currē. ad eternā
ꝓfiaz feliciter possum[us] ꝓuēire. *S. ii.* Sic. n. duo sunt vere charita-
tis ꝓcepta: dilectio scz dei: ⁊ ꝓroximi. Sic due sunt in ecclia sancta
catholica. vita scz actiua: ⁊ cōtemplatiua: in quib[us] lex vere ꝓficiat̄
charitatis. Vita quippe actiua est: que ꝓ charitate dei in se ⁊ in
ꝓroximos bona exercere operatum corporalia: tum: nō religiosa

atq; catholica iuxta dei precepta sacro sancte eccle e leges z man
data vniuersa tenet. Cuius plane due vie sunt. Actualis z menta
lis: Actualis via est: que mie opera tā i corporalibus q; spiritualibus do
cet exercēda. Mentalis est que oratōis: lectiōis: atq; meditatiōis
ad fructū pfectores deducit suos. Marū pfecto duarū viarum et
opera z precepta ab his operari necesse est quantū liberi arbitriū
sui ppetant vires: z anime potētie eorū naturales valēt. Qui non
dum intētione disposita: aut opere: vel desiderio sese ad arcē pue
niēdi exposuerint pteplationis. Quibus p saluatore itimat: sic et
illi qui ei dixerat. Domine quid faciā z vitā eternā possidebo. Et
dominus respōdit. Serua mādata. Quū at ille ab ineūte etate il
la pleni pfectisse retulisset: vitā videlicet actiuā. Ad altiores putās
dominus q; cuperet puenire: ait illi. Si vis pfectus esse in vitā scz
ptemplatiuam. Vade z vende omnia que possides z sequere me
S. iiii. Ecce ergo ex redēptoris definita snia. Quicumq; arbitriū sui
viribus: z anime potentij vti valet precepta omnia: tū diuina: tū
ue p̄munium legum seruare tenent. Qui autem ad pfectionē per
ueniēdi gratiā: aut ad pteplationis accedere curat arcē: ad duo
tantum obligari p̄gnouimus. Omnia videlicet postponere tpalia
christūq; passum: p̄tumeljis irrifum: cruci confuzibiq; acerrima
nece defunctum sequi. At duo hec in vnū Paulum concupisse p̄
cepim? quū diceret. Omnium vero que retro sunt obliuiscēs: ad ea
vero que priora sunt extendēs me: psequor ad desideratū braniū:
quod est dilectio z charitas dei. De vita pteplatiua S. iiii.
Est igit vitā pteplatiua illa que circa dei dilectionē z visionē ei?
necnon oim spiritualiū rerum p̄gnitionē versat: gratia sp̄tialissio
ma attrahēte: ac erudiēte: cui? via vna est tm scz Via spiritualis
que gaudia indicat mundi tanq; vinū crapulantē euitare: z sanc
cta verba operaq; solícite exercere. Juxta pauli erudimēta: vbi ait
Nolite inebriari vino: sed implemini spiritu sancto: loquentes vob
bis metipsis i hymnis z psalmis: z canticis spiritualibus: cantan
tes z psallentes in cordibus vestris domino. Ecce iā vite cōtem
platiue viam: audistis spiritualem: z ea q̄ exercēda sunt opera. Nūc
autem attendite ad que z ad quāta vir contemplatiuus obligetur
precepta. Unum est enim z nullum aliud quod est omnē tantūmō
curam apponere z diligendū dominum. Hiesum cr̄itum: vsq; duz
diuina attrahente gratia ad dei visionem spiritualem: diuineq;
trinitatis cognitionem latissimam ascendere mereatur.

S. v. Preceptum autem illud vnicum est quod in cantica sponsus christus hiesus ad sponsam rettulit dicens. Pone me vt sigculuz super cor tuum: vt signaculū super brachium. Quod est dilige deum minimum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota virtute tua. Quia fortis est vt mors dilectio: qz vincit et superat: et nunqz superatur: nec vincit. Pura sicut infernus emulatio: qz quod tenet nunqz dimittere patit. **N**āpades eius scz dilectiois dei: āpades ignis atz flāmarum. **H**que multe temptationū: psecutionū: angustiarumqz multarum: non potuerunt extingere charitatē. Multo minusqz p obliuionē: aut ignorantia emittunt: aut operant. Quoniā neqz flumina errorum atqz reatus occurrentia viatoribus scz vie spūalis obuent illā scz charitatez dei: vt ex eis damnenf: sicut i **S**amson et **D**avid factum est. ideo **P**aulus **S. vi.** Si enim fm caronem in actiua vita vixeritis peccantes videlicet: moriemini morte eternali scz. Si autem spiritu facta carnis mortificauerit: oib⁹ mundi gaudijs renuntiando: viuetis in eternum. Quicumqz enim spiritu dei agunt hī filij sunt dei. Non enim accepistis spiritum in timore multorum pceptorum: iurium: legumqz diuersorum mandatorum. Sicut qui in actiuam laborantes vitam graui onerantur iugo. Quia vos accepistis spm adoptionis filiorū ex ardētī dilectioe in quo clamam⁹ Abba p̄r. Ipse enī spirit⁹ testimoniū reddidit absqz legibus et sinodocis: et absqz litterarū erudimētis hui⁹ scz oculi: spiritui nostro: qz sumus filij dei et heredes eterne glorie: coheredes autē christi: cū quo ex vnīōe dilectionis vnū erimus i fruitione superne diuinitatis. **I**uxta dictum eiusdem **P**auli. **C**ui adhaeret deo vnus spiritus est cum illo. **S. vii.** Tunc enim vera acquiri sapientia: non philosophorum: sagacissimorumqz doctoruz temporalium scientiarum: sed simpltium amatorum dei renuētium astutias. et subtilitates legum attendere diuersarum. **S**z solū ad inuēndū sapiāz dilectiois dei v̄ipotēt spūali prudētia: de q̄ **G**alo. i. p̄uēbīs inq̄t **S. viii.** Si enim sapientiam inueneris et inclinaueris cor tuum prudentie: dimittendo tpalia p spiritualibus et hūana p diuinis. Si quesieris eam quasi peccunias: et sicut thesauros effoderis illam. Tunc intelliges timorem domini non in libris: s̄z in tabulis cordis. Et scientiam dei inuenies non in legum doctorum dictis: s̄z in intellectu tuo. Quia dominus dat sapiam aiab⁹ dilectorū suorū. Et ex ore eius sciaz v̄tutū: et honestatē morum: et honestatū custodit in rectorū amatorū suorū salutē. Et p̄teget gradiētes nō in sublimitate sermonū: et caulationū adinuēs

tionē: s; simpliciter in dilectione dei: seruans semitā iustitię: z viā
sanctorū custodiēs. Tunc intelliges iustitiā legum: z iudicium dei
absq; doctrina hominum. Sic z equitatē. z omnē semitā bonam.
§. ix. Et ideo si intrauerit sapia dilectionis cor tuum. Et scientia
spiritualis anime tue placuerit: p̄silium dei custodiet te: z nō astu
tia litterarum. Sed prudentia gratie seruabit te: vt eruaris a via
mala: z ab homine qui puerſa loquit̄ ad simplices capiēdas laq̄s
diabolicis animas sub diuersarū legum z preceptorum astutijs: z
subtilitatibus varijs. Cum ad vnum tantum p̄ceptū teneat̄ oēs
qui ad vitā trahunt̄ contemplatiuam: qđ dei dilectio est. De quo
quidem redemptor noster dixerat **M**arthe. §. x. Porro vnum
est necessarium ad optimā marie partē eligendū. Et hoc est pre
ceptum quod Salomon in p̄uuerbijs in custodiā anime predixit
rat. Qui custodit mandatum sc̄z dilectionis dei: custodit animas
suas. Qui negligit vias suas. i. virtutum z morum p̄ obliuionem
aut ignorantiam mortificabit̄. Sicut Dauid in morte pueri z p̄
secutione Absalon filij sui: s; nō ad iteritum damnationis.

§. xi. Nempe talis tanta est coniunctio dei cum anima huiusmodi
electorum: vt nisi ex nature fragilitate: aut p̄missione diuina p̄ ob
liuionē aut ignorantia errare minime possint. Unde nunq; a dei
dilectione valent separari: s; magis ad cōubiū diuine maiestatis
omnino vēturi sunt. Unde nunq; ampli⁹ a dei charitate in spiri
tuales amplexus: z oscula ac suauissimas p̄solationes dissoluentur
Unde Gregorius. Charitatē recte predicator egregi⁹ vinculum
p̄fectionis vocat: q; virtutes quidē cetera p̄fectionē generant: sed
tamen eas charitas ita ligat: vt ab amantis mēte dissolui iā neq;
ant. Ideo Paul⁹ ad romanos ca. viii. Diligentib⁹ deus oia coop̄
tur in bonū. Unde Augustin⁹. Habeas charitatem z fac quid vis.
Quid sit charitas dei idē ait. Charitas est virt⁹ qua vidē deū: p̄
fruiq; eo desideram⁹. Charitas vero proximi. Si quis tantā habu
erit charitatē vt pat⁹ sit etiā p̄ frīb⁹ mori: p̄fecta ē in illo charitas.
Ca. octauū tertie pt̄ p̄mi libri: in exēplū euāgelij declaratū p̄ b̄n̄i
Augustinū: q; vita actiua circa plura implicari oporteat. z contem
platiue vnum sit necessarium.

Ubi. n. qđ actiua q̄due p̄templatiua sit vita itinariē studuerim
dilucidissime autoritate at̄ doctoris egregij aurelij Augustini
hic prope affirmare curauim⁹. Ubi p̄ **M**arie z marthe abas
rū sororū similitudinē actiue vite labores:

z contemplatiue otiiū distincte in homelia ascensionis beatissime vir-
 ginis conatus est indicare dicēs. **S. i.** Videtis ergo charissimi z
 quantum arbitror: iam intellexistis: in ihs duab' mulierib' que ambe fu-
 erunt domiuo grates: ambe amabiles: ambe discipule. Videtis
 ergo magnū aliquid intelligitis: quicunq; intelligitis: quid audire et
 scire debetis: etiā qui nō intelligitis in his duab' mulierib' duas
 vitas esse figuratas: presentē: videlicet actiuā laboriosaz. z quietē
 videlicet contēplatiuam: erumnosam: z beatā. t'palē z eternā. **Due**
sunt vite: de illis vos copios' cogitate: cogitate quid habeat hec
 vita: nō dico mala: nō iniqua: nō nefaria: nō luxuriosa: nō impia:
 sed laboriosa: erumnis plēa: rumoribus fatigata: tēptationib' solli-
 cita. **Hanc ipsaz innocentē dico vitā:** quales decebat h're **Martaz**
Hanc ergo quantum potestis inspicite: z de hac vt dixi copios' qz
 loqmur cogitā. **Vita ergo iniquā abeat ab illa domo:** nec cū marta
 erat nec cū maria. **Et si aliqui fuit dño intrate fugit.** **S. ii.** Remā-
 serunt ergo in illa domo que suscepit dominus in duab' feminis
 due vite: ambe inocētes: ambe laudabiles. **Vna laboriosa:** altera
 otiosa: nulla facinorosa: nulla desidiosa. ambe innocētes: ambe
 inquam laudabiles: sed vna laboriosa altera otiosa: nulla faci-
 norosa quam cauere debet laboriosa: **Nulla desidiosa:** quam
 cauere debet otiosa: minime diuersarum sciētiaruz litterarūue
 studijs vacās. **S. iii.** Erant ergo in illa domo iste due vite. **Et ipse**
font vite. In marta erat imago presentiu. i. actiue. In **Maria** fu-
 turoz. i. contēplatiue. **Quod agebat marta ibi sum' :** dū actiuā
 gerimus vitaz. **Quod agebat maria hoc speram' dum oib' post-**
posit' ad tēplatiuā vitā trahimur. **S. iiii.** **Hoc agam' bñ:** vt illud
 hēam' plene: **Nā quid idē hēam' aut qntū hēam'?** quādiu hic sum'
 dum vitam agimus actiuam. **Quantum est quod inde habemus:**
Nā z modo inde aliquid agimus: remoti a negotiis: depositis fa-
 miliarib' curis: cōueniētis: stantie: auditis: inquantū hoc agitis ma-
 rie similes estis. **Et facilius vos quod egit **Maria:**** absq; videlicet
 nimia litterarū: legūq; diuersarū discussiōe agitis: qz ego qui p'ez
 rogo curis maximis sez z plurimis sacrarū literarū subtilitatibus
Unde dī. Beata rufficitas simplex z recta z igne diuio succēsa.

Capitulum nonum de sententia domini.
Ecce iam quid inter actiuam z contemplatiuam in-
 terfit vitam: indicant nobis egregius doctor. **Au-**
diamus insuper quid per domini sententiam idem
Augustinus ostendat. Dum hec promouerit saluator **Mathe**

verba. **S.i.** **M**arta marta sollicita es: et turbaris erga plurima
Maria autē optimā partē elegit. que nō auferet ab ea **M**arta
marta: repetitio nois iudicium est dilectionis: aut forte mouēde
intētōnis: vt audiret attentius bis vocata est: **M**arta marta au
di. **T**u circa multa es occupata: in obligatione videlicet mādato
rum: legūq; diuersarū preceptorum. **U**num autē est opus. i. vnuz
est necessariū: quod est preceptū desiderandū dilectōis **I**esu xpi
dei veri et xi hois. **N**ō vnū opus quasi singulare opus. **S**z opus est
qd ad omnē spiritualiū diuinorūq; affectionē gustū et suauitatē se
extēdit: hoc expedit necessariū est ad dei et pximi verā vendicā
et possidere charitatē: de qua **H**ieronimus ait. **Q**ui sine charitate
est: sine deo est. **N**ō dixerat qui sine litterarū eruditōe et legum.
S.ii. **N**ō est vnū hoc egerat maria. **U**nuz cogitate frēs mei: et
videte in ipsa multitudie spiritualiū et diuinorū affectionū. **S**i de
lectat nisi vnū scz desiderium dilectionis et visionis domini nostri
Iesu xpi. **E**cce deo propitio qz multi estis. **Q**uis vos ferret nisi
vnū saperetis: in dei et pximi charitate. **U**nde in multis qes ista
ptemplatōis: quasi dicat nec in multis preceptorū obligatōibus
pacifica possidet quies spiritualis. **S**ed in vnū dilectionis pcept
tum. **I**deo sequit exēplū. **D**a vnū et populus est. **T**olle vnū et tur
ba est. **Q**uid est turba: nisi multitudo turbata: sz audite apostolū.
S.iii. **O**bscuro autē vos frēs: multitudini dicebat: sz omnes vnuz
facere volebat: psuadens ad contemplationis requiem. **O**bscuro
autē vos frēs vt idipsum discatis omnes scz charitatē dei et px
mi. **E**t nō sunt in nobis scismata disputationū inter tpaluz legum
cautelaz: et spiritualiū: atq; diuinorū mūerū affectionē. **S**itis autē
pfecti in eodē sensu dilectōis dei: et in eadē scia charitatis:
S.iiii. **N**ā q simpliciter manet cū **M**aria in dilectōe **I**esu xpi
et charitate eius: i deo manet: et deus in eo: quā dominus qdē ex
cusauit dilectā suā coraz legisperitis. phariseis. et epulantibus in
cōuinis humāe sapie: de erroribus et peccatis illius iam per ignē
dilectionis consumptis: et annullatis. **S**ed magis increpat murmu
rantem phariseum in persona prudentium: et sapientium fm mūo
di doctrinam: qui in excessibus electorum facillime scandalizant
tur. non aduertens ad vim diuine dilectionis: que omnia delicta
comburit. sicut succenditur in ardentissima fomace palea et stipu
la. **S.v.** **I**deo dixerat dominus phariseo: signa que erant viles

etionis in maria peccatrice: que nō fuerāt in eo. Unde absoluit illa: et iste ex temeraria damnat̄ murmuratione. Et quod magis ē: exemplo tunc duorū debitorum. ppria sua ipsaq; hūana prudētia capis: pro palata ex ore suo sua. Quod ille plus diligit cui pl^u diū mittit. Itaq; nimio succēsa desiderio remissionis: multorū ob sarcinā reatum: amensoq; facinorū suorum que maria pgnoscebat: maioris dilectionis signa intrinseca et extrinseca ostendit: q̄s p̄barisens qui forte illi^o erat animi: quo alter ille p̄barise^o de quo in euangelio domin^o p̄memorat vna cum publicano qui dicebat: Ergo tibi gratias: r̄c. §. vi. Sic iste nesciens pprios defectus signa dilectionis in domino non ostenderat. Sed mariā murmurans p̄demnabat peccatricē: que mūdior: erat illo. nam ex dilectione sua ab oībns suis purificata peccatis remāsit. Unde diḡ fuit excusationis apud scandalizatos. Longe magis apud sorores suas.

Partā excusari a domino meruit: dum secus pedes domini sedens diuina implebat sapiētia: in qua illud vñū quod saluator: necariū fore ostēderat: tanq̄ infans i gremio collocat̄ matris. Nam dilectio Ihesu cristi et visio eius nutrit̄ et alit̄ a sapientia dei: nō ex scio entiarū dogmatum: sed ex charitate altissimi. Quid autē sit sapia et virtutes eius: ex libro sapie hic inferius intimabo.

Capitulum decimū de sapia contemplationis que imbuīt ab his qui cum maria ignara litterarū simpliciter ad pedes domini in humilitate petit: querit: et pulsat: orationibus: meditationibus: et austeritatibus donum dilectiois et visiois Ihesu cristi.

Hic enim Salomō. Om̄ enim artifex docuit me sapias dei: videlicet que non nimio litterarū studio adipiscit̄: s; solum diuina fauente gratia in electorum cordib^o habitare delectat̄. §. i. Est enim in illa spiritus intelligentie: sanctus vnicus: multiplex: subtilis: mobilis: disertus: incoquinat^o: certus: suavis: amās: bonus: acutus: q̄ nihil uetat bene facere: humanus: benignus: stabilis: certus: securus: omnē habens virtutē: oīa perspitens: et qui capit omnes spiritus intelligibiles Omnib^o. n. mobilibus: mobilior: est sapientia. Attingit autes vbiq; propter suam munditiam. Vapor est enim virtutis dei: et emanatio quedam est claritatis oīpotentis dei sincerā: et ideo nihil inquinatū in illas cucurrit. Cādo: ē enī lucis eterne: et speculū sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis illi^o. Et cū sit vna: omnia p̄t: et p̄manens in se: oīa inouat: et p̄natiōes in aīas sanctas se transfert. Amicos

dei & prophetas constituit. **S.ii.** Memine enim diligit deus nisi cum qui cum sapientia inhabitat. **Et** enim spetiosior sole: & super omne stellarum dispositione. luci comparat a inuenit prior. illi enim succedit nos. **Sapientiam** autem non vincit malitia. **S.iii.** Attinge ergo a fine usque ad finem fortiter: & disponit oia suaviter: banc amari & exquisivi a iuuetute mea: **Et** quesivi sponsam meam mihi assumere: & amator factus sum forme illius. **Generositate** illius glorificat: contubernium habes dei: sed oim dominus dilexit illam.

S.iiii. Doctrina est enim discipline dei spiritualis. **Electric** operum illius diuinorum specialiter maximeque et si diuitie appetunt in vita: quid sapientia locupletius: que oia operatur tam diuina quam humana. **Si** autem sensus operatur: quis horum qui sunt magis quam illa est artifex: **Et** si iustitiam quis diligit magnas habet virtutes. **S.v.** Sobrietate enim & sapientiam docet: & iustitiam: & virtutem: quibus utilius nihil est in vita hominibus. **Et** similitudinem scientie humanarum rerum & litterarum quis desiderat: scit preterita per reuelationem: & futuris existimat per inspirationem diuinam. **Scit** versutias sermonum per lumen intelligentie spiritualis. **Et** solutiones: & dispositiones argumentorum: per lumen intellectus a deo supra naturam illustratum.

Signa & monstra scit antequam fiant: & euentus temporum: & seculorum in apparitionibus: aut visionibus angelorum sanctorum aut ipsius Iesu christi. **S.vi.** Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuendum: sciens quoniam promunicabit mecum de bonis spiritualibus. **Et** erit allocutio cogitationis & tedij mei: silentij: et solitudinis: diuini susurrj. i. mentalis dei locutio electorum cum deo & deus cum illis. **Habeo** propter hanc claritatem predicationum ad turbas & honores apud seniores: deuotos videlicet & spirituales: atque electos & sanctos viros. **Iuuenis** & auctus viribus & ingenio inueniar in iudicio: & in conspectu potentium amabilis ero: & facies principum mirabunt me. **Iacentem** me sustinebunt. & loquentem me respicient: & sermone me pluram manum ori suo impouent.

S.vij. Propterea habeo per hanc immortalitatem: & memoriam eternam is qui post me venturi sunt relinquam. **Disponam** populos in doctrina dei in libris: & scriptis: & confessionibus. **Et** nationes erunt mihi subiecte: ex deuotione & fide. **Tinebunt** me predicante: iudicia dei reges horredum. **In** multitudine deuotorum & spiritualium videbor bonus. **Et** in bello temptationum & persecutionum fortis: intrans in domum meam conscientie immaculate a consensu.

Unde conquiescā cum illa scz sapientia absq; remorsu coiquati-
onis reat? **S. viii.** **N**ō enī habet amaritudinē cōuersatio illi?
nec tediū cōiuctus illius: per donū contemplatiōis. **B**ed letitiam
z gaudium spirituale atq; diuinū in suauitate sensationū diuersarū.
Hec cogitans apud me: z cōmemorans in corde meo qm̄ imo
mortalis est in cogitatione sapientia: z in amicitia illius dilectio
bona spiritualis: z diuina. **E**t in operibus manuum illi? honestas
sine defectiōe. **E**t in certamine aduersantiū z obloquentiū loquere
illi? dilectionis diuine sapientia z preclaritas in cōmunicatiōe ser-
monū ipsius. **Q**m̄ spiritus domini repleuit orbē terrarum. i. vtrius
usq; hominē. **E**t ideo hoc quod in eo p̄tiet oēs habet scientiā vocē
in p̄nuntiādo archana dei que non licz homini loqui. **S. ix.** **C**ir-
cuius querens vt mibi illā assumerē: videlicz in sponsam. **P**uer
autē erā: ex simplicitate more pure colūbe: z ingeniosus ex spūali
prudētia more serpētis. **E**t sortit? suz aīaz bonā. diuina electiōe
z vocatione spetiali. **E**t vt essem magis bonus: veni ad corp? coin-
quinatū: ad iustificandū z corroborandū illud: tanq; aurū in for-
nace p̄ diuersas z inauditas temptatiōes diaboli. vbi oēs anime
virtutes z potētie in absentia sapie debilitant: z mortificāt sub-
ter humanas vīres: ita vt necesse sit deficere: z in multis reprehē-
sibilibus contaminari. **E**t vt sciui quoniā aliter non possum eē cō-
tinēs nisi deus vet: experientia ductus: qz sic oportebat vt p̄p̄riā
agnoscerē fragilitatē z miserā. **N**am z hoc ipsum erat sapie op?
necariū scz scire cui? esset hoc donū qz donus dei est nō virt? ho-
minum. **A**dore dicentis. **N**emo castus nisi a deo. **I**ccirco adh? dos
mīum z deprecatus sum illum: z dixi ex totis precordijs meis:
S. x. Ex. C. ix. sapientie. **D**eus patrum meorum z domine mie qui
fecisti omnia verbo tuo. **E**t sapientiā tuā constituisti hominem vt
dominaret? creature tue: que a te facta est vt disponat orbē terras
rum in equitate: z iustitia: z directione cordis iuditiū iudicis. **D**a
mibi sedium tuarum assueticē sapientiā: z noli me reprobare a pu-
eris tuis. **Q**ui non litterarum eruditione: sed spirituali doctrina
sapientissimi facti sunt a te. **Q**uoniam ego seruus tuus sum: z fa-
lius ancille tue: homo infirmus: z exigui temporis: z minor ad in-
tellectum iuditiū: z legum. **E**t si quis erit consumatus inter filios
hominum: si defuerit ab illo sapientia tuā: in nihilum computa-
bitur: zc. **S. xi.** **M**itte illam de celis sanctis tuis: z a sede magis
nitūdinis tue: vt mecum sit: in bonis operibus exercendis: hūanū

diuinis: ac spiritualibus. Et mecum laboret: impatienter: et humiliter aduersa tollerando. Quonia hec non in humanarum litterarum viribus acquirunt: sed solum diuina sapientia tua: per quam fac ut et sciam quid acceptum sit apud te. Quia multi fallunt in iudicijs tuis. Nam abyssus multa sunt. S. xii. Scit enim illa omnia: et intelligit: et deducet me in operibus meis sobrie: et custodiet me in sua potentia. Ita ut absque scientiarum: diuersarumque legum rudimentis. erunt accepta opera mea in vinculo operata dei dilectionis et cetera.

S. xiii. Quis enim hominum poterit scire consilium dei: aut quis poterit cogitare quid velit deus. Cogitationes enim mortalium timide: et incerte sapientie nostre re. Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam: et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis. Et sic sunt correcte semite eorum qui in terris sunt. In multis temptationibus et angustijs in tempore iustificationis. Et sic que tibi placent deederunt homines electi facere in tempore magnificationis. Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerint tibi domine a principio: eligere vocare: iustificare: magnificare: in arce tue contemplationis. Denique glorificasti eos in gloriam tuam sempiternam.

Capitulum. xi. tertie partis libri primi: que hec sapientia in electione: et uocatione suscipit in gaudio et uirtute. Deinde probat quos recipit et iustificat cruciando in tribulatione. Denique letificat. Ex libro ecclesiastico Capitulum. iii.

Ut in eam contemplatiuis uitae nisi unum necessarium sit scilicet amor Iesu christi qui generat: et producit: nutrit et alit solum in dei sapientia. Nam hic prope in testimonium et in propoliti mei confirmationem deducere decreui. Ne quis putet ad arcem contemplationis perueniendi modus sit litterarum studium aut rerum humanarum vires oportere. Cum non sit uolentis neque currentis: sed domini miserentis. domino attestante atque dicente. Ne homo uenit ad me nisi pater meus traxerit eum. et eum duxerit per uiam contemplationis. S. i. De uocatione et iustificatione contemplatiuorum. Nunc autem quos deus per sapientiam ad perfectionem uocat quibus illos corrigat et iustificat: postremo letos reddat. Ex ecclesiastico ut supra diximus libro intimam utilitatem esse putauimus: ubi sic habetur: Sapientia filijs suis electis uidelicet et contemplatiuis: uitam inspirat dilectionis de qua saluator ipse ait. Qui credit per dilectionem in me non morietur in eternum. Sed pater meus diligit eum et ad eum ueniamus: et mansionem apud eum faciemus scilicet in hac uita per attractionem

contemplationis. In vita quidē eterna per plenā dei fruitionez &
clarissimam visionez. **S.ii.** Et ideo hec sapientia suscipit ex q̄
rentes p̄ uocationē & dei electionē: & preibit in uia iustitie & q̄ illā
diligit: diligit uitā. uitaz in quā p̄tēplatiuā. Et qui uigilauerit ad
illam p̄lectent̄ placōnem eius. Qui tenuerint illā per uirtutem
p̄tinue orationis: & deuotionū assiduitatē: uitā hereditabūt redēs
ptoris dicentis. **Ego sum uia: ueritas: & uita.** unde. Et quo introis
bit benedicet de⁹. Qui seruiūt ei obsequētes erūt sancto filio suo
Et eos qui diligūt illam diligit de⁹. qui audit illā ex ore saluatoris
dicentis. Qui audit me non p̄fundet: sed iudicat gentes actiue
uite in spiritualib⁹ & diuinis imperitas. **S.iii.** Et qui intuetur
illā p̄ imitationē Ihesu xpi dicēt. Qui seq̄r me n̄ ābulat i tene
bris: s; habebit lumē uite de salutē. Et ideo p̄manebit confidens
Si crediderit ei in remuneratione patientie hereditabit illam. Et
erunt in confirmatione creature illorum per exemplum humilita
tis & tollerantie in aduersis: qm̄ in tēptatione ambulat cū eo tpe
iustificatiōis. **S.iiii.** Et in primis elegit euz ad iustificandū. Nā
timorē: & metū: & p̄bationē inducet super illum. Et crutiatibit illū
in tribulatione doctrine sue donec temptet illū in cogitationib⁹
eius: & credat anime illius. **S.v.** Tandē in tpe magnificationis
firmabit illū: & iter adducet directū ad illū. Et letificabit eū i desi
tīs. Et spūalib⁹. Et dēudabit dñs Ihesus absōla sua mysteria: vi
sionēq; diuinā illi electo suo. Et thesaurifat sup̄ eū scīaz rerū spū
tualium: & intellectū iuuitie ad obediendū gratie. Si autē oberra
uerit p̄ ignorantia: fragilitatē: uel deceptionez: sapientia & gratia
dei derelinquet eum: & tradet eum in manus inimici: in correctio
nem: siue purgationez: qz electus non potest damnari. Sed quos
diligit: corrigit & castigat. Et omnem filium quē recipit flagellat
S.vi. Fili conserua tempus in uirtutib⁹ & bonis operibus: & deuio
ta a malo. Pro anima tua non p̄fundaris dicere uerū. Et enim
confusio adducēs peccatū q̄ mala intentione & mala uolūtate rea
tus p̄petrant. Et est p̄fusio adducēs gloriā & gratiā bis q̄ diuina
p̄missione tpe iustificationis p̄banē in camino tēptationū: ut ide
pere dei charitatis uoluntatez scire consequi: & uendicare securi⁹
ualeāt. Quam indicat beatus Bernardus dicens.

**Capitulū duodecimū de h̄ar bona dei uoluntate ad cognoscēdus
p̄ discussionē anime electorum.**

Quod aut in totū vult. Primo considerandū qd illud sit qd sic
 velit. deinde quantū velit: et quomodo velit: Si qd in totū
 vult: deus est. Discutiendū est ei quantum et quomō velit:
 et vtrū ipse in p̄ceptis sui ipsius: oimq; q̄ sunt: et eē p̄t: et hoc nō tm̄
 et iudicio rōis: s; etiā et affectu mētis. vt iā voluntas plusq; volū
 tas sit: vt amor sit: vt dilectio sit: vt sit charitas: sit vnitas spiritus?
Sic enim diligendus est deus. S. i. Magna enim voluntas ad
 deū amor est: dilectio est: adhesio est: sui coniunctio: charitas frui
 tio. Vnitas vero cū deo spiritus hoīs sursum coherētis p̄ficiētis
 in deū volūtatis est p̄fectio. Cum iā nō solūmodo vult qd deo vult
 sed sic est non tm̄ affectus: sed in affectu p̄fectus: vt non possit vel
 le nisi quod deus vult. Velle aut qd deus vult: hoc est iam deo sumi
 le esse. Nō posse nisi qd deus vult: hoc est iam quod deo ē cui velle
 et esse id ipsum est. **S. ii.** Unde bene dicit q; tūc plene videbimus
 eū sicuti est: cū similes ei erim⁹: hoc est erim⁹: qd ille est: Quibus
 enim potestas data est filios dei fieri. Data est potestas: non qui
 dem vt sint deus: sed sint tamē quod deo est. Sint sancti futuri
 plene beati. Nō est nec aliunde hic sancti: nec ibi futuri beati q;
 ex deo: qui eorum sanctitas et beatitudo est. Et hoc est omnis p̄fe
 ctio similitudo dei. Et ideo huic p̄fectioni nutrienda est sp̄ volun
 tas: amor: preparandus. voluntas cohibēda ne in aliena dissipetur
S. iii. Ecce iam a beato Bernardo dilucide intellexistis fratres qd
 omnib⁹ qui ad contēplatiuā trahunt diuinitus vitā: voluntas ho
 na: intētio: et finis in conseruatione dilectionis: et amoris dei res
 putat. p̄ facto. Nunc autē ab eodē scribit̄ viris contemplatiuis
 de Monte dei: ordinis carthusiensis qd tenentur minime more
 actiuorum ad obligationem et seruitutem legum p̄munium. Sed
 in dilectione adherere deo iuxta mandata diuine legis: presertim
 ad p̄imum. Dilige dominum deū tuum: et c. Cum dicat apostolus
Si ducimini spiritu iam nō estis sub lege. S. iiii. De v̄bis beati
 Bernardi: Nō est v̄m lāguere circa cōia p̄cepta: neq; hoc solū at
 tēdere qd p̄cipiat deo: s; qd velit: pbātes sit voluntas dei bona:
 bene placēs et p̄fecta ad oia m̄di gaudia postponēdū. Et vnū tm̄
 p̄ceptū dilectōis ihu xpi aplectēdū. Aliorū. n. scz actiuorū ē v̄ire
 deo i cūct; singulq; mādatis: tū diuinis q; eccliaisticis. V̄m ē ad
 herē spū accordis seruire: iuxta illud. Da mihi cor tuum et sufficit
 At horum est deum credere: iuxta litteram: scire v̄m leges: amare
 et reuerti iux cōia et eccliaistica mādata. Quib⁹ dictū ē a domino

Non qui dixerit verbo tñ dñe domine sed qui fecerit corporalia
aut spiritualia misericordie opera: intrabit regnum celorum. **U**ñ
autē est sapere diuino gustu: itelligere diuina mysteria ꝓgnoscere
donorū gratiarūq; diuersitatē. **F**ruī dei diuinitate ī vnitate ꝛ trī
nitate perfecta. **S. v.** Absit tñ fratres a conscie vestre extimati
one: a paruitate ꝛ humilitate vestra: ꝛ ab ore vestro omnis altitu
do scientiarum: sublimiūq; librorum: aut subtilitatē legūz canonī
carum ꝛ ꝓmunium. Quia altum sapere studio naturali litterarū:
mors est. **E**t facile se continentē in altum obstupescere: ꝛ de vita
periclitari contemplatiua: ꝛ ad inferos in eternum demergi. **U**ñ
apostolus. **N**oli altum sapere: sed time. **N**on nomen aliud professio
ni vestre imponite. **A**lium titulum operi vestro iscribite. **F**eras
voc potius indomitas ꝛ incaueatas bestias: que aliter ꝛ cōmuni
hominum more domari non poterant extimate ꝛ appellate.

S. vi. Sola est igit a domino cōmendata dilectio oratione ꝛ desis
derio appetenda: ac solícite inquirenda: de qua beatus **A**ugustinus
in sermone sic loquitur. **P**erito itaq; magister bonus dilectionē
sic sepe commendat: tanq; sola precipienda sit. **S**ine qua non pos
sunt possideri a contemplatiuis cetera bona. **S**icuti sunt gaudiū
pax: longanimitas: bonitas benignitas: fides: mansuetudo: conti
nentia. **Q**ue non possunt haberi sine ceteris bonis: donis scz spī
tus sancti: in timore dei: pietate ꝓximī. scientia spiritualium rez
rum: sapientia diuinorum mysteriorum: intellectu diuine visionis
fortitudine omnibus aduersis.

ExPLICIT liber primus dictus mitralis: cum de gloria ꝛ dignitate
in eo probetur viroꝝ spiritualium. **P**artes enim tres habet.
quarum in prima tractatur de admonitione ꝛ correctione perse
quentium: calumniantium: atq; temere improperantium viris ero
perts senioribus deuotis: ꝛ contemplatiuis. **S**ecunda vero
diuersa dei iudicia manifestat. **T**ertia autē ꝓs ꝓbat obligati
onem actiuorum ad vniuersa fidei christiāe diuina ꝓmūiaq; mā
data pertinere. **E**t q; ad vñ tñ teneantur contemplatiui scz dile
ctiōis mādatū: a quo pendet ois lex ꝛ ꝓceptū.

Incipit liber secundus dictus virga nuptialis: cū de virga angu
liarū electorū in eo a diuersis sancti doctoribus descripta posita
sit. **E**c tres ptes habet. **Q**uarū ꝓma dī iustificatiua: eo q; de tpe
iustificatiōis electorū tractet. **H**abetq; capitula decem ꝛ septem.

Primus de verbis beati Bernardi ad carthugiēses.

Secundū de verbis Ubertini de Casale. Tertiū de verbis
Boneuenture: ordinis minorū. Quartū de verbis Iohā
nis Berfonis. Quintū de eodē in libro de imitatioe xpi
 Sextum de eodem libro. L. vi. Septimū de eodē libro. L. vii.
 Octauū de verbis sanctissimi et pitissimi viro magni Gualterij.
 Nonū d eodē opere libro secūdo. L. xiiij. Decimū de eodēz lis
 bro et eodē capitulo. Undecimū de eodē libro in sequēti Ca.
 Duodecimū de eodē libro. xxviii. Capitulo. Decimūtertū de
 eodē libro et eodē capitulo. Decimūquartū de eodē libro. xlii.
 capitulo. Decimūquintū de eodē libro et eodē capitulo.
 Decimūsertū d eodē libro et eodē capitulo.
 Decimūseptimū de eodem libro et eodem capitulo.
 Secūda pars dicitē temporalis: eo q de diuersitate temporū ele
 ctorum dinumerat. Et habet capitula vndecim.
 Capitulū primū de initio vocationis. Capitulū secundū de
 similitudine vite Iesu christi: in ci piens a cōceptione vsq ad res
surrectionē: vsq ad capitulū vndecimū.
 Capitulū vndecimū de deceptione spiritus sancti.
 Tertia pars appellatē deceptina: eo q de deceptione electorum
 in ea habet. Et habet capitula. xvi.
 Capitulū primum: secundū: tertū: et quartū: de sermōe bti Berns
ardi de trib' tpib' electorū. Capitulū qntū de xbis Ugōis.
 Capitulū sextū: septimū: octauū. nonū: de quodaz opere spirituali:
 edito a quodā sancto viro ordinis predicatorū. Capitulū deci
 mum de verbis Aug: Pauli: et Dauid. Capitulū vndecimum
 de opere predicto. Capitulū duodecimū de verbis Aug: de
 vita christiana. Capitulū decimūtertū quod electus nec p̄t
 aliqd mala volūtate agē dū iustificat. Capitulū decimūquar
 tū q post tps magnificatiōis succedit tps glorificatiōis in eternā
 gloriā. Capitulū decimūquintū et decimūsertū d eadē materia

¶ Explicit tabula secūdi libri

Exordiu secūdi libri

N E quis de his que nos in primo libro scripserim' iuocatis
one: iustificatione: et magnificatiōe electorum fabulas vos
luisse figere putet. Diuersorū sanctorū: doctorūq ecclesiasticorum
snias suscipiētes: aliqñ de sensu ad sensum: aliqñ de verbo ad xbu
aliqñ ca. Beniçq i oim supdictorū sanctorū autoritatib' dicta nra
curauim' affirmare

Explicit exordium.

Incipit narratio prime partis.

Numeranda sunt flagella fr̄es mei quib⁹ deus vexari per-
mittit electos: a bonis ⁊ malis angelis: a bonis ⁊ malis ho-
minib⁹. Et nō dū q̄q̄ p se metipsum tpe iustificatiōis eorū: deserēs
eos vt pbent tanq̄ aurū in tēptationib⁹: infirmitatib⁹: ⁊ psecutio-
nib⁹ multis: put a viris sanctissimis: eruditissimisq̄: q̄ i huiusmodi
puitia tanq̄ lōge expti cōscribere ausi sunt: fieri valebit cētiores
Ca. primū: ex capitulo duodecimo bti Bernardi ad carthugiēses

Qui enī pugnat contra ꝑcupiscētiās patit molestias: q̄ vis
cere adhuc non preualet ad pfectū affectiōes. Qui xō ad
libertatē iā aspirat: excutere a se non p̄t imaginatiōes affe-
ctionum: ⁊ horias: vel occupatorias: vel ociosas: que exinde passim
orunt cogitationes. Hinc in tpe psalmodie: orationis ceterorum
exercitiōū spiritualiū in corde serui dei ⁊ nolētis: ⁊ reluctātis: ima-
ginatiōes reuolunt: ⁊ fantasmata cogitaciōū versant: a quib⁹
velut auib⁹ imūdis insidentib⁹: ⁊ circumuolātib⁹ sacrificiū orōnis
ac deuotionis: vel orō rapit de manu tenentis: vel sepe polluitur
vsq̄ ad lachrymas offerētis. Sitq̄ miserabilis ⁊ misere aie. in qua
spiritu ⁊ orōne: volūtate cordis ⁊ itentiōis ⁊ corporis sibi p̄mptū obse-
quū sibi defendēte. Nihil vero ip̄obitate affectū sibi p̄eripiente
⁊ intellectū mēte sepi⁹ sine fructu remanente. Hinc infirmitatibus
aī: incipientiū videlicet ⁊ in quib⁹ ꝑcupiscētie carnis ⁊ seculi nōdū
mortificate sunt: passim vitia curiositatis ebulliūt. Hinc solitudis
⁊ silētij querunt inordinate ⁊ ppositi inimice ꝑsolatiōes i via res
gia: ꝑmuniū institutiōū fortuna: ꝑprie volūtatis diuerticula soliti-
tonū fastidiū nouitatū presumptio. Que quidē erigi animi ꝑuri-
tū ⁊ tediū quasi ꝑfrabādo vident ad horā lenire s̄ calefaciūt: ⁊
accedūt: ⁊ ut postmodū nequi⁹ ferueāt ꝑuriat effitiūt. Hinc enī
fiūt cottidie noue occupationes: noue actionū ⁊ laborū adiuuentis
ones: lectiōes diuerse: nō ad edificandū aī: sed ad fallendūz taro-
dantis diei tediū: vt cū damnauerit solitari⁹ oīa vetera: oīa solita
⁊ defecerit noua: nō restet nisi odiū celle ⁊ fuga matura.

**Capitulum secundū de trib⁹ crucibus perfectōrū qui trabunt ad
arcem ꝑtemplationis Ubertini de Casale.**

Ilos ip̄fectos incipientes quos ꝑ p̄fectū gratie diuina sapi-
entia educē intēdit ad p̄fectū: q̄ oīno separat a phariseorū
supercilio. S̄ in defectib⁹ sepe aliorū ip̄fectōrū ad sui eorū
hūiliatiōnē sinit uolui. Cōiter tñ isti paulatī formāt ⁊ r̄ducūt ad
ꝑticipiū x̄tutū: q̄ in cruce ꝑficientiū describent: vt nūc ynā: nunc

aliā virtute faciat eos apprehēdere: et simpliciter in similibus ruinis
ariditatum defectibus: et alterationibus: nunc bonorum: nunc malorum eos
exercere incipit etc. **De cruce penitentium §. i.** Secunda crux est
penitentium: et consistit in hoc quod aliqua precipia statim perfectionis pro
gustat: et ad istum statum quoniam deus pervenit animam in gustibus: tota mentis
conatu anhelat. Quia vero multum a perfectione deficit: ideo quoniam divi
nis praevenit gustibus: statim de sua infirmitate desperat: nec credit cum
multa formidine et obscuritate quod deus eam multum tenere diligat:
nec quod eam erigere velit ad vias perfectionis: multum ista vacillat iter
bonum et malum: modo vitam immutat: et sibi regulas perfectionis format.
Et quoniam sentit modicum gustum statim se credit ascendere super penas ven
torum. **Et** quod non est adhuc seipsa vacua: ideo multum libenter gustat.
deus: ut seipsum promouentem et consolantem et dotantem virtutibus. **Et** nisi
caueat sibi: super ventum proprie reputationis ponit et allidit valde. **Ve**
rum quod benedictus et pius deus: eam ad perfectionem elegit: lumine clarita
tis suae illustrat: et in suum redigens nihilum ad horam amoris illius con
stringat vehementiam: et eam se metipsa cruciat: ipsas in seipsas retrahere
permittit. **Itaque** sibi misericorditer subtrahit sentimentum quod dedit:
ob quod talis anima portat seipsam ut clavum in corde etc. **§. ii.** Per
mittit autem dominus in his multas simplicitates: et crebro deceptioes quas
tamen et propria intentionis radice: et sua bonitate supportat: ad multarum
experientiarum utilitatem tribuit. **Hic** statim non potest seipsum profundare in
cogitatione suae abyssalis malitiae: quod cecitas sua seipsum velamen excusati
onis apponit: nec potest plene ferri in rectam estimationem primi: id est se
pe viros perfectos propter suam experientiam de modico defectu (quod for
te est perfectus) iudicat: quod tamen ad perfectum tendit: in tali iudicio non du
rat. **Hic** statim cum dulcedine amico et cum brachijs strigit coram deo.
Et licet velit ferri propter domini mandatum: ad inimicorum amorem
tamen cum difficultate et cum modico sapore potest ferri in eorum amorem
et cetera ut inferi. **§. iii.** **Et** quod benedictus Ihesus: ut pia mater
amoroze: et ut pius medicus pro medicinas efficaces hunc ad perfectionem
intendit adducere: ideo ipse crebro ut eum in propria cogitatione experire
faciat temptationibus subdit spiritualibus: et carnalibus: et non a vitia in suis
prioribus vanitatibus incepta in ipsa excitari permittit. **Gustus** et veles
tationes subtrahit: imo et lumen quod sibi dederat obscurat: et eum tamen
mente quod carne sic tribulationibus circumcingit: ut iste quasi se derelictum
a deo reputare habeat: unde crebro cum multis lacrymis clamat.
Quare oblitus es mei: et quare pertristat me icedo dum affligit me inimicus

Ideo crebro prope desperationē eū dimittit sic: vt lamentus Job sibi de^o videat de nouo formare. Unde se damnandū timēs tota liter sepe dicit. **P**ereat dies rē. Sed q^o de^o ad pfectionē adducit hic eū non dimittit: nec quasi de sua damnatiōe pprio cuz dolore pmittit. Sed q^o videt sibi q^o a plāta pedis vsq^o ad verticē ipse totus int^o z extra sit dei iniuria: ideo tanto odio exardescit cōtra se: q^o si non timeret deū offendere: seipsuz totū ptereret: vt langulas figuli rē. **S**equit^o circa finē. §. iiii. **T**unc eā mortuā sub pedib^o suis sternit. In his enī tribulationib^o est nex^o pūctionis istorū duorū statūū. **E**t qui i his tribulationib^o est: se ad osium ppinquare sciat quo in spōsi introducat cubiculum. §. v. **T**ertia crux ē pfectiorūque est pmixtio doloruz z gaudiorū: quib^o ferunt^o: replent^o: et agitant^o aīe pfectorū. **D**olor est trāsformatio cordis ipsorū i doloimēnsitatē iniuriarū diuine maiestatis btē trinitatis. **E**t ali^o dolor quo ad humanā ppatiēdo in xpo rē. **G**audiū xō est fructus: et pteplatio gaudiosa: qua spirit^o sanct^o in christo eos eleuat vt fruant^o z gaudeāt de illo gaudio quo credunt pteplantur: z intelligūt illud gaudiū quo in beata trinitate psone diuine seipsis gaudēt: z infinities infinite fruunt^o. **S**ecundum gaudium est in vnitāte christi dei videlicet z hominis: breuiter concludendo z cetera. **S**equuntur infinite abyssales sue pprie malitie z malignitat^o cognitiones: quas causa breuitatis omittim^o: vt citi^o ad correctionez z finē sue crucis z pfectionis veniamus. §. vi. **A**tende at q^o q^o tales electi pmittuntur tēptari, ppter cordis eorū superbias edo^o mandas. **Q**ui nō solū debēt se reputare infirmos ppter porcinas tēptationes: verū superbissimos demones ppter occultas z radicales in eis supbias ppter quas dei gratia saluo suo ordine nō potuit in eis opari puritatē: ne eis fiēt in ruina: ex q^o humiliatiōe in nobis effugata supbia. z amore nri a qbus oritur omne obstaculū gratie: iā tūc expurgamur a fecib^o pcupiscētie: vt p hoc trāsportemur in statū crucis pfecte. **S**ic ergo videre potes q^o lapsus electorum ex diuino munere in eis coopat^o in bonū. **Q**uomō vero deus electos ducat p tēptatiōes: z ppriā nibilitatē p eas ostēdat: z eos cadētes sup manū pietatis sue suscipiat: nec eos a culpa absorbēl pmittat: sed eos releuet in maiori gratia. **E**leganter beat^o Bernard^o describit sup psalmū q^o habitat. §. vii. **A**tēde at q^o pi^o hies sus parcit elect^o: dimittēdo; eis culpā: z nō ex toto parcit: quia sq^o in vita infligit aliquam reatus penam.

Ob quod patet q̄ nullū peccatū est impunitū in eo qui facit illud
Verū maxima charitas Iesu ipsas penas punitas preteritarū
culparū i electis p̄ x̄tutē patiētie p̄lituit i maxima lucra meritorū
Unde ⁊ ipsas punitiones eisdem in bonū cooperari facit. **E**t licet
aliquas penas ab electis requirat diuina iustitia: tamen post hec
penam soluens est p̄ssimi Iesu penitentia p̄ nobis in sua passi
one assumpta. **S. viii.** Attende diligenter q̄ totus conatus istius
us stat⁹ est mentē sub diuina obediētia plenissime stabilire: ⁊ a se
ipsa totaliter deficere: vt transire valeat in virtuosas operatiōes
⁊ p̄fectiones similitudinis Iesu christi: ⁊ sue sanctissime matris.
Unde amicos ⁊ inimicos diligit. **E**t peccantibus ⁊ r̄uētib⁹ tāq̄
mater p̄patit⁹: ⁊ cetera. **S. ix.** Quid ergo dicendum de his electis
quorum quis fuerit specialissima gratia vsq̄ ab vtero matris sue
vocat⁹: ⁊ singularissima electione elect⁹ est ad gustandū ⁊ viden
dum deum in diuinitate: ⁊ christum in carne tangendū ⁊ osculan
dum: vsq̄ dum diuine ac sacratissime trinitatis dilectionē maxi
mā: visionemq̄ dilucidissimam habuerit spiritualē. **S**i per igno
rantiam zelo iustitie errauerit: si in nimia sollicitudine in rebus tā
spiritualibus q̄s familiaribus zelo honoris dei. ⁊ religionis in his
se impedierit: que non licebāt ei. **V**el in nimia se extenderit chari
tatis ostensione: vt inde dilectos suos trahere valeret ad contēpla
tionis arcem. cum arcta sit via eius: ⁊ pauci sint qui pambulet eam
Nonne ideo facilius: vltroq̄ remittit peccatum magnū huiusmo
di electis. p̄pter eius dilectionem: **N**on sic peccatum minimū a
ctiuis relaxat deus nisi ad minimū quadrātem satisfaciāt. **I**ta vt
rationē reddē teneāt vsq̄ ad oē x̄bū ociosum: dño attestante ac
dicēte. **D**e x̄bo otioso q̄dcūq̄ dixerit homines rationem reddiduri
sunt in nouissimo die.

Capitulu tertiu Bonauētura i libello de mōte p̄tēplatiōis. xl. ca
de cogitatiōibus ⁊ tēptationibus electorum que ad perfectum
effectum perueniunt.

Proficat etiā p̄tēptui h̄re tales cogitationes: ⁊ earū iporo
tunitatē irridē: ⁊ hostē q̄ eas imittit q̄i p̄terendo p̄sonam
vel attonitā eē faciēdo: videlicet vt eā i peccati lutū p̄cipio
tet. **A**liq̄n p̄ tales cogitatiōes p̄nt p̄tingē operatiōes ad eē. **Q**ue
grandia eēnt peccata: p̄fert i si p̄sensus affuēt. **E**z cū p̄sensus ma
le volūtat⁹ nō est: tales opatiōes non h̄nt pl⁹ de peccato q̄s ipse co
gitiōis inuite. **N**ec ideo oportet fieri p̄fessionē in sp̄ali: nisi sacerdo
ti in huiusmodi discreto: vel vna vice ad totū bene declarandum.

ad finē: q̄ in posterum p̄fessor: paucis verbis valeat intelligere factum. **E**t potest dici sic. **E**go tales habui cogitationes inuite tam fortes q̄ talis secut⁹ est effectus. **E**t accidit q̄ quanto q̄s conabit⁹ fortius resistere: tanto citius cadit: q̄ tunc ampl⁹ de hoc cogitat: et fortificat⁹ imaginatio: ex qua oīf talis effect⁹. **D**iligentia fieri debeat de corrigēdo alijs: sic q̄ hoc discrete fiat: et q̄ credat⁹ q̄ q̄ corrigi⁹ conectione bene utat⁹: et q̄ in detestatione mali mel⁹ eueniat. **A**liiter taceri p̄t: et malū sola displicētia reprobari. **Q**uid cuius bis ergo p̄templatinis p̄lectis agere tenent⁹ p̄fessores: q̄ p̄ obliuionem omisit i p̄fessione qd nulluz fore putauerat peccatū. alioqn nullo pacto fecisset. **S**ic et que meritoria esse charitatis credebat quum hūiliter et deuote p̄gnouerit culpā suam. **S**.i. ex vigesimo octauo capitulo tertie ptis de p̄fectu religiōis. **D**e septē affectibus mētis: vbi habet⁹ malū et peccatū electoruz qd p̄uertit i bonū. **Q**uādoq; bonis cooperant⁹ in bonū mala aliā: vel etiā pp̄ria qdā post p̄uersionē vt ex eis magis humiliter: et amplius inardescāt in amorem dei: qui eos in talib⁹ vitijs tolerauit. et a talib⁹ liberauit. **E**t ideo **B**onauentura in suo stimulo amoris ait: in nō reputādo se. **S**.ii. **A**d hoc etiam cogitare potes q̄ qui sunt ab istis exterioribus abstracti: et soli deo vacāt: ita feruēt⁹ mouent⁹ in ip̄m q̄ p̄pter nimīā intensionē mentis corp⁹ ita affici⁹ vt dissolui v̄s deat: et ad nimīam redigat⁹ debilitatē. **E**t ideo vt vires resumant nec penit⁹ desitiant. **E**t ne etiā sua sanctitas ab alijs aduertatur se offerāt sepius solatio p̄imorū: sp̄ tamen ad honorē dei omnia facientes. **E**t ideo stultū est fratrem suū p̄ qualibet trufa iudicare aut imp̄fectū reputare. **M**ulto quidē minus in viris spiritualib⁹: et exptis in via dei: et in rectorib⁹: et prelatib⁹: in quib⁹ p̄mitias spiritus inesse putandum est: sp̄ dum spiritualiter i ceteris agāt. **S**.iii. **M**ulti sunt honestissimi exteri: q̄ parū p̄fitiunt interi⁹. **E**t multi sunt dissoluti in gestibus: qui in corde sunt sanctissimi et amicissimi dei. **A**ut q̄ p̄t⁹ est: aliqui sunt odoriferi hoib⁹: et coram deo sunt fedissimi: et sue exterioris sc̄titat⁹ iā suā mercedē recepūt. **E**t aliq̄ apparēt hoib⁹ p̄ctores: quorū interior: p̄uersatio i celis est. **N**ō s̄j dico qn mltoties p̄uersatio extēior: conūdeat itēior. **E**t q̄ hoc velle etiā p̄trariū discernē nō valem⁹: oēs filios dei iudicem⁹: et nō inferiores oib⁹: nisi p̄trariū māifeste videam⁹. scz sue male volūtāt⁹ qua damnari solēt peccatores. **N**am de boīs proximi: et de sue excellētia sanctitatis incerti sumus: s̄j de multiplici n̄ra malitia certi

sumus. §.iii. Magna est eni presumptio velle erga proximum
 ⁊ multo pei⁹ erga spirituales prelatos: ⁊ patres deuotos in eū limi
 tare influentiā diuine bonitatis. Quia oēs mores sui mihi nō placēt
 Et qd infans⁹ q̄s velle diuinā p̄placētā: s̄m meam p̄placētā res
 gulare. Hoc tunc facio q̄ illud quod non placet mihi suspico: nō
 placere deo. Hinc multi errauerunt non aduēntes q̄ iudicia dei
 abyssus multa.

¶ Capitulū quartum ex industria octaua mystice theologie solēnissi
 mi doctoris sacre theologie: et in dono p̄templationis probas
 tissimi viri domini Johānis Bersonis cancelarij Parisine ecclesie

Nonnulli expertissimi viri passiones diuersas annumera
 uerunt: siue affectiones: que oriunt̄ ab extrinsecorū ab
 iectorū imutatione: nunc ab intrinseca fantasia: vel ima
 ginatione: nunc autē a ratione negotiantē: vel spiritu diuino desu
 per illustrante: nunc a bonis angelis: nunc a malis: a diuersis quos
 est nobis colluctatio maḡ q̄s aduersus carnē ⁊ sanguinē. Adeo q̄
 purissime sanctificateq̄ aie molestissimos aliq̄n stimulos blasphemiarū
 sordidissimarū spuritiarū pati cogant̄: etiam in senectute
 ⁊ solitudīe sua quales nesciebant ipsimet dū in mundi conuersatiōe
 iter medias tēptatiōes carnis ⁊ m̄di adolēscētiores. Abant̄
 Sequitur in eadem industria cur deus hec permittat aut faciat.
 §.i. Quia deus tanq̄s obiectū summe p̄ueniēs presentat̄ aie per
 cognitionem: subsequitur gaudium de eius presentia. Et si absit
 trullitia: spes: v̄l met⁹: oriunt̄. Ceterū de nūero passionū multi mul
 ta tradiderūt. Ut aristoteles i rhetoricis Verbo in tractatu de
 orōne. Guilhelmus parisiēsis in suo penitētiāli. Et aliq̄ quidā nunc
 plures nunc pauiores numerāt. Meminimus eas alio loco vsq̄
 vigenariū extēdisse. Vgo nouenario: contētus est: q̄muis eas in
 numerabiles esse nō ambigat. Cum dicat Ambrosius. Per tribu
 lationem crescit spiritus.

¶ Capitulū q̄ntū ex libro de imitatiōe Christi ⁊ p̄tēptu m̄di. L.iii.

Nemo tā sanctus ⁊ p̄fectus est qui non habeat aliq̄ndo
 tēptatiōes: ⁊ plene eis carere non possumus. Sūt enī
 tēptatiōes hoīm valde vtilēs: licet moleste sint ⁊ gra
 ues q̄ i is hōmo humiliat̄: purgat̄: ⁊ erudit̄. Omnes sancti p̄ mul
 tas tribulationes: ⁊ tēptatiōes trāsierunt: ⁊ perfererūt. Non est
 aliq̄s ordo tam sanctus: ⁊ locus tā secretus vbi non sint tēptati
 ones: vel aduersitates: vt in ecclesiastico. xxvi. Casa figuli: p̄bat
 fornax: ⁊ hoies in hos tēptatio tribulatiōis.

Capitulū sextū. De eodē libro in antecedēti capitulo dixerat.

Bonū est q̄ patiamur q̄nq̄ p̄traditiones: et male: et ipse
bete de nobis sentiat: etiā si bene agim⁹: et intendam⁹. Ita
sepe iuuant ad infirmitatē: et a vana gloria nos defendūt.
Tū meli⁹ est: q̄ iteriorē testē deū querim⁹: q̄ foris vilipendimur
ab hominib⁹: et non bene de nobis credif. Iuxta verbū domini de
centis. Beati eritis quū maledixerint vobis hoies: et p̄secuti vos
fuerint: et dixerint omne malū aduersus vos: mentientes p̄pter
me. Gaudete in illa hora et exultate etc.

Capitulū septimū de eodem libro. C. vi.

Gloria boni hois testimoniū bone p̄scie. Habe bonam cō-
scientiam: et semper habebis letitiā: bona p̄scia valde mul-
ta p̄t portare: et valde leta est inter aduersa. Mala p̄scia sp̄-
timida et inquietā. Suauiter requiesces si te cor tuum non rep̄e-
benderit. Unde dictū est. Quicquid agant homines intentio iudi-
cat omnes. Et dominus in euangelio: Beati mūdo corde quoniā
ipsi deū videbūt. Et ideo Augustin⁹ de interna locutione.

Capitulum octauum

In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficac̄ res
medium q̄ vulnera hiesu cristi. In illis dormio securus:
et requiesco intrepidus. Christus mortuus est pro nobis:
nil tam ad mortem nobis q̄ morte xp̄i nō sanat: tota spes mea est
in morte domini mei. Mors eius: meritum meū: refugium meus
salus vita et resurrectio mea: meritum meum miseratio domini.
Non sum meriti inops q̄sdū ille miserationū dominus non desit
erit. Et si mie domini multe multus sum ego in meritum. Quan-
to ille potentior ad saluandum: tanto ego securior. Peccaui peccatum
grande: et multorum sum mihi cōsciūs delictorū: nec sic des-
spero quoniam vbi abundauit delictum: vbi abundauit et grā.

Capitulum nonum ex libro vt supra. C. vii.

Qui est cum hiesu firmabit in eum: illum dilige et amicum
tene: qui omnibus recedentibus: te non relinquet: nec pa-
tiet̄ in fine te perire. ab omnibus oportet te aliquando se-
parare: siue velis: siue nolis. tene te apud hiesum viuens: et mori-
ens: et illius fidelitati te committe: qui omnibus desitientibus po-
testi iurare solus. Dilectus tuus talis est nature vt alienum nō ve-
lit admittere: sed solus vult cor tuum habere: et tanq̄ rex in trono
sedere. Si scires te ab omni creatura vacuare hiesus vellet lib̄-
ter tecum habitare: quoniam et ipse dixerat. Qui non relinquerit

patrem: aut matrem: aut fratres: aut sorores: adhuc ⁊ animā suam
propter me: non p̄t meus esse discipul⁹. **I**ccirco electos ꝑ ecclesiā
slicū vocat dicens. **V**enite ad me omnes qui concupiscitis me
⁊ a generationib⁹ meis implemini. **S**piritus enim meus sup mel
dulcis: ⁊ hereditas mea sup mel ⁊ fauū: memoria mea in generatis
one seculorum.

Capitulum decimum ex libro de nobilitate anime magni **S**ualte
rij vifoniensis parisijs in sacra pagina laureati magni sanctissimi
q̄ viri: ad cuius tumbā multa fiunt miracula. **C. xxxvi. primi libri**
De tempore iustificationis electorum.

Oportet tamen hominē sufferre primo multas temptatis
ōes ⁊ iste tēptatiōes accidūt frequēter q̄busdā viris ⁊ mu
liēibus postq̄s ꝑsolatio fuerit subtracta diuersis modis ex
malitia inimici. **N**az qm̄ diabol⁹ ꝑcipit deuotionez multū subtra
ctā: ita q̄ anima quasi nuda ꝑ tpe relinquit̄. **T**unc imittit quas
dam temptatiōes luxurie: vel gule tā feruentes ⁊ ardētes: q̄ repu
tant se nunq̄s pri⁹ exptos tā graues toto tpe vite sue qm̄ erāt ma
xime dediti peccatis: in tantū q̄ credūteis iposibile dia stare: es
sufferre quin incidāt necessario in temptatiōes. **H**ic de discredu
litate sacri altaris: de desperatione: de blasphemia dei ⁊ sanctorū
de tedio vite proprie: amaritudis tristitie. **T**imore de se ipsis in
horrores ⁊ timores agitātes. **A**pparētes eis vel in imaginatione
vel corporali effigie: vel dormiēdo: vel vigilādo: pluribusq̄ modis
q̄s dicere sciā. **I**n cōclusiōe ait. **S**ed qui noluerit expectare paulis
sper: ⁊ pati penā modicā: manus dei valde prope est: ⁊ cito iuuat.
Ipse secure eos custodit: ⁊ ipsi nesciūt q̄liter nec ꝑcipiūt: sic dixit
David propheta. **C**um ipso sum in tribulatiōe: eripiā eū. ⁊ glorifi
cabo eum. **I**deo **A**ugustinus. **i. iul.** **Q**uia in ista humana miseria
peior hostis est cauēda superbia. **I**deo nimirū si non penitus extis
guīt in carne sanctorū continentū ista cōcupiscētia: vt de pugna
nata aduersus eam periculatorū suorū animus admoueat: nec secu
rus existat in nobis ipsis sola infirmitas causa pugnandi: ⁊ rursus
infirmitas admōitio est nō superbiēdi: proinde vt virtus qua hic
superbiri potest: si supbiat in infirmitate non perficit̄.

Capitulū vndecimū capitulo. xxij. secūdi libri de ipedimētis a spi
ritualib⁹ inimicis: ⁊ ab hoib⁹ ꝑsequētib⁹: ⁊ a propria cōcupiscētia.

Querat enim in precedenti capitulo libri huius secūdi
Quod q̄cūq̄ ad profectū cupiebat cōtemplatiōis puer

nire habitus formeque peregrini ad sanctam civitatem Hierusalem tendentis similitudinem gestare deberet. Erit quidem hic peregrinus desiderium electarum animarum cupientium pervenire ad sanctam civitatem visionis et dilectionis domini nostri Iesu Christi. **U**ia autem est patientia et cunctis tolerantia: atque fortitudo in adversis: et temptationibus vestra dicanda. Defectiones vite huius opera sunt agenda tam corporalia quam spiritualia bona: ac optima. **P**ietas indicat esse habitum charitatis: et humilitatis. **H**e namque virtutes in huiusmodi verba valent exerceri. dicendo. **N**ihil sum: nihil habeo: nihil nisi unum concupisco. **T**unc vero renuere a corde et animo in quantum potest tenet: omnia mundi gaudia: et omnia vitare que secularia sunt.

Capitulum duodecesimum. Tandem in capitulo prealegato. xxii in principio ait.

Nunc es in via et scis qualiter ire debes: caueas modo de inimicis qui solliciti sunt impedire te et cetera. **N**am post multas tribulationes insurgent tres inimici: videlicet. **C**arnis concupiscentia. **T**imor proprie imbecillitatis. **E**t spiritus inmundi conantes te de via patientie tuam deducere desiderium: et ad commune mundi gaudium redire facere: subtilitatibus: cautelis atque deceptionibus suis dicentes quod non es confessus bene: vel aliquod peccatum antiquum in corde tuo est occultatum quod non cognoscis et de quo non fuisti confessus: et ideo te oportet desiderium tuum dimittere: ac melius confiteri: noli credere huic dicto quod falsum est secure confidas quod es in via: nec indiges maiori discussione per confessionem pro illo quod preteritum est: constantem teneas viam tuam: sollicite cogita de domino Iesu Christo. **C**onsimiliter si dolent quod non es dignus habere dilectionem dei: non credas eis. **T**unc partim timore: partim iniuria: partim adulatione: et falsa complacentia: **D**einde quod cades in infirmitate: in fantasias: vel frenesim: vel in paupertatem: et miseriam corporales. **E**t quod nullus te videbit et incidet in temptationem diaboli. **E**t si eos non audieris. incipiet spoliare: et verberare te: et facere tibi verecundiam in quantum possunt: hoc est quando facient omnia opera tua: quantumcumque bene fiant perversa ab alijs iudicare: in patre peioribus mutari: ita quod nequid facere velles pro utilitate corporis. vel alie pro alijs impedire: vel postponere sicque appposito tuo frustraberis in omnibus que rationabiliter concupiscis. **E**t totum istud faciunt: ut pro melancholia et mala voluntate ad iram per primum exciteris. **S**ed istas molestias: et alias que accidunt preter accipe illas in memoria tua sed recordare quod nihil potes nihil habes nisi nihil omnino prodes

Capitulum decimum tertium de huiusmodi tribulationibus.

In sequenti capitulo continuat dicens. Postquam inimici tui videt quod non sis tristis: nec iratus: incipient adulatione et placentia opera tua bona ad mentem reuocare. Et talia impedimenta senties: vel consimilia: partim ex carne: partim ex mundo: partim ex diabolo: et plura alia quae non sufficiunt nunc enarrare.

Talia enim leto patientibus ait dicit dominus. Venite ad me omnes qui laboratis: et onerati estis: et ego reficiam vos. **3ccirco 3o. criso. super Matheus.** In primis grauis et insupportabilis impetus diaboli: quod si quis forti animo sustinuerit eum in seculo: inuenit eum infirmiore. **Quarto. n. pl. percussus fuerit magis refrigeret et deficit.**

Capitulum decimum quartum capitulo. xxix. secundi libri de quattuor temporibus perfectionum ubi sic habet circa principium de verbis Pauli.

Quos deus presciuit pro imes fieri imaginis filij sui hos vocauit: quos vocauit: hos iustificauit: et quos iustificauit hos magnificauit: et quos magnificauit: hos et glorificauit. Possunt haec verba magis spiritualiter intelligi de aia b^o que in sensatione reformantur: quibus de^o dat magnam gratiae abundantiam: et multo maiorem circa eos habet sollicitudinem: quia filij sui sunt spiritualiter: qui portant plenam imaginem et similitudinem filij sui Iesu Christi. In quibus beatus Paulus diuidit operationem domini nostri in quatuor tempora. **Unum est tempus vocationis anime a mundi vanitate.** Et illud tempus est frequenter quietum: et confortatum: quia in principio talis homo qui ad magnam gratiam est dispositus: viuaciter et sensibiliter est inspiratus. Et frequenter sentit tantam dulcedinem in deuotione: et tot habet lacrymas in compunctione: quod apparet sibi aliquando quasi dimidie esse in celo: sed haec suauitas postea transit per modicum tempus. Et accidit secundum se tempus iustificationis.

Capitulum decimum quintum.

Quod est laboriosum: quia quando incipit potenter procedere in via iustitiae: et voluntatem suam apponere ad resistendum omnibus peccatis interni: et externi: et desiderium extendere ad virtutes et amorem Iesu Christi. Tunc sentit impedimentum tam intrinsecum ex diuinitate voluntatis suae: quam extrinsecum ex temptationibus inimici: quod frequenter multum torquet. Nec est mirum quod ita diu incuruatus sit: ad falsam mundi dilectionem. Et hoc non videt: quod non potest rectificari sine calefactione: et in partem alteram deflecti: sicut baculus curuus: et adhuc viridis non potest rectificari nisi in igne percussus sit: et calefactus.

Ideo dominus noster Ihesus christus sciens bene quid est distorte aie
expediens: et opportunum: permittit illam sic vexari et turbari varijs
temptationibus: et bene examinari varijs tribulationibus spiritua
libus: quousque tota rubigo inmunditie ab ea per ignem sit euacuata: et
cōbusta. Et hoc fiet intrinsecus per actus dubitationes: et prolixitates:
quod erit quasi in desperatione quia apparebit quasi derelicta a deo: et tota
liter posita in manibus inimici: excepta modica fiducia: quoniam habet deus
miseriam: et bonitatem: quia hanc fiduciam occultam dominus noster Ihesus christus in tali anima
dimittit quantumcumque se elogauerit ab eadem per quam anima spera desperationis
one elauatur. Et a spiritualibus miserijs conseruatur. Hoc etiam fit ex
trinsecus: seu extra se: quia ita mortificabitur: et in sensualitate pun
ietur: vel per diuersas infirmitates: per sensibilem vexationem diabolicam
vel per occultam potentiam dei: sicque anima sentiendo: et ferendo cor
pus miserum punietur. Nec sciet qualiter vel ubi pati non possit in
corpore: nisi dominus noster Ihesus christus illam in corde conseruaret.
Nec omnia autem sunt causa probationis more Johannis crisostomi
super Mattheum dicenti. Qui murmurat de periculo tempta
tionis murmurat de premio probatoris. In illo enim negotio non potest
requies inueniri nisi precesserit labor. Quanto magis in spiritualibus
libus reb' nisi precesserit temptatio: non potest esse probatio.

**Capitulum decimum sextum. ex capitulo quadragesimo secundo
eiusdem libri secundi. Qualiter gratia contemplationis in proficien
tibus subtrahitur. Et remanet anima ceca et nesciens aliquod bonum dicens.**

Ostende ergo mihi animam que per inspirationem gratie habet
oculum spirituale apertum in considerationes Ihesu christi:
et que separat: et abstrahitur a dilectione mundi in tantum
quod habet puritatem: et paupertatem spiritus: spirituale internum
silentium: et pacem in conscientia. Celsitudinem cogitationis: soli
tudinem: et secretum cordis: vigilam dormitionem sponse. Et que perdit
delectationem: dilectionem: et gaudium huius mundi. Et rap
pitur ex delectatione celestis saporis: et spiritus sitit: veraciterque su
spirat ad beatam presentiam Ihesu christi. Et secure dicere queso
quod hec anima ardet totaliter in amorem: et resplendet spirituali lumine.
Et digna est ad nomen sponse: et honorem similiter puenire: quia refors
mata est pro illo tempore in sensatione virtutum omnium predictarum.

Capitulum decimum septimum de subtractione gratie.
Haequenter tamen accidit quod gratia in parte subtrahitur: pro
pter corruptionem humane fragilitatis. Et permittitur anima
cadere in carnalitate sicut prius fuit. Et tunc est anima in pena et

dolore: q̄ ceca est: ⁊ insipida: ⁊ nescit aliqd bonū. Est etiā debilis:
⁊ ipotēs: oppressa corpore: ⁊ omnib⁹ sensib⁹ corporalib⁹. Et querit
⁊ desiderat facie Ihesu iterū videre: ⁊ nō ipsum p̄inuenire. Quia
scriptura sacra de deo sic dicit. Postq̄z vultū absconderit nō est
qui p̄templet eam: Quando oslēdit se non potest eū aīa nō videre.
q̄ lux est. Et quando abscondit se non p̄t eum videre: q̄ ipsa anima
est obscura. Scultatio sua non est nisi subtilis probatio anime. Et
ostensio sua est mirabilis anime cōfortatio.

De p̄fortatione absentie. Ca. xviii. Ca. xxiiii.

Non mireris licet sensatio gratie quāq̄ subtrahat a dilecti
one Ihesu christi: q̄ sacra scriptura idē dicit de sp̄sa. Et
quod de ipsa accidit p̄similiter. Quesiui ⁊ non inuēi illum: vocaui
⁊ non respōdit mihi. Ac si diceret. Quando in fragilitatē cado tē
gratia subtrahit. Causa me⁹: causa est subtractiōis gratie dei: non
fuga ipsius dei. Sed tunc sentias penā mie mee in absentia: Et
quesiui eum p̄ subtilitatē cogitationis: vbi p̄t eū habui: ⁊ nō inue
ni: vocaui eum p̄ magnū cordis desiderii. ⁊ respōsum sensibile nō
dedit mihi. Et tunc clamaui ex toto corde. Reuertere dilecte mi:
⁊ vt appareat non audiuit me penalis sensatio mea: ⁊ imissio carnis
lium delectationū: ⁊ timorū: ⁊ in hoc tpm. Et carētia fortitudinis
mee spiritualiū est p̄tinu⁹ clamor anime mee ad dominū Ihs. sum
ipm. Et tñ dominus modico tpe facit se extraneus: nec venit nec
accedit: quantūcūq̄ fortiter clamaui: quia satis securus de dile
ctore suo est. q̄ non vult ad amorem seculi totaliter reuertī: q̄ non
potest sapore illi⁹ gustare. Et ideo dñs tardat diuiti⁹: ⁊ expectat.

Capitulū decimūnonū de reuersione gratie.

Tandē quum voluerit redit plen⁹ gratia: ⁊ veritate. Et vult
tat animā: q̄ languet in desiderio p̄ suspiria dilectiōis ad
p̄sencia suā: ⁊ tāgit illā: ac vngit eā valde leuiter oleo exultatiōis
Et eam ab omni pena subito facit sanam. Et tunc anima clamat
ad Ihesum. Oleū effusum nomen tuum ⁊c.

Explicit ps̄ p̄ma sc̄di libri.

Incipit ps̄ sc̄da secūdi libri.

Quod at̄ p̄fectiōes electorū incipiat a letitia: ⁊ gaudio sp̄iali
⁊ p̄ficiat in penis: ⁊ p̄ficiat in gratia: ⁊ x̄tutib⁹: ⁊ donis sp̄i
ritualib⁹ more sup̄i p̄scripto. b̄tus Gregori⁹ sic inq̄t i mos
talib⁹. Tres sunt modi p̄uersorū Inchoatio: medietas: atq̄ p̄fectio
In inchoatiōe at̄ inueniunt blādimēta dulcedis. In medio q̄ tpe cer
tania tēptationis. Ad extremū x̄o p̄fectionē plenitudinis. R̄p̄ eo

ri enim in libro summe deuotōis sancti viri Agonis pancere si-
ue lorice: q̄ lorica sup nudo detulisse fert. Qualiter dñs Iesus cō-
uersat cum electis animab⁹ in via vite mortalis huius in decem
capitula: in quibus p̄ similitudinē vite ⁊ mortis: ⁊ resurrectionis
domini nosiri Jesu criti. Status incipiētū: p̄ficiētū: ⁊ p̄fectōū
diliguit: incipiēs a p̄ceptione domini in ytero beatissime virgīs
clausi ⁊ conclusi. Et hoc in primo ascribit̄ capitulo: ex quo summe
breuitatis sbaz colligē decreui. vt incipiētū exordia p̄gnoscam⁹
dilucidius: ⁊ sic p̄sequi iā statui donec ad tps iustificatiōis illorū
⁊ penarū pueniam⁹: vsq; ad resurrectionē ipsorū. Decō de p̄-
sitentū: ⁊ p̄fectōrum initio: medio: ⁊ gloriosissimo fine eorū silē-
tio trāsire volui. **I**ncipit capitulum primum de initio
uocatiōis electorū: de quo t̄ p̄ p̄pheta de p̄sona xp̄i: vice dei ois
potentis.

Capitulum primum secunde ptis secundi libri
Filius meus es tu ego hodie genui te. Hac eteni p̄ma ius-
sioe gr̄e talis: tātaq; p̄ritio peccatoris esse potuit: q̄ i du-
plum recipit gr̄as vltra qm̄ sue saluti expediat. Uñ Jere-
mias ait. Dimissa est iniquitas illius: suscepit duplitia p̄ oibus pec-
catis suis. Quia p̄pter q̄litas p̄cepti Iesu hic in sua p̄siderati-
one clausus remāet: ac circumdatus in ytero de hūilitatis. Uñ se
se incipiēs debile: ⁊ oino velut cecus i spiritualibus esse p̄gnoscit.
Capitulum secundum secunde partis secundi libri.

Capitulo secundo de tpe natiuitatis. Unde Isaias ait.

Dominulus datus est nobis: ⁊ fili⁹ natus est nob. Hac at̄ d̄a.
p̄ similitudinē Iesu xp̄i. gratia dei a mētis obscuritate: ⁊ ope-
rum bonorum debilitate ad lucem ⁊ fortitudines electum
iunz ori facit. Verumtū more paruuli xp̄i nascentis: nudum vas
gientem: patientem: loco pecudū: ⁊ iter bouē ⁊ asinū. Et i p̄sepe
māsuētū iacentē: ⁊ collocatū se reperit. Quia p̄pter ius̄ psalmi x̄ba
mēto ait. Vermis suz ⁊ n̄ hō: opprobrium hoim: ⁊ abiectio pleb.
At sicut xp̄s a Virgīe gloriosa: ⁊ a Ioseph paup̄ibus inuoluit̄ p̄s-
nis: sic tpe isto gloriosa trinitas: ⁊ dñs Iesus modico ⁊ paruo a-
moris indumēto electorum corda implet.

Capitulo tertio. Capitulus tertius de p̄fectu electorū.

Quando quēdo quo Christus ad tps anorum puenerat duos
t̄ deci: sotietatem gerebat matris: ⁊ Ioseph. Et sicut p̄ficiē-
bat x̄tute: ⁊ sapia: sic nulli dubiū p̄silium in oibus p̄rebē
debebat parentibus. Sic itaq; in hoc uocatiōis tpe electi in det̄

magna dilectiōe roborant: ita deo iungunt amore vt tā q̄z sodas
lis: et socius: familiariter ad inuicē p̄sentiant: tam electus in obedi
entia diuine volūtatis: q̄z et ipse deus in exaudiēdo om̄e desiderii
cordis dilecti sui. Quāz p̄ter ad tantā gratiarū donozūq̄ spūas
liū crismatus puēit sublimitatē: vt dicere audeat euāgelij: et Ma
tthei. p̄ferre v̄ba. **Quāz** dñi erat mecū p̄fortās me. **Et** illud sapie
Qui creauit me reuēnit in tabernaculo meo. **Nec** nō et more apli
fari potest. **Gratia** dei sum quod sum: et gratia dei in me vacua nō
fuit. **Quāz** q̄cqd̄ petit accipit: et pulsanti illico tanq̄z sibi valde vni
to solio aperit: et ad libitum sese deus illi cōcedit: atq̄ donat: per
manēdo secū in mētis eleuatōe gustūq̄ spiritualium deliciarum.
Vnde secure p̄ferre valet verba Iohannis: **Qui** me misit mecuz
est: et non reliquit me solum: q̄ ego que placita sunt ei facio sp̄.

Capitulum quartum secunde ptis secundi libri.
Capitulo quarto de tempore probationis incipientium.

Hoc quidē q̄rto tpe enētus: et occurus tribulationū et āgu
stiarū est: quomō dñs Iesus p̄ tres dies: et tribus noctibus
ocultus in tēplo remāsit: vsq̄ ad q̄rto diē: q̄ figuram gerit
quarti status gratie: quo cātus gaudium oē: oīsq̄ letitia amittitur
Et dolorū oīm verba replēt. **Quāz** pene huic addite sunt: et dei do
lentes sagitte pectori imisse sunt. iuxta verba beati Iob dicentis.
Verba mea dolore sunt plēa. q̄ sagitte dñi in me sunt. **Et** q̄ dñs
vt p̄fectius euz hoc dilectore suo et strictius v̄niri valeat: occultat
se ab eo: in figura q̄ttuor dierū: et trium noctium: q̄bus in templo
remāserat a matre: et Ioseph abscōsus: et occultus p̄mittēs euz sup̄
modum fatigari. **Sic** itaq̄ electos suos verari dimittit in his sep
tem p̄secutionibus: quarū q̄ttuor sunt corporales: et tres spūales.
De corporalibus angustijs. **Prima** p̄secutio est amissio rerū sp̄as
lium: sicut offitiorum: dignitatū: fame: et diuitiarum. **Secunda** p̄
secutio est mēborū ifirmatio p̄ diuersas: variāsq̄ egritudines. **Ter
tia** est mentis vagatio: p̄turbatioq̄ in malis p̄orsus cogitationi
bus. **Quarta** est consolationū spiritualium afflicta priuatio.
De spiritualibus doloribus. **Primus** dolor est memorie alienatō
ab oīb⁹ pene hōis opib⁹: et in paruis pessimisq̄ cogitatioib⁹ scelera
horredaq̄ faciora mēte p̄tractādo. **Secūsus** dolor: intellect⁹ p̄uaricā
tō ē: vt nō recto iudicio: neq̄ in se: neq̄ i alijs vti valeat s̄ sepe dōc̄

piat. Et in speculatiōe scelerum diuersarū: ⁊ spurcitarum pluri-
 marū involuit. Tertio dolor est bone voluntatis corruptio: ita vt
 iuitus cogat electo etiam has solummodo popitare: ⁊ velle nequias: q̄
 mortis causa sunt: ⁊ amissiois gratiarū. Quia de re vna cuius psalm
 migratio vltulare: ac dicere potest: Afflictus sum: ⁊ humiliatus sum nimis.
 Sic itaq; ⁊ ipse electus volens ait: Humiliatus sum nimis. Ruge-
 bam a gemitu cordis mei. Et illud Machabeorū. Sanctificatio
 eius desolata est sicut solitudo: dies festi eius pueri sunt in luctum
 Tandem preseruat a desperatione: oculta dei, puidetia: donec imen-
 so lumine ad dilectum suum redeat in maiori lumine gratiarū q̄s prius
 fuisse: Unde Bernardus in pbatione electorū: ⁊ de pfusione puer-
 solum ait. Sicut sanctis ⁊ electis tribulatio operatur patientia: patien-
 tia pbatione: pbatio spem. spes autem non confundit. Sic damnandis
 ⁊ reprobis tribulatio parit e contrario pusillanimitate: pusillanimitas
 turbatione: turbatio desperatione: ⁊ illa iterum. Sic itaq; pfecto-
 rum pmissioes ab impectorum lapsu operibus his agnoscuntur
 dilucidissime. Quia electi post tenebras sperant eis lucem venturam
 More pphético. Habitabit in regione umbre mortis lux orta est
 eis. Non sic impius: non sic: sed tanq̄ puluis quem peccator ventus a facie
 terre: ideo non resurgit impius in iudicio: neq; peccatores in consilio
 iustorum: Quia nouit dominus viam iustorum. Et iter impiorum peribit.
 Sequitur modo de resurrectione virtutum: donorum: ⁊ gratiarū spiri-
 tualium in statu pfitentium. Capitulum quinto de quinto statu gratie.

Capitulum quintum secunde ptis libri secundi.

Quinto namq; statu gratie ostendit se deo animabus: ⁊ corpo-
 ribus dilectorum suorum: ita preffo: ⁊ obediens: vt quicquid in bonis
 agere operibus voluerit proficere valeant. Utroq; pcedit electo
 tanq̄ dominator: sui possidere diuine gratie sceptrum. Sed eum q̄s in
 trono suo facit: cuius quo ⁊ ipse deus in vnitae dilectiois pcedit: sic
 in ecclesiastico legit. Sedes super thronum illius ⁊ dominas deus ipse
 creauit eam in spiritu sancto.

De ca. sexto de sexto statu gratie
Capitulum sextum secunde ptis libri secundi.

Sexto eadem tpe: status pfitendi fuit in domino Iesu: quo modo a
 decimo octauo anno: vsq; ad. xj. c. occultauerat sue diuinitatis
 sapiaz: virtute: atq; potentia. Et eo tpe baptizatus est a Johanne.
 Pretulitq; solitudinem vt opera pnie pageret: ⁊ vt pmodum diuinitatis
 sue summe pteplatiōi vacare possit. Sic quoq; in hoc statu electus

in spiritu sancti baptisate mundat^o operi optat^o pnie meritum.
Quare ab hoim puerfatide alienari qrit: vt diuise sancteqz trinis
tatis visioe iam r gustu supno summis in delitijs abundantis^o frui
valeat. Quia qdes gras quum obtinuisse uouerit: stupore no minis
mo: no mirari no poterit. **Ius** **Haie** yaticinium. **Tunc** videbis et
afflues: r mirabis: r dilatabis cor tuum. Et ideo magi magisqz so
litudinē appetit: vt ide sibi eueiat quod de solitario pnuuntiat Je
remias: dum ait. **Sedebit** solitarius r tacebit: qz eleuabit se sup se
Et huiusmodi spiritu degustato: gaudiuz cordis assumit: ligua ius
bilat: corpore qescit. **Doce** psalmi. **Letatum** est cor meus: r exul
tauit ligua mea: sup r caro mea requiescet in spe. **De** ca. septi
mo de septimo statu gratie.

Capitulum septimum.

Septimum poro tps: status gratie pfitientiu in dno Jesu
pfitit: quum diuise sapie sue opera idicabat i sanado egros
tos: demoiacos liberado: r signa magna exercedo. **Sic** ita
q electus: tunc diuina infusioe gratie sup humanā plderationem
sciaz itellectuz: r sapias acqris in pgnitioe sacraruz litteraruz: r in o
telligētia rerū spiritualiū i gustu r maria suauitate spirit^o sancti
Unde in sapia dicit. **In** medio ecclesie aperuit os eius: r impleuit
eum spiritu sapie r itellectus. Et apostolus ad **Corinthios**. **In** oibus
diuites facti essis in illo in omni xbo: r in omni scia: sicut testimos
nium xpi psumatus est in nobis. Tandē ad tris electi pfectuz pue
niunt hoc in statu septimo: vt r miracula operari possint. Et ab oi
corruptioe oēs sensus sentiāt alienos: ita q non nisi ad virtutum
actus moueratosqz conuertē gestus pnt. Itaqz tps hoc: tps bene
dictum est: sicut in genesi dicit. **Benedixit** deus diei septimo: et
sanctificauit illum: eo q tps inocētie est. Unde **Ambrosius** de of
fitijs fari ausus est. **Beata** vitā: vitā in quaz effitiunt trāquillitas
conscientie: r securitas innocentie.

Capitulum octauum de octauo statu gratie.

Capitulum octauum secunde partis secundi libri.

Hoc in octauo statu: tps passiuum fuit: atqz mortale: quo
tps in mēte: aia r corpore: angustias acerrimas: durissima
q verba: iproperia: necnō dsei qz horrendā mortē passus est: adeo
vt a glorioso corpore pretio as aiaz suā separare voluit. **Sic** itaqz
deus i dilectis suis vt imitatores sui sint: euenire pmittit. Unde
post signa: opera: r vtutes eorum spirituales: atqz diuinas in ara se
nissime crucis tanqz aurum in fornace purificatos ad seipsuz ele
u

ctos trahere volēs: tūti⁹ mori desinit. Nam illos horribili spiritua
liq; obire morte ex pūnatiōe ⁊ separatiōe tā aīe q̄z corpōis ab oī
constantiā ⁊ stabilitate. Ut utū: gratiarū: atq; diuinorū donorū oīz
spōit dīs: vt totius humāe fragilitatis calamitatē: miseriāq; in
mēte: in aīa: atq; corpore summo sentiāt cruciatu: ⁊ pena horribili:
ita vt tunc oīs talis elect⁹ in baratrū se deputatum inferni putet
penit⁹. Iuxta qđ in parabolis dicit̄ inclinata est ad mortē dom⁹ ei⁹:
⁊ ad iferos semita illi⁹. Tunc q̄ppe toti⁹ humāe conditionis abie
ctiōes exsurgūt: ⁊ oēs habitudies peccādi in potētis aīe: ⁊ in cor
poris sensus excitant: ⁊ p̄ter velle in actus reprehēsbiles: ac ifeo
ctos tam in mēte q̄z in corpore ducit̄ hic cultos xp̄i: q̄ ⁊ in se diluci
ditissime cognoscit abomiabiles cadauerū naturali morte defuncto
rum cōditiones h̄re. Nā tanq̄z mortu⁹ ipotens est ad bona exer
cendū opera. Corruptibilis efficit̄. tendēsq; vsq; ad pulueris nihila
tionē: virtutū: ⁊ gratiarū. Deniq; putet: atq; fetet in sinip̄i⁹ cōsi
derationes sceleratissimas. Unde ait Isaias. Erit p̄ suauit̄ odore fe
tor. Patit̄ ifelix iste in se (q̄z q̄z apud deum felicissim⁹ sit) actiuas
cadauerum similitudines ⁊ viuorū passiuas mestitias: int̄ eosq; ⁊ o
lores. More diuitū: ⁊ opulentū: quum p̄ mortē a suauitate delitū
arū se oportere separari cognoscūt: ⁊ in inferiorum baratro sepeliri
cernūt dilucidissime. Sic electis suis mētalib⁹: corporeisq; nefan
dis cperib⁹ mereri putat. Ut in luce habet̄ euāgelio. Mortu⁹ est
diues spiritualū gratiarū: ⁊ sepult⁹ est in inferno p̄ nimā suēp̄sus
abiectionis humilitatē. Qu⁹ p̄pter ⁊ deo sese penit⁹ derelictū crea
dit hō ille: q̄z q̄z oculo tñ modo i vlnas stricti⁹: vultusq; āplectat̄
domin⁹ eū. Nam quāto seuer⁹ egere in dilectore suum videt̄: tan
to glorios⁹ p̄ abiecte illi⁹ humilitatis cognitionē: in dilectionē vis
uine trinitatis habet̄: ⁊ eleuat̄. Nam confusio hui⁹ electi nō sicut
ceterorū adducit p̄ctm. Verū lōge magis: magisq; gloriā v̄dicat:
⁊ honore illi. Iuxta illud ecclesiastici. Est cōfusio adducēs peccatū:
⁊ est cōfusio adducēs gloriā: ⁊ gratiā. Unde apostolus. Ubi autē
abundauit peccatū supabundauit ⁊ gratia: vt sicut regnauit pecs
catū in mortē: ita ⁊ gratia regnet p̄ iustitiā in vitā eternam.
De capitulo nono de nono statu gratie.

Capitulum nonum secunde partis secundi libri.

Hoc nāq; nono statu spiritualis gratie: occulte immortalitatis
domini: similitudinē electorū aīe vna tenet̄ cuz anima dñi
nri Jesu xp̄i: q̄ a iudeis p̄ditus iā putabat̄ defunctus: penitō

tusq; extictus. Ipſius at̄ immortalis aīa diuina roborata d̄tute iſer
norū clauſtra frangēs de limbi obſcuritate ſanctos pr̄s potēter
liberauit: ⁊ in ameno delictiarū paradīſo feliciter collocauit. Sic
itaq; ſpūs predictōrū electōrū ab horribili p̄libata morte libera ē
ac viuificat̄ diuina d̄tute palmā ſalutis: victoriāq; ſuſcipiens de
martirio precedēti: vbi aſſumpſerit poteſtatē oīa ſubingādī q̄ illi
nocuerāt mala. Prout legī in pſalmo. **O**īa ſubiecit ſub pedibus
eius. Reſumēs inſup mirabiles ⁊ triūphales ſenſatiōes. **A**t oīa q̄
exceſſiua dona: ⁊ copioſa mūera: que apponunt realē excellentiaz
in rōales ſpiritū ſuſcitāt. **A**t etiā ita excellēter illa apparēt q̄ i eo
rum eſſentia tūc vnūquodq; videt̄ gloriſicatū. **Q**ua ppter queq;
ſenſualis voluptas: ⁊ aptitudo peccādī tā in mente q̄ in ſenſibus
mortificate penit̄: ⁊ oīno remanet ſopite. **S**ic etiā ab oī obſcuri
tate: virtutes oēs in hoc ſunt ſtatu liberate: ⁊ apertū habēt oītiuz
ad exercendū ſeſe libere: ⁊ expedite in ipſorū actib⁹ virtuoliſſimis:
itaq; a nullo ampli⁹ impediri poſſunt impedimēto vitioſo. **U**nde in
Apocalipſi dictum eſt. **E**cce dedi coraz te hoſtū apertū: qđ nemo
p̄t claudere. **O** aīa benedicta ab omni viculo ſoluta: que ſummas
ac ſanctā libertatē adeptā eſt: que p̄ incōſiderabilē cognitiōez in
abyſſum p̄funde humilitatis ſpeculādo ducit ſe: **E**t in altitudinē
ſupne icreateq; ſapīe ſublimiter p̄templādo eleuat̄. **U**nde fiduti
aliter verbis vti electus poteſt regis **D**avid. **Q**uī nō derelinques
aiam meā in iſerono: nec dabis ſanctus tuum videre corruptionem
Notas mihi feciſti vias vite: adiplebis me letitia cum vultu tuo:
delectatiōes in dextera tua vſq; in finē. **E**t ideo **I**ſaias ait. **N**on
vocaberis vltra derelicta: ⁊ terra tua nō vocabit̄ apli⁹ deſolata: ſz
vocaberis volūtas mea in ea. **N**empe hō hoc ī ſtatu poſſeſſorez ſe
repiit diuīe p̄ſolatiōis: quā nūq; deguſtauerat. **A**t totū ſuū eē hūa
num ī p̄ſpectu dei reſuſcitāt p̄iucundū. **E**t a nūero mortaliū pecca
torum recedit oīno: ⁊ in gratia firmat⁹ eſt. **I**taq; nūq; amplius ſpi
ritualiter mori poterit: neq; huiuſmodi mors domiabit̄ illi. **Q**uos
niam more **P**auli ad **R**omanos. **E**urgens ex mortuis iam non
moriet̄: mors illi vltra non dominabit̄. **D**icente propheta. **Q**uoniam
ſanctificatus fuero in vobis: congregabo vos de vniuerſis terris:
tribulationum: videlicet ⁊ anguſtiarum. **E**t effundam ſuper vos
aquam mundam: ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamentis ve
ſtris. **E**t dabo vobis ſpiritum nouum ⁊ cetera.

Capitulum decimum secunde partis secundi libri.

Capitulo decimo de decimo statu gratie secundi libri.

Decimū vltimūue tps fuit beatitudis dum humanitas xpi
glorificata remāserat sese miraculose suis ostendendo discipulis. Et sic in mundo stetit vsq; ad ascētionis diē. Sic itaq; hoc tpe stat^o decimus gratie figurat. Qui qdē tante exiit dignitatis: vt q̄sq; mūdo conuersari videret: celestis tñ paradisi possidebat gloriā. Sic elect^o i fusidē gratie: qua nulla porro creatura impedimentū ministrare p̄t: nec suā auferre gloriā. Et actu: bitu q; iā glorificato in via vite huius dormiēs q̄ p̄tue: atq; vigilans oēs sp̄ virtutes sup̄ humanā existimationē obtinet: diuino succēsa amore. Quare hō ille vna cū Iheremia fari p̄pellit: atq; dice cogit. De excelso misit ignē de^o in ossibus meis. Adeo insup tunc virtutes forificant q; quasi diuine vident esse in potētia: ita vt nullo actu corporeo p̄ aliquā penā corporeales euacuari p̄t huiuscemodi beatitudo. Neq; actu p̄nt pliri^o debilitari. Hec septē autē virtutes principales: theologice scz 7 cardiales: necnon spiritus sancti munera: atq; octo beatitudinū vires ab omnipotēti deo donantur robore 7 firmitate fulcite in hoc statu. Quāobrē si hō iste vid. ret tam seipsum q̄ filiorū suorum corpora: penis seuissimis: aut corporali relaxari morte neq; q̄ sensuali merore turbari possit. Quā quod in alijs hoīb^o sensualis efficeret dolor: factū est in illo diuino nutu i virtutē. adeo vt de hoc hoie dici possit quod in Jobāne habetur. Ecce vere israhelita in quo dol^o non est. In principio namq; huius excellētissimi status degustant omni mirabili diuinaq; dulcedie excessiui feruores: 7 amene lachryme: atq; lāguores suauissimi: necnō iconsiderabiles raptus: iuelligabiles alterationes: secreta reuelationes: superne visidēs: 7 beatissime idicationes. Que qdem oia hec pliri^o in sua sunt pfectidē p̄sumata. Vñ aīa sit q̄ inuariabilis i vīa s̄tica s̄ali glia. Atz ita in deo oipotēti transformat ob expientiam gratiarū supradictarum. Beatissimum in quā status istuz: 7 gloriosum: in quo hō mortalis totus efficit: adeo p̄secratum dicimus vt hēt i cātico. Hōis mortificat: 7 viuificat: deducit ad iferos: 7 reducit. Hōis pauperē facit: 7 ditat: hūiliat: 7 subleuat. Euscitat d̄ puluē egenū: 7 de stercore eleuat pauperem: vt sedeat cum principib^o 7 solum glorie teneat.

Capitulum vndecimū. Idē vir sanct^o i codē libello cā. de spirituali amore creaturarū habentis: ad iuicē. Circa finē pōit qliter spūs sanct^o decipit pfectos ybi ait

Quanq̄s anime p̄fectorum viroꝝ erubescant inter se se et
deum aliquā creaturā in amorem interpōere: aut in huius
modi persistere cogitatione. Verūtāemē consistit inordina
te in mentalem solitudinē pro negotijs necessarijs: et non neces
sarijs: quibus amor manifestat̄ in opere. Deceptiones quidē istas
rum excellentissimarū animarum siue creaturarum: non sunt velut
cōmuniū hoim̄ periculose: neq; spiritualis mortis occasio: Sed
deus hoc pmittit ad illorum humilitatē. et vt inde discant cauere
se a similibus. Et vt eruditiores fiāt: monet: et instruit de^o sic mis
re pmittens ex reuelatione in primam: et secundam: et tertiam p̄so
nam decipi a spiritu sancto sub velamine spirit^o prophetie. **Prō**
tamē defectu non intelligendo in reuelationibus quod sanct^o spiri
tus intendebat intelligi posse. **Ad**ultus enim interest inter dece
ptiones cōmuniū personarū: et electoꝝ spiritualiū. **Quā** cōmuniū
i deceptione duo māifestant̄. **Videlicet** modicus amor deceptoris: et
damnum decepti. Sed in deceptionibus sancti spirit^o duo oīno
contraria. **Videlicet** magnus amor ei^o qui decipit et valde fructuo
sa vtilitas illius qui decept^o remanet. **Si** vero deceptus a sancto
spiritu tantā habet gratiā q̄ nisi semel sese decipi pmittat ex q̄cū
q; istarum personarum trium neque in huiusmodi deceptionibus
flectere pmittat. **Si** vellem possem sane iuramēto absq; peccato
affirmare: q̄ deceptiones in prima: in secunda: et tertia p̄sona per
spiritum sanctum operate velamine supra scripto in electis filijs
suis: hoc in presenti statu sunt omni excellenti creature necessaria.
Et ideo qui decept^o est custodiat et caueat. **Et** qui non est a spiritu
sancto deceptus cognoscat se insufficientē ad huiusmodi deceptio
nes. **Quāobres** deceptos nequa q̄s damnet: s; magis reuerenter
deceptiones excuset: et deceptos summope veneret.

Explicit secunda pars secundi libri.

Incipit tertia pars tertij libri.

Ita enī huiusmodi spiritus sancti deceptionū formā
in quodā sermōe de doctrina nouitiorū spiritaliū: ad
culmen contemplationis: peruenire querentium beat^o
Bernardus sic ait. **Incipiens** a consolatione eorū qui experti sunt
in principio sue vocationis. **Deinde** minus in sua iustificatiōe ex
pertis: tanq̄s de incipientibus et profitentibus dicit.

Capitulum primum de primo tpe vocationis

Quis enim expertus ignitos affectus: amplexus castos: san

et atq; colloquia mutua defergere valeat. Tunc cunctus seruilis timor: et omnis p̄meditata locutio lōge fit: put sūgerit amor: sponso facta sponsa. Et si qua adulterina se immiscuerint dicta: vel gesta quadam prospicua: et illuminata discretionis manu abigunt a sponsa: ne tanti solatio sponsi elatione priuet̄.

Capitulū secundū de secundo tpe iustificacionis.
Quoties que minus in amoris arte erudita est decipit: de preda: p̄osternit. **Q**uoties euolat sp̄sūs: atq; ab aspectibus euanesceat dilecte. Repente quippe vt supra se inaniter erigat anima fugit. Spiritus humilis humilē diligit. Flatam vero tāq; q̄ indignā repudiat et repellit. Nec namq; aspernatio: et hic sponsi discessus: miro incredibilisq; modo cruiat diligētē. Prudentē tū efficit ad discernendū spirituum discretionē. Ad hanc nempe cognitionē p̄ assiduam orationē: p̄ casus merorē: et p̄ spirituale et oculatum mysteriū facile puenit. Sed ante q̄ sapientia imbuat̄ anima prius q̄ dei verbo amoris vinculo p̄federet sepe labit̄ errorem p̄ veritate suscipiens.

Capitulum tertium.
Per unq; tamen p̄mittente sponso vt sibi ardenti dilectas copulet: aut ad altiora prouehat: aut prudentiorē efficiat. **S**athanas in lucis angelū transformat. atq; illo tam sancto p̄turbatio admisceat. Quem quum aīa adhuc celestium ignara uisitacionū: erroris admisit spiritum. Et veluti domino se illi substraerit: sine mora sponsus secedit. Et illico succedunt tenebre: et quedā opaca mentis ebetudo continuo obdurefcit animū. Et p̄pria p̄turbacione contūdit: atq; ex eis que patit̄ p̄spicue itelligit spiritum quē suscepit in micum fore. **H**or lachrymarū fluunt umbres: et gemitus emittūt meroris iditia: geminant̄ p̄ces mētis: p̄ponit̄ custodia: et cordis oimoda uigilātia de cetero statuit̄.

Capitulum quartum.
Alib; itaq; puocat̄ singultib;: talibusq; p̄mot̄ sp̄ualib; studijs: aduēt̄ sponsus: et placito se ostendat aspectu. Nam diu sibi dilectā affligi nō patit̄. In isto x̄o secūdo aduētū q̄s s̄mo q̄ faciūdia: q̄ due humanū ingenij capere ualet: q̄nta exuberēt dilectiois solatia: Ibi itellect̄ excludit̄: sopit̄ cogitatio. Et sol̄ amor testis est rē.

Capitulū quintū.
Hem̄ atē dicit̄ vir sanct̄. Ego in quodā capitulo de admonitione suę doctrina idiscreti amoris sp̄ualis: sic substantia

taliter ait. **A**rma quib⁹ secure p̄seruat^r z regit^r amor bon⁹: sunt in
 trib⁹ reformatiōib⁹ aiarū electarū. **P**rima reformatio est que
 disponit aīas ad dei volūtātē exercendā. **U**nde opera christi p̄fī
 cere conat^r. **Q**ue q̄dē reformatio incipientiū esse p̄t. **C**um dicai nō
 esse sufficientē ad verū amorē regendū. **S**ecūda reformatio est
 quum aīa vnita cū deo remāet valde gustās de deo: habēsq; imen
 sis spirituales delicias: **E**t dici p̄nt verba: z cogitari in huiusmodi
 feruore. **Q**uāobrē ad bonū satis sufficientēs ē amorē regendū: **P**ū
 taxat incipientiū passa sit ruinā in iustificationē. **T**ertia hō trās
 formatio quādo aīa p̄ vnionē optime reformata est in deū: z deus
 similiter in ea. **S**entiēs fruēsq; reb⁹ dei: que nec dici p̄nt: neq; cog
 itari. **M**ore apostoli dicētis. **A**ndiui archana dei que nō licz hōi
 loqui. **D**e quibus puto sit connubiū aīe p̄fecte cū deo p̄sumatum
 Indicibiliter. **I**taq; talis: tantaq; in hac aīa gratia iūsu est: q; p̄fē
 cte regere valet dei: z proximi amorē. **E**a videlicet grauitate: z sa
 pientia: q̄bus sensus corporales corrigunt. **E**t ita soporāt ex ebi
 etate delictiarū spiritualium. q; aīa his omnibus que in optio amo
 re dei: z p̄imi cōceptit p̄fītet feliciter operādo. **I**n capitūlo dāu
 li ad romāos. **I**ustificati ergo ex fide pacē habeam⁹ ad deum per
 dominum nostrū ihesum cūstūm: p̄ que z accessum habem⁹ p̄ fidē
 in gratiā istā: videlicet hui⁹ reformationis in qua stamus: z gloria
 mur in spe glorie filiorū dei. **N**on solum autem: sed z gloriamur in
 tribulationib⁹: sciētes quia tribulatio patientiā operat^r: patiētia
 autem probationē: probatio vero spem. spes autē non confundit:
 q; charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p̄ spiritum sanctum
 q; datus est nobis.

Capitūlo sextū:

Equodā libro qui intitulat^r de bñitudine edito a quodam
 sancto viro sancti **D**ominici ordinis predicatorum. **V**iuē
 sis interrogationib⁹ z diffinitionib⁹ electorū: vnitorūq; vis
 deliez p̄trū vnit⁹ possit irasci. **Q**uid agit vnit⁹ vtrūq; oēs potentie
 aī: vnite sp̄ vnite remaneāt. **A**ut aliqui aliqua earū in p̄te d̄stino
 gis. z bis similib⁹. **I**n hoc autē capitulo tertie interrogatōis vtrū
 oēs tres potētie huiusmodi vnite aīe sint sp̄ replete d̄ dei vnitate
Et mult⁹ v̄bis sbaliter loq̄ndo ī hāc p̄fīcit diffinitōnē. **R**es̄dit. **C**ū
 de⁹ sit opator liber z nō necari⁹ p̄t aliq̄rū potētiarū vnite aīe p̄tē
 aut ī totū nō nūq;: imo p̄ sepe solz: z suspēdere ī vno videlicet actu
 suo: z nō ī alijs: z sic ī duos z nō in ceteros. **E**t vt dicā: ī oib⁹ dūmit
 tēdo cadere vnitū etiam sine damno sui: siue sine culpa corāz deo.

Nam alius cadit in dubitationē sicut gloriosa virgo & mater dñi que dubitans amisisse filium: querebat eum inter cognatos & nos-
tos dolēdo plurimū. Alius in timore: velud beatus Johānes bap-
tista timens sese non posse in seculo custodire: ynde heremū petijt
Alius sicut Petrus in opinione circūcisionis errans. Alius in cō-
mōtione animi sicut Paulus quum blasphemasset pontifices di-
cens. Percutiet te paries dealbata. Alius in discesside. sicut Bar-
nabas discedens ab apostolo. Quoniā nolebat secū ducere Bar-
cum: eo q̄ dimiserat eos a Balmatia. Alius sicut David in dubi-
tatione diuini amoris: dū diceret. Ego dixi in excessu mentis mee
pictus sum a facie oculorū tuorū. Nā nec voluisset nisi dilexisset.

Capitulum septimum.

Denique sequit̄ ibi prope. Puta deum patrem pium: dili-
gentemq̄ cōspectorem seculorum: futurarumq̄ rerum
non unūq̄ trāstulare secum dilectis suis: dimittēs illos in
sceno: & luto cadere: subtrahēdo actum illorū: & non maculant se.
David attestante: qui ait. Beatus vir cui non imputauit dominus
peccatum: nec est in spiritu eius dolus. Quamobrē nonnulli ele-
ctorum inueniunt facientes acta peccatorū: & nō imputant illis ad
peccatum. Et hoc q̄ in eorum spiritu non est mala voluntas: nec
aduertunt q̄ sit peccatum: neq̄ huiusmodi ignaue in causa sunt.
Nam si aduerterent non peccarent. Errant autē p̄ ignorantiam
inuincibilem absq̄ eorum culpa. Unde dicit. Permittit deus vt
homo cadat: vt fortior resurgat. Et ideo Augustinus in libro de
libro d' arbitrio. Si tāta fallacia est vt cauēri oīno non possit:
si ita est nulla peccata sunt. Quis enim peccat in eo quod nullo
modo cauēri potest. De peccatis p̄ ignorantiam. Et etiā p̄ igno-
rantiam facta quedam improbant: & corrigenda indicant: sicut in
diuinis autoribus legimus. Sit enim apostolus. Misericordiam
cōsecutus sum: q̄ ignorans feci. Sit & propheta. Delicta iuuentu-
tis mee: & ignorātiās meas ne memieris. Sūt etiā necitate facta
improbanda. Ubi vult homo recte facere & non p̄t. Nā ynde sunt
ille voc. s. Non enim quod volo facio bonum: sed quod nolo malū
hoc ago. & illud velle adiacet mihi: p̄ficere autē bonum non inue-
nio. Et illud caro concupiscit aduersus spiritum: & spiritus aduersus
carnē. Hec enim inuicē aduersant̄ vt non ea q̄ vult̄ faciatis

Capitulum octauum.

Quod autē hec: et his similia: que in charitate dei: et fide reformantur in sensatione non imputantur in peccatum: aut remittuntur illico: per huiusmodi Pauli prefati verba cognoscuntur: dū ait. **Comendat autē suā charitatē deus in nobis. Quoniā cum adhuc peccatores essemus: Christus pro nobis mortuus est. multo igitur magis iustificati. i. in sensatione reformati: et per charitatis gratiam in eum vniti. Nunc in sanguine ipsius per continuas: deuotasque meditationes passionis sue: salui sumus nos ab ira. i. culpa: per ipsum. i. diuinā per dilectionē ipsius. Unde Augustinus in libro de predestinatione sanctorū inquit: hac vtes sententia. Nunquid re agere potest predestinat: quod deū offendere potest. Itaque puto ait autor iste: quod Dauid in peccato suo totus a mente abstractus fuisset nec dilucide aduerteret. Cuius quāprimū prophetā audisset: quasi de somno surgēs dixit culpam suam. Et Augustinus in libro de vita christiana: idem de illo ait. Sed in isto viro imoderate huius libidinis non permansio sed transitus fuit. Propterea ille illicitus appetitus ab arguente propheta hospes vocatus est. Denique concludens autor iste ait. Cave tu qui legis ne dicas. Ergo licet peccare ex necessitate: absit: quoniā esset in spiritu malitia. Et esset tibi peccatum voluntarium in maximam damnationem anime tue.**

Capitulum nonum.

Unde ad. xii. capitulum idem autor in dilucidatione supradictę opinionis sue inquit: circa mediū. Quid si Dauid post peccatum ad maiorem puenisset virtutē: Iuxta beati Gregorius sententiam. Cum sitiret: aquas bibere negauit: que in periculo causa fuit aiarū. sed deo effundēs libauit. Quid si dixerō: Multos excōsecute illius mie exēplo conuersos: et saluatos esse. Aut more Augustini in libro de vita christiana. Et hoc ut nemo de sua iustitia presumere audeat dicendo.

Capitulum decimum.

Sed quia vero peccata magnorum virorū legerint quis: tamen et si eis aliquam figuram rerū futurarū animaduerte: atque indagare potuerit. Rei tamen geste proprietates ad hunc vsum assumat. Ut si nequaquam recte factis suis hinc iactare audeat: et pre sua iustitia non ceteros tanquā peccatores contemnat: cum videat tantorum virorum: et cauendas tempestates: et flenda naufragia. Ad hec enim etiā peccata corū hominum scripta sunt

vt apostolica illa sententia ubique tremenda sit: quoniam ait. **Qua** propter quod
videtur stare videat ne cadat: **Nulla** enim pagina ferre est sanctorum li-
brorum in qua non sonet: quod deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam.
Secundo de omnem filium quem recipit flagellat. **Qua** de re **David** non
sibi: sed deo peccasse videtur: sicut ipse attestat dicens. **Tibi** soli peccus-
caui: et malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: et vicus-
cum iudicaris. **Unde Paulus.** Si autem iniquitas nostra iustitiam dei com-
mendet: quid dicemus: **Quid** iniquum est deus qui isert iram sicut homines
dico absit.

Capitulum undecimum.

Concludendo, denique autor iste ait. **Voluit** enim deus
in omni statu pro gloria sua quod inueniant lapsi quos absque dam-
natione: presertim unitos eleuat: et iustos facit. **Dicente** apo-
stolo. **Iustitia** autem dei est pro fide Iesu christi in omnes: et super omnes. **Videlicet**
unitos et reformatos in sensatione: quod credunt in eum: pro nimia dilectio-
ne: et pro experientia suauitatum: et reuelationum suarum. **Non** est enim dissim-
ulatio inter reformationem fidei: et sensationes. **Omnes** enim peccauerunt:
et egent gloria dei. **Iustificati** gratis. **Sunt** uniti pro gratia ipsius dei:
cui die noctuque assidue pro redemptionem maxime dilectionis rapiunt: et vere
charitatis. **De** qua ad differentiam cognoscendam cupiditatis: et male
voluntatis: et iniquitatis. **Aug.** in libro tertio de vita christiana ita locutus est

Capitulum duodecimum.

Charitate autem voco motum animi ad fruendum deo propter ipsum:
et se: et primo propter deum. **Cupiditate** autem motum animi dico
ad fruendum se: et primo: et quolibet corpore: non propter deum.
Quod agit charitas quo sibi proficit utilitas est. **De** beneficio proximi
Quod autem agit primo vt proficit beneficia noiant. **Quanto** enim magis
regnum cupiditatis destruit: tanto charitatis auget. **Quasi** dicat
omnia et quecumque sunt animo: et intentione liberandi se vel prius ab
omni temptatione: oblatione: odio: et periculo. vel propter iustitiam
custodiendam: in dei laudem: et honorem: necnon et proximi in charitate et sa-
lute mendicandam. destruit cupiditatem male intentionis: et regnum
charitatis vedit. **Quicquid** ergo asperum: quicquid obscenorum factorum
cuius in sanctis scripturis legitur: ex persona dei: vel sanctorum eius ad
cupiditatis regnum destruendum valet. **Quod** si perspicue sonat non est
ad aliud referendum: quod si figurate dictum sit. **Sicut** illud apostoli: quod
est Iesu christi sunt: carne sua crucifixerunt cum vitis et percipientibus.
Que quod flagitiosa ipeperitis videntur: sive tamen dicta: sive etiam facta

sunt: vñ et dei psona: vel et hoim quorū nob sanctitas p̄mēdāe tota figurata sunt. Neq; vñlo mō quisq; sobri⁹ crediderit deus pedes ita vnguēto pretioso a muliere p̄fisos: vt luxuriosorū: ⁊ nequā hoim minū solēt: quorū talia p̄uina detestant. Odo. n. bon⁹ fama bona est: quā q̄squis bone vite operib⁹ habuerit: dū vestigia x̄pi sequit̄ quasi pedes ei⁹ pretiosissimo odore pfundit. Quā ois x̄pi actio n̄ra est instructio. Itaq; in alijs psonis nō i sensatōe reformatis plerūq; flagitiū est in diuina: vel p̄phetica psona magne cuiusdā rei signū est. Alia quippe in pditis morib⁹: alia in Osee p̄phete vaticinatio nē p̄iunctio meretricis. Nec si flagitiose i p̄uuijs temulentorum. ⁊ lasciuorū nudant̄ corpora. Propterea in balneis nudū esse flagitiosum est.

Capitulū decimūtertium.

Sic itaq; in vnitis: ⁊ reformatis aiab⁹ in sensatōe cēsendū est: quod nequa q̄s aliquid male voluntatis operari queāt nisi p̄p̄so x̄po domino p̄mittēte agere quedā sub velamine preserti iustitie: charitatis: solitudinis: ⁊ cure humilitatis ⁊ obedientie in excedendo plus q̄s oporteat. Et hoc vt ad tps duri⁹ a deo vel ab hoib⁹ icrepati: atq; correpti hūiliores ⁊ cautiores effitiant̄ ne ex sp̄tiali dono mūereq; p̄tēplatiōis: more luciferi coequari se se deo p̄sumāt. Verū magis ex lapsu suo sub pedib⁹ oim cupiāt p̄culari. Et ab oib⁹ sperni: ac crutiari: nec vñq; a lacrymis se valeāt abstinere: ⁊ a gemitu oim peccatorū suorū. Insup p̄memento ratione sui erroris: p̄rimorū delictis p̄patiēdo tā q̄s sua pp̄ria lugē coneē. Et lapsos dulciter monere: erigere: ⁊ p̄solare. De his ergo optime loquit̄ vir sanctus magnus Valteri⁹ doctor: parisi⁹ ordinis beati Augustini.

Capitulum decimumquartum.

In fine. xxx. capituli secundi libri de nobilitate anime vbi enarravit effectus temporū: videlicet: vocatiōis: iustificatiōis: magnificatiōis: ⁊ glorificatiōis. In spez summe p̄solatiōis illorū: videlicet q̄ tpe iustificatiōis sue substiterūt tēptatiōnes violētās vsq; ad peccatum. vel peccati similitudinē. Unde ait Beniq; at t̄pibus iustificatiōis: ⁊ magnificationis succedit q̄rtū tempus glorificationis. Et hoc est quando anima plene reformat̄ in celesti btitudine. Quia aie ille que sic a peccato sunt vocate: ⁊ sic sunt iustificate: vel alio modo p̄simili. Si videlicet dictū est p̄ diuersam examinationem: tam per ignem q̄s per aquam. Et postea sunt sic magnificate: vel erunt glorificate.

Quia dominus dabit tunc eis plene quod hic cupiebant: et pl^o q³ nouerāt cōcupiscere: q³ eleuabit eas supra omnes electas aīas ad equalitatem cherubin et seraphin: eo q³ omnes alias animas transcenderūt in cogitatione dei. et dilectione similiter in hac uita. **F**inito uidelicet tpe iustificationis: tunc resurgunt in pacē mentis: et charitatē dei: et p^{ri}mi: cum cōpunctione lachrymarum. contritiōe in confessione. attritione in penitencia austeritatis. **C**onfidentia in mīa dei: cum in dilectione: uisione spiritali dei. **E**t corporalis apparitio domini nostri Iesu xpī in largitudine munerū spirīt^o sancti: necnō et oīm beatitudinū: cu³ magna spiritus libertate. **U**nde magis gaudet in tribulatione: et psecutionib⁹: q³ in honoribus: et delictis mundi hui⁹: qm̄ tunc magis sentit suauitatē bonitatis dei et magis gustat. **E**t ideo uir sanctus sequit⁹: et ait.

Capitulum decimūquintum.

Qui ergo puenire ad hanc uult magnificationē: non timeat iustificatiōis: q³ illa est uia. **D**icit enī domin⁹ p prophetā magne consolationis uerbū cunctis talibus aiab⁹. **P**uer meus noli timere: si trāseris p ignē: flāma non nocebit tibi. **A**dū dabit aīam tuā ab omni carnali imunditia. **E**t stabilez eam faciet ad recipiendū ignē spiritalis dilectionis dei. **E**t hec oportet p^{ri}mo fieri: quia ut p^{ri}o dixi non potest in sensatione aliter aīa reformari. **D**icēte propheta. **I**n nouissimis diebus iustificatiōis: circumdet dñs cor tuum: et emūdabit te: qm̄ iniquitates nostras ipse portabit: et peccata nostra ipse tulit. **I**tē effundam sup uos quum sanctificatus fuero in uobis aquā mundā: et mūdabimini ab omnib⁹ inquinamētis uestris: et ab yniuersis idolis uestris: uanarū diuersarumq³ temptationū mūdabo uos. **E**t dabo uobis cor carneū. et spiritum nouum ponā in medio uestri. **E**t auferā cor lapideū de carne uestra: et dabo uobis cor carneū: et spiritum meus ponam in medio yfī. **E**t faciā ut in pceptis meis ambuletis: et iudicia mea custodiatis et operemini. **E**rgo yna cū **P**aulo apostolo dicam⁹. **S**cīmus at qm̄ quecūq³ lex his q³ in lege sunt reformati loquit⁹. ut omne os obscurat a sua gloria. **E**t subditus fiat omnis mundus deo. **Q**uoniā ex opeibus legis non iustificabit⁹ omnis caro coram illo. **Q**ui intima uidet utrū ex amore iustitie quid agat: uel timore pehe: quod nō uiderit boies. **E**t ideo scriptura dicit. **C**redidit **A**braham deo: et reputatum est illi ad iustitiā. **E**t uero qui non operat⁹ in lege: credēti at in eū qui iustificat impiū: reputat⁹ fides eius ad

iustitiā: sicut ppositum gratie dei: sicut et David dicit. **Beatitudinē**
hois cui de^o accepto fert iustitiā sine operib⁹. **Beati** quorum res
misse sunt iniquitates: et quorū tecta sunt peccata. **Beatus** vir cui
non imputauit dñs peccatū.

Capitulum decimūseptū

Dicamus igit^r qui sunt isti et laudabim⁹ eos. **Electi** sunt diu
iustificati: uniti: et reformati in deū p spiritualē: et singula
rem electionē gratie diuine: ita vt p dei gloria: et honores
non solum sicut **Abrahā** vellēt filios suos tam carnales: et tpales:
q̄s spirituales imolar. Immo p ei⁹ amore seipos milies in die vel
lent posse in cinerē: et puluerē cōuerture: atq; in ventū p̄ficere. **Nec**
nō pro salute inimicorū suorū centies in die mori parati sunt. **Nec**
miremi patres me⁹ qm̄ puenēti sunt a spiritu sancto supueniēte in
illos quos obūbrauit diuina dei virtus: tali tātaq; spūali suauitas
te: et gustu: tū in dilectione: tūq; in visōe ipsius dei et dñi nr̄i **Ihesu**
christi. **Quod** nōnūq; si diuini⁹ duraret delictarū illarū seruo: vs
scera eorum panit⁹ erūperēt: et deficerēt. **Ad**ore vt fert bte **Ur**
suline de **Padama**: et **Jacopini** ordinis minorū. **Pun**qd̄ tales mala
vn̄ q̄s volūtate: aut iniqua intentiōe: vel malo spū ad peccandum
contra gloriā dei deduci p̄nt. **In** tpe iustificatiōis sue: quū eos pre
serti ad tps puenisse magnificationis nouerim⁹ p illa saltē exteri
ora inditiā que cerni p̄nt et videri. **Quā**q; eorum intrinseca diuina
gaudia: nec cernere: necq; gustare valeam⁹: que qdē lōge lucidiora
sunt valde iuditia veritatis. **Ecce** iā triū ptiū secūdi libri dis
fusa et expedita materia afflictionū et angustiarū electorū in tpe sue
iustificatiōis: put in pte prima de tēpore prefate iustificatiōis
habet. **Secunda** de diuersitate tpm̄ vocationis: iustificatiōis: et
magnificationis: scriptum est. **Tertia** de deceptiōib⁹ a deo p̄mis
sis videt^r.

Explicit liber secund⁹ dicit^r x̄ga nuptialis.

Incipit tabula tertij libri.

Tres sunt enī libri hui⁹ more aliorū. **Prima** dicit^r idicati
ua: eo q̄ iditia renouatiōis electorū: et p̄templatiuorū ino
tescit. **Et** habet capitula triginta. **Secunda** dicit^r pur
gatiua: eo q̄ sit de modo purgādi alias electorum et fortitudie anī
mi in aduersitatibus spiritualib⁹: simul et tpalib⁹. **Et** habet capitu
la decē. **Tertia** dicit^r exemplaris: eo q̄ ab exēplo **Christi** nr̄i
saluatoris ex verbis p̄pheticis viā electorū conat^r temere iudicā
tib⁹ indicare. **Et** habet capitula septē. **Incipit** plog⁹ in
opus libri tertij nuncupati **Donile** spōsarū. **Cum** de excellentissi

marū alarū in plēitudīe gratiarū diuinarū rēuatiōe i eo ptractet.

C Trauimus fratres mei de his in primo libro rebus ptractare: que ad eruditionē amicorū ptinere vident: ne in temeraria laborent iudicia aduersus exptos spirituales: atq; ptemplatiuos patres: tā religiosos q; seculares. Siue clericus: siue quidē laic⁹ fuerit. Quoniā sapia huius mundi stultitia est apud deū. Ideo omnes homies quocūq; sese statu reperierit: suā humis liter: ac deuote salutē exponāt rēdicare: dimissa pmi: maiorum pferri: tum offitio: tum ue ctate: detractio: z murmuratione. Secundo quidē libro quid huiusmodi electis in uocatione: quid i iustificacione: quid ue magnificationis tpe eueniat: enarrādus durimus dilucidissime. Hoc at tertio: yltimoq; libello ordine res surgendi ex limbo: z ymbra mortis: ybi absentia gratie spūalis ob scuritate pstrati iacuerāt in ceno. Diuina tū pmissione pueniēdi ad maiore sui gratia: atq; gloriā. **Explicit exordium.**

Incipit narratio prime partis.

N E forte ridibus: z imperitis uerba mea odiosa appareant Quum tam pie: tamq; benigne eternū patres p merita passionis sui gloriosissimi filij cum electis hīe audierit res mittendo illis omniū reatum suorū culpā. Penā uero in pnie auferit: in aduersis patientiā: atq; lachrymarū ptritioē ppenfat. Si tū causa humiliationis sacramentū uere pfectionis uenerent: z querāt: dum tps: modusq; affueit. Sin at: domin⁹ Iesus pffessor erit eorum. Pater q; eternus remittit z absoluit eos. Tutoritati bus quidē sacre matris ecclesie doctorū: que dixerimus pbanda docere institulimus. et infra patet.

Capitulum primus q; aduersa ptritio a deo: uel ab hoīe imissa ad correptionē: patienter tollerata remissionē donet ab oī culpa: z pena eterne damnationis. Si tū yltius nō addit ad peccandū: iux bñssimi Ieronimi sniaz dicētis. Distictioe. xiiii. De crimine.

Quid ergo ait p dominū cogitatis: Ipse qui creauit mundū z psumationē eius faciet. Quid si uobis uidet crudelis: z rigidus: z cruentus. Quod iā in diluuiū genus deleuit manu. Sup iodomā z gomorā ignem pluit. Egyptios submersit fluctibus. Arabelitarū cadauera pstrauit in beremo. Scitote id ad presens reddidisse supplitiā: ne in eternū puniret. Certe aut nō sunt que ppete loquunt: aut falsa. Si uera sunt: qd d seueritate eius uidet dicere: Ipsi dixerūt. Non indicabit dñs bis in idipsum

in tribulatione. **S**in autem falsum est hoc quod dicitur: quod non consurget duplex tribulatio: falsa est ergo et crudelitas que in lege scripta est. Quod si verum est: et negare non poterunt: Dicente prophetam quod non iudicabit deus bis in idipsum in tribulatione. Ergo qui puniti sunt postea inde non punientur. **S**in autem postea punientur: scriptura mentis: quod dicere nephas est. **R**eceperunt ergo et qui in diluuiio perierunt: et sodomite et egyptij: et israhelite in solitudine mala sua in vita sua. **Q**uerat ergo hic aliquis: si fidelis reprehensus in adulterio decolletur: quod de eo postea fiat. **A**ut enim punietur: et falsum est hoc quod dicitur. **N**on iudicabit bis in eternum in tribulatione: aut non punietur: et optandum est ad ulterius ut in presentiarum breui et cita pena cruciatus fruantur. id est punientur eternos. **A**d quod respondendum deum ut et omnium rerum: ita suppliciorum: et neque scire mensuram: et non punire suam iudicis. **N**ec illi tali scilicet suam in peccatore exercere: debinc pene auferri potestatem: et magnum peccatum: magnis diurnisque huius cruciatibus. **S**i quis autem punitur sit: ut ille in lege qui israhelite maledixerat: et qui in sabato ligna collegerat: tales postea non puniuntur: quia culpa leuis presentis supplicio pensanda sit. **Q**uid ergo de his qui ex ignorantia errauerunt: aut simplicitate: aut obliuione: et tamen dure puniuntur.

Capitulum secundum: quod per correctionem et penitentiam deus remittit peccatorum culpas. quas et ipse sine correctione corporali per penitentiam cordis dimittere solet. **S**icut in Petro apostolo auctoritate Gregorii et Augustini. xxiii. distinctione decretalium.

Sicut non est ab oratione cessandum pro his quos corrigi volumus. **E**tiam si nullo hominum orante pro Petro dominus respexit eum: et fecit eum suum deslere peccatum. **I**ta non est negligenda correctio: quous deus quos voluerit non correctos faciat esse correctos. **T**unc autem ex correctione proficit homo: cuius deus misereatur atque adiuet. **Q**ui facit quos voluerit: etiam sine correctione proficere. **Q**uid ergo in contritis et confessis.

Capitulum tertium. **I**bidem de eadem materia Gregorius in dialogo. **C**apitulum tertium ex verbis beati Gregorii.

Obstineri nequaquam possunt que predestinata non sunt. **S**ed ea que sancti viri oratione efficiunt: ita predestinata sunt ut precibus obtineantur. **T**amen ipsa predestinatio ita est ab omnipotente deo disposita: ut ad hoc electi ex labore proueniant quatinus postulando mereantur accipere: quod eis omnipotes deus ante secula disposuit donare. **Q**uid ergo in eo qui ieiunij: abstinen-

hīs: in cinē: z cillitio: die noctuq; sua deffere: z p̄mi: z inimicorū
adhuc peccata nō cessat.

¶ Capitulum quartū. Ibidē
Augustin⁹: q; p̄ p̄niam: z p̄p̄tionē peccata remittūt. Exēplo Ma
buchodonosor: z Pharaonis. In quib⁹ penitentū: p̄mia z veniā:
z p̄seuerantiū in obstinatione ruinā apertissime p̄prehēdunt.

N Buchodonosor p̄niaz meruit fructuosam. Mōne post in
numeras impietates flagellatus p̄c̄tuit: z regnū qd̄ p̄dideo
rat rursus accepit: Pharaon ipsi est flagellis durior esse
ctus: z perijt. **Hic** mihi rationē reddat: qui diuinū p̄siliū nimitū alte
sapienti corde diiudicat. **Cur** medicamentum vnius medici: effu
cit alteri ad interitū: alteri valuerit ad salutē. **Disti** q; chris⁹ bon⁹
odor: alijs est dolor vite in vitā: alijs est mortis in mortē. **Quantū**
ad naturā erāt ambo hoies. **Sicut** nūc iter lapsus actiuorū: z laps
sus p̄tēplatiuorum: z oim electorū. **Ambo** hoies quātū ad naturā
actiu⁹ pariter p̄templatiuus: siue electus. **Quantū** ad dignitatez
ambo reges. **Sic** quantū ad dignitatē ambo religiosi. **Quātū** ad
causam ambo captiuū dei populū possiderāt. **Sic** quantū ad reaz
tum ambo lapsi sunt. **Quantū** ad penā ambo flagellati: clemēter
admoniti. **Sic** ad ip̄peria: correctiones: z aduersa: ambo a deo
castigati. p̄ delictis. **Quid** ergo fines eorū fecit esse diuersos: nisi
q; vnus eorum manum dei sustinēs in recordatione p̄p̄ie iniqui
tati igemuit. **Alii** libero p̄tra dei misericordissimā x̄itātē puḡo
uit arbitrio. **Ita** inter electos z nō electos. **Nam** electi humiliter
z patiēter correctiōes: z aduersa tā p̄ peccatis p̄p̄is: q̄s alijs: et
p̄ amore p̄ditōis tolerat. **Mō** electi vero ad hoc p̄ tūc p̄gnoscut:
p̄fertī in vltio supplij si resistūt ip̄etuose correctionib⁹: z aduersan
tib⁹ studeāt ip̄ugre iordinate. **¶ Capitulū q̄ntū de p̄paratiōe.**

Quid ergo de his censendū q; quidē vltro p̄ Christi noie: z
q; errorum suorum demeritis: corre: tiō es poposcūt: q̄s q̄s re
sistēdi: z ip̄ugnādi facultatē haberēt. **At** isup calumniam:
z imp̄peria: leto iucundoq; suscipiant animo. **Orantes:** diuq; cū
lachrymis peccata sua z p̄sequentiū delicta: deumq; deprecātes
acuratissime. **Et** quod magis est: vltro sue correctionis sententiaz
per menses multos iam sicco tantum nautarum pane: z solum al
ternati aqua vtētes macerauerūt i cinere: z cinere: z cillitio i terrā
p̄strati corp⁹ z carnē cottidie. **Disponētes** z isātē inq̄rētes duris
sime subijcē austeritati totā vitā suā. **At** p̄petuo silētio: z solitudie
contia

nuata cupiētes cellula claudī: pane solūmodo ⁊ aqua p̄ficere dies eorum. Ne forte verba que sequunt̄ beati **Auguſtini** et preceden- ti capitulo aduerſari videant̄ libertati omnipotētie dei eterni: iux̄ illud quod effectu operasse cernit̄. Ad plane indicare disposui: qđ magis credendū dicere voluisse putauerim.

Capitulū tertū: in dilucidatione opinionis beati Aug. nō presump- ptione: s; magis simplici ⁊ recta p̄seruanda fide: vbi ait.

Qres itaq; obediētie non ideo subtrahit cuiq; q; eum non predestinavit: q; eum decessurū ab ipsa obedientia esse pre- sciuit. Predestinatio q̄ dei sp̄ in bono est: que peccatum hominis sola volūate p̄missum: aut remittendum nouit: cū laude mie: aut plectendū cum laude iustitie. Sane credendū est q; neq; presentia dei: neq; predestinatio eius necessitatē inducat receden- di a deo: tanq; a bono incōmutabili: vt bonū possideat p̄mutabile cum ingenium: ⁊ ratio: ⁊ itellec̄: bonum discernat a malo. Quas p̄pter nemo p̄t se excusare cum liberum habeāt in aīa arbitrium p̄ voluntatē nūq; velle aduersionē a bono recedēdi incōmutabili eligere: ⁊ desiderio saltē ⁊ animo: si corpore non potest diuinis cu- pere obedire mandatis. Optime itaq; beatus v̄r inquit: cum ait. **Uires itaq; obediētie rē. vsq; ibi. Predestinatio dei sp̄ in bono est** Quasi dicat illos predestinatos dicimus quorum peccata: aut p̄- miam dei remittuntur sine corporali p̄niā: sicut in **Petro**: cui sola contritione suum remissum est peccatū: qm̄ auersio non fuit i cor- de: sed in ore ex timore corporali. Aut p̄ p̄niā ⁊ austeritate ⁊ core- ctionis exterioris ⁊ interioris. Sicut in peccato **Dauid**. Qm̄ non ex odio dei facinus suum p̄petrauit. Sed sensuali delectatione ob- cecatus in foueā cecidit offensionis dei: quam dilucide non aduer- tit. Sic ergo intelligenda sunt verba p̄fati **Auguſtini** in prede- stinatis. i. electis. Non at̄ sicut in p̄scitis. P̄sciti autē sunt qui tam corde: ⁊ voluntate: q; opere auertunt se a deo tanq; a bono incōmutabili ad bonū p̄mutabile virtute liberi arbitrii sui. Unde reprobi facti sunt sicut **Lucifer**: ⁊ **Judas**.

Signa at̄ quibus cognosci potest q; deus non ip̄tauit peccatum in iustificacione electorū suorū ad mortē: cū ipse p̄miserit ita fieri.

Capitulum septimum.

Quoniam more **Gregorij** in moralibus. Si mētis innocentia custodit̄: ⁊ si qua foris ifirma sunt qn̄s roborant̄. Pri- mum quidē signū est quum purgat eos in angustijs: aut in

psecutionib⁹: aut ifirmitatib⁹. Sicut factum est in Dauid: ⁊ rege
Ezechia. Que humiliter ac patienter tollerant. Secundū v̄o
signū. Dat eis de⁹ gratiā exercēdi se in operib⁹ mie tam corporali
bus q̄s spiritualib⁹ in primis. Tertiu⁹ pfecto in austeritate se
uerissimi sūt. Quartū in orationib⁹: ⁊ deuotionib⁹ sollicitissimi
Quintus solitarij sunt querētes: ac pop̄tates oim hoim creatura
rumue puerlationē fugere ⁊ vitare. Sextū: ppunctio lachryma
rum. Septimū: fiducia ⁊ p̄fidētia magna in dei p̄sidio: miā: et
pietate. nihil mūdi petentes: sed magis seculi cunctā gloriā spero
nūt ⁊ negligūt. Octauum: sp̄ leti sunt ⁊ solati. Signa autē
spiritualia que ab intrinseco: que ex his exteriorib⁹ sequūt sunt hec
Pax mētis: quā insipientes non capiunt. Vicēte scriptura sacra.
Iustorum aīe in māu dei sunt: ⁊ nō tanget illos tormentū mortis.
Visi sunt oculis insipiētū mori illi at sunt in pace. Quia pax mul
ta diligentib⁹ deū. Charitas dei de qua beat⁹ Augustin⁹ ait. Cha
ritas est vt mibi videt: Recta voluntas ab omnibus terrenis: ac
presentibus pro: sus aduersa. Iuncta deo inseparabiliter. Et ignita
igne quodam spiritus a quo est: ⁊ ad quem fert incēsa. Inq̄namē
ti omnis extranea cor: rūpi nescia. Nullo vitio mutabilitas obno
xia: sup̄ omnia que carnaliter disungunt. Excelsa affectionū: oim
potētissima. Diuine p̄templatiōis auida. In omnib⁹ sp̄ est iuncta
summa actionū bonorū: salus morū: fons celestium p̄ceptorum:
mors criminū: vita virtutū: x̄tus pugnantium: palma victorū: sano
cto: ū mentū arma: causa meritorū bonorum. premium p̄factorum
Sine qua null⁹ deo placuit: cū qua nullus potuit peccare. nec po
terit. Fructuosa ī penitētib⁹. Victoriōsa in martirib⁹. Operosa in
oibus oim fidelibus. Ex qua quicq̄d est boni operis viuet.

Capitū octauū. Quōd charitas primi est de q̄. b. Bernard⁹ ait.
S quis tantā habuēt charitatē vt parat⁹ sit etiā p̄ sribus
amōi: pfecta est in illo charitas. Hinc feruor sequit⁹: de quo
dicere itēdebat idē Bernard⁹. Qui huiusmodi gustu cha
ritat⁹ iebriat⁹ fuit: ad om̄e op⁹ bonū ilarescit. laborat ⁊ nō lacessit
Veridet ⁊ nō aduertit. De apparitiōe dñi n̄i Jesu x̄pi q̄bus appa
ret p̄ v̄ba p̄gnoscat dicētis. Diligite iustitiā. i. iustificationē: q̄ ius
dicatis terrā in vanitatib⁹ suis. Sentite de dño in bonitate: Et ī
simplicitate cordis q̄rite illū. Om̄i inuēt ab his: qui nō tentāt illo
lum in p̄sumptiōe ⁊ sup̄bia: in p̄sequēdo dilectos x̄pi: ⁊ amatoēs
ei⁹. Et apparet eis qui fidem habent in illum. Actantes omnem

cogitatum z omnem curam in eum.

Si autē vera diuinag apparitio fuerit Jesu christi hec beatitudi nes consequunt.

Capitulum nonum.

Donum lachrymarū habet ad cuncta peccata delēda: z sua z p quibuscuq; lugere penitentib' curabit. Unde facilis ad lachrymas fit p inimicoū salute obtinēda: ac p amie in passione Jesu xpi: p absētia spiritus domini. Et in visione illi' gemitus suauissimos emittit. De quo vero luctu punctionis beatus Bernardus ita loquit. O lachryma humilis tua est potētia: tuū est regnū: tuum est ipiū. Tu nosti viā: z semitā paradisi. Tibi celestis patrie apperiuūt ostia cūcta. Tu secure itras choros angēlorū: z archangēlorū. Nullum ptimescis: omnes tibi exurgunt. Non cessas nec quiescis donec veneris vsq; in p'spectum altissimi. Et tamen non recedis donec negotiū tibi pmissum p'ficias. Uicis inuincibilē. Ligas omnipotentē. Et ipsum ligatū in mediōsami: liarum deducis. Unde Ambrosius. Lachryme que non soluz p'nt lauare nostrū delictum: sed etiā verbi celestis rigare vestigium: vt ingressus ei' in nobis exuberēt. O bone lachryme in quibus non solum redēptio peccatorū: sed etiā iustorū relectio. Idē. Lachry: me lauāt delictū: quod ore pudor est p'fiteri. Et Augustin'. Ubi lachryme abundāt ibi sordide cogitationes nō appropinquāt. Item Bernardus. Felices lachryme quas de' manib' suis abster: get: nō solum oculis: s; quasi omnibus membris Christus fluxisse videt: vt totum corpus eius q; est ecclesia in eius corporis lachry mis rigaret. Idē. Religiosa tristitia: aut alienū: aut ppriū luget Deccatū. Et beati quorum luctus in hac tēptatiōe versat.

Capitulum decimum de secunda beatitudine scz.

Desideriū iustitie: de quo dicit: Primū qrite regnū dei: et iustitiā ei'. Regnū. n. dei qdnā aliud est qz pcepta ei' que die noctuq; idēsinēter seruāda sunt. Que qdez nobis data sunt p'observatiā z austeritatē sacre nre religiōis: i' val solitudine z silētio. De solitudine Bern. ait in epla. Cum quo de' est: nūqz min' est sol' qz quū sol' est. Tunc. n. liber frui' gaudio suo: tunc ipē su' est: sibi ad fruēdū deo in se: z se deo. Tūc in luce s'itatis: z in sēreno mūdi cordis est. Altro patz sibi pura p'cia: s; liber se ifundit d' dei memoria: vel illuminat itellect': z bono suo trahit affect': vel libere seipsum flecet humane fragilitatis defectus. De silentio. Quid dulci': qd suau': qd due vtili'. sanctiusq; qz silētiū optime custodiē.

Hinc quippe anima a passionibus custoditur: hinc mens a cogitationibus vanis: et iniquis: Cor ab amore: timore: necno et dolore preseruat inortiu: nec lingua fallit: nec conscia rodit: nunquam scribitur: neque iudicari potest in malum verbum quod ore non profert. Si diu tacebis: nulli nocebis. Quoniam veritas odium parit.

Capitulum undecimum de desiderio iustitie.

Iustitia enim est reddere unicuique quod suum est: iuxta sententiam saluatoris dicentis. Reddite quod est cesaris cesari: et quod dei est deo. Quasi dicat corpus corporali subiectione regularis obedientie in vilitate paritate: et sobrietate: in moribus ac virtutibus educandis. Unde Gregorius in moralibus. Obedientia non seruili metu sed charitatis affectu seruanda est: non timore pene: sed amore iustitie. Redde autem deo quod dei est: nihil aliud censendum est quam creatori suo animas constitutam populi: ex deo contemplationis eius affectu. De qua quidem contemplatione Gregorius super Ezechielis inquit. Contemplatiua vita est charitatem quidem dei et proximi tota mente retinere: et ab exteriori actione quiescere. Solum desiderio peccatoris inherere: ut nihil iam aliud agere libeat: sed calcas curis omnibus ad videndam faciem suam creatoris: animus iardescat: ita ut iam nouerit carnis corruptibilis pondus cum merore portare: sed desiderans appetere imaginem iudicis. Angelorum chorus iteresse. Admisceri celestibus ciuibus. De eterna spe in conspectu dei: et incorruptione gaudere. Huiusmodi enim contemplationis gradus primus est: ut mens ad se colligat. Secundus: ut videat qualis est collecta. Tertius: ut superius ipsa surgat: ac se contemplationis auctoris inuisibilis in tenendo subiiciat. Sed se ad se nullo modo colligit: nisi prius didicisset terrarum: atque celestium fantasmata ab oculis mentis proficere. Quicquid vero visu: quicquid de auditu: quicquid de odoratu: quicquid de tactu: et gustu corporeo cogitamus: quicquid eius occurrerit respicere: atque calcare. Et se tale querat: intus quilibet sine ipsis est. Et sic optatum proficit iustitie.

Capitulum duodecimum de tertia beatitudine percipiendi penitentiam. De qua beatus Jeronimus leto animo loquitur dicens.

Openitentia rutilatio: auro: splendidior: sole. Penitentia respuit auaritia: horret luxuria: fugit furor: sumat amorem: odit malitiam. Unde Gregorius. Openitentiam matrem: magistra virtutum. Lapsum releuat: recreat desperatos. Jam a deo potest mereri quod petit. Ut Isidorus. Abstinentia viuificat animam: et occidit corpora a carnalibus. Ieiunium non solum est ablutio peccati

catorum: sed exprobratio vitiorum. Non solum obtinet venias, sed meretur gratias. Non solum delet peccata p̄terita que p̄missimus: sed etiam repellit futura que p̄mittere poteramus.

Capitulum decimūtertium de quarta beatitudine mansuetudinis.
De qua ait ambrosius sub cognomine modelite.

Modelita maxime tranquillitatis animi: studiū māsuētus dinis: moderationis gratia: honestatis cura: decoris p̄side ratio spectat. et querit. Tanq̄s si diceret. Ille porro māsuētus dici p̄t quem nulla animi voluptas honoris: aut cupiditas? perturbat. Odium: et zelum: ac inuidie liuorē p̄mitit. Māsuētudo. n. moderationis grā sensibus omnib⁹ pacē prestat: ita vt nec solatio querāt recreari humano: nec hominum aspectus: siue creaturarū appetant p̄uersationē sensualē: imo ab his fugā: separationemq̄ arripere p̄cupiscant. zelator honestatum est et morū veraciter mansuetus. Unde p̄ delinquentibus orare: accuratissimeq̄ cum lachrymis nō definit deprecari. Continua deniq̄ cōsideratione spectat querit q̄s dei decorē: et gloriā: et mentis sue puritatē: necnō et cordis patientiā: et lenitatē. Iuxta verborū suā egregij sanctiq̄ doctoris **A**ldoris dicētis. Mansuetum diligit dominus. Sicut. n. lucifer in celo: et sicut lux in paradiso: sic aīa mitis: et mēs pura. Quantum enī quis in luxurie: ac patientia cordis fuerit edotatus: tāto in corporis puritate proficiet.

Capitulum decimūquartū de quinta beatitudine munditie cordis.

Nempe hic munditiā cordis veraciter habet: qui pacē illaz mētis possidere nouerit: quam **A**ugustinus de verbis dñi dilucide manifestat iquies. Pax est serenitas mētis: tranquillitas animi: simplicitas cordis: vinculum amoris: cōfortiū charitatis. Idē. Pax est placita cunctis: non querit alienum: nihil deputat suum. Docet amare: que odio se nō nouit. Nescit extolli: ne scit inflari. Hanc ergo qui accipit teneat. Et sic cordis munditiā optime possidebit.

Capitulum decimūquintus de sexta beatitudine spiritus paupertatis

Et enī paupertas nihil aliud quidē nisi q̄s poptato aīo hūanā: nam: vanā: ac secularē corporis et aīe paupertatē appetē: hūilitatē eum despectu inq̄rere. Patientiā in p̄tumelis alacriter susferre. Cūma deniq̄ carnis maceratione castitatē possidere: ita vt nec mundi q̄c q̄s diligat sicut falsus honor: et pōpa. Nec non fama queq̄: siue utilitas huius mundi despiciat omnino. Tunc equidē

ill' appropriabitur pretiosa: preclaraq; paup'tas illa: de cui' **Bernardus** pauperibus: christi comemorat hereditate' dicēs. **O** preclara hereditas pauperū: o beata possessio nihil habentiū. **Nō** solū oīm suffitiētīā nobis ministras: sed ad oīm gloriā abūdas: ad oīm letitīā redundas. **I**dē in conclusione ait. **Qui** nihil mundi h'z: nihil est in mundo qđ p'timescat. **Capitulum** decimūfextū de septima b'situdine orādi p' inimicis: ex corde z non simulate.

Pro inimicis vero orare z dimittē tāta est apđ deū gratissīma virtus: vt **Cesarius** vir sanctus dicēdo audeat cōmēdare eandē. **Aut.** n. in se peccātib' demēter indulserit: nullo peccati vestigium in illi' aīa remāebit. **Quāto** ergo lōge magis xtuosus esse dicem': quū die noctuq; lugere: plāgere: z lachrymari p' salute inimicorū non desinit quis. **Nulli** q̄ppe dubiū si rubra foret illi' q̄i cocinū peccata: velut nix aīa eius dealbabit'. **Sūo** ma eteni virtutū dicēda est dignitas: qua dei amore aduersario: ūtela imbribus extigūē lachrymarū p't. **Christo** dño psuadēte: atq; dicēte. **Orate** p' inimicis v'ris: z benefacite his q' vos oderunt.

Capitulum xvii. de octaua z vltima beatitudie aduersa tolēandī.
Beatus equidē dīci hō ille potest: iuxta dei sntas: siue i tēra siue i celis: q' sponte: vltro: aiocq; iucūdo: minas opprobria: iproperia: damna: aduersaq; duxerit tolerāda. **Attestante** dño Iesu christo in huiusmodi verba. **Beati** eritis quū maledixeros vobis hoies: z exprobrauerit: z abiecerit nomē v'rm tanq; malum: mētiētes ppter me. **Gaudete** in illa hora: z exultate: quonīa merces vestra multa est in celo. **Unde Paul'.** **Per** multas tribulationes: z angustias oportet nos itrare in regnū dei. in omnibus tribulationē patimur: sed nō angustiamur. **Appropriamur** sed nō deicimur. p'secutionē patimur: sed nō derelinquimur. **Dei** cūmur sed non perim'. **Sp** mortificationē Iesu in corpore nostro circūferentes: vt ita Iesus in corporib' nostris manifestet'. **At** hec oīa tanto libētius tolerant' ab electis: quāto duri' loquit'. **Augustin'** dū ait **Qui** i hoc mūdo flagellari nō merebit': in iferno torquetur. **Quū** enī a dño flagellamur si patiēter excipim': z hūiliter grās agimus si mali fuerim' peccatorū indulgentiā accipiem'. si at' boni eternā beatitudinē consecūmur. **Ecce** iā dixim' que signa: que opera: que namq; beatitudines veram indicant apparitionem domini nostri Iesu xpi. **Quāq;** bis etiā sequunt' z munera sancti spiritus.

Capitulu. xviii. de donis spūs sancti quorū p'mū est donū timoris

Amor q̄ est nō seruilis: neq; mercenari⁹: sed tot⁹ simplex pu-
rus: ⁊ filialis: siue spōsalis: ⁊ fidelis est. Ille quo dilecta spō-
sa christi suū charissimū amatorem nequacq; utilitate ad-
mittēda: vel psequēda pena timet sponsus. Immo dilectissimum ⁊
amātissimū dñm Jesum in timore ⁊ tremore causa dilectiōis amit-
tēde summopere veret: ne aliqua offensiōe ab ea discederet: ⁊ su-
um iā amorē: visionē: ⁊ p̄solationē aufertret. Qua de re milles mas-
gis in die crutiari ⁊ mori vellet: q̄s dilectū suū vnq; in aliquo p̄sō-
tus offendere errore. Propterea veri amatores Jesu xp̄i dum hoc
peregriant̄ seculo: timēt: affectāt dolores: sustinēt ⁊ gratulāt̄. Iux̄
verba beati Augustini dicētis. Ap̄d nos iux̄ scripturas: sanq; dos
ctriā ciues sancte ciuitatis dei i huius vite peregrinatōe: sm̄ deū
viuētēs: metuūt: cupiūtq;: dolēt: gaudētq;. Et q; rect⁹ est amor eo-
rum: istas omnes affectiōes rectas habēt. De dono pietatis.

Pietas illa vera est que proximo p̄patiēs: exēplo: oratiōe: ⁊ exhor-
tatiōe: ac etiā illi si valet opere non desinit viā iudicare salutis: ac
utilitatis humāe. Moxe Gregorij dicētis. Offerre quod eni dolo-
rē excipit in alia necessitate crucē portat in mēte. Neq; eni aliter
redēptoris nostri mēbra effcimur: nisi inherēdo deo: ⁊ cōpatiēdo
primo. Quob⁹ eni modis crux tollit̄. Quomodo autē p̄ abstinētiā
affligitur corpus: aut p̄ cōpassionē primi affligitur animus.

Capitulum decimūnonum de dono consilij:

Consiliū quippe optimum est: quod ⁊ sibiipsi quisq; tradi-
tur: sicut ⁊ primo in vitijs euitādīs. In educādīs moribus
⁊ leto aduersa aīo tolerādo. Hoc eni p̄siliū dei vaciter dici
p̄t: cui⁹ meritū pmāet in seculū seculi. Moxe dauidico. Consiliū at̄
dñi māet in eternū. Et hoc qd̄ Isidor⁹ in hec verba disponit dicēs
In summa. Nulla te securitas deceptū blādiat. Nulla te securitas
pnie i tēptatiōe suspēdat. Incessanter i corde tuo spes ⁊ fortitudo
p̄sistat.

Capitulum vigesimū de dono scie.

Scire nanq; potes oim scientiarum exp̄ientiā apprehēdis:
se: vendicasseq; opulēter omnē qui equanimiter: ⁊ in se po-
speris nō erigēdo: ⁊ in aduersis non deitiendo. Bonos ma-
losq; vna in deuz nouerit charitate tolerare: quos siue verbo: siue
exemplo: in moribus: ⁊ disciplina voluerit edocere. Sit eni Orige-
nes. Ille offert sacrificium laudis per cuius verbum: ⁊ mores: et dīo
sciplinam laudatur: ⁊ benedicatur deus.

Non tam alios docētes q̄ nos iſtructi ⁊ rōnabiles eſſe debemus.
Mōre Ambroſij dicētis. qui enī locū ſcie predicatiōis ſuſcipit ma
la iſſerre nō debet. ſed ſuſtinere. vt ex ipſa amaritudine irā ſeniētius
mitiget. ⁊ peccatorum vulnera in alijs ipſe afflictioib⁹ vnlnerat⁹
ſanet. Hec eſt vera ſcientia ⁊ diſciplina ſalutis.

Capitulum vigeſimū primum de dono ſapientie.

Sapientia vera p̄fecto dicit̄ que in diuinis et ſupceleſtib⁹
verſatur. Et quibus que oculus nō vidit. nec auris audi
uit. nec in cor hoīs aſcēdit. que deus preparauit diligētib⁹.
ſe. ac ſpiritu ali eruditioe a domine erogāt. Iuxta Iſidorus verba
Omniſ hō q̄ ſm deum ſapiēs eſt. beatus eſt. Beata vita cognite
diuinitatis. virtus. operis boni eſt. Virtus boni operis fruct⁹ et eſ
nitatis eſt. Unde Cyprianus. Quomō. n. ſapiēs. vel patiēs eſſe p̄r
q̄. nec ſapias. nec patientia h̄z. Sapiēs ille eſt q̄ eſt patiēs ⁊ mitis.

Capitulum vigeſimū ſecundū de dono intellectus.

Intellectū ſic ſpiritu alimōre capimus. vt illius oculis di
uinitus illuminatis inuiſibilia dei penetrare valeam⁹. De
quo deus p̄ os Dauid electis dicere intendebat. quādo di
cebat. Intellectum tibi dabo ad inuiſibilia intuendū. ſine quo nihil
validum. nihil ſanctū. Et inſtrua te in via ſpiritu ali in qua gradies
ris ad arcē p̄templatiōis. Et firmabo ſtabiliēdo ſup te oculos me
os. i. viſionē diuinitatis mee oſtendā tibi.

Capitulum vigeſimū tertium de ſeptimo dono fortitudinis.

Fortitudinis donum ſpiritu alibus a deo elargit̄ ad eorū
conſtantiā in p̄tēplationis labores. ⁊ āguſtias ſufferēdas
ſouendū. atq̄ ſauendū ei. Quāq̄ ⁊ omnibus preſtare fide
libus preſidiū non deſinat accumulatiſſime. Verūt̄ ſicut p̄pinq̄o
ribus ſpiritu alibus cherubi. ⁊ ſeraphi. qui magis ſplendēt. ⁊ ardent i
p̄ſpectu dei q̄ ceteri ſpiritus virtus ⁊ dignitas opulētius tradita
eſt. Sic ſpecialiter electis ad ſumme p̄tēplatiōis arcē vberi⁹ elars
gitur de fortitudinis munere. ad hoc vt pondera ſpiritus oneroſa.
atq̄ ſupra modum grauiffima facilius toleranda ſint. Que ſunt
abſentia ſpiritus. ſubtractio diuine viſiōis. guſtus ſimul ⁊ ſuauitas
tis rerū ſpiritu alium amiſſio. Unde talitātq̄ afflictione. ⁊ angu
ſtia cruciant̄ ſponſi Jeſu xp̄i. ſuiq̄ patris eterni. q̄ niſi occulta ſpūs
ſancti fortitudine p̄ſolare nē p̄e triſtitia penitus deſicerēt. atē q̄z
ſol iuſtitie i eorū. oriret̄ iterum cordibus. De qua quidē abſentia
Bernardus ap̄erto ore loquit̄ dicēs. Non ſine cauſa inuaſit me lē

guor animi: z mētis hebetudo: insolita quadā tertia spūs. **Curre**
bam bene: s; ecce offensōis lapis in via ipegit z corruit. **Superbia**
inuēta est in me: z dñs declinavit in via a seruo suo. **Hinc** illa steri-
litas aie mee: z deuotiōis iopia quam patior: nec pungi ad lachry-
mas queo: tāta est durities cordis. **Nō** sapit psalm⁹: nō legere libz
nō orare delectat. **Meditatiōes** solitas nō inuēio: ideo ad op⁹ ma-
nuū piger: ad uigilias somnolentus: ad irā preceps: ad odiū ptinax
Lingue z gule indulgētior: obtusiorq; ad predicationē. **Nā** alium
quidē itueor singularis abstinentie: aliū uero patiētie admirāde. ali-
um at summe hūilitatis z māsuetudis. **Alium** multe mie z pietat⁹
Illū in contēplatione frequēter excedere. **Hic** pulsare: z penetraē
celos orationum instantia z cetera.

Capitulum uigesimumquincum prime partis tertij libri.

Secūda uero oportūitas fortitudinis spiritualis est. ob mul-
tarū aduersitatū: ab extrinsecorū tpalium icursiōes varias:
acerbissimasq; atq; insupportabiles oīno (nisi porro illis de⁹
puideret z pcederet) **Fortitudinē** spūs libertatis ab inimicorum
istidijs absorbere calumniātes: z psequētes eos vsq; ad mortē. **Sic**
plūmis in psalmis. **Fles** luctu amarissimo sanct⁹ cecierat **Dauid**
dicēs. **Et** pmo absentia spūs. **De⁹** de⁹ me⁹ respice in me: qre me
dereliquisti. longe a salute mea uerba delictorū meorū. **De⁹** me⁹ cla-
mabo p diē: z nō exaudies: z nocte: z nō ad insipientiā mibi. **Tu** at
i sancto habitas laus israhel: **In** te sperauerūt patres nostri z libe-
rasti eos zc.

Capitulū uigesimūsertū de būana psecutiōe
electorū p pseruatiōe uirtutum z gratiarū. Idē gemens ait.

Saluū me fac de⁹: qm̄ intrauerūt aque vsq; ad aīas meam
Inscus sum in limo, pfundi: z nō est sba. **Veni** in altitudie
maris: z tēpestas demersit me. **Labor** abā clamās: et rauce
facte sunt fauces mee. **Defecerūt** oculi mei dū spero in deū meum.
Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: q̄ odest me: **grati** **Cōs**
fortati sunt q̄ psequūt me inimici mei iuste: q̄ nō rapui tūc exolue-
bā. **De⁹** tu scis insipientiā meā: z delicta mea a te n̄ sunt abscondita
Nō erubescāt zc. **Nō** pfundāt sup me q̄ q̄rūt te de⁹ israhel. **Qm̄**
ppfer te substinui op pbriū: operuit pfusio faciē meā: **Extrane⁹** fa-
ct⁹ suz srib⁹ meis z pegrinus filijs matris mee. **Qm̄** zel⁹ dom⁹ tue
pmedit me: z op pbria ex pbriantiū tibi ceciderūt sup me. **Et** opēui
in teiūio aīas meā: z factū est in op pbriū mibi. **Et** posui uestimen-
tū meū cilitiū: z fact⁹ sum illis in parabolā. **Aduersus** me loq̄bant

qui sedebāt in porta monasterij rē. **E**go vero orationē meā ad te
dñe tps beneplaciti deus. In multitudine mie tue: exaudi me i ve
ritate salutis tue. **E**ripe me de luto ⁊ nō ifingar. libera me ab his
q̄ oderunt me ⁊ de pfundis aquarum. non me demergat tēpestas
aque: neq; absorbeat me pfundus: neq; vrgeat sup me pute^o os su
um. **A**nimadvertite charissimi q; ad huiusmodi psecutiōes ⁊ āgu
stias corporeas: spiritualesq; tuni qdē a deo: tum a spiritib^o malis:
tū a bonis. **A**t etiā tā a bonis q̄s a malis hoib^o iunissas. **A**dore **Ze**
ronimi: ⁊ **A**thanasij: ⁊ aliorū sanctorū viroꝝ i huiusmodi pñi
tjis exptissimi. **S**ic itaq; ⁊ vos si spetiali eritis electiōe vocati p̄
venire oportz oīno. **V**erūtñ manus dñi pteget vos donec iustifica
uerit vos. **N**ostremo i fortitudie summaq; p̄tātia spiritus libera
tis pcedet vob i amniculū: suffragiumq; v̄m. **I**taq; ⁊ vos vna cū
sanctissimo psalmo q̄p̄bo psalmū hūc p̄fidēter canē valebit^o dicēdo

Capitulum trigesimum de confidentia David.

Dominus illuminatio mea: ⁊ salus mea quē timebo. **D**ñs p
tector vite mee a quo trepidabo. **D**ū appropriant sup me
nocentes vt edāt carnes meas. **Q**ui tribulant me inimici
mei ipsi ifirmati sunt ⁊ ceciderūt. **S**i p̄sistāt aduersum me castranō
timebit cor meum. **S**i exurgat aduersus me p̄eluzi hoc ego sp̄a
bo. **U**nā petij a dño hanc requirā: vt inhabitē i domo domini om
nibus diebus vite mee. vt videā voluntatē domini: ⁊ visitem tem
plum eius. **E**t reliqua vsq; in finem. **U**bi sic concluditur. **E**xpecta
dominum: viriliter age: ⁊ confortetur cor tuum: ⁊ sustine dominuz
Unde salomō in p̄e r̄b̄is. **H**abe fidutiā in domino ex toto corde
⁊ ne innitaris prudentie tue. **I**n oibus vijs tuis cogita illum. **I**pse
diriget gressus tuos. **I**dem decimoquinto capitulo. **C**or hominis
disponet viam suā: sed domini est dirigere gressus suos. **I**dē **D**au
lus ad Romanos capitulo quinto. **Q**uicunq; spiritu dei aguntur
hij filij dei sunt. **I**dem insup. **S**i deus ergo pro nobis: quis contra
nos. **T**unc igitur fidutialiter in obsequio **C**hris̄i domini nostri:
⁊ dei nostri agendum est. **D**icente p̄pheta. **Q**ui confidit in domi
no sicut mons syon non commuebitur in eternum.

Secunda pars tertij libri.

Siquis at his qui reformati fuerit: ⁊ optime iustificati: vbi
iam hec ⁊ maiora que dici non possunt signa: imo vt veris
us loquar diuinitus euenisse viderit sanctitatis inditia **E**t
q̄ alio spir̄itu q̄s dei omnipotentis hec fieri iudicabit. **E**t crimen

induserit: ac suspicans de gestis tpe iustificacionis occursis ipone
infamia voluerit: eo q nō pmissione dei credat. Verū magis eorū
pessimis operibus pacta sint. legat: intelligat: ⁊ sileat. **Hec Christi**
⁊ Aug. verba.

¶ Capitulum p̄mum secunde pt̄i terti libri.
Estote misericordes: sicut ⁊ pater v̄r̄ misericors est. Nolite
iudicare: ⁊ non iudicabimini. Nolite p̄dennare ⁊ non con-
dennabimini. Dimittite: ⁊ dimittet vobis. date ⁊ dabit
vob. **Mēsura bonā ⁊ p̄fertā: ⁊ coagitatā: ⁊ supfluentē dabit i s̄-**
num vestrum. Eadem quippe mēsura qua mēsi fueritis remetiet
vobis. Dicebat autē illis similitudinē. **Quid potest cecus ce-**
cum tucere: nonne ambo in foueam cadunt. Nō est discipulus sup
magistrum: p̄fectus at̄ omnis erit: si sit sicut magister eius. Quid
autem vides festucam i oculo fratris tui. Trabem at̄ qui in oculo
tuo est non vides. Procrita eice primus trabē de oculo tuo. Tunc
p̄spicies vt̄ estias festucā de oculo fr̄is tui. Hinc iḡt̄ beatus Zu-
gustinus in homelia admonens ait.

¶ Capitulum secundum de suspicione.

Non reprehēdam⁹ ea que nescim⁹: quo animo fiant. **Nec**
ita reprehēdam⁹ que n̄ aīfesta sunt: vt̄ desperem⁹ sanitas
tem: ⁊ vitābimus iuditiuz: de quo nunc dicif. Nolite iudi-
care me iudicet̄ de vob. Potest at̄ mouere qd̄ ait. In quo. n. iudicō
iudicaueritis: iudicabit̄ de vob. Et in qua mēsura mēsi fueritis:
in ea metiet̄ ⁊ vobis. Nunquid enī si nos in iudicio temerario iud-
icaueritis: temere etiā de vob de⁹ iudicabit: Aut nunqd̄ si mēsura
iniqua mēsi fuerim⁹: etiā apd̄ deū iniqua mēsura est: vnde vobis
remetiet̄: Nam ⁊ mēsure noīe ipsum iudicium significatus arbit-
ror. Nullo modo deus vel temere iudicat. vel iniq̄ mēsura cuiq̄m
rephēdit. S; hoc dictum est: qm̄ temēitas q̄ punit aliu; eadē ip̄a
te punitat̄ necesse est. Nisi forte arbitradum est q̄ iniquitas ei no-
ceat aliqd̄ in quē p̄cedit. Ei at̄ nihil a quo p̄cedit: imo vero sepe
nihil nocet ei qui patit̄ iniuriā. Ei at̄ qui facit̄ necesse est ⁊ noceat
Quod enī nocuit martiribus iniquitas p̄sequentium: ip̄is autez
p̄secutoribus plurimū q; ⁊ si aliqui eorum correcti sunt: eo t̄m tpe
quo p̄sequebant̄: excecabat illos malitia illorū. Sic ⁊ temerariū iud-
icium plerūq; nihil nocet ei d̄ quo temē iudicat̄. Ei at̄ q̄ temere iudi-
cat ipsa temeritas necē est vt̄ noceat. Ista regula etiā illud dictuz
arbitror: Ois q̄ p̄cussit gladio: gladio moriet̄. Quā mlti. n. glao
dio p̄cutiunt: nec tamen gladio moriuntur. sicut nec ipse p̄detrus

Et ne istū venia peccatorū talē penā euasisse q̄s putet. Quāq̄s
nihil absurdi? q̄s vt maiorē putet gladij penā eē potuisse q̄ Petro
nō accidit: q̄s crucis q̄ accidit. Quid ergo aliud dictū est. **Dis. n. q̄**
gladio pcusserit: gladio morietur nisi quia in ipso peccato anima
morietur quodcunq̄ pmiserit.

Confusatio temerarij iudicij in viros electos. Capitulum tertium.

S forte quis diceret euidentia q̄dā diuina vltionē in quoda
magne sanctitat? fame vira euentā apparentēq̄ dilucide
videre videor. **Et q̄ vt a regali q̄i solio ad p̄funda lacu ru**
isse ab extrinseco videat. **Nōne illius viri nequitia: r̄ scelere euēisse**
arbitrandū est: **Sicut r̄ Pharaoni. Sauli. necnō Iude. Et alijs q̄s**
plurib? pessimis viris accidit: atq̄ nefarijs. **Ad quorū quidē exem**
plū: r̄ ipperiū p̄pter q̄d peccata veniunt aduersa scriptum est.

Capitulum quartum.

Respōsio duplex est enī iudiciū. Verū videlicet: r̄ temerariū
Verū autē iudiciū nemo putet h̄re: nisi expt? in his q̄ sup
dixim?. **Et erudit? a deo: r̄ a natura: ab opere: r̄ ofitio sum**
mope sit. **Nec min? summe charitat? pietat?: r̄ clemētie p̄gnoscaē**
p̄cictus: r̄ ornat?. **Tunc vero talis (vt puto) verax iudex: de quo**
nō viderit: nec audierit: nec ope nisi bonū p̄sumatus nouerit. **Nul**
lo pacto illius ruina: aut de eo maledicētib? credē presumet: neq̄ il
lis aliq̄m p̄stare fidē voluerit. **Quāq̄s etiā ab extrinseco fuerit ado**
uersatus: vel depulsus. **Preserti quum eū viderit in patiētia: p̄tā**
tia: r̄ humilitate roboratū remāere. **Sicut Job vlr sanctus. Tobis**
as r̄ alij multi: q̄ a supbis p̄sumptuosis. ypocritis: malisq̄ hoibus:
q̄ aliq̄n odij causa: liuore: r̄ invidia ducti fuerāt ad temere iudicādū
de eis. **Judicare at in malum tunc nō erit quū in damnationē: de**
structionē: r̄ dei: r̄ sacre fidei irrisionē q̄s finierit: vel errore verax
citer dimulgato i quo aliquē p̄isse: r̄ iordinate vitā fuisse p̄gnosciē:
si iudicat non est temerariū iudiciū: s̄ ratōabile dictum. **Verūtū**
qm̄ iudicia dei abyssus multa: nequaq̄s adhuc totaliter p̄firman
dū est. **Et pie: more Aug. dicētis. Male viuere. r̄ hūi mori p̄ium est**
credere: s̄ nō affirmare.

Capitulum quintū d̄ malo iudicio.

Maliū vero iudiciū: r̄ oīno temerariū est quum qd nescimus
nec vidim? a maledicētib? tā fortiter corde sigilam?: vt oēs
charitatē: humāitatē: r̄ pietatē: a pectore penitus expelli
mus r̄ aio. **Se ye talib?: q̄ agunt qd de? Adagdalene: qd adulte**
re: quodue latrōi: quorū ei peccata manifesta fuerāt non fecit: nec
eracetbare eos voluit: s̄ magi saluare: r̄ p̄solari: illisq̄ succurrere

proposuit. Nos at psequimur: et detestamur. Immo quod peius: peius
n. mis est. Quia nonnumquam fratres fratres: filii patres ob temerarius iudis
tium crudeliter ifecuntur. Quum tamen in ope et verbo: nisi oia bona
optimaque exercuisse nouerit. Verumtamen tam maliuoloz detractioib⁹
firmam prebet fide: que non solus oim beneficiorum sese ingratissimos
effit iur: sed omnem dissolunt beniuolentiam: charitatem dilantant. Et
ab omni se penit⁹ humilitate: et pietate alienant. Ita ut more leonum
rugientium non desinunt ubique in primis: et benefactorem suum: et eorum
salutis optimus dilectorem: detrahendo: murmurandoque seuire. Hec
at iustitie gratia agere dicunt. Quam quidem neque sciunt neque nouerunt
eam unquam: que iustitia sua est reddere. pro malo bonum: non autem pro bono
malum. Sed dicunt aduersitas: et multorum emulorum detractioes indis
cant nobis rei huius ueritate. Heu ceci: heu duces cecorum: ignari quod
eius sanctarum scripturarum. Animaduertite miseri: et videte quodnam
pro os prophete dicat de⁹ in retributioib⁹ christi sui. sui que primogeniti
in multis fratribus que uiam uestigiumque illi secuturi sunt. In gaudium
primo. In ruina postmodum. Demum in resurrectione diuine contem
plationis. Ait. n. de⁹ oipotens ore dauidico: que et prophetauit dicens
dno.

Capitulum sextum de pmissione Christi
sui facta a deo ad sanctum Dauid.

Tunc locutus es in uisione sanctis tuis: et dixisti. Posui adiu
torium in potestate: et exaltaui electus de plebe mea. Inueni
Dauid seruum meum: oleo sancto meo unxi eum. Dan⁹. n. mea
auxiliabitur ei: et brachium meum confirmabit eum. Nihil proficiet inimi
cus in eo: et filii iniquitatis non apponet nocere ei. Et percidam a
facie ipsius inimicos eius: et odientes eum in fugam peruertas. Et uitas
mea: et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabit cornu eius.
Et ponam in mari manum eius. Et. Magne dignitatis: honoris: salu
tis: et glorie. Veraciter gratias: donaque promittentis: distincte apte
que diuinerat: usque dum ait. Et tron⁹ eius sicut sol in aspectu meo: et sic
luna perfecta in eternum: et testis in celo fidelis. Capitulum septimum:

Edem remunerationes pollicite sunt electi omnibus aiab⁹
um in reformatione sensationis: diuineque contemplationis
uocati: electi sunt. Quibus una cum christo suo post uocationis et electi
onis gloriā: hec iferi⁹ enarranda de⁹ euenire promittit: tpe iustificati
onis: in maiore quodam donum et gratiam psequenda. Quamque hec que au
dientis perfecta iam in christo completa sunt: et in omnibus sanctis. Sic itaque

et consumenda sunt in presentibus: et futuris electis et unitis. **S**equitur ergo sanctus propheta David dicens. Tu vero repulisti: et de sperxisti: distulisti christum tuum. Auertisti testamentum serui tui: prophanasti in terram sanctuarium eius. Destruixisti omnes sepes eius posuisti firmamentum formidine. Diripuere eum omnes traseus: factus est opprobrium vicinis suis. Exaltasti dexteram deprimentium eum: et non es auxiliatus ei in bello. Destruixisti eum ab emundatione: et sedem eius in terra collisisti. Adinorasti dies temporis eius: perfudisti eum confusione. Usque quo dñe auertis in finem: exardescet sicut ignis ira tua etc. Usque dum cognita huiusmodi ruine saluberrima utilitate omnino necessaria concludens. Et deum benedixit: et postulauit Christi aduentum dicens. Benedictus dñs in eternum: fiat: fiat scilicet quod a deo decretum est: et futurum.

Capitulum octauum.

Nunc vero ex verbis octuagesimo noni psalmi sequentis: gaudium in conjunctione renouationis christocolle: electisque: et unitis ostendit dilucidissime. Quasi ore: et fratrum suorum dilectorum David sanctus post ruinam cecinerat dicens. Dñe refugium factus es nobis a generatione in generationem. Deinde ex correctione: iustificatione: et pietatis Iesu christi experientia: et dei eterni potentia: et humane fragilitatis inopia narrat. Donec salutare resurrectionis electorum in renouatione spiritus sancti paracliti exultationem protulit: dicens. Repleti sumus mane misericordia tua: et exultauimus: et delectati sumus in omnibus diebus nostris. Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala. Gratias de futuro dicens. Respice in seruos tuos: et in opera tua iam optime iustificata. sic etiam dirige filios eorum. id est discipulos: et deuotos eorum iustificationum. Et sit splendor domini dei nostri super nos: et opera manuum nostrarum dirige in gaudium salutem: et in preceptis et mandatis tuis.

Capitulum nonum de spirituali reformatione.

Deinde in sequenti psalmo indicat signa et dona reformationis: incipiens a confidentia et securitate. Quas post correptionem iustificationis electi suscipiunt a deo qui humiliauerat eos iniquis. Qui habitat in adiutorio altissimi: tempore magnificationis in protectione dei celi commorabitur. pro securitatis: et sancte spei constantia: et fortitudine. Unum licet domino ex feroce dilectionis. Susceptor meus es tu: ob demonum insidias. et refugium meum ab inimicis meis inanimibus. et quoniam deus meus est fortis et potens: et multum ad ignoscendum: sperabo in eo. Quoniam ipse liberabit me a modo a laqueo venantium. diuersarum pre-

teritarū temptationū demonū. **E**t a verbo aspero. improperatū
detrabentūq; hoīm. **N**unc at formā z ordinē dei auxiliū: diuineq;
p̄tectionis sue indicat p̄pheta electo: z vnito: dicēs. **S. i. De mō**
reuocationis. **S**capulis suis. misericordie: z pietatis: q̄bus erroēs
z defectus electoꝝ suozum tolerat: z supportat. **O**mbraabit tibi
bi. **N**ullum tibi ad mortē iputando peccatū: imo venia: z remissio
ne obumbrat. **Q**uia vetus error abijt: gaudiū ideoq; exultabit cō
fidētie. **E**o q; sub p̄nis eius sperab: in austerā scz corporis p̄nia: z
p̄punctione in dilectiōe dei: z in charitate. p̄imi. **I**ta vt etiā pro
inimicis ipse mori pat̄ eris. **H**is equidē penis x̄pm ad celos: cum
electis patribus euolasse nouim̄. **P**aulo attestatē dū ait. **Sic o;**
portuit x̄pm pati: z intrare in gloriā suā. **S. ii. de x̄a fide: z cre**
dulitate scripturarū. **R**einde scuto fidei: sine qua ipossibile est plas
cere deo. veritas eius: altissimi circūdabit te: in it̄elligentiā: z cru
delitatē scripturarū: mādatorūq; dei: z sacratissime matris eccles
sie militat̄. **Q**uāobzē n̄ timeb a timore nocturno: ex obscura dubi
tatiōe dānationis tue: p̄pter absentia solis: z lumis diuini amoris
Unde a deo tuo derelictum alias penitus te putabas. **S**ed nūc n̄
vocaberis vltra derelicta anima. **T**erra tua tui scz corporis sem
sus bonis: optimisq; penitentie: ac deuotionis operibus simul z vir
tutibus inhabitabunt feliciter exercēdo. **S. iii. De confidētia**
aduersus ipugnationes superboꝝ. **T**unc nēpe nec timebis a sagit
ta volātē in die malignozum hoīm: superboꝝ: z ipocritarū dicen
tiū in aperta p̄secutione. **T**e fore omnino deceptum: q; cōplacuit
dñs in te. **I**deo nec etiā timebis a negotio pambulātē in tenebris
Et hostib; qui dicūt in oculis tuis peccata occultasse: quibus nec
dum confessus: neq; absolut; es: vt hinc summopere confundaris
Tu vero qui tui cordis munditiā: z puritatem ex vera contritio
ne et confessione (deo cooperante) noueris habere dealbatam.
Nullam quippe curā facies de his qui cogitauerunt iniquitates
in corde suo. **Q**ui cogitauerunt supplantare gressus tuos: z qui
absconderunt superbe laqueum tibi.
S. iiii. De securitate dei in confusione. **S**ed neq; timebis ab incur
su subite confussionis ita vt quecunq; bona que feceris. in malum
ab omnibus arbitrentur. **N**ec propterea timeb a demōio meridi
ano: Imponenti tibi crimen: calumniasq; diuersas multis illumina
tatas euidentijs iniquitatis.

Tu autē gaudens gaudebis in dño: et exultabit aīa tua in deo tuo
Quia induit te vestimento salutis: et indumēto iustitie circumdedit
te. **E**t quasi sponsus Iesu xpi decoratū corona dilectionis: diuiniq;
amoris implebit cor tuū. **E**t q̄i sp̄saz exornabit aīam tuā monilib⁹
suis diuersarum suauitatū spiritualiū: reuelationū: diuiniq; susur
rium. **S. v. de dispersiōe detrabentiū. Quasobres cadēt a late re**
bonorū operū tuorūz corporalīū. Nulle detractores. **E**t a dextris
optimarum virtutū potēciarū aīe tue. **C**adēt decē milia: demōes
terētes: et surgētes tibi malum. **A**d te autē nec vn⁹ eorū appropiqua
bit: ad nocendū tibi. **I**mmo sicut. n. terra. p̄fert germē suūz. **E**t sic
ort⁹ semē suū germinat. **S**ic dñs de⁹ garmīabit iustitis: et laudem
tuā corā vniuersis gentib⁹. **V**erūtū oculis tuis. p̄p̄te humilitatē
tue nihilūz tuū p̄siderab: et exaltationē tuā in gloriā dei videbis
in retributionē peccatorūz hoīm: peccatorūm q; tuorū: q̄ iuste ini
quitatē fecerūt in te. **I**deo caput circuit⁹ eorū labor: labiorū ipsorū
opiet eos. **C**adēt sup̄ eos carbōes: in ignē de⁹ deūtiēt eos in mise
rijs non subsistēt. **Q**uia vir liquosus nō diriget in terra. **V**irū ius
tum mala capiēt in iteritu. **T**unc itaq; dices: p̄gnoui q; fecit dñs
iuditū iopis: et vindictā paupum. **V**erūtū iusti diūz iustificati cō
siterebunt noi tuo dñe. **E**t habitabunt recti cum vultu tuo.
S. vi. de spe diuina in deo ponēda in āgustijs et tribulationib⁹.
Quāob̄re tu es dñe spes mea: in āgustijs: in infirmitatib⁹: et in p̄se
cutionib⁹. q̄s purgatiōis grā mibi omnibusq; electis tuis euenire
p̄mittis summa tñ patiētia: et eq̄tate. **E**t magis. **Q**m̄ posuisti al
tissimūz refugium tuūz mibi in egerēdo leto aīo absq; vana curio
sitate. **O**pera cuncta misericordie corporalia: simul et spiritualia
pro remissione peccatorūm: et gratiarum acquisitione. **I**deo nō ac
cedet ad me malum quod suspicantur inimici mei me scilicet in fre
nesim casurum: aut in mentis vacillatione: aut in incurabilem egro
tationem. **S**ic nec flagellum: heresum. appropinquabit: tabernac
culo cordis mei: quod est camera omnipotentis regis. **C**amera ins
quam dilectionis Iesu christi dei veri: veri q; hominis. **Q**ui p̄cep
tus de spiritu sancto: natus de virgine: mortuus et sepultus pro hu
mani generis redemptione. resurrexit deniq; tertia die: ad celos
ascendit: et venturus est iudicare viuos et mortuos. **Q**uisquis hūc
diligit: in hunc et sane credit: nequaquā in die heretica valebit
nece p̄ire. x̄po attestāte. **Q**ui credit i me et si mortuus fuerit uiuet.

Sic viues ⁊ tu ais ppheta.

§. vii. de angelica ptectione.

Quonia angelis suis mandauit deus eruere te de manibus calumniantium te: vt custodiāt te in omnibus vijs tuis. **T**ā in corporis austeritate: silētio ⁊ solitudine: q̄s in nimia labrymarum infusione p̄ tuis ⁊ amicorum: inimicorumq; peccatis. **N**ecnō cunctorū fidelium infideliumq; cōuersione: atq; salute. **N**i etenā angeli in manibus diuine gratie auxilijs suis portabunt te: ita vt nihil penitus tibi oneris esse possit. neq; graue: aut molestū q̄c̄q;. **Q**uonia deus tunc locutus est in visione sanctis suis ⁊c̄. **I**te circo. **N**e forte tuum offendas pedē: affectionū tuarum spirituum: ad lapidē dubitationis: vel cōtradictiōis. **M**ore Moisi fidētis de dei auxilio. custodiēt te: in fidutijs: ⁊ confidentia dei summa cum humilitate. **Q**uia iueni Dauid seruū meū ⁊c̄. oleo sancto meo unxi eum. **U**nde in spiritu libertatis: in cordis letitia: animi iucunditate: ⁊ consolatione mentis. **A**mbulabis sup̄ aspidē. **C**onfundēs omnes obturātes aures suas ne bona audiant de te. **Q**ui insidiātes tibi pedes affectuum tuorū morū venēare cupiūt. **V**es rūtāmē manus mea auxiliabit tibi: ⁊ brachiū meum confirmabit te. **S**ic sup̄ basiliscū. **I**nuidorum gratiarū tuarum: q̄ tonno te intui tu oculorum intuent vt confundaris. **S**ed nihil p̄fiet inimic⁹ in te ⁊ fili⁹ iniquitatis non apponet nocere tibi. **A**mbulabis in vera pace: deuotione: ⁊ seruore: ad illorum confusionē. **Q**uia concidaz a facie tua inimicos tuos: ⁊ odiētes te in fugā conuertā. **E**t etiam leonem deuorantium diuini muneris largitatē. **E**t negātes: ⁊ detrahētes apparitionibus diuinis xpi: sanctorum: aut angelorū suorum. **C**onculcabis: lachrymis ⁊ oratiōib⁹ tuis. **Q**uā veritas mea ⁊ mīa mea tecum. **E**t in nomine meo exaltabit cornu tuū. **N**ec minus conculcabis deprecationib⁹ tuis. **D**raconē: laniantū venenatis dentibus famā ⁊ gloriā tuam. **E**t ego ponā in mari famaz bonorum operū. **E**t in fluminibus gloriā dextre gratiarum ⁊ virtutū tuarum. **N**am ipse iuocasti me pater meus es tu deus meus: ⁊ susceptor salutis mee. **§. viii. de liberatione p̄ spem.** **E**t qm̄ i me sperabis liberabo te a psequētibus ⁊ calumniātib⁹. **E**t protegā aiā tuā a tēptationibus ⁊ insidijs inimici. **Q**uoniam cognosisti ex dilectione nomē meum: quod est bonitas. **E**t ideo ego p̄is mogenitū ponā te xpm̄ i omnibus electis. **E**t quilibz reformatū in sensatione ponam primogenitū sup̄ omnes in fide reformatos. **C**hrīstū vero excelsum p̄ regibus terre. **O**mnis at̄ reformat⁹

In sensatiōe. Clamabat ad me. In hēplationibus suis p salute sua
z amicorū: inimicorū: z psequentiū p tritiōe. Exaudia eū. Nam cū
ipso sum in tribulatiōe mentis z corporis. De quib⁹ eripiā eum in
hoc mundo. Ubi longitudine dierū replebo eū: z ostendā illi saluta
re meū Jesum xpm mihi iseparabiliter vnitū. Pandāq; illi myste
riū incarnatiōis: necnō i visionē diuinitatis mee. Aperia ei adhuc
viuēti in trinitate z vnitate pfecta. Deniq; in vitā eternā sup cho
ros angelorū: spirituiq; beatorū glorificabo eū simul cū vnigēito
meo Jesu xpo.

**Capitulu decimū. Hic finis donorū z gra
tiarū est ad effectū preuenientiu. Quorū quarūq; duratio in psal
mo pmissiōis superi⁹ allegato i hec vba pfirmat. Dū ait ppheta**

Iternū seruabo illi electo z vnito vna cū xpo meo miam
meā: z estamentū meū donorū: z gratiarū sup adictarū
Sancti q; spirit⁹ visitationū z beatitudinū oim: atz vtu
tum. Dec at oia dona erunt in testamentū fidele vltimū z robo
ratū ipsi electo: contemplatiuo: siue vnito. S. i. Hic ponit semen
xpi a peccatis in gratiā renouatis cū ceteris peccatorib⁹. Quāob
rem vt sup⁹ dicimus. Et ponā in seculū seculi semē ei⁹. Sicut apli
euāgeliste. Velut Petrus: Paul⁹: Mathe⁹: z Maria magdalēa
atz latro xpi cum oibus his: q per eos diuina succēsi remāserint: z
remanebūt dilectione. Et ponā thronū eius catholice fidei: q ab
electis: z vnitis firmat: atz roborat. Sicut dies celi qui nunq; de
fitiēt: tam etsi dies veniēt in quibus in ignē purgabunt tā celi q; s
terra. Et hoc quidē erit in die vltima iuditij. Ubi inouabunt san
cti: z aie iustorum in camino purgenē iustificatiōis. Quorū thro
nus in eterna gloria durabit sicut dies celi. S. ii. Hic lapsus elec
torū vnitorū: z contēplatiuorū ponunt p legē. Si at filij ei⁹ xpi di
lectores: vniti videlic; z pteplatiui dereliquerūt legē meā genēa
lem: z pmunē mandatorū dei: atz positiuā sacre matris ecclesie ab
extrinseco hoie corporeis sensib⁹. Si tñ spetiale mandatū dilectio
nis in corde seruauerit saltē i iudicij. Quāq; in iuditij meis
legū sez z statutorū: ac ordinatiōnū ecclesiasticarū: z religiosarū nō
ābulauerit. Immo q mal⁹ est. S. iii. Cōtra iustitias honestat: pti
nētie: z fidei sacramta. Si iustitias meas pphanauēit: Sic Sam
son cum meretricibus alienigēis. Petr⁹ in errore baptismi. Et sic
preuiat⁹ de ordine predicatorū i renegādo fidē xpi: non tñ corde.
Et etiā si mādata mea nō custodierit. Non iurādi in vanū. Non

blasphemadi. **S**abbatata sanctificadi. **N**on mecadi. **D**ortem z rem primi: atz vxore non optandi. **S**icut fecerat **D**avid sancti q vnitas: z pre ceteris sanctis noui veterisq; testameti ptemplatiu fuerat. **V**isitabo in virga tribulationu: psecutionum: aduersitatus z inualitudinum plurimarū iniquitates eoru supradictoru pteplatiuoru. **E**t peccata eoru que vt supra tēpore iustificatiōis ppetras uerūt in xberibus: p se: vel p alios: corporalibus disciplinis: vel spiritalib⁹ angustijs ex ppunctione lachrymaruz: vel ex austeritate penitētiarū multarū. **I**deo sequit. **M**isericordiā at meam non dispergā ab eo xpo meo: cum oibus filijs suis: electis: z pteplatiuis: quib⁹ neq; nocebo in veritate mea: q; non perit it capillus de capite eoru. **S**icut p buri nō potuit capillus de capite: neq; de barba pillus illius d ordine antedicto predicatorū. **S. iiii.** Continuas auget renouationē: dicēs. **N**eq; prophanabo amplius testamētuz meum quod superi⁹ pollicitus sum: donozū: z gratiarū supdictarū redēptionē. **N**e electi in pollicitatiōe hāc ambigendi occasionem haberēt p spiritum sanctū suum verba sua pfirmat: dicēs. **E**t hec scz verba que pollicendo procedunt de labijs meis non faciā irrita **A**t vt certius teneat: p iuramentum qd principi: immo z regi electozū z ptemplatiuozum promiserat sancto scz **D**avid: confirmat eandē seruaturū deus fidem **C**hristo suo domio iesu: filijs q; suis omnibus dicens. **S. v.** Semel iuravi in sancto meo scz nomine: siue in xpo vcturo. **S**i dauid mentiar. i. non mentiar: q; semē eius scz dominus **I**esus christus cuz electis suis in eternū in me manebit. **I**uxta illud. **Q**ui manet in charitate in deo manet zc. **S. vi.** **E**t ideo thronus eius z electozum: contemplatiuozumq; sic sol in dilectiōe in p̄spectu meo: **E**t sicut luna perfecta in mūditiā cordis in eternum manebit. **E**t ego z filius meus **I**esus christus primogenitus in multis fratribus testis fidelis erimus in celo. **G**audeant ergo electi: et renouati in fide etiam. **S**ed longe magis: magisq; spetiali muuere ad culmen: et vocati: et electi diuine contemplationis. **Q**uoniam in celo deum et hominem humane fragilitatis passionibus expertum habemus in testem fidelissimū q omnes filij domini nostri **I**esu christi in dono dilectionis concepti: si dereliquerint diuina precepta: aut communes leges z positiuas tempore iustificationis. **I**n tempore magnificationis et renouationis iugo corripientur suauiter in lachrymis ppunctiōis:

sue in leuissimo onere aduersantiū: vel infirmitatuz: sue auferita-
tum penitentiarum. Huiusmodi enī electis thron⁹ in celo tpe glo-
rificatiōis vna cum Christo parat⁹. Sicut sol splendidissimus ras-
dīs micās lucidissimis in conspectu dei: ⁊ anime eorum pfecte di-
uino cādore p̄fusa: sicut luna pfecta in pulchritudine sua eruit.

Tertia ps de repetitiōe iudiciorū temerariōū i exptis elect⁹ spe-
tialiter: ⁊ contemplatiuis. Et de cognitione verarum et fallarum
visiōum spiritualium.

Nec mirerim: neq; temere a modo iudicare presumatis frēs
pastorū spiritualiū: ⁊ prelatoruz exptorum: ⁊ ptemplatiuo-
rum vitā in malum: presertim quum virtutum in eis opa
cōcerni possint. Nā ⁊ si nonnūq; cadē videant⁹ a cōspectu hoim p
infamiā: sue mendatiū sit: chariores sunt eterno patri
ceteris actiuis.

Capitulum primum de imitatione Christi.

Omnis enī singulari vocatiōe ⁊ spetiali electiōe a spū sano
cto tract⁹ cōformis efficitur saluatori: in ip̄operijs: ⁊ psecu-
tionib⁹: detractiōibus: ⁊ angustijs. Et sepius ex lapsu
⁊ defectu ipsorum ne equari sese valeāt pfectioni dñi nr̄i Jesu xpi
dei veri: ⁊ veri hois in quo nulla omnino: nulla q̄ penitus reatus
macula fuit: nec alicui occasiōē scandalizādi dederat vnq;.
Non
āt sic in electis: ⁊ sanctis. Immo vt Johannes testatur sicut alias
diximus: Et si dixerimus non habere peccatum ⁊c. Ergo necesse
est vt tum iuste: tumue min⁹ iuste omnino ea pati ⁊ sustinere adue-
sa: que de eo duxit ⁊ saluatore nostro: in sapientie libro per Salomo-
nem fuerant prophetata.

Capitulum secundum de experimento tribulationum.

Nine sane quicunq; p ea non diligēter fuerit monit⁹ ⁊ eru-
ditus i hūilitate: ⁊ pfecta sapiā: ⁊ optima emēdatiōe. Ois
deuotio: ois feruor: omnis siue visio: aut apparitio: gustus:
vel spiritualia sentimēta suspecta omnino sunt: Nam aut a malo
spiritu causa decipiēdi offerūtur: vt ide inanita gloriē. Et hoc
cognosci potest cum fama sine operibus abundanter acquir̄. Et
maxime quando absq; vlla emendatione: ⁊ vlla correctiōe ad finē
suam deduxerit vitā. Si vero huic visio siue apparitio a deo fue-
rit magis ad confusiōnem: ⁊ ruinam: ⁊ damnationem illius: ⁊ simi-
lium suorum erit. Ideo de Salomone dubitat⁹. Quia post visiōē
dei: ⁊ pmissa p erroribus: ⁊ preuaticationibus suis: neq; emenda-

tionem: neq; in aduersis correctionē aliquam audiuius. Sed pa-
cificum regnum suscipiēs: humanā vitā etiā in pace finiuit. Non
enim psalmodograph' sanctus Dauid sic. Sed diligētī correctione
in quocunq; errore suo monitus consequēbat' emendatiōem. Et
sic vsq; ad canos emendatus gloriā meruit: et salutē in finē. Itaq;
quos p viam pcedere Dauid videritis: et verba: et eorum monita
reuerēter: fideliterq; suscipere. Sicut verba eiusdē sancti Dauid
et Pauli apostoli qui post visionē correctionē suscepit cū optima
emendatione.

V Capitulū tertium de via veritas
Iesu christi. In qua pfecti ab imperfectis dilucide cognoscuntur

A Et etenim domin'. Qui sequit' me nō ambulat i tenebris:
sed habebit lumē vite. Tenebre equidē sunt gaudia: hono-
res: ac mundi huiuscemodi dignitates. Lumē at rutilans
more solis celestis: aduersa: tribulationes: et martiria sunt. Quōob-
rem Salomon in libro sapie: quibus christus radijs micatur' fuisse
vt in exemplū illa nobis. i. electis in lumē eterne vite daret. pphes-
tauit: increpās ipios: ac psecutores christi: et electorū suorū. Quo-
rum aduersariorū verb a neq; summa hec sunt: que quotidie effectū
suum exercere non desunt in perfectos et sanctos. Sicut in tota
domini nostri Iesu christi vita optime fuerat consumatum. Dicē-
tes autores passionis tā xpī q; pedisequorū et imitatorū eius.

V Capitulū quartum ex libro sapientie Salomonis verba: et effe-
ctus impiorum. Capitulo secundo.

O Proprimus pauperē iustum. Christū scz: et electos iustifi-
catos. Et non parcamus vidue: que animas iustorum indi-
cat: que quasi vidue in absentia sponsi sui crutiant'. Unde
dominus dixerat. Tristis est anima mea vsq; ad mortē. Nē: pater
mi: quare me dereliquisti. Nec veteranos. Antiquos spirituales:
et expertos vereamur. Nec canos multi tps: In dilectione dei p-
seuerātes honoremus. Si at fortitudo nostra lex iniustitie: q; qd
infirmitas est inutile apud superbos inuenitur. Sicut vita iustorū
que in iprobis infirma apparet et inutilis: put in sequētī capitulo
habet'. Iustorum anime in māu dei sunt: et non tanget illos tormē-
tum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori illi at sunt in pace
Et illud. Arbitramur q; vita eorum esset inanis: et sine honore etc.
S. i. Cir: ueniamus ergo iustū siue iustificatū: quoniam inutilis ē
nobis. Et q; contrari' est operibus nostris: ptnacibus: et presump-
tuosis. Et iproperat nobis peccata legis: que vltro agim': et que

In alijs iniuste arguere conamur. Et ideo diffamat in nos peccata
discipline nostre. Diuersarum sciarū ad dilectionē dei non p̄tinen-
tū: sed magis ad arrogantia et inanē gloria acquirēdā. Ipse enī
pmittit se scias habere spū alē: nec nō diuinā. Et filiū dei se noiat
ex contēplatiōis familiaritate. Factus est nobis in traductionem
cogitationū nostrarū. que in ambitione regnāt. Hocq; in humāis
opibus seculo ināiter huc illucq; dispergunt. atq; dissipant. Ideo
grauis est nobis ad audiendū correctiōes illi. §. ii. Etiā grauis
est nobis ad videndū exēplū in emendationē iustificatiōis sue: in
humilitate et optima patiētia. Quā dissimilis est alijs actiuis: vis-
ta illi? in austeritate: in deuotionib;: in silētio: et solitudine. Et imutate
sunt vie eius: scz actiue vite: q; ad viā spiritualē: et diuinā supne cō-
templatiōis p̄uersus est. Unde tanq; nugaces existimati sum; ab
illo ex p̄tinitia: et arrogātia nra. Quas obres ab itinere vijs nostris
detractiōnū: murmuratiōnū: ac primorū: et prelatorū p̄secutiōnū
tanq; ab imūditijs. Que nō solū imunditie sunt: sed p̄nitiosa sum-
mopere extimant apd̄ deū. Et p̄fert nouissima iutorū: p̄ exēpluz
patrū p̄ miracula sanctorū terrēs: et arguens p̄ verba et autoritas
tes doctorū: in parabolis: ac scripturis. multisq; modis nō desinit
ipentia increp. e nostrā. §. iii. Ubi ea ponunt hic mirabilia
que ostendit deus dilectis suis in contēplationibus suis.
Et gloria patrē se habere deum. Et eum in humanā pp̄ijs vis-
dise oculis effigie testat;: et domesticē: fidutialiterq; sepius in spi-
ritu aliqñ loqui cū patre in diuinitate. Aliqñ cū filio in forma xp̄i:
aliqñ in intuitu sanctissime trinitatis. p. f. r. l. sancti. Crebroq; bea-
tam in spūali diuisione x̄ginē dei sp̄sam: et matrem saluatoris cer-
nit quoq; alloquit; hortatur. Multoties vero pater i diuinitate:
filius in humanitate indicibili modo vna cum gloriosissima virgi-
ne matre ad illius spiritualem visitationem visionem suam in cas-
illis offerunt osculis: et amplexibus. Multa quoq; infinite admira-
tionis: et stuporis diuina electi ad contēplationē. Et in charitate
vniti post iustificatiōē: gustant: sentiunt: cernunt de bonitate: et
misericordia dei: quo diuino gaudio: et letitia fruunt. Quamobrē
nonnunq; mirabilibus his confortati pro omnibus peccatorib;
mortem: et penas pati postulant in eorum salutem. Quamquam
ab inexpertis: vanis: et sensualibus: aut in ridiculum: aut magis in
diabolicam existimantur deceptionem omnia huiusmodi spiritua

ha: donaq; diuina. **S. iiii.** qualiter pmittit deus p malos: & inio
quos electorum gratias experiri: vt experientia agnoscantur dicen
tes. Videamus ergo si sermones illius quibus nobis pdicare sole
bat de moribus: virtutibus: & obseruantijs multis: necno suis co
scripserat codicibus: ac libris: si veri sunt. **T**emptemus que vctu
ra sunt illi: qualiter videlicet electus se habebit in psecutionibus: &
in opprobrijs. Sicut dixerat satan ad deu aduersum Job. **T**ange
eum &c. **E**t sciemus que erunt nouissima illius. Nam si vt putam⁹
confusus: conternatus: ad stridiores sese: vel ad iracundiam: odiu
& vindicte liuorem impetuose conuerterit. **M**ore Esau cōtra Jac
cob fratrem suum propter primogenita eius: tunc apparebunt di
lucidissime nouissima illius: & finis damnationis. **A**t tunc dicem⁹
deceptum sicut Esau esse.

S. v. De certitudine visionum
& gratiarum spiritualium: & contemplatiuorum. **S**i enim ve
rus dei filius est suscipiet illum: & liberabit eum de manu contrari
orum. **D**uo etenim inditia sunt quibus electi a reprobis: & spiri
tuales a superbis: & contemplatiui ab actiuis dilucide post lapsuz
cognoscuntur. **P**rimum quippe electos in tempore correctionis
deus suscipit statim in protectionem confidentie sue: ita vt dicat
Si exurgat aduersuz me pnelium: in hoc ego sperabo. **D**einde tan
tum eos in ignem dilectionis sue accendit: vt audeant deum apo
pellare sibi in patrem in diuinitate: & eiusdem altissimi humani
tatem in sponsum et amatorem eligere. **U**nde fiducialiter dicat
omnis electus. **D**ominus illuminatio mea: & sal⁹ mea que timebo

¶ Paragrabus sextus de secundo inditio.

Secundum vero inditium est quum dominus liberat eos de ma
nibus aduersariorum suorum: ita vt animabus nequaquam noce
re valeant. neq; in aliquo penitus possint contristari: sed magis in
penis et tribularionibus letantur & gaudent: dicens quilibet eoru
Dominus regit me: et nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me col
locauit. **C**ollocat deus animas iustificatorum: & iustorum in opti
ma pace mentis: cessantq; fantasmata omnium vanitatum: ita vt
libero animo valeant de eo cogitare: meditari: & cum gaudio i eū
contemplari. **A**t hunc spiritum libertatis acquirunt: vt nulla pos
sit infirmitas: nulla aduersio: nullaq; tentatio in aliquo verari: quo
niam mundi corde a deo facti sunt. **Q**uare dicere audet.

¶ Paragrabus septimus de munditia cordis: & charitate. primi.

Paratum cor meum deus: paratum cor meū: cantabo ⁊ psalmum
dicā domio. **H**inc etiā charitas dei: ⁊ proximi acquirī ab eis per
spiritum sanctum: qui non pmittit tela aduersariorum ad eorum
corda descendere: ne confundant. **V**erum magis in malignorū res
torquentur pectoribus ad pdendū animas eorum: ⁊ corpora. **S**ed
iusti iperpetuum uiuent: ⁊ apud dominum est merces eorū: ⁊ cogi
tatio eorum apud altissimū. **U**nde quilibet iustificatus vna cū san
cto rege iam emendato. atq; optime correctione diuina monito
sancto **D**auīd dicit audacter. **V**irga tua: ⁊ baculus tuus ipsa me
consolata sunt. **Q**uia parasti in conspectu meo mēsam: scz charita
tis aduersus eos qui tribulant me. **S. viii. De tormento iustorū**
⁊ contumelijs electorum in probatione eorum. Contumelijs ⁊ tor
mento interrogem⁹ illū: vt sciamus reuerentia illius: ⁊ probemus
patientia eius. Tria enim sunt tela malignantiū: quibus patiētia
⁊ reuerentia sanctitatis pfectorum: ⁊ contēplatiuorū experiuntur
Telum lingue. **T**elū insidiarū. **T**elū deniq; offensionū. **P**rimus
quidē telum lingue in contumelijs: ⁊ detractioib⁹ dissoluit ī scu
to fidei iustorum. **T**elum insidiarū in galea in penetrabili fortitu
dinis: ⁊ confidentie dei veluti stipula frangitur: comminuiturq;
Tertū quidē telum offensiuum in damnum vertit: vel spirituas
le: vel corporale hoīm honorū: deuotorū: sanctorūq; virorū. **D**am
num quippe spirituale est quantū ad amissionē fame tpalis: eccle
siasticorū offitiorū: ⁊ dignitatū. **D**amnum vero corporale: qd tor
mentū dicit penitentiarū diuersarum damnationes sunt: ⁊ snie ī
electis ab impijs: vel iniustis iudicibus illate. **E**t ideo scriptum est
Contumelijs: ⁊ tormento interrogem⁹ illum scz electū: vnitū: ⁊ cō
templatiuum: vt sciam⁹ reuerentia ei⁹. **N**am summo honore: sum
maq; dignitate venerādi: habendi q; sunt electi: non solū qui iu
ste: imo ⁊ qui ppter iustitiā psecutionē patiunt. **N**am p iustifica
tionē tormentorū antedictorū: beati a domino nominant. **Q**uan
to ergo magis beatiore fuerit prefati viri: quum quod sequit pa
tienter tolerant. **S. ix. De morte corporali: vel libertatis. D**u
plex est enim iustificatorū mors. **M**ors scz carceris: aut abiectissi
me seruitutis: captiuitatis: sue egritudinis: qua omnium mēbro
rum vires incurabiliter admittunt. **M**ors deniq; corporalis illa
estque in tormentis diem claudit extremū. **S**icut domin⁹ incli
ato in cruce capite expirauit. **I**taq; martiribus suis dicit. **V**os qui
secuti estis me in huiusmodi genere mortis temporalis: sedebitis

super sedes iudicantes duodeci tribus israel: propter eorum patientiam.
De qua dictum est per Salomonem: tamquam ab ipsius persecutoribus christi: et electo-
rum: martiribus suorum. **Et** ut probem patientiam eius: morte turpissima
condemnemus illum. **Erit** enim respectus ei ex sermonibus illius. **Quoniam**
per verba que in tribulationibus: aut tormentis: et in morte profertur
cordis et anime patientis virtutes dilucide agnoscuntur. **Nam** quod de electis
est: exemplum suis ducis mores seruat Iesu christi in mansuetudine per
persecutoribus oratio accuratissime. **Iuxta** verbum domini dicentis: atque
pro martiris sui. **Pater** ignosce his: quia nesciunt quod faciunt. **Et** **Stephanus**
prophanus. **Domine** ne statuas illis hoc peccatum etc. **Qui** vero de pres-
citis sunt in contumeliosis verbis perditos animas: corda que venio iras-
cundie vulnerata patefaciunt. **Cum** minime occultare valeant ab eis
quod in odio conceperant. **Ad** ore Augustini de fide ad Petrum
Obdurate vivit sue qui non puerit desperas de indulgentia pec-
caatorum suorum ut Judas: et Cain. **Sive** quod sic de misericordia dei desperat
ut fors in fine vite presentis in suorum criminum pueritate perma-
neat: sicut Pharaon rex egypti. **De** cuius similitudine obdurati cordis
Bernardus de consideratione ait. **Quid** est cor durum: ipsum est quod
nec per punctione scindit: nec pietate molliet: nec mouet precibus: mi-
nis nec cedit: flagellum durat. **Ingratum** ad beneficia. **Ad** consilia infidum. **Ad**
iudicia seculi. **Inuerecundum** ad turpia. **Impavidum** ad pericula. **Amis-**
quod aduertite charissimi: percipite obsecro quid interest iter electorum
affatum et iniquorum: peracitate verborum. **Quis** ergo per hec haud se
se noscere optime valebit iudicia. **Omnis** quippe: nisi insanus: aut
demens sit. **Nam** qui in pace conseruat a domino in aduersis: et in
morte: ab eodem quidem sciat misericorditer gratiam illam recepisse.
Nec inde virtuti sue penitus ascribere audeat. **Iuxta** illud Pauli
Quid habes quod non recepisti. **Qui** vero ab iracundie indignatione
in afflictionibus continere se non posse cognouerit: deum de seueri-
tate: aut partialitate non presumat accusare. **Quoniam** malitia hominum in
se dei eterni irritat iustitiam. **Unde** obdurantur corda peccatorum. **Cum**
Iohannes crisostomus in titulum posuerit cuiusdam opusculi sui **Nemo**
ledit nisi a se metipso. **Ecce** viri impij: et obcecati a malignitate
hec prava personarum iudicia in perfectis: spiritualibus: atque contemplati-
uis viris existimant reperiri. **Qua** propter quasi ex illo malignorum
rerum Salomon superius allegata verba pronuntiat: et dicit. **Et** ut pro-
bemus patientiam eius morte turpissima condemnemus illum. **Erit**
enim respectus eius ex sermonibus. **Sequitur**.

**S. l. De increpatione errorum malignantiū. Nec cogitauerūt ⁊ er-
rauerunt. Excecauit enī illos malitia eorū. Et nescierunt sacramē-
ta dei: que diuinit⁹ in electis: ⁊ sanctis operari solet. Neq; merces
dem sperauerūt iustitie: quā auferre indies ab seuisimīs p̄sueuit
uiris omnipotēs. Nec iudicauerūt honorē animarū sanctarū ser-
uorū: imo magis filiorū domini nr̄i Iesu xp̄i. Quoniā deus creauit
hominē ineterminabile. Et ad imaginē similitudinis sue fecit il-
lum. Inuidia autē diaboli mors introiit in orbē terrarū. Imitanē
autē illum qui sunt ex pte illius. Viri scz impij ac seni corde: q̄ non
cessant detractionibus: contumelijs: plagis: atq; flagellis spiritua-
les expertos: patresq; cōtemplatiuos p̄sequi: ac verari: verbo: scri-
pto: ⁊ opere. Sicut iudei in domino: omni amissa pietate experien-
tes errauerunt. Quid autem vir sensatus agere debeat in huius
modi rei prouintia. Ecclesiastico volumie lucide describitur.**

Capitulum quintum de moribus prudentum: ex doctria sapiētis.

Hic in mansuetudine opera tua perfice. Et super omniū
gloriam diligeris. Quanto maior es humilia te in omni-
bus: ⁊ coram deo inuenies gratiam. Quoniā magna pos-
tentiadei solius: ⁊ ab humilibus honoratur. Altiora te
nequesieris. Et fortiora te ne scrutatus fueris. Sed que precepit
tibi deus illa cogita semper: ⁊ in pluribus operibus eius ne fue-
ris curiosus. Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt
videre oculis tuis. Insuper vacuis rebus noli scrutari multiplico-
ter. Et in pluribus operibus eius nō fueris curiosus. Plurima su-
per sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantat
uit suspitio illorū: ⁊ in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durus
male habebit in nouissimo.

**Capitulum sextum vnde procedunt omnia mala mundi: ⁊ aduersi-
tas iustorum.**

Quoniā quidē omniū malorum seueritas a pueritate lino-
guarum procedere videatur in orbem. Quod tertie ligne
permitte dicat ecclesiasticus: hic inferius distincte indicat
decreuimus. Ut quisquis intollerandum vitare illius iugum valu-
erit patienter: celorum regnum cognoscat vendicasse. Quāobres
q̄ detestandum sit aures huiusmodi velle accommodare tertie lino-
gue: aut eam aculeatam. preparare faucibus: p̄ Salomonis incre-

pationem hic ppe noscere poterimus. **L**ingua tertia mulieres ir-
ritas et priuauit illas de laboribus suis. **Q**ui respicit illā nō habet
bit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat. **F**lagellis plaga
liuore facit. **P**laga at̄ ligue p̄minuet ossa. **M**ulti ceciderūt in ore
gladij: sed nō sic quasi interierunt p̄ linguā suā. **B**eat⁹ q̄ tentus ē
a lingua nequā: et qui iracundiā illius non trāsīuit. **E**t qui nō attra-
xit iugum eius. **E**t in vinculis illius nō est ligatus iugum illius. **I**u-
gum ferreum est: et vinculum illius vinculum ereum est. **M**ors il-
lius mors nequissima: et utilis potius iferi⁹ q̄ illa. **P**erseuerātia il-
li⁹ nō p̄māebit: s; obtiebit vias iustorū et i flama nō p̄buret iustos.

Capitulū septimū et vltimū de p̄clusionē totius operis.
Ecce iā dilectissimi mei: ecce charissimi ad illū opusculi huius
ius nostri me puenisse noueritis finē: quē a primordijs libri
polliciti idicaturus fuim⁹. **J**uxta explanatiōnē tituli vni-
uersi operis huiusmodi dicētis. **N**osce te cū scriptū sit. **N**osce te
si tu vis p̄gnosce deū. **N**ā qui sese non nouerit deū minime recog-
noscet. **S**ic minus at̄ se illius seruandū monita prebebit. **I**git̄ ad
uertēdi: noscēdiq; in quocūq; statu: actiue: siue cōtemplatiue vite
sit homo normā indicaturum: siue ad memoriā reductorū: charis-
simis meis ipsū p̄mittui. **D**e quis vltra se: et supra scientiā suā: atz
gratiā aīo in prelatos expertos: spirituales patres: virosq; p̄cepta-
tios: ip̄operijs: detractionibus: necnon iniurijs multis insurgere
presumāt. **V**erum magis quilibz suo consistēs gradu: p̄p̄riā humi-
liter: deuoteq; vendicare salutē inquirat. **D**e quaquā at̄ maiorum
ac sp̄ititualiū: qui suorum facinorū: inimico: iūue maculas accurat-
tissime lugent: vitā quisquā temere iudicare audeat. **C**ū p̄ditoris
iudicia abyssus sint multa. **E**t q; etiā diligentib⁹ deum oīa coope-
rantē in bonum. **I**deo cauenda solerter est omnis murmurat̄io om-
nisq; detractio penitus inaudienda. **C**um inde venenum: virus q;
aspidis insanabilis euomat̄ in pios: pacificosue: parentes. **A**tq; p̄-
rimos. **Q**ui quidem venerandī magis imo et colendī sunt. **Q**uoni-
am illi sunt qui de magna euaserunt tribulatione: et angustia: et in
optima mentis pace: constituti: et aīo pseuerant. **M**alignis autē
et de impijs per psalmistam dicit̄. **O**mnes declinauerunt simul ini-
tiles facti sunt: non est qui faciat bonuz: nō est vsq; ad vnū. **S**epul-
crum patēs est guttur eorū: liguis dolo se agebāt venenum aspidū
sub labijs eorum. **Q**uorum os maledictione: et amaritudine plenū
est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. **C**ontritiō et

infelicitas in vīs eorum: et viā pacis non cognouerunt: non est timor dei ante oculos eorum. Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatē: qui detractionibus: et persecutiōibus suis deuorant plebem virorū electorum: et perfectorū: sicut escam panis. **C**ōtra sententiam apostoli dicentis. **A**ltitudo diuitiarū sapientie: et scientie dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. **Q**uis enim cognouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit: aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei. **Q**uoniam ex ipso: et per ipsum: et in ipso sunt omnia. **I**psi honor et gloria in secula seculorum. **A**men.

Ne quis ab ipsa intentione qua a principio voluminis huius omnium sacrorum doctorum diligentissime correctiōi subiungam omnia: ac singula: que in hoc opusculo dictauerim: conscripseriue alienasse me putet. **E**andē opinionē: intentionē et firmissimum quoque animi colla humiliter a deuote iugo correctiōis et emendatiōis subijcere sancte matris ecclesie: eiusque catholicis: ac fidelibus doctoribus affirmo: ratum insuper consuetum. **Q**uoniam quod nil aliud penitus credere seu sentire unquam putauit: aut decreuit: quod id quod gloriosa iubet fides catholica obseruari. **Q**uoniam me christianissimum esse profitear: meo quoque vexillum sanctissime crucis fronte impressum habere. **L**orde autem dominum Iesum christum crucifixum sigillatum gestare fateor. **N**am ipse liberauit me de laqueo venantium et a verbo aspero: et a lingua dolosa. **Q**uoniam maximum me cognouerim peccatorem.

Liber qui intitulat Corona senum:

Dum mēs hūana veluti rota velocissima que rapidissimo animi cursu voluit malarū cogitationū phibē vagationē nequaquā valeat: a bonis cogitatiōibus summa cū diligētia repressā fuerit. **H**anc vobis industriam dilectissimi in christo filij varias depellēdi animi perturbatiōnes (que quidem mentē vestrā omnipotēti deo iam sincere deditam exagitare possent) ordine quodā valde modo: stilosque facillimo. **B**reuissime tamen omnia scribere curauimus. **S**ed quoniam triplex a sacris doctoribus mundus conscribitur. **A**rtipicus videlicet **M**acrocosm. **E**t **M**icrocosm. **A**b artipico quod est deus narratio nostra sumet exordiū: et i triplex iudiciū suū finē imponet.

De artipico.

Divinarū humanarūq; rerum profecto dominum conditor
rem fuisse novimus. Unicum in essentia. Trinū in psonis
Patris. filij: & spiritus sancti. Unū pricipiū: cuius essentia
est equalitas: & distinctio psonarū. Immēsa infinita: incōprehēsi-
lis: inconstriptibilis: eterna: incōmutabilis: simplex: excellens: atq;
ineffabilis. Qui deus magnus & omnipotens: in principio creavit
celum: & terram. Terra autē erat inanis: & vacua. Et tenebre erāt
sup faciē abyssi: & ipse spiritus domini ferebat sup aquas.

Hinc quidē omnipotens de^o cuncta creare disponēs: pma
die dixit. Fiat lux: & in ictu oculi facta est lux: que nubes
lucidissima dicitur: qua mundi superiores ptes illuminantē
Quā quidē lucē nōnulli dicunt angelicā fuisse naturā. De qua lu-
cifer ceteris pulchrior creatus est. Deinde non mediocri cum pte
illorum ppter superbā ab archāgelo Michaele in centrū terre
proiectus. Verūtāme alij eorū in caliginoso aere remanserunt: vbi
grando: fulgura: tēpestatesq; generantur. Alij in terra sunt huma-
num genus tēptandi gratia. Et sunt illi qui vnicuiq; mortalium
spetialiter dati sunt ad suggerendū menti: & corpori diversas tēpe-
states. Ceteri vero maligni spiritus cum Lucifero in inferni m-
trusi sunt. Bonos autē & fideles spiritus: in non peccandi ampli^o
gratia confirmatos: in tres iherarchias diuisit deus. Quarū alia
superior. Alia media. Alia inferior dicitur. Superior est sc; Sera-
phin. Cherubin. & Tronos: ad tria exercēda offitia posuit. De
Cherubin. Cherubin offitiū est in deo lucere: & homines ad sum-
mum bonū adducere. De seraphin. Seraphin offitiū est tam
seipso q; hominum corda in dei amore inflāmare. De trōis.
Troni tāq; dei sedes offitiū habēt: de iustitia: & magnitudie dei
gloriarī: ac humano generi vere subiectionis: & humilitatis mo-
dum impartiri. De iherarchia media. Iherarchia media tria
tenet offitia. Dominationes. Principatus. & Potestates.
De dominationibus. Dominationes spiritus sunt: quī offi-
tio suo ceteros inferiores regūt: & dirigunt in voluntate dei. Dāt
q; prelatiū seculi normā: & gratiā a tēptationib^o subditos liberādī
De principatibus. Principatus offitiū est: inferioribus spiritib^o
prebere virtutē ad eorum offitiū expeditionē: atq; orbis pricipat^o
regere habet: quibus subditi cervicē deo subijcere velint.
De potestatibus. Potestates angelos in diuina potentia robos

rant: et demonum vires repimunt. Mitigantq; temptationes.
De distinctione iherarchie inferioris. Ierarchie inferiori tria
sicut superioribus insunt officia: Quibus officijs presunt. Virtuo-
tes angeli. et Archangeli.

De virtutibus.
Virtutes mira dei ostendunt: stupendaq; miracula operantur
in mundo. Monēt etiam prelatos: vt ita se in subilitos gerant:
vt ipsi vna cū subditis miracula facē possint. De archāgelis.
Archāgeli angelis: et bonis hominibus archana dei nuntiātes: de
nuntiāt inferius quod a superioribus spiritibus acceperunt.

De angelis. Angelorum quidē officium est nuntiādi parua: et ad
bene beateq; viuendum homines ducere: et gubernare.

Explicet quicquid de artipico dicendū sit. Hec autē que hucusq;
dicim⁹: artipico mundo accommodare decreuim⁹. Vt deū in sede: et
throno suo sedentē cernere valeam⁹. Qui deus singulis dieb⁹ vsq;
ad septimū diē pticulariter creādo op⁹ qđ patrarat optie p̄tinet.
Quiescet vero die. viii. quē quietis diē post iuditū esse dicamus.

De Macrocosmo.

Macrocosmus mundus: dicitur vniuersa mūdi machina
corporalis: ad duplicem pertinēs naturā scz celestem: et
elemētārē. Et dicitur macrocosm⁹ a macros grece qđ ē ma-
ior: et cosmus mund⁹. i. maior mūd⁹.

De matēia celesti
Habet autez celestis materia trium principaliter celoz diuisione
Celum empireū. Crisallinum. Et firmamentū. Celum empireus
beatorum spiritū: ac sanctorū oim gloriofissimum est habitaculus
Natura simplicissimum. Essentia subtilissimū. Incompactitate
solidissimum. Quātitate maximum. Qualitate lucidū. Diapha-
neitate p̄spiciū. Materie purissimum. Figura sphericū. Localitate
supremū. Amplitudie creaturā in se aliarum cōtentiū. Mo-
tuq; extraneū.

De celo crisallino. Crisallinum celus
multas in se Empirei qualitates tenet. Ac ipsum primum mobile
est. et velocissimū. De firmamēto. Firmamētū est secū dū mobile
ac sup̄dictarū pp̄rietatū particeps: aquarūq; diffusiuū ē. Hoc qđ
dem firmamētū de⁹ inter aquas et aquas die secūda creauit dicēs
Fiat firmamētū in medio aq̄rū: et diuidat aq̄s ab aquis. Ibidēq;
stellas die quarta fixas instituit.

De stellis. Stellarū quidē
materia purissima est: figura spherica: quantitate magna: appariti-
one parua. Ipse enī stelle lucide: ac radiorū diffusue sunt. Lumē a
sole capiūt. Singule in qualitate differūt in quātitate: et virtute

Quarum noia diuersa sunt: vt illa bos: cauda draconis: et sic de suis milib⁹. Que his inferiorib⁹ diuersaz generatois virtutē accommodat. De signis. Inter eas duodecim sig⁹ insunt: que sig⁹ dom⁹ planetarū sunt. vt est **Cācer**. **Leo**: et c.

De plāetis. Habet in se firma mentū septē speras: noibus: et natura diuersas. Et dicunt⁹ planete Quorū noia hec sunt. **Saturn⁹**: **Jupiter⁹**: **Mars⁹**: **Sol⁹**: **Ven⁹**: **Mercuri⁹**: et **Luna**. **De pprietatibus planetarū.** **De Saturno.** Saturnus spera prima est a nobis remotissima. In quolibz signo mēfib⁹. xxx. māet. Ducētis vero et xxx. ānis suū p̄ficat⁹ cursuz. Habitataculum eius in die est **Capricornus**. In nocte **Aquarius**. Exaltatio sua in **libra**. Humiliatio in cācro est.

De Ioue Jupiter spera secūda est lucida: et clara: et q̄t adītar lactis candida. Qualitate tēperata in caliditate: et hūiditate: morat⁹ q̄ in quolibz signo per annū. Suum enī cursum in. xii. p̄ficat⁹ annis. In die habitaculum eius **Sagittarius**. In nocte **Pisces**. Exaltatio ei⁹ in **Cācro**: humiliatio in **capricorno** est. Cuius est amica **Luna**: et **Mars** inimic⁹. **De Marte.** Mars spera tertia ē: calida et sicca: p̄pterea est nocua. Proprietatibus quippe suis mars hoies ad bellū irriat. Igneus: et radiosus apparet. In quolibet signo. lx. diebus quiescit. Habitatio eius in die **Aries**: in nocte **Scorpio** est. Et exaltatio in **Capricorno**.

De Sole. Sol spera quarta est: et diciē octies maior terra. Verū **Ptolome⁹** vult centū et sexagita vitibus superare terrā. Calidus sentit: et luminosus videt. In quolibet signo diebus triginta: et hois x. p̄manet. Habitataculū in **Leone**. Exaltatio in **ariete**.

De Venere Venus q̄m calida et humida est **Martis** nequitia tēperat. Vesp appellatur: cum sequit⁹ solem **Lucifer** dicitur. cum māe orit⁹ ante solem colorem fulgētem: et candentem habet electro similit⁹. Dieb⁹ autē. ccc. xxx. suum p̄ficat⁹ cursum. In die **Taur⁹** est eius habitatio in nocte **libra**. Exaltatio ei⁹ **Pisces** humiliatio **Virgo**. Amic⁹ ei est **Jupiter**: inimic⁹ **Mars**.

De Mercurio. Mercuri⁹ sp̄ cuz sole gradit⁹: cui. xxx. sp̄ gradib⁹ appropiquat. Colorē tenet radiantē et raro p̄pter solis vicinitatē cernit. Eloq̄ntia iſluit: seminib⁹ et quis dicit. Dieb⁹. xxx. suū pagit⁹ cursuz. habitatio in die **Gemini**: in nocte **sgo**: natura mala. Et exaltatio ei⁹ i **sgie**.

De Luna Luna vltima spera est oim plāetarū. Nocti p̄est. Eclipsim patitur et efficit. Maculas hz p̄pter ei⁹ p̄iuctionē cū inferiorib⁹. Cursuzq̄ i m̄se p̄ficat. Et hz habitaculū i **Cācro**. Et exaltatō ei⁹ ē i **Tauro**.

Hec de celesti materia dicta sufficiant. Ubi solis lune atq; stellarum proprietates posite sunt: que stelle die qua in firmamento create sunt. Sol & luna vero in speris suis.

Hic de elementalī materia tractabit̄.

Materia quidē elementalī in quattuor diuiditur elemēta: que sunt: Ignis: Aer: Aqua: & Terra. **De igne.**

Ignis spera elementalī est: tāq; celū sub spera lune. Nec lucet: nec ardet in spera sua: sed in aliena. Tria interititia h̄: Supremam quod vocat̄ igneū. Medium: & infimum quod dicitur olympiū.

De aere. Aer spera subtilis est: mobilis & p̄spicua. Per insp̄itationē: & resp̄irationē calorem tēperans. Et est locus ip̄ressionis. Vaporem terre: & aque ad se colligit: quarū diuersitate nubes diuersi coloris in aere ip̄so fiunt. Ubi diū cōdense: fulgura: tempestates: tonitrua: grandinē: niuē: pruīas: & pluuias generant: Aer leuis: rarus: & illuminabilis est. Habetq; tria interititia. Supremū quod ethereū vocatur. Mediū & infimum quod vocat̄ aereum. Habet enim in supremo p̄pter solis vicinītatē calorem: & lucem. Similiter quoq; infimū h̄: p̄pter radioū rep̄cussionē. Aerum in medio vbi radioū rep̄cussio nequit attingere: frigiditas ē & obscuritas. Vbiq; demonum habitaculū: & itrusio: nec non & tēpestatum: ac tonitruum dicit̄. Grandinisq; & niuis: & similiū ibidem sit coagulatio.

De aqua. Aqua sup̄ celos ducit̄: decoratur piscibus: subdita est tempestatibus: Maria implet: flua: fontes: riuulosq; aquarum: q̄ omnes ad loca vnde puenerunt regrediunt̄. Aqua enim diaphanū corpus habet: & ex se cristallū generat. Causat in nubibus irim: humida: & frigida deniq; existit.

De terra Terra vltima est: & infima: inter omnia elemēta despectior: nigra: arrida: siccaq; ponderosa: rotunda: omnib; celis: & elementis circumdata. Tenet in centro eius infernum. Frigida ē: atq; opaca. Metallorum nutritrix: & genitrix est. De qua omnipotēs deus oim conditor tertia die creationis dixit. Dimidat̄ aqua a terra: & appareat arrida: & tunc terra cum montibus: speluncis: atq; cavernis facta est: & sic esse ipsius noscīt. Iterum inquit deus. Producat terra herbam virentem facientēq; semen in genere: & lignū pomiferū facientē fructū in genere suo: & factum est ita. Unde et esse ipsi; terre. & vegetatiua vita in herbis: & arborib; cernit̄.

De creatione luminum die quarta.

Die quarta dominus deus frant inquit luminaria in firmamento

celi: et ita factū est. **U**t sol diei: lunaq; nocti preesset. **E**t stelle vt in firmamēto lucerēt: et splēdore solis diuersarū rerū generatiōes pro ducerent: vt superius suffitiēter apparet.

De die quinta. Die vero quinta ait domiu^s de^{us}. Producat aque reptilia. i. pisces. Volucresq; celi: et ita factū est. **U**nde similiter videm^{us} aues: et pisces habere esse: et vegetatiuā: atq; sensitiuā vitam.

Hic de sexto die agitur. Nam sexto die addidit summ^{us} pontifex dicēs. Producat terra aialia in genere suo: et ita factū ē. Quare sicut in auib^{us} celi: et piscibus aque. Ita in beluis: et feris: cetēisq; aialib^{us}: et esse: et vita duplex cenit^{ur}: videlicet vegetatiua et sensitua. Profecto ob hoc die sexta vltimā hoīs creationē itelligē restat: qm̄ quidē in tertio mundo ostendimus: q̄ mūd^{us} dī: **M**icrocosmus.

Microsm^{us} sane dī: a micros grece qd̄ ē minor: et cosmos qd̄ ē mundus. **U**nde **M**icrocosm^{us} pius mundus respectu macrocosmī. i. maioris mūdi dicit^{ur}. **E**t hic est homo: q̄ ppter participationē celestis: terrestriq; materie: necnō ppter similitudinē celorū: atq; elementorū: quā in se h̄z homo increatiue: paruus mund^{us} appellatur. **Q**ui in duas diuidit^{ur} creaturas scz in corporalem: quod est hūmanū corp^{us}: et spirituale: que est aia: ex quibus hō fit. **Q**uem quidē sexto die post animalū creationē in cāpo dama sceno de^{us} plasmauit: in terra chanaā: cui vite spiraculum insufflauit dicens. **F**aciamus hominē ad imaginē: et similitudinē nostrā. **S**icq; ad imaginē dei creatus est homo: vt sicut de^{us} preest āgelis et hoīb^{us}: ita hō corpore preest cunctis aiantib^{us} vniuersē terre.

Ad cuius similitudinē creati sumus. **A**d dei similitudinē aia n̄a creata est: ppter participationē dei. **E**t est in memoria: intellectu: volūtate: libero arbitrio: et similibus. **R**euertamur igitur ad corporis plasmatiōē. **U**nde paruus mundus appellat^{ur}: tā ppter participationē q̄z ppter similitudinē **M**acrocosmī. i. maioris mundi. **C**orpus hoīs participationē celestiu^{um} virtutū: et stellarū h̄z vt in hoc exēplo itelligere poterim^{us}. **C**um celo empireo de esse: et forma: diuersis etiā q̄litatibus p̄cipat hō in plasmatiōe corporis: **C**um cristallino participationē motu: coadunatione: et pluribus alijs qualitibus corpus in plasmatiōe. **C**um firmamēto p̄cipat mēbriorū varietate. **C**ū stellarū varietate exercitia corporis varia recipit hō.

De participationē signorū in mēbris hoīm. **S**igna celi ad custodiā membriorū corporis. xii. posita sunt. **A**ries ad custodiam capitis. **S**emini lacertis: et manibus

dominat. Taurus gutturi. Leo cordi ⁊ renibus. Cancer pectori:
ac stomacho. virgo ⁊ libra intestinis. Scorpio genitalib⁹. Sagitta
ad femori. Capricornus genua conseruat. Aquarius tibias. Pi
sces veniq³ custodiam pedum habet.

De participatione planetarum cum corpore.

Planetarū diuersas pprietates de⁹ in humāo corpore plas
mando posuit: vt in hoc exēplo videri potest. Saturnus
dat corpori effectū siccitatis: ⁊ frigiditatis cum nigredie.
Iupiter humiditatē: ⁊ calorem cum albedine. Mars calorem cum sicc
itate. Sol lumē cum calore: ⁊ humiditate. Venus fulgorē cum ca
lore ⁊ humiditate. Mercuri⁹ in lingua p⁹ntiandi facundiam
corpori prestat: ⁊ seminādi modum donat. Luna frigiditate: ⁊
humiditate sua prebet corpori castitatē.
Sciendū vero est q³ de⁹ ex materia elemētari corp⁹ plasmanit hu
manū vt in hoc exemplo videri potest.

De participatione elementorū cum corpore.

Et terra carnē: ⁊ ossa ac melancoliā. Et aqua sanguinez: ac
flegma. Et aere agilitatē: substētationez: anbelitū: ⁊ sa
guineā naturā. Et igne calorem. Unde siccant humores
corporis. Et caro: ⁊ ossa: ⁊ cetera mēbra fouēt: colerāq³ p⁹duxit.
Et qm̄ de p⁹icipatione humāi corporis cum Macrocosmo satis di
rim⁹: nunc similitudinē ei⁹ Microcosmi. i. humāi corporis: quā cum
macrocosmo h⁹ dicant⁹: que similitudo tam de celesti q³ de elemē
tari materia constat.

Celestis similitudo in corpore est. Quā sicut celū empireum
dei: ⁊ sanctorū angelorū: oim⁹q³ sanctorū habitaculū ē. Ita
corp⁹: aīe: virtutū ac sanctorū opū habitaculū exiit. Et sic
celū cristallinū splēdet: ⁊ mouet: sic caro hoīs ⁊ corp⁹. Similitudo
corporis cum firmamēto. Sicut i firmamēto sunt septē planete:
⁊ quattuor elemēta. Sic i capite hoīs sunt septē foramina: ⁊ quattuor
mēbra i corpore pncipalia. Sicut sol: ⁊ luna duo in celis lumaria
sunt: sic duo oculi i capite hoīs positi sunt. Corp⁹ equidē silitu
dinē elemētariis materie sic i mēbr⁹ h⁹: vt i feri⁹ denotat. Cor
q³ i spēa ignea oim⁹ p⁹nti⁹ est mēbrorū: qm̄ viuēt⁹ aīe ē habitaculus
Pect⁹ porro hoīs p aere capis quo stomachi: ac vētr⁹ vapores co
agulati: tussim: singulta: ⁊ silia genēant. Stomach⁹ tāq³ mare
magnū: i quo oēs egritudies q³ fluctuātes mari tēpestates fiunt:
quo hūores tot⁹ corporis tāq³ vniuersē terre flumina: regrediūt⁹: ⁊
igrediunt⁹. Pedes hoīs tāq³ centrū celorū: ⁊ elementorū: corp⁹

ris molē sustinet. **H**ec autē ad similitudinem Macrocosmi: et ad
plasmationē Microcosmi dicta suffitiāt. Nunc ostēdem⁹ que d si
militudine corporis: et aie dei imaginē pparate dicenda sunt.

Plasmato enī corpore humāo: de⁹ spiraculū vite. i. aiaz ad
ipsi⁹ imaginē in eū insufflauit. Cui aie vel eterni trinitat⁹ si
militudinē tres attribuit potētias scz Memorā ad simili
tudine potētie patris. Intellectū ad similitudinē sapie filij. Volū
tatē ad similitudinē ignite sancti spirit⁹ charitat⁹. **P**articipatio
anime cum angelis. **D**edit qz deus huic aie cum ange
lis participationem: ad parua dei huic seculo annuntianda.

Participatio aie cum archāgelis. **C**um archanbelis p̄ticipatio
nem habet anima summa dei archana reuelandi.

Participatio aie cū d̄tutib⁹. **C**um virtutibus miracula operandi
participationē hz. **P**articipatio aie cum potestatibus

Cum potestatibus demonibus imperandi p̄ticipationē hz anima

Participatio aie cum p̄ncipatib⁹. **C**ū p̄ncipatib⁹ in celis: et in
terris p̄ncipē esse. **P**articipatio aie cum tronis.

Cū tronis ipsa aia fit sedes dei. **P**articipatio aie cū Cherubin.

Cum cherubin summa dilectioe ac p̄tēplatione coram deo vigilat

Participatio aie cum Seraphin. **C**um Seraphin intēso cum
feruore aia electorū arāe p̄t. Quorū alij sunt p̄farche alij p̄phete

Participatio anime cum celo empireo.

Anima cū celo empireo p̄ticipationē habet in pulchritudine: mag
nitudine: ac stabilitate. **U**nde immortalis habetur.

Participatio aie cū cristallo celo. **C**ū cristallo i claritate: velo
citate: et motu. ita vt in ictu oculi adsit vbi velit.

Participatio aie cū Firmamento. **C**ū firmamento igeniū maximū:
et velocissimū hz aia: vbi oim rerū imagiatiōes q̄i stelle fixe sunt.

Participatio aie cū planetis: et primo cum Saturno.

Cum saturno religionē et grauitatē tenet. **P**articipatio aie
cū Ioue. **C**ū Ioue dignitatē: pulchritudinem.

Participatio aie cū Marte. **C**ū Marte vim et artē noscit bel
ladi. **P**articipatio aie cū Sole. **C**um Sole illustrationē
et sapiāz recipit. **P**articipatio aie cū Venere. **C**ū Venē
attractionē: amorē: et dilectionē. **P**articipatio aie cū mercurio

Cū mercurio morū: ḡuitatē: et faciūdiā. **P**articipatio aie cū luna
Cū luna solertiā: atz sollicitudinē: et p̄tinentiā. **P**articipatio
aie cū elemētis.

Participatio aie cum Igne.

Luz ignea spha iuisibilis est. Quāuis in aliā materia videat et
sentiat. Participatio aie cum Aere. Cum aere peccata
corporis p cōtritionē: in niuē remissionis aia conuertit.

Participatio aie cū Aqua. Cū aqua itēiores format lachrymas

Participatio aie cū Terra. Cum terra diuersa herbarū: aialiu
q̄ genera gignit. Deniq̄ ciuitates: leges: artes liberales: ⁊ mech
anicas habet.

De decoratione aie.

Est insup anima hominis dotata dei similitudine: ⁊ imāgie: quia
iuisibilis: ipalpabilis: imortalis est: liberoq̄ decorata arbitrio. Vñ
vt superius diximus. Sic factus est homo in animam viuentem.

De Adam. Adam qui sapiā: scia: ingenioq̄ omnium humana
rum: diuinarumq̄ rerū preditus fuit: a deo in paradiso deliciarū
collocat⁹ est. Ubi ex costa ipsi⁹ Adā Eua sibi similit̄ formauit de⁹
eiq̄ i uxore dedit: vt duo eēnt i carne vna.

De paradiso tērestri

Hic paradisis deliciarum est locus in oriete: vbi multarum
⁊ diuersarū virtutum fructus reperinnē. Nam aliud fru
ctūū genus extingūde sitis virtutē h̄y. Aliud saturitates
prestat. Aliud iuuentutem. Aliud ppetuā vitā. Aliud vigilantiaz
Aliud deniq̄ boni ⁊ mali sciam donat. De quo quidem fructu sc̄y
boni ⁊ mali iussit deus Ade ne pmederet. Qui uxoris sue verb̄ ad
ductus (nam ei suaserat serpēs) de arboris illius fructu accepto
pmedit. Ea ppter summo cum rubore simul cum uxore sua de pa
radiso expulsus. Et in Ebron ad sue plasmationis locus ambo des
lati sunt. Adam in sudore suo vesci pane cepit. Et Eua in sui dolo
re partus filios pcreare.

Hec ad breuē Microcosmi creationē dicta suffitiāt: vt facili⁹ ad
alias eius partes transire valeamus. Que sunt tria corporalia: et
tria spiritalia opera.

Prima cni opera que Microcosmus generaliter agit: tria
sunt sc̄y. Generatiuum. Artificum. Et sensuale. Op⁹ qdē
generatiuum in sex diuidit etates. Quarū prima ab Adā
vsq̄ Noe. Secunda a Noe vsq̄ Abrahā. Tertia ab Abrahā
vsq̄ ad Dauid. Quarta a Dauid vsq̄ ad transmigrationem.
Quinta a transmigatione vsq̄ ad Christū describit. Sexta x̄o
ab ipso Christo vsq̄ ad psumationem seculi dicitur.

De procreatione Cain ⁊ Abel.

Adam primus homo et Eua uxore sua post paradisi expul
sionē in Ebron duos filios genuit. Quorū vnus Cain: alio

terum No Abel nuncupauit. Cain fuit agricola: et liuore inuide ger
 manus necauit: q̄ pastor ouiu erat. Qua de re maledixit de^o Cain
 Qui p̄ fugus p̄ orbi ex germana uxore sua genuit Enoch. a quo p̄
 gentes p̄cesserunt Cain: sicut fuit Zabel q̄ pastoruz t̄tonia porta
 tilla primitus iuenit: necnō aialium pecuduzq̄ diuisiones: et sepa
 rationē instituit. Tubal q̄ qui musice artis: et organoz: atz citha
 risantium iuentoz fuit. Quā artē in duab⁹ pressit columnis. Qua
 rum vna cōtra ipetum ignis. Altera s̄ aquarum inundationē resistē
 poterat. Que post diluuium sola repta fuit: qz altera ab aquis cō
 sumpta remāsit. Et Tubalcain bellātiuz: atz fabrorum istrūta
 metallazq̄ inquirere: et fabricare docuit. Noema soror ei⁹ terētius
 documenta iuenit. Adam insuper post mortem Abel genuit Seth
 cuius progenies vsq̄ Enoch deuenit diuinum cultore: deoq̄ gra
 tissimus: q̄ genuit Adatusalē patrē Lamech patrē Noe. Is nāq̄
 Enoch trāslat⁹ in paradysum cū Elia ibi vsq̄ ad tps̄ āticristi coha
 bitatē dicitur.

De archa Noe.

Noe vero iussu dei archā iurxit in q̄ a subuersione diluui
 reseruā ipse cū uxore sua: et trib⁹ natis: corūq̄ uxoris: ac
 cū omni mare: et femina cuiuscunq̄ animantiū generis: tā
 voluerū qz pecudū: nenō et quadrupedū. Nota autem filioū Noe
 qui cū ipso in archa itoierunt hec sunt. Sem p̄mogenit⁹. Secūdo
 genit⁹ Cam. Tertiogenit⁹ Zaphet.

De Sem p̄mogenito Noe

Sem vero asiam instaurauit: ynde hebreā: syria: grecaq̄ dogmata
 p̄cesserunt.

De Cam secundo genito Noe.

Cam affricam instaurans barbaricam: et cananeorum gentem p̄
 duxit.

De Zaphet tertio genito Noe.

Zaphet Europaz pa
 ganorum: et gentiliū gentem innouauit.

De progenie Abraham.

Abraham deicola de stirpe Sem astrorum ita peritissim⁹ fuit: ita
 fidelis: et iustus: vt audire meruerit. In semine tuo oēs benedicē
 gētes. hic hismahelē de ācilla genuit: a quo descēdēt. xii. filij quo
 rum noia hec sunt. Nabaio: Cedar: Abdebel: Adabsan: Adasma
 Buma: Adassa: Adad: Thema: Jabur: Naphis: Lethma.
 De p̄gēte Nach. Nach q̄ habuit Abrahā de Sari uxore: q̄ Nach
 genuit Esau patrē Eliphar: Ravel: Iaus: Telam: et Lore.

De progenie Jacob. Nach Jacob etiā gēuit: q̄ a deo israhel dict⁹
 est. Pater. xii. patriarcharū. Genus quorum quadringētis annis
 acola in terra egiptionum fuit: a quibus generati sunt Moyses et

Aaron. Qui Moyses populū hebreū trās rubrum mare pduxit: 7
Mum filiū Josue vltra iordanē transfretauit. Qui Moyses terrā
pmissionis cepit: ac ei diuisit.

De Dauid. **D**auid diebus Saulis iudeorū: 7 israhelitarū regis Soliam gigā
tes. 7 plurimos occidit philisteos. Quorū preputijs Michol Sau
lis filiā in vxore obtinuit. Post mortē vero Saulis toti⁹ regni rex
fuit pstitutus. Hic pater Salomonis regis fuit: qui sapia: diuitijs:
7 potentia precelluit reges vniuerse terre.

De transmigracione iudeorum. **T**ransmigratio populi iudeorum anno. xi. regni Sedechie in die. x.
quasi mēsis: in anno. xii. regni Nabuchodonosor facta fuit. Deinde
capta 7 incensa est Ierusalem: 7 populus ligatus: captiuusq; fuit in
Babilone. De edificatione Ierusalē vsq; ad tps Ciri persarū
regis. In quo. l. milia iudeorū licentiā redeundi in Ierusalē habuerūt
Quibus reuersis edificato: 7 dedicato tēplo tpe Artaxerxis regis
edificata est Ierusalē: 7 ois popul⁹ ad celebrationē sabbati iduct⁹ ē.

De vita Iesu christi. **D**ominus noster Iesus xp̄s fili⁹ dei: qui angelo nuntiante
concept⁹ est i ciuitate Nazareth de spiritu sancto 7 Ma
ria virgine natus in Bethlehem iude. Quē magi munera
offerentes adorauerūt. Qui circūcisus post octauū diem i egiptū
peregrinatus est: post ānum septimum Galileam reuersus. Anno
xii. etatis sue in tēplo disputauit. Stetitq; subdit⁹ parētibus: 7 a
Iohanne. xxx. anno etatis sue baptisatus: ieiunium. xl. diebus cōsu
mauit. Diaboli tēptationes passus est: donec ab āgelis ei ministra
ret. Deiq; hic saluator nr̄ a mōte recedēs cū peccatorib⁹ mādu
cādo multos puerit. Petrū: 7 Iohannē: Jacobū: 7 Andream: cetero
rosq; apostolos. Necnō. lxxii. discipulos elegit: 7 coraz ipsis mortu
os suscitauit. Miracula fecit plura. Iudei at̄ liuore inuidie: discip
pulo Iuda autore tenuerunt eum: quem flagellis cedentes illuse
rūt. 7 turpissimacrucis morte damnauerunt. Hic mortu⁹: 7 sepult⁹
tertia die resurrexit. Post dies. xl. celospcēdit: 7 ad p̄ris dexterā
sedēs: v̄etur ē iudicāē viuos 7 mortuos. Virimus modo genologi
as patrum per dinerfas etates q; est corporalis creature opus
principale scz Generatiuum. Nunc autē de artificio opere corpo
ralis creature dicendum est.

Opus quidē artificū est qd̄ solū ad corporis artes pertinet.
Cuius distinctio in has septē mechanicas diuiditur artes

Videlicet: Lanifitium: Armaturā: Nauigationē: Agriculturā: Venationē: Medicinā: ⁊ Theatricam. Hinc scz a lanifitio humani generis corpora tegunt. Ab armatura respublica armis ptegitur. A nauigatione dedcūt mercatores mercimōias. Vegetū ⁊ vini opulentia nobis agricultura pfert. Venatio reptiliū: quadrupedū: uolatiliumq; oim nobis predā ostendit: vt ciborum diuersitas regum appetitum allitiat. Et abstinentibus: pauperibusq; cibum pgruum acquirat: vt pisces ⁊ auiculas. Ex medicina corporis acq; rit̄ ualitudo. A theatrica ludēdi summiū exercitiuz: quo delectati homines eidem ingenia sua accomodare student.

De tertio opere creature qđ sensuale dicitur.
Tertium profecto opus Sensuale appellat: eo qđ sensuum inordinata affectio ad varia: ⁊ vitiosa opera trahit. Ut ē oculus qui plurima notia cernere cupit. Aures iniqua audiendo obiectantur. Gustus gulosa optat ⁊ uana. Odo ratus uanos inquirit odores. Tactus turpia: molliaq; palpitare. Iniqui deniq; pedes sp ad malum currunt. Et quoniā caro nostra sane infirma est: ⁊ ad terre molē descendens: semper tpalia ⁊ uana pcupiscit. Unde spiritus sp aduersus carnē: caro at̄ aduersus spiritum nunq; desinunt aduersari. Hinc pscientia: hinc etiam sint bestis anime corporeis membris frenum imponere laborant. Ad tria igit̄ opera animalis creature transeamus. Sicut enī corporis uitia pcepimus: sic etiaz anime dignitates: ⁊ uitia intelligē ualeamus. Opera cuiuscūq; aie in hoc seculo uirtuosa: scientifica: aut vitiosa esse cognoscuntur.

Opus enī uirtuosuz nihil aliud est: nisi id p instrumentū corporis deo: ⁊ hominibus ueraciter exhibere: quod a domino ⁊ a primo recipere cupim: dum idē os pferat quod in corde ⁊ aīo uersat.
De uirtutibus theologicis
Uirtutum alie theologice: alie cardinales sunt. Nam theologice sunt tres scz Spes: Fides: Caritas. Spes enī est de bono opere optimā a deo mercedē expectare. Quā mercedē dñs nr̄ Iesus xp̄s in octo beatitudines demōstrauit dicēs. Beati paupes spiritu: qm̄ ipsoꝝ est regnū celonū. Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Beati q; lugēt: qm̄ ipsi p̄solabunt. Beati qui esuriūt: ⁊ sitiūt iustitiaz: quoniā ipsi saturabunt. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiā consequent. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum uidebunt. Beati pacifici: quoniam filij dei uocabuntur.

Beati qui persecutionē patiuntur propter iustitiā: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis quos maledixerit vobis homines: et persecuti vos fuerint propter me. quod generaliter dixit.

De Fide.

Fides est veraciter credere deum esse secundum duodecim articulos fidei nostre christiane. Ac etiam fides est deo credere. id est sacrarum scripturarum confirmare veritatem. Hec quoque precepta: nec non et septem ecclesie sacramenta observare. Fides denique est in deum credere. id est christi opera imitari: et eius humilitatem cum paupertate: patientiam: et obedientiam vendicare.

De charitate. Charitas est deum super omnia et proximum tamquam seipsum diligere. Ab ipsa autem oriuntur septem munera spiritus sancti scilicet Timor domini. Pietas. Scientia. Fortitudo. Consilium. Intellectus. et Sapientia.

De charitate proximi. Charitas autem proximi septem spiritualia gignit opera scilicet misericordiam. Ut est sanum consilium dare. Instruere infirmum. Reprehendere peccantem. Letificare mestos. Subvenire pauperibus. Orare pro existentibus in tempestate. Orare pro omnibus mortuis. Similiter quoque septem corporalia opera misericordie gignit charitas proximi. Quorum primum est pascere famelicum. Secundum prebere potum sitienti. Tertium hospitari peregrinum. Quartum vestire nudum. Quintum visitare in carceribus. Sextum visitare infirmos. Septimum sepelire mortuos.

De quattuor virtutibus cardinalibus.

Cardinales virtutes sunt quattuor. Quarum divisiones causa brevitatis omittendo ipsas explicabimus. Primo enim iustitia est retribuere unicuique quod suum est. Prudentia est preteritarum presentium: et futurarum rerum acta discutere: advertere: et providere. Temperantia est animi motus: et mundanarum rerum appetitus extinguens moderatio. Fortitudo est in bonis: et adversis alacriter perseverare.

De secundo ope anime: quod scientificum dicitur.

Opus secundum aialis creature appellatur scientificum. a quo omnium animarum humanarum: divinarumque notitia declaratur in hoc seculo: in quo duplicem recipimus sapientiam. divinam scilicet et humanam.

De sapientia divina.

Sapientia enim divina omnium divinarum rerum eterna est cognitio. Et qua per spiritum paradisi gratia anima in hoc mundo portio recipit suam. Huius enim sapientie radix sacram nobis theologia producit. Que divini cultus ritum ostendit: et gratiarum detrahit iudiciorum occulta quam dulcissime.

De sapientia huius mundi: hoc est philosophia.

Sapientia huius mundi: ita maioris quam minoris a diuina pro
cedit sapientia. Iuxta illud apostoli Jacobi: Omne datum optimum
et omne donum perfectum desursum est: descendens a patre luminis.
Est quidem mundi sapientia omnium creaturarum vera cognitio: que
philosophia dicitur. Quam in Grecia primo philosophi epicurei: de
inde Stoici. postmodum peripatetici: reperisse tradunt. Quam ab
Ebraeis usque ad Abrahamam: et prophetas prius inuenta fuisse.

De septem liberalibus artibus que a philosophia proficiuntur.

A hac enim philosophia septem descendunt artes: videlicet. Gram
matica: Dialectica. Arithmetica. Rhetorica. Geometri
a. Musica: et Astronomia. De grammatica. Grammati
ca est scientia recte loquendi: scribendi que correcte. Que primum in Egi
ptio tempore Osiris mariti Isis reperta est. De dialectica.

Dialectica est acuta disputatio: verum a falso distinguens: que a
Permenide ibidem reperta est. Rhetorica.

Rhetorica est disciplina ad que idonea persuadendum. Cuius reo
peritor fuit Demostenes fabri filius. Arithmetica.

Arithmetica dicitur ab aere: virtus: et thimus grece: quod latine numerus
dicitur. Unde arithmetica virtus numeri interpretatur. Cuius autor apud
grecos Samius Pythagoras. Adichomachus apud Latinos fuit

Geometria. Geometria mensura terre interpretatur: que apud
egyptum primum reperta fuit. Cuius autor apud grecos Euclides
des fuit: et Herathostenes sagacissimus in tali arte ambitu orbis
reperit. Et est geometria disciplina mensurarum in se rationem habens.

Musica ab aqua vocabulum sumpsit: eo quod nulla euphonia. i. sono
ritas sine humore fit. Et huius autorem Tubal: ut superius diximus:
Moyses fuisse asserit. Sed greci Pythagoram. Alii Mercu
rium: qui primum tetracordum instituit. Alii Linum: alii zetum: vel
Amphionem fuisse tradunt. Et sunt tria musicorum genera. Unum
quod carmina fingit. Aliud in instrumentis agit. Tertium quod instrumen
torum opus: carmenque iudicat. Astronomia.

Astronomia a lege astrorum nomen assumpsit. Et est astronomia
que de astrorum lege: et celi conuersione disserit. Regiones: circulos:
cursus: ortus: et siderum occasus inquirens. Cuius autorem alii
Canem Noe filium. Ptolomeum vero egypti regem reperiatores
fuisse tradunt.

Ab his omnibus scientiis supra enumeratis vita hominum: et be
lluarum: ciuitates: regna: sceptraque proteguntur.

Tertio oprre anime vitioso.
Tertium opus anime vitiosum est. cuius partes conscribere in animo est. **T**riplex enim est peccatum. Originale scilicet Veniale. Et mortale.

De peccato originali.

Originale namque peccatum est quod primi parentes nostri Adā: et Eua in gustatione pomi operati sunt: nec deleri nisi per baptismum potest.

De peccato veniali. Veniale peccatum est quod homines usque ad reatum perpetue mentis non obligat: vel grauat: sed penam meretur. Et hoc facile remittitur.

De peccato mortali. Mortale peccatum est quod deum: et primum offendendi causam agit voluntariam: aut mente: aut corpore: seu mente: et corpore filii. Que offensio dei et primi: in septem capitalia diuiditur peccata. **V**itiosorum scilicet in Superbia. Ira. Accidia. Avaritia. Gula. Inuidia: et Luxuria.

De Superbia regina vitiorum. Superbia regina omnium vitiorum est: que omnibus dedignatur sibi superioribus: quia illis non est equalis. Dedignatur etiam paribus: quia equatur ei. Et inferioribus ne ei equalis.

Cuius filie sunt hec. Prima est inobedientia: quia (ut diximus) superbius vel vana gloriosus non vult inferior videri: quod fieret si esset obediens. Secunda est contentio: quia vult vincere cum clamore: et sic iustus videri. Tertia est iactantia qua quis enumerat bona sua et laudabilis appareat. Quarta est ipocrisis: qua querit hominibus in exterioribus bonus haberi. Quinta est pertinacia que factum aut dictum suum defendit: ne errare videatur. Sexta est discordia que contra omnem dictum assumit contrarium propter vanam gloriam acquirendam. Septima est nouitatum presumptio: qua quis noua dicit: vel inuenit et laudet.

De Ira. Ira est subtilis animi motus quo quis aduersus aliquem mouetur: cuius filie sunt sex. Quarum prima est rixa. Hec est audax vindicandi voluntas: et iniuria facti procedens. Secunda est timor mentis: hec voluntas vindicandi fugiens aduersitatem propter inimicitias extitatas. Tertia est stumelia. hec est voluntas vindicans propter exprobrationem malorum. Quarta est clamor: qui est voluntas se vindicans in exaltando voce: vel est vituperium ad aliorum aures perueniens. Quinta indignatio: qui est voluntas se vindicans pro molestie signum exterius demonstratum. Sexta est blasphemia que est voluntas se vindicans pro opprobrio deo: vel scitis illatum.

De accidia. Accidia est diffidentia de propriis viribus: et auxilio dei ardua proplendi. Cuius filie sunt sex. Quarum prima est malitia: que est voluntas machinandi malum alicui: quum ei quis iniuriatur alicui tunc irascitur: postea frustatur. Secunda est desperatio: quia meritum diffidentiam mater est diffidentiam.

fidētie premiorū: ex qua iterū tristitia orit̄. **Tertia** est pusillanimitas: que ex diffidētia nascit̄: pueniēte ex p̄sideratiōe pprie fragilitatis: aut opis arduitatis. **Quarta** est rācor: q̄ est ineteratū odium. qd̄ generat̄ et vetustate ire. **Quinta** torpor mētis circa p̄cepta. i. q̄sdam in p̄suasibilitas: p̄ quā nō p̄t iduci ad excusationē mādatorum dei. **Sexta** est vagatio mētis circa illicita. **Hec** at̄ q̄s ē p̄ticularis et certā h̄z materiā: et sic puenit oibus vitijs. **Quis** est genēalis: et in certa et hec pprie est euagatio accidie.

De auaritia
Auaritia est imoderat̄ amor h̄ndi: q̄. vii. filias h̄z. **Prima** ē obdus ratio cordis: et hoc fit obmittēdo. **Secūda** violentia: et hec fit nocēdo alicui palā p̄fecta malitia. **Tertia** inquietatio. hec est lucri appetit̄. **Quarta** piuriū: qd̄ in ēptiōe: et vēditione sepe accidit. **Quinta** fallatia: que fit p̄ verba decipiētis in occulto. **Sexta** fraus: hec ē deceptio perfecta: et hec fit i p̄ntia illi q̄ decipit̄. **Septima** p̄ditio: hec fit in absentia decepti.

De gula

Gula est imoderata cibi auaritas: et hec sex filias h̄z. **Prima** scurrilitas: q̄ gula mouet ad verba scurrilia. **Secūda** multiloquium. **Tertia** detractio. **Quarta** vitupia: et alia v̄ba iania. **Quinta** iēpta letitia. i. lasciuia carnis: siue gestus corporis inordiat̄. lasciuia mētis demōstrans. **Sexta** imunditia: que puenire ex gula solet: vt est vomit̄: eructationes fetide ac luxuria.

De luxuria

Luxuria est libidiose voluptat̄ appetit̄: cui⁹ filie sunt. viii. **Prima** recitas mētis: q̄ i ope luxurie tota rō absorbet̄. **Secūda** incōfidētia mort̄: et inferni. **Tertia** iconstātia ad cogitādū et desiderandū mō istud: mō illud. **Quarta** amor sui. **Quinta** p̄cipitatio q̄ q̄s p̄cipitatus currit ad peccādū: exponēs se piculo mortis p̄pter luxurias opandā. **Sexta** est odiū dei. **Septima** affect̄ p̄ntis seculi sc̄z ap̄petit̄ honorū: diuitiarū: et huiusmodi p̄ que finē suū p̄sequit̄ luxuriosus. **Octaua** v̄p̄atio futuri seculi: q̄ ē diffidētia gl̄ie: vel venie p̄sequēde: et hec est filia luxurie p̄sumate.

De inuidia

Inuidia est odiū aliene felicitat̄: cui⁹ filie sunt. v. videlicet. **Prima** ē. i. velle malū alicui: et nolle bonū. **Secūda** exultatio in aduēsis primis. **Tertia** afflictio in p̄speris. **Quarta** susurratio: q̄ est latēs detractio. **Quinta** detractio que in apto fit: et vult melior vidēi illo cui d̄trahit. **Cū** at̄que de triplici mōdo i summa breuitate dici poterāt stilo facillimop̄strixerim. **Nūc** eodē mōdo dicendū est de triplici iudicio ordiat̄ vēturo ab artipico: a macrocosmo: et a microcosmo. i. iuditiū dei: celi: tēre: at̄z hoim. **Quod** iuditiū triplex appellabim⁹ videlicet.

Judicium principale: Judicium particulare: Judicium speciale. Et primum de iudicio principali dices.

Iudicium principale erit initium signorum vel secundum euangelium. Que signa deus in ultimis diebus promisit fieri scilicet signa erunt in sole: et luna: et stellis: et in terris pressura gentium pre afflictione fontis maris: et fluctuum. Crescentibus hominibus pre timore: et expectatione que superueniet uniuerso orbi. Hoc itaque iudicium ab aduentu antichristi usque ad. xv. signorum apparitionem erit. **De antichristo.** Nam in nouissimis diebus de Babilone: et de tribu Dan uenit quidam homo pestifer: fide christi subuertens: qui se christum et verum messiam faciet. Unde antichristus appellabitur de tribu Dan. Hic superbia luxuria: omnique malitia plenus erit. Et diabolica persuasione quos plurimos homines: iudeos persertit: ad credulitatem: et iniquam fidem allicit. Copiosaque munera offeret fidelibus christi ad eos preuarcando. Sed si presertim noluerit post minas diuersi cruciatum penas imponet illis usque ad mortem. Sibi autem credere uolentibus imprimat caracterem maledictionis. Tunc uero Enoch et Elias insurgentes in eum ueritatem christianam fidei predicabunt: et fallaciam illius iniquam esse. Quod obrem pessimus Antichristus illos martirio interire faciet. Mira ac stupenda miracula ostendet: donec in medio templi Salomonis tanquam de sede habitator: et ecce angelus domini ibidem illum atrocissima morte interficiet. Sane tunc iudei errore suorum optime agnoscentes: ad primum nouam: et prius deuertent. Et sic relique iudeorum salua fiet. **De iudicio particulari.**

Iudicium particulare primum erit materie celestis primum elementaris. Nam ex ipsis quidem undecim horrenda signa sunt precessura. Prima die mare stans in loco suo cubitum. scilicet super primam montium altitudinem uelut murus eleuabit. Secunda die mare descendens tantum descere uidebitur: et uix apparebit. Tertia die pisces super mare se ostendent: patentes mugient usque ad celos: quos sol deus percipiet. Quarta die aqua maris: et fluuius phuref. Quinta die arbuta: et herbeculae: et gulta sanguinem emittunt rorem. Sicque aues celi quilibet in genere suo: ferore perterite nil poterit gustare quibus. Sexta die pene cuncta ruent edificia: et fluua igne ab ortu solis usque ad occasum curret. Septima die lapides frangentur adiuice quorum strepitum nisi deus intelligat. Octaua die fiet terremotus generalis: ita ut nullus hominum siue animalium in se consistere possit. Nono die erubunt homines de cauernis: et tanquam demones et insensati euntes ad iuicem loqui nequebunt. Decima die omnia montana in puluere redigentur. Undecima die surgent ossa mortuorum. Duodecima erit tanquam stelle cadentes de celo: uel homines qui prius in mundo tanquam stelle splendebant: et ruina

Tertiadecima morietur omnes viuentes: vt cum mortuis resurgere queant. **Q**uartadecima ardebit celum ⁊ terra: ⁊ tñ ascēdet ignis quantū in die diluuij ascendit aqua. **Q**uintadecima vero ⁊ vltima die fiet nouum celus: ⁊ noua terra: omnesq; mortui surgēt imortales: ⁊ in christi etatis plenitudine scz annorum. xxxiii. **B**oni absq; vllō defectu nature: ⁊ grauedie. **R**emissiq; nature vitijs cū omni prestantia anime. **E**t corporis dignitate: ac optima valitudine: leti iucundi: atq; gaudentes erunt. **M**ali vero icorrupti ⁊ ipsi resurgēt cum omni naturali defectu. ppria egritudine: ac vitio quo mortui fuerint: molesti: afflicti: trepidi absq; vlla consolatiōe: ⁊ pace erūt: nouissimū expectātes iudiciū. **¶ De iudicio spetiali.**

Iudicium spetiale est iudiciū domini nostri Jesu xpi q; spetialiter ad iudicandū genus humanū venturus est. **Q**uod quidem iudicium in tres partes diuidimus. **I**n prima pte de aduentu iudicis dicemus: ⁊ saluatoris Jesu christi. **I**n secūda de damnatorū condemnatiōe: ⁊ pena. **I**n tertia de gloria beatorum.

¶ De aduentu domini nostri Jesu christi.

Aduent^o domini nostri Jesu christi expletis prodigijs superioris annotatis erit in valle Josaphat: vbi ipse christus cū omni militia celesti beatorum spirituū: ⁊ sanctorū omniū in aere eleuatus: in maiestate diuina: ⁊ humana carne sedebit ad iudicandū bonos: ⁊ malos reprobos: ⁊ electos. **B**oni vero: ⁊ electi ad dexteram iudicis in nubibus a terra eleuati erunt. **M**ali at ⁊ reprobi ad sinistra domini nr̄i Jesu xpi: in terra pstrati iacebunt.

¶ De pena damnatorū.

Pena igit̄ damnatorum triplex erit scz penitentialis: sententialis: ⁊ eternalis. **P**enitentialis enī tria in se penarum genera ptinet: videlicet Sensitiuā. Visiua. **E**t expectatiuam. **S**ensitiua pena erunt dolores mēbrorū graues: ⁊ egritudines corporis insanabiles. **V**isiua pena reprobōrū erit visio: ⁊ aspectus irati iudicis in eos: ⁊ angelorū apparatus ad eos expellēdos in inferni baratrū necnō ⁊ atrocitas demoniorum parata ad ipsorū ruinā. **E**derūt etiā ante ipsorū oculos totius claustra iferni aperta innumerabilibus crutiatiabus plena. **E**xpectatiua pēa erit rancor: ⁊ trepidatio vehemētissima: in expectādo terribilē suam damnationis eterne. **¶ De pena sententiali: Sentētiālis** pena erunt horribilissima verba Jesu xpi increpantis: dicētisq; malis ac reprobis. **E**suriri enī ⁊ non dedistis mihi manducare. **S**itiri enī ⁊ non dedistis mihi bibere. **H**ospes erā: ⁊ nō collegistis me. **I**nfero

mus erā: z in carcere: z nō venistis ad me. **T**unc respondebunt ei dicētes. **H**ñe qñ te vidim⁹ sitientē aut esurientē: aut hospitē: aut nudū: aut infirmū: aut in carcere positū: z non ministravim⁹ tibi: **T**unc respondebit illis. **A**mē dico vobis q̄cūq; nō fecistis vni de miorib⁹ his: nec mihi fecistis. **Q**uāobrē ite maledicti in ignē eter num: q̄ parat⁹ est vobis: diabolo: z āgelis ei⁹: **A**d que stupēdissima p̄tremēdaq; vba oēs damnati summis cū stridorib⁹: atz horrēdo vlulatu cū imundis spiritub⁹ ruent in infernū. **D**e eterna pena damnatorū. **E**ternalis deniq; peccatorum pena erit infra scripta. **M**artirū diuersitas: z crutiatus: q̄ quidē in eternū z i seculū seculi manebit. **U**nde oi spe p̄it⁹ amissa re: p̄bi damnati: oēsq; in inferni baratro clausi: hec tria i p̄petuū mala sustinebūt. **M**alū scz sp̄etiale **M**alū sotiiale. **M**alū genēale. **D**e malo sp̄etiali. **M**alū sp̄etiale est vniuscuiusq; peccatoris sp̄etialis pena aie: z corporis: vt in hoc exēplo. **Q**uilibz supbus in⁹ id quod p̄ supbiā magis: minusue pec cauerit: ita diuersa: z sp̄etialia martiria sustinebit: vtpote. **S**i sup⁹ be q̄s locutus fuerit: lingua eius igne p̄buret. **S**i eleuata ceruice supbiā egerit: sepultū caput in ignē habebit. **D**e malo sotiiali. **M**alum sotiiale erit quedā ordinata pena: vt in hoc exēplo. **S**ib⁹ supbis dabit⁹ ignis acerbissimus sub pedibus luciferi. **A**uaris lac⁹ seruētis liquefacti auri dabit⁹ pena. **L**ururiosis picem feruentē z dabit⁹ infernus. **S**ulosus fluuius dabit⁹ sulphurē in quo submersi iacebūt. **A**ccidiosi in frigidissimo glatiarū lacu punient⁹. **F**racūdi in tenebris exteriorib⁹: z interiorib⁹ cū draconib⁹ habitabūt: eorū mēbra deuorātib⁹. **I**nuidi obscurissimis speluncis obtrusi: atz ca uernis: remanebūt cū vermib⁹: oēs eorū sensus deuorātib⁹. **D**e malo generali. **M**alū generale sunt vniuersē penesq; genēaliter dā natis p̄tribute sunt oibus. **T**ū supbis tūq; ceteris peccatorib⁹ cui cūq; peccato subditis. **Q**uarū quidē penarū alie intrinsece aie. **A**lie exteri⁹ in corpore sunt. **A**lie deniq; iteri⁹: z exteri⁹ habēt. **P**ene aliarū interiores scz. xi. sunt lachryme intēiores. **V**ermis p̄scie. **T**i mor. **P**udor. **I**nuidia. **R**ancor. **A**blatio toti⁹ spei. **D**olor creatiōis proterua fantasia. **D**emens p̄scia. **P**rofundissima deniq; tristitia **P**ene corporis extēiores scz sunt. viii. **C**alor ignis. **S**tridor frigo ris. **T**enebre. **C**lāmor i p̄borū. **S**itis acerbitas. **S**ulphuris fetor. **V**incula. **C**arcer. **P**ene xō interiores: z exteriores aie: z corporis sunt. iiii. **A**spect⁹ demonū. **C**arētia diuie v̄sidiōis. **C**arētia mortis. **F**urorq; irascibilis. **H**e ye ye illis q̄ ob v̄tiorū suorū ad hec me⁹ renē supplitia deferri vbi i eternū spes euadēdi nulla p̄it⁹ futura

ē. **N**ā tūc b̄tōrū gl̄iam āplī? ipsi etiā videbūt: n̄ ad illorū suffragiū
 s̄ ad sui incēdij̄ maiorē dolorē ⁊ afflictionē. **D**e gloria beatorū.
Gloria p̄fecto beatorū in. v. diuidit̄ gaudia: q̄ sunt. **G**audiū. pla
 tū. **C**ōfirmatū. **O**rdinatū. **G**lorificatū. ⁊ premiatū. **D**e gaudio
 plato. **G**audiū. platū erūt dulcissima v̄ba dñi n̄ri Jesu x̄pi i exte
 mo exanie vicētis p̄blāda voce: ⁊ iucūditimo vultu. **V**enite b̄ndi
 cti p̄ris mei possidete regnū q̄d vobis a m̄di origie patū est.

De gaudio p̄firmato. **G**audiū p̄firmatū erit ipsa sn̄ia saluatoris
 n̄ri ab ipso saluatore n̄ro: ⁊ ab oib? sanct? p̄firmata. videlicet q̄ oēs
 re. p̄bi iuste damnati sint. boni at̄ ad gloriā electi sempitēnā rema
 neāt. **H**is at̄ exēplis q̄ sc̄z ad beatorū salutē: ⁊ de dānatorū. re. p̄bo
 rūq̄ ruina p̄tinēt. **C**eloz: ⁊ terra p̄ ignē purgato: eadēq̄ tēra tāq̄
 cristallū purissimū renouata: ⁊ redacta i planitiē: oēs electi i nubi
 b? eleuati cū dño n̄ro Jesu x̄po: oīq̄ beatorū spiritū militiā: sacra
 tissimo iubilatiq̄ cū sc̄tōruz cetū gloriā p̄scēdet sepiternā: i q̄ gau
 diū ordinatū p̄culdubio erit. **D**e gaudio ordiato. **G**audiū or
 dinatū est illa summa letitia q̄m electi hēbūt in dignitate cordis
 ⁊ locatiōis sc̄tōrū beatorū: ⁊ āgelorū: sic i subdito patebit exemplo

Nā sic in āgelic? spiritib? ordinē mirabilē admodū instituit deus.
Nulli dubiū eē debz q̄n idē i sc̄tis electisq̄ suis valeat? sit. **U**t q̄li
 bet i ḡdu suo gloriari possit i deo: quo frui i etēnū valeat i sublimi
 ori p̄te celi ēpirei **D**e trinitate. i. padisi gloriosissima trinitas
 p̄ sc̄z ⁊ fi. ⁊ s. s. i trono tāq̄z impiali i sede q̄scetū die. vii. i q̄ ab oī
 ope suo q̄d patrarat cessatur? est. **A**d cui? dexterā dñi n̄ri Jesu x̄pi
 sedebit hūanitas ⁊ btā v̄go ei? ab alt̄ eo latē mātura ē. **H**uic at̄ se
 di. p̄ recliatorio erūt **S**eraphin. **C**herubin. **D**ñatiōes. **P**ricipat?
Potestates. ac v̄tutes. **T**roni p̄ sede dei astabunt. **S**eptē v̄o ar:
 chāgelorū spūs corā dei maiestate assistēt. quorū tria hec habent
 noia **G**abriel nunti? dei. **R**aphael medicina dei. **M**ichael iustitia
 dei. **C**ui? offitū vsq̄ ad diē iuditij̄ mēita? aiarū ē cernē. angelis p̄ci
 pere: ⁊ archāgelis iūformā iā in supiori m̄do artipico ordiate cō
 scriptā. **N**ā ⁊ de sc̄tōrū ordie p̄ tres ḡd? i trono dei existentū: vas
 bim? exēplū tale. **G**rad? p̄mus sublimior locus i trono est: vbi ino
 cētes i **A**pocalipsi habitae sub ara? dei describūt **C**uz q̄b? etiā io
 seph dñi n̄ri Jesu x̄pi nutriti? ponit: vt q̄ saluatoris infantia nutriti
 uit infantū p̄sortio foueat. **D**e secundo ḡdu. **I**n sc̄do ḡdu q̄ttuor
 fedebūt enāgeliste: q̄ vitā mores: doctrinā: passionē: mortē: resuro
 rectionē: ascēsiōnē. ⁊ oia q̄ ad x̄pi fidē p̄tinē videbāt: tā ore q̄z cala
 mo toto p̄dicauerūt. orbi. q̄m x̄pm s̄guie suo puēi nutritū testati sūt

De tertio gradu. Gradū tertiu in quo doctores habitāt q̄ tanq̄s euāgelistarū repetitores: doctrinā quā ab ipsis magno ibiberunt sudore: nobis insudando facillimā ostenderunt.

De locis sanctorum.

Primus sanctorum locus dicit̄ in quo beatus Jobānes baptista cum apostolis. Et Adā cum: patriarchis in circuitu throni sedebunt ceteris altiores: vbi **M**aria magdalena cum **M**arias. i. cum latrōe sic notato tanq̄s misericordie p̄cipali ora exēpla summi et gloriosissimi dei confedere videbunt. **D**iscipuli domi nostri **J**esu christi: cum iudicibus: et populi regibus veteris testamenti scz **M**oise: et **D**avid: in circuitu throni erūt in secundo choro gaudentes. **I**n tertio choro martires noui: cum vetustissimis athlete cōsortes erunt. **I**n quarto choro pontifices romāe ecclesie: cum pontificibus antiquis legis hebreorū stabunt ad inuicem gaudentes. **E**runt confessores nō pontifices cū prophetis i q̄nto choro. **V**irgines cum virginibus manebunt in sexto. **I**n septimo vidue cum viduis quiescēt. **O**ctauus chorus habitatio erit cōtinentium cum continentibus: **D**eniq; iugati cum iugatis p̄sue legis inuicē gaudebūt. **De gaudio glorificato.** Glorificatū gaudium est gloria que diuersas dignitates a iabus: et corporibus electorum contribuit: vt hic inferius latius continet̄.

De gloria paradisi.

Gloria paradisi esse nihil aliud scire debem⁹: nisi q̄ sit de⁹ omnipotens: qui in trinitate viuūt et regnat in secula seculorum. **C**uius glorie tanta est maiestas vt oim seruorum suorū aie et corpora post iuditiū ineffabile letitiā p̄sequant̄. **Q**uorum dignitates tā in qualitate q̄s in quantitate: et maxime: et diuēse erunt. **A**lie nāq; p̄prie sunt anime. **A**lie corporis. **A**lie aie et corporis. **D**ignitates sunt in his tribus potentis in q̄bus ad dei imaginem creata est aia: vltra t̄j materiā creatiōis. **N**am minor anima paradisi: memoria: intellectus: et voluntate: plus a deo: et ab omnibus creaturis capit: q̄s omnes demones cum omnibus damnatis. **U**ti erunt aiarū dignitates multo magis in paradiso post iudicium digniores: p̄pter corporū vnionē. **Q**ue animarū dignitates sunt sex

De dignitatibus animarum

Prima dignitas aie est cum intellectu deu p̄gnosceē ineffabili cognitione. **E**t oim creaturarū diuinarū: humanarūq; rerū p̄petuā: et verissimā habere cognitionē. **S**ecūda digni

tas aie est: eternaz patris potentia: filij sapientia. spiritus sancti cha-
ritate: faciter sup excessus nature itelligere pticulariter sez i boni-
tate: pietate: iustitia: misericordia: etc. Non tñ vno modo omnes aie picipio-
unt. Alie plus: alie minus: quelibz in gradu: et portione sua. Tercia
dignitas est cū memoria reminisci cuncta dei magnalia: facta:
que facit: et que facturus est: fm p̄munē: aut pticularem: in magis aut
minus cognitionē: tñ supra excessum nature animarū: et spirituum
malignorū. Ita memorie dignitas tāta erit: vt omnū hoim: et be-
luarū genus in p̄muni: et pticulari colligat cognitione et oim sciarū
dogmata q̄z dilucidissime. Ineffabiliter postremo quecūq; glorio-
sa p̄cipiet aia: tenebitq; i p̄petuū. Quinta dignitas aie est imēsa
cū charitate volūtate suā i dei volūtate ita posse vniri: vt volūtas
dei sit volūtas aie: et aie volūtas dei sit. Ultima dignitas vniq;
aie est. Charitate diuina fruendo: magis: magisq; augendo vsq; in
infimum deo frui posse. Et tā in gloria angelorū: q̄z sanctorū sp̄s
rituum: et oim beatorū letari: vt et ipsi maiorē gloriā sp̄: et dignita-
tem acquirentes sint. Que quidē dignitas in xii. dotes exponitur
vt infra patebit.

De dotib⁹ corporū: dignitatibusq;.

Arit at corp⁹ humanū de natura elemētari sicut in seculo
erat. Verūtñ ppter glorificationē: et diuinā purificationē
imutabit de dignitate in dignitatē. De defectu in virtutē
De passione in impassibilitate: hoc mō. Ubi erat p̄densum: gracile
fiet et subtilissimum: ita vt montes et parietes transire valeat: tā-
q̄z si p̄ aerē volasset. Erat tarditate oppressum: tunc oēm habebit
velocitatē: ita vt i momēto oculi totū possit orbē p̄agare. Si nig-
rum fuerat: aut obscurum: adeo lucidissimū fiet: vt septies solis
superet splendorē: et impassibile ab omni afflictione p̄orsus remāes-
bit alienū. Tanta insup agilitate dotatū erit: vt a cētro terre vsq;
ad angelicos ordies scandere possit in momēto. Ita etiā robustus
et forte ēit: vt sol⁹ castra: ciuitates mōtesq; a radice valeat euertē.
Glorificatis corporib⁹: et ab oī p̄it⁹ egritudine puatis: tūm mira
p̄petuaq; pulchritudinē erūt decorata. sup oia aromata redolebūt
optia plēitudis xpi iuuentute reformata. Deiq; egregijs adorna-
ta sensib⁹ inuisibilia cēnēt: iaudita audiēt: et q̄ nō licz hoī loq; audae-
cter fari potēit. Odoramentorū fragrantia odorabūt ineffabilem
Libū demū angelicū corpora gustabūt hūana: et diuio saturabūt
potu. Dixim⁹ aiarū et corporū gloriā: dignitatemq; i sp̄tiali
Quid nūc i cōi habeāt excellētie breuiter videam⁹.

Pax erit his perpetua: et ab omni perturbatione alieni penitus erunt. Nam omnes beati eternam concordiam perpetuam letitiam et quietem: iucunditatem: et dei angelorumque dilectionem nec non et beatorum ipsorum diuinam ad inuicem peruerbunt amicitiam. Tunc omnibus erit laus: decus: et potestas. Quantum enim ad beatorum gloriam pertinet: nos satis dixisse arbitramur. Igitur de gaudio sequamur premiato.

Gaudium premiatum omnium sanctorum gaudium est in quantum qualitate bonorum operum suorum: ut hic prope manifeste apparet. Duplex est enim patrie eterne sanctorum premium. Quantitatis in speciali. Et dignitatis. Quantitas beatorum premij in triplicem numerum distinguitur. In centenum scilicet quod sanctis offeritur virginibus. in sexagesimum quod viduis datur. In trigessimum quod omnibus coniugatis attribuitur. Dignitas premij duplex est scilicet Gradualis: et Coronalis. **De dignitate gradualis** Est dignitas gradualis de qua superius ad plenum per choros scripsimus. Nam maior dignitas est apostolorum quam discipulorum. Omnes alie in choro patriarcharum posite sunt. Alie vero apostolorum: omnes in quantum meritum ipsarum.

De dignitate coronali. Dignitas coronalis est aureola que tamquam corona pro dignitate solis virginibus: doctoribus: atque martiribus attribuitur. Sed martires sunt non solum hi qui martirij gladium suscipiunt. Verum et qui pro deo: pro fide: pro religione: et pro bono proximi perpetuum hoc in mundo martirium sustinent tribulationumque: et ipse laureolam habere merentur. Ad quam quidem gloriam: dignitatem et coronam prenotatas huius operis nostri lectoris peruenire faciat omnipotens deus. Ad cuius laudem: et honorem editum est hoc opusculum. In quo a principio creationis cunctarum rerum: usque ad perfecti iudicij horam omnia breuiter enarrare curauimus. Itaque filioli mei ad quorum instantiam: ac etiam utilitatem ipsum ad scribendum pertuli: si plus minus quam debueram conscripserim: corrigenda correctori exponens: veniam dignus apud vos haberi veli. Si autem adducibile quod memoria pertuleri: id non mihi: sed soli deo attribuendum iudicetis. Qui deus omnipotens omnium in se fideliter credentium ut fuit predictor: sic et saluator exisset in fine seculi amen.

Et iterum: atque iterum hec omnia que superius dixerim: scripserimus idem center: aut que non debueram licueratque protulerim: sacre pagine offero doctoribus corrigendum.

Ad fratres suos Cartusienses domus sanctorum Ieronimi et Benardi, prope Paduam de imensa charitate dei. Prefatio.

Sicut pridie de interiori humilitate et patientia locutus sum vobis dilectissimi fratres: ita et nunc de summa dei charitate sermonem facere proposui: ut quemadmodum iudicia dei acerrima audistis fieri in superbos pro acquisitione dei humilitatis in salutem. Et iudicia in humilibus pro conseruatione humilitatis. Ita percipere possitis dilucide quod et quanta electis suis dominus suauissimum largiatur: et donec his qui tribulato corde fuerint. Quibus spiritus prope fuit: et erit: usque ad consumationem seculi. Unde et nos in ipsum sperare debemus: quod post temptationes: tribulationes: et angustias propter eum: de gaudio et letitia sempiterna nobis puidere dignabitur: dicente domino. Vos qui secuti estis me: etc.

¶ Quid sit charitas dei.

Sit enim charitas dei in electis in hac scilicet mortali vita nihil aliud nisi arra diuine fructiois: que per diuersa spiritalia media cognoscitur. Media autem principaliora sunt quam gratia uocationis, videlicet Subnationis, Correctionis, Resfectionis. Et consolationis.

¶ De uocatione.

Ratio uocationis est medium per quod deus quem diligit ad atrium sue sacre religionis trahit. Unde saluator noster ait. Nemo uenit ad me nisi pater meus traxerit eum. Ille equidem ducitur et uocatur a patre qui non humana industria ductus, et sua fretus prudentia audet omnia equanimiter tollerare posse: sed aut itima contritione punctus de peccatis: aut diuino vulneratus amore a corde penitus seculum cum omni gloria sua extinctum esse agnoscit. nec tamen a uirtute sua hoc esse credit: sed a diuina omnino euenisse misericordia ueraciter putat. Nam per seipsum non solum cogitat mundum despici posse: sed nec in ipso uinere scire optime noscitur: dicente domino. Placuit quoniam non placuit pro meo eradicabitur: sed animaduertendum est in acceptandis nouitijs an a deo uocati sint: an ab humana prudentia. Nam alij ducti sunt a natura. Quia aut Saturnus: aut Jupiter predominantus est quod sacris moribus dominatur. Alij a terrore penarum inferni trahuntur. Quia forte procupati melancholice gradu quodam: eligunt in hoc mundo magis affligi quam in tartareis deputari faucibus. Alij uero a domino uocati: nec naturam sequuntur humanam: nec terrorem uerum eternum. Sed diuina tantum freti misericordia in filij dei sui domini nostri Iesu christi honore: et laude: omnia posse uacillanter credunt. Ideo non curant de dilatione probationis sue: quia iam in corde eorum approbata est uoluntas sua.

Unde talib' oia facilia sunt in pbatone: tam in vigilijs: q̄s in ies
iunjs: in silentio: z ceteris obseruatijs. Et ideo dicit Ab operibus
eorū cognoscetis eos. Vos aut' dilectissimi frēs inensas deo
gratias agite: q̄ x̄a fuit vocatio v̄ra: sicut ego exptus sum diuēsi
mode: multisq; modis. Unde mirabilia dei cognoui: z vidi: z p̄serti
in dilecto meo. Qui quum puerul' esset: z a. d. f. insecutus: z oino
licentiatus: pre etatis sue teneritudine: latitabat p̄ oculta domus
donec puerilis patientia senilē suparet austeritatē. Ideo optia est:
z sancta p̄suetudo nostra per annū in seculari habitu grās expiri.

De directione pastoris.

Medim vero directionis est p̄ qd' de' dirigit aīaz dilecti sui
in manu preceptoris: z rectoris: quos ipse elegerit spetia
liter p̄ inustructione: z gubernatione electorū suorū. Id' p̄
ter deum venerandi sunt: z colendi a discipulis z subditis eorū: ne
dñs irascat p̄tra filios ingratos rectorib': ac preceptoribus suis.
Ani aduertite ergo: z videte charissimi si mediū dedit vobis dñs:
non dico preteriti preceptoris: s̄ ad presens rectoris omni hūilī
tate prediti: z gubernatoris vobis mediū de' elargit' est infinita
charitate ornatī. Unde in humilitate: z charitate p̄fecta deus ipse
eundē patrem p̄batissimum vos eruditos esse faciat. Itaq; capite
ab exēplo eiusdē patris prioris vestri: z mei humiliādī iugū omni
humāe creature p̄pter deū: sicut hic sanct' p̄f vester in me facere
cernitis: in meā correctionē in quaz z vestrā doctrinā. Quid de ei'
inextimabili charitate dicā: quum p̄ pace: z salute n̄ra: patriā: do
mum: z p̄prios fratres dereliquerit: z peregre profectus sit p̄ intē
sos calores: hic laborib' fract' pre magnitudie vie: itinerisq; acē
bitate nō fuit p̄turbat': neq; p̄questus: sed tanq; agnus mansuet'
ad victimā ductus onus benignissime suscepit regendi vos: z me
cum tota domo v̄ra: z n̄ra simul. Quid vltra loquar: hic est alter
Moyses de quo scriptum est. Mitissim' erat pre ceteris hoibus
vniūse terre. Beati nos si ei credim' sed ve nobis: z vobis si ingrati
erim'. q̄ lepra Marie cadet sup nos. Diligam' ergo eū vt prēm
Veneremur vt rectorē aīarū nostrarum. Et ad imaginem z simili
tudinem dei colam' eū: q̄ nob' a deo datus est in ducem.

De correctione dei.

Medim correctiōis sunt ille teptationes quib' domin' sup
bos recipit flagellat in salutē. Et bumiles quos diligit:
corrigit: z castigat. Unde non minus p̄ bec aduersa imēsa

dei charitas cognoscit̄ in electis: q̄s p̄ cetera alia dulciora media.
Nam q̄ pfuisset infansulo lac dulce fuisse genitricis: si correctio
genitoris non corripere adolescentiā eius: et eum in solidum panē
nō abluisset. Unde quāto maiora sunt vulnēa diligētis: tāto sunt
felitiora gaudia patiētis. Itaq̄ fr̄es patienter discite iugis domi
a iuuetute tolerare: si senio illud suaue et onus leue fieri popptatis:
scriptura attestatē. Iugū. n. 2c.

De refectione dei.

Quādo p̄fecto refectionis est vnde iustitia mie dei freno
detēta desisit a plagis: et virgā correctōis repōit: atq̄ ad
tps abscedit. Tunc quiescit anim⁹ a vano timore: et amod
Tunc oculi cessant ab intuitu vano. Aures obturant̄ mūdo. Lin
gua veluti diu fessa a murmuratōe silet. Man⁹ illicita: et vana des
sinit exercere. Similiter a frequētia incessus pedes refrēant. Me
moria obliuiscit̄ malorū: reminiscit̄ q̄s miarū dei: et circa licita: de
uota: et sancta versat̄. In quibus similiter rō: et itellect⁹: q̄ obscuras
bant in tenebras exteriores: vbi aderat fletus: et stridor dentium:
diuino nūc lumie illustrati cernūt q̄ dei sunt. Voluntas dō stabilis
et fixa in xp̄o. Mens aut̄ q̄ captiua ducebat̄ p̄ foros: et plateas: p̄
hospitia coquinata vsq̄ ad choros puellarū: et iuuenū lasciuias: pu
erorūq̄ ludibria. Nunc tanq̄s morbido lecto in sinu domini Iesu
soporat̄: et dormit. Unde inouat⁹ tot⁹: et reformat⁹ in pace reficit̄:
et aia: et corpore solidat̄: iuxta promissum dñi dicentis. Venite ad
me oēs q̄ laborat̄: et onerati est̄: et ego reficiā vos. Tūc tps ē orōis
et deuotionis: tunc colloq̄a fugiēda sunt: et visitatōes: necnō et recre
ationes sensuales. Sed magis: magisq̄ in solitudine: et silētio les
ctionib⁹ illis insistere: q̄bus in humilitate: et charitate reformatus
ille erudiri possit: cū meditationib⁹ contiuis Iesu xp̄i circa ei⁹ nati
uitatē: vitā: passionē: mortē: resurrectionē: et ascensionē. Et sic p̄se
ueratē agere donec ad vltimū p̄ducamur medium p̄solationis.

De consolatione spirituali.

Quāto vltimūq̄ medium p̄solationis est p̄ qd̄ suavis domi
nus sese dilecto suo post eius reformationē in fide: et i hūi
litate p̄firmatōz ostēdere intēderit: iux̄ illud p̄pbete. Sus
tate: et videte quoniam suavis est dñs. Sustate iquit primo: deij
videte ait. Ideo de gustu in sensatōe dicendū est. Demū de diuina
visiōe quod a deuotis audiui loquar. Sustatio in sensatione diuer
sa est: et varia in sensibus. Tamen sp̄ a dño diffusa est: vnde piculo
sa est: et in cognitione valde difficilis: preserti in exptis: q̄s diabol⁹

conuertit se aliquando in angelū lucis: et similes degustatōes: uisio-
nes: et reuelationes dare: et ostendere p̄t: dicente apostolo. Ipse sas-
tanus transfiguratur se in angelum lucis. Non desinā tñ de his vari-
etatibus aliqua uerba facere: cum remedijs in illis necessarijs et
oportunis. **¶ De exēplo cuiusdā iuuenis i diuersis sensatōib⁹ spūs**

Adiu a quodam iuuenē qui dū semel in ambulatorio do-
mus sue pambulare cogitās unde hoc q̄ tot pulcherrimi
et diuites iuuenes: et puellae: charos dereliquētēs parētēs et
cognatos: necnō et seculum. Et ad sacrū gremiū p̄fugiunt relis-
gionum: ubi omnis austeritas uite residet: et seueritas morum ad-
uinguē obseruat. Et quomō tenera infantia hec oīa pati possit: et su-
stinere. Et ecce tunc quedam subita et repentina suauitas facta ē
in pectore cogitantis ita imēsa q̄ uix se contiēre poterat a clamo-
ribus. Sed ne a parentib⁹ audiret̄ uī manu ora clausa tenuit: do-
nec cursu quendā secretū locum petisset. Et quāprimū illuc appli-
cuit suauitas illa penitus euanuit. Iuuenis autē stupefactus admis-
rans mirum in modū pectora palpare cepit dicēne. Quid hoc est
domine: domine mi dulcissime: Nunquid hoc est unde allitiunt̄ qui
ad branium currunt sacrarum religionum: Si ita est trabe etiam
me post te in odorē uigentorum tuorum: iam capt⁹ sum: et uulnēa
tus: unde nō deserā te amodo: donec idicabis quid uis ut faciam.
Hic adeo iebriatus: bacatusq̄ amore Jesu xp̄i pmāsit: ut die noctu
q̄ non cessabat aliquādo corde. aliquando ore: exclamare. **¶** Vēi dñe
tempta me: ure renes meos: et cor meum. Et ecce audiuit eum do-
minus Iesus: qui tanta suauitate: et dulcedine repleuit viscera ei⁹:
ut persepe p̄stratus uolubatur spumas euomendo in superiori so-
lario: ubi secreto habitabat cubiculo: sicq̄ occurrerat illi pluribus
dieb⁹ tpe orationis. Quae de re ad desiderium deductus est relin-
quendi seculum: eiusq̄ delicias pedib⁹ cōculcādi: dicente cū pphe-
ta. **¶** Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei: magis q̄z habitare in ta-
bernaculis peccatorū: et c. Ideo ad quendam peritum sese contu-
lit religiosum pro informatione tante rei: cui secretum suum dilu-
cide aperuit. Ille uero uir sensatus ad experimētum gratie dure
increpauit iuuenem: et minatus est eum dicens: q̄ multi talia gusta-
runt: et lapsi sunt in profundum inferni. Quia propter suauitates
quam sentiunt deo seruiunt et non propter Iesum christum. Nam
dilectores christi in passiōibus pro christo delectantur: nō i gusta

lenfationum. **U**nde iuuenis ille ad lachrymas cōuerfus pollicitus ē
nunq̄ aplius talia petē: imo oī conatu similia fugere: & euitare: et
ad oīa aduerfa p̄ nomine Iesu difpōere: ſeq̄ preparare. **Q**uāobrē
p̄ ſex fere menfes nec auſus fuerat ad celū oculos eleuare pre timo
re: & rubore. donec in ſacra conſtitut^o religione ita ſuperatus eſt a
ſuauitate et dulcedine ſpirituali varijs modis: certisq̄ horis q̄ nes
gare non poterat: ſed magis conſentire gratie oportuit: et in dño
confidere et nutui diuino aſſentire neceſſe fuit. **Q**uia p̄ hoc ſpes:
fides: & charitas augebant̄ in eū. **U**nde fortior habebat̄ in tēpta
tionib⁹: & in tribulationibus. **E**t in contumelijs humiliari ſeſe ma
gis: magisq̄ ſentiebat. **E**o q̄ a demōe ab hominib⁹: & ab ipſo deo
p̄ ſeptē fere annos grauiter fuerat p̄ſecut⁹: vt ne conſolatio: & ſuas
uitas ſpiritualis aiām ſeruuli p̄ extollentiā gratiarum deducerent
in perditionē. **C**irca talia plura mihi dixit: que vera eſſe arbitror:
& preſertim q̄ dum ſemel cōpletoriū pulſaret (quia ſacrificata erat)
quidā puintialis ſuus tergo illi⁹ adheſit: q̄ aduertens de reuerens
tia patris ſui: quam diu non viderat: ad pedes eius q̄primū ſe pro
uoluit: labens q̄ ſtiualia eius. **E**t continuo ſurgens ſenſit ſcitillas
dulcedinis p̄ poros corporis artus: quas diu non ſenſerat. **N**on tñ
durabāt: nec inualeſcebant donec ſtratus intrauerit ad quietē
vbi imenſo videbat̄ obumbrari lumine adinſtar ſolis: tali tantaq̄
dulcedinis magnitudine: vt alta exclamare voce cogereſ vicendo
Quis es domine: **U**nde hoc mihi: quia peccator ſum: nolo decipi
nolo. **A**diuua me domine Ieſu chriſte: quoniaz niſi a te: talia mihi
me habere intendo. **S**i tu es domine me tibi cōmendo. **N**oli me
confundere: heu morior: morior: nec huiusmodi dulcorē ferre poſſo
ſum pre magnitudine ſuauitatis illius: & ſic iter hec verba deſitit
bat. **I**terum reuertens: ad clamores conuertebat̄ ſuperiores: ſba
ſimilia faciens: donec hora matutinalis appropinquaret. **T**imens
autem ne propter ſe ſcandalum orireſ eccleſie exclamādo aiebat.
Domine ſi tu es qui me indignū viſitas non pmittas offitia tua
inordinate tranſire. **T**unc ſtatim ſoporatus p̄ dimidiam fere horā
remaniſit. **C**ongruo q̄ tempore ictu maximo percuſſum eſt ſcabel
lum qd̄ ſtrati adhebebat. **U**nde expgefactus p̄ſat⁹ ſacrificia: omnia
ordinate p̄fecit: que matutinalia decebant̄ offitia. **S**p̄ tamē ſcins
tillas ſentiebat donec ad ſtratū reuertireſ: ſoporandi gratia: vbi
quidē ritu quo ante matutinas valide iam guſtauerat a domino

uifitabat. Sicq; vsq; ad quindeci dies pfeuerauit: z vltra: Sz sp
tñ tempore dormitionis moie fupradicto: tã ante matutinum qz
pofit matutinũ. Beinde quidẽ multa aduerfa: z prospera occurre
runt ei. Aliquando defiderio defiderabat sentire de dño. z tñ non
ualebat. Aliquando fe putabat abiectum: z derelictum fore. Et tẽ
amenitate pfufus mori videbat pre magnitudie dulcoris. Tandẽ
imutata eft manus domini in eum tã valide: tãq; acerrime: vt non
vel amicus ampli^o putaret. fed iniquitatum oim fernus: z luciferi
filius fieri credebat: ficq; durauit p annos aliquos. Tandem mia
motus domin^o Iefus iterũ reformauit eum. Et in paffione fua itg
roborauit: vt meditationẽ guffaret vulnerũ fuozũ: z illa lachrymas
bilibiter fteret. Affatus eft etiã q; pluries tpe nocturne dormitiõis
iacẽs: aliquando vigilãs aliquando dormiẽdo eleuabat fpiri^o ei^o
fup celos. Nefciebat tñ ynde: aut quo modo: fz videbat fibi q; i al
tũ nimis ducere: vbi qñ de celo in celũ ferebat. Qui quidẽ celi vi
trei apparebant: in quibus magni folis radia intẽfa penetrabant.
In fubleuatione vero eius in altũ: iertimabili fuauitate: z dulce
dine (donec in fe reuẽtet) fruebat. Mõnũq; vero (quod credidit)
attestatus eft polozũ armoniã pprijs auribus audiffe. Quoniam
oim genus muficorum ita diftincte: ac diuife perceperat: q; vide
batur celozum vnum plenum fuffe citharizantium in cithar: fuis
Aliud pleniũ pfalterijs. Aliud cimbaliis. Aliud in timpano. Aliud
abũdabat choris. Aliud vero orgãis pulfabat. Aliud profecto ce
lum in tubis iubilabat ita vt quãprimum tali fuperat^o amẽitate
in quieto ducebatur fopore vsq; ad congruum expergifcendi: ac
furgendi tempus. Aliquando dum in oratione: aut extra effet
affirmabat tali: tantoq; amẽiffimo fapore: guffuq; mellifluo toto
repleri corpore: a ventre vsq; ad oris palatum q; nec verbum fã
ceret: nec artus aliquis per fe moueri valebat. Alia plura: ac
diuerfa mihi dicit: que longa effent ad narrandum. Sed non mino
ra fuffe approbat que per temptationum aduerfitatũ: z perfec
tutionum afflictiones: z anguffias. patiebatur: qz vultia illa: z a
mena que poftea deguffabat. Altiora protulit: z miranda: de qui
bus loqui humana vereor lingua: ne forte fabulator potius dicar
fumme xitatis pnuntiator. Attamẽ vera fũt: z nõ mẽtior. Non
uit deus q; non a viro mẽdaci. plata fuerunt. Nũquid ergo fiblebo
nequaq; porro imo pfeqr fermonẽ de fpũali pgnitiõẽ: z vifidẽ: z cõ
lugio dei cũ aiab^o electozũ, deiñ apia fecretũ fecretozũ amici del

De medio consolationum spiritualium.

M

Edium at hoc vltimum: atz nouissimum est p̄solatōis. De quo ait p̄pheta. gustate z videte zc. vt supra p̄ quod deus non in sensib⁹ corporeis: suauitate: z dulcedie sensitua penali: aut p̄fortatiua visitat dilectum suum. Sed spiritualitē in potentijs aie tanta sue potētie: imense sapie: eterneqz charitatē pōit cognitionē: gustum: visionē: z intelligentiā qz supra naturā percipiē: gustat: videt: atz itelligit: q̄ ocul⁹ n̄ vidit: zc. Virtus eni dei post corporeas sensationes: z angustias plurimas ita segregari solent nonnūqz quod nocuum est sensib⁹: vt aia nō in corpore esse: aut in terra videat: sed sup̄ astra. Et aliqñ terrā p̄spicit: z totā mundi machinā infert celos p̄ centro cernit q̄i ouum struti. Et hoc dico qz ab amico meo percepi sibi talia euenisse spatio dierū multorū. Quod quum aut missam celebraret aut diuinus p̄solueret officiū suppeditare polos: z astra: planetasqz sibi videbat. Et quū de passione meditari voluisset inferi⁹ in centrū nouissime spere scz lune mente conspiciebat. Verū enimvero qñ empireū celū versus ascēdere curabat: alios trāscendere videbatur celos. Aliqñ luminosos aliqñ nubilosos: aliquando aereos: aliqñ obscuros. Semp̄ tñ i desiderio videndi dominū: non in humana effigie tanqz hoies: sed tanqz deum in spiritu: qz nec seipsum cognoscebat humanū: sed a corpore alienum aim nouerat inuisibile: ac impalpabile: cognitōe idicibili. Nam etsi aiam suā videat oculis spiritibus: corporea tñ lingua indicare nequiuissz. Sic itaqz oipotēs de⁹ p̄ potentiā imensam: z inextimabile sapiam: ineffabilem qz charitatē suā percipitur spiritualiter imensus: sapientissimus: z optimus. Gustat at deus in aia spiritualiter p̄ pacē mentis: z corporis cum abstractōe aie ab omni officio corporeo. Unde in deo eleuat⁹ videns eū: aut non videns: tamē spiritualiter gustat de deo. Sicut a secretario nostro intellecti: qz aliqñ tanta fruebat pace in deo: qz si in se: aut extra se esset ignorabat. Verū tñ gustare se dicebat: sed non more sensationum corporalium. Cernitur: z videtur deus non vt predixi in hūana forma: sed in spirituali aspectu alieno ab oī naturali cognitōe. Nisi forte quando archanum aperitur a dño mirādum: diuine scz humāe qz vniōis dñi n̄i Jesu xpi. Unde veraciter p̄gnosceit qz dñs Jesus ipse est deus verus. De hac vero cogitatōe ab eo qui mihi alia aperuit intellecti: qz stupor i enarrabilis inast eū: quando domi num Jesum esse deum spiritualiter p̄cepit. Affirmans: testificasqz

q̄ tanta sit differentia ab hac spirituali cōgnitōe Iesu xpi: videlicet q̄ sit deus: ad illā qua humana: deuotacq̄ plebs adorat: quāta ē intē credere: et non credere: inter certum: et incertum. Et hoc solū expti attestari possunt.

De spirituali dei visione.

De visione dei qualiter in spiritu videt: ille qui affirmabat eū aliquñ spiritu vidisse qualis esset explicare mihi non valet: nec ego qualiter cernit deus vobis ostendere potero. Sed vnū illud dicā vobis qd̄ ab eo audiui. Cum dñs nō in somno: sed vigilādo locutum fuisse ita familiariter: sicut solet electus filius cum piissimo patre: psilium exposcens: petensq̄ ab eo auxiliū. Itaq̄ dicebat eum vidisse forma inuisibili: et ineffabili: verumtamen vidisse eus affirmabat sepius.

De intelligentia dei.

Restat charissimi nunc indicare vobis qualiter deus intelligit̄. i. qualiter noscit̄ voluntas eius. Intelligit̄ eū deus p̄ correctionem p̄ inspirationē: p̄ visionē: p̄ reuelationē: p̄ experientiam.

Qualiter deus p̄ correctionē intelligit̄.

Intelligit̄ deus p̄ correctionē qñ temptatio aut tribulatio trahit peccatōrē ad cognitionē pprie miserie. Unde exclamādo ad celū auxiliū dei postulat. Et contritione dei ductus prius querit accuratissime: ac nunq̄s amplius redire ad vomitū se pponit. In hoc itaq̄ agnoscit̄ deus q̄ corrigit oēm filiū quē recipit.

Qualiter intelligit̄ p̄ inspirationē

Intelligit̄ deus p̄ inspirationē qñ hō totaliter dedit̄ ē deo nihilq̄ penitus putat se posse: aut scire nisi p̄ ea que a dño in mēte: et aīo ei ostendunt̄: optās hñe virū sanctum et ap̄ probatum cum quo adhibeat psilium: nihil oīno in sui honorē opādo: sed solum dei gloriā querēdo: custodiendo q̄ se in p̄paruitatē suā a malo: ac bonū sp̄ imitādo. Tūc oīs ispiratō i tali hoīe bona ē sp̄. Nā etsi etiā aliter esset dñs in bonū p̄uertēt p̄pter simplicitatem viri illius. Sicut de sancto David legit̄: q̄ inspirat̄ vt erigēt tēplū dñi: qd̄ volūtas dei nō fuerat. Vñ p̄ Natan p̄pheta illi anūctias uit: vt ad hoc se nō irromittēt: q̄ vir fuerat bellicosus.

Qualiter intelligit̄ deus p̄ visiones.

Intelligit̄ etiā deus p̄ visiones: siue apparitōes. Sicut sūt p̄ angelum: p̄ imaginē crucifixi: beate Marie: vel cetēorū sanctorū. Que quū bone sunt i principio terrent: et p̄turbāt et in sui ipsius paruitatē p̄uere faciant: summo cum timore deceptionis: n̄ adhibendo subito fidē. Sicut bt̄a virgo: que quū audisset

70
verba angeli turbata est sermone eius: et cogitabat quis esset ista
salutatio.

De bona apparitione.

Item illa optima apparitio est que allicit hominem ad ora-
tionem vocalem: precipue sacri: diuiniq; officij. Et ad medita-
tionem passionis Iesu: Christi cum humili inensioq; de sidio
diligendi: seruiendi: colendi q; dominum in spiritu: et veritate: san-
ctissimeq; contemplationis. Sed apparitio illa que orationis: et diu-
ni officij: desiderijq; augmentum deprimit: aut obfuscat: diabolica est
et periculosa. Sicq; dicitur de omnibus sensationibus quantumcumque sunt
gratiosae: et confortatiue.

Qualiter deus intelligitur per reuelationes.

Per reuelationem intelligitur deus quando reuelatio mortis aut digni-
tatis: aut vite longitudinis: humiliore: deuotioris: et prudentio-
rem insidias diaboli reddit: cum amplificatio virtutum: ora-
tionum: meditationum: et oimaliorum honorum operum: sicut fecit san-
ctus Cassius Parmiensis urbis episcopus.

Qualiter deus intelligitur per experientiam.

Intelligitur profecto deus per experientiam quando per sacramentum liti-
terarum dogmata instruit homo. Prout per Iohannem dicitur.
Nolite credere omni spiritui: sed probate spiritus an ex
deo sint. Et apostolus. Noli altum sapere: sed time. Item non oportet
plus sapere quam oporteat sapere sed sapere ad sobrietatem per experientiam
sanctorum in actibus suis intelligitur deus: et deceptio demoniorum
sic in vita sancti Martini legitur. Cum dominus Iesus apparuit nudus in forma
pauperis ad sanctum opus misericordie exercendum. Deinde in nocte ostendit
se illi ad exortandum illum in operibus bonis. Sed diabolus inuadens
ei in forma crucifixi demonstravit se dicens. Adora me: et adoratus
illuderet ei: atq; deciperet. Sed beatus Martinus experientia doctus intellexit
quod deus non erat: quia petiuit adorari ab eo: cum ipse Martinus die noctuq;
adoraret dominum Iesum. Et etiam per placibilem apparentiam diaboli in principio: et per verba eius agnouit in mente
sua quod non erat Christus: quia nec reuerentia: nec timor: nec humilitas
ei oriebatur in corde. Verum magis in timore iactantiae animus eius abelabat.
Itaque omnis sensatio: visio: apparitio: et reuelatio que mentem
turbat: illico extollit cum confidentia: et credulitate proprii sensus: non acquiescendo
consilio seniorum: et maxime prelati talia occultando expertis. Tunc sane cognoscitur
quod a malo spiritu sunt. Quia doctrina Iesu Christi non est in similibus. Cum dicat dominus. Discite a me quia
mitis sum: et humilis corde.

Nam qui se humiliat non decipiet. **S**ed in bonis inspirationibus in sanctis sensationibus: in visionibus: et apparitionibus saluberrimis: necnon in diuinis exaltabitur revelationibus. **S**ed qui se exaltat in similibus humiliabitur ab eo qui decipit eum.

Conclusio exhortatoria

Ergo caute vobis: caute fratres mei obsecro ab omni spiritali supbia: et deceptione. **S**ed magis humiliamini sub potenti manu dei: et subditi estote omni humane creature propter deum: si summam dei charitatem cognoscere vultis in vestra vocatione: correctione: gubernatione: refectione: et consolatione: cum diuina dei intelligentia: per inspirationem: visionem et revelationem: **P**er que omnia: et singula dominus Iesus christus erudiat animas vestras: ut que fugienda sunt fugiatis: et que tenenda sunt opere perficiatis per infinita secula seculorum Amen.

Valete veniam obsecro si moram traxerim nimiam in responsionibus dandis. **A**t si in scribendo minus plusue quam deceit dilataueri me: scitis enim quam a familiaribus detrahatur negotijs. **S**ed a charitate que omnes superat sensus allitior ad scribendum: ea forte que nec scio nec vidi: nec gustavi. **S**ed unum illud fateor quod non mentior in omnibus que superius locutus sum. **V**erumtamen me semper humilitate qua possus correctioni: et emendationi tam maiorum: et equalium quam minorum dispono et offero. **V**alete in domino semper. **E**x sancto andrea de littore.

Frater Johannes ad fratres suos Carthusienses Patavine caritatis habitantes: de humilitate interioris: et patientia vera.

Frateres in Christo charissimi secundum deum et ordinem **S**ed secundum intimam cordis mei charitatem suavissimi filii mei. **O**bligor equidem non parcere calamo: aut atramento: nec etiam mihi ipsi: donec vobis satisfacere in quantum valeo studeam. **P**resertim de spiritalibus de quibus ut curam haberetis semper commendavi vobis: quod temporalia ad votum veniunt quam spiritaliter viuimus: **H**abetis enim apud vos exemplar omnium virtutum: quem non solum tanquam patrem diligere tenemini: imo potius tanquam deum colere obligamini. **Q**uonia ad dei imaginem: et similitudinem eum recepistis: et bene merito: quod exemplum Christi vobis indicat: et manifestat

iuxta illud. **Ex**emplū enī dedi vobis: vt quē admodū ego feci: ⁊ vos
faciatis: **Q**uod enī dedit saluator exemplū: nisi. **D**iscite a me: quia
mitis sum: ⁊ humilis corde. **I**n quem ergo aliquem alium hōiem
maiorē vidistis similitudinē: ⁊ imaginē similitudinis: māsuētudis:
⁊ humilitatis cordis q̄s in venerādo patre priore v̄so. **H**oc quideꝫ
fateor qđ a me tale munus suscipere nō potuistis. **S**i vero ab alijs
aliquibꝫ vidistis: aut audistis tantā talēqꝫ benignitatē: nunqm̄ tñ
credo maiorē ꝑcipere potuistis.

Exhortatio ad humilitatē.
Discite itaqꝫ humilitatē si exaltari in dño optatis: qꝫ qui se humi
liat mente: aīo: ⁊ corpore: moribusqꝫ exaltabit in gratia spūali.

De humilitate. **Q**uid naz sit humilitas: ego q̄ totꝫ supꝫ sum
virtute mea manifestare nequeo. **S**ed quid ab exptis aliqñ ꝑcepi
paulisper indicabo. **H**umilitas est virtus qua hō verissima cogni
tione sibi vilescit. **H**umilitas enī ꝑfecta illa dicitur que non in exte
riori apparentia solum ostendit: sed que prostrata in abyssali ster
quilino cū sancto **J**ob: vlcēibꝫ pleno patientissime iacet: putās sp̄
ex digno merito oīa pati: ⁊ multo maiora: imo dico peiora mereri
propter antiquā: ⁊ presentē ābitionē: necnō causā future superbie
noīre. **U**nde veracissime cernit infinitā: ⁊ inuisibilē esse dei pieta
tem: que non iuxta meri tū: siue demeritum iniquitatis nostre puni
ri nos sinit a demonibus. **E**t si quid tñ ꝑmittit: ad nostram desinit
correctionē euenire: vt sufficientias nostras: ꝑudentiā: ⁊ sapienti
am humāe carnis a nobis totaliter separe conemur. **E**t in suis ꝑsi
us dei auxiliū gremiū nosmetipsos tanqꝫ ifantes modo geniti ꝑo
stratos ꝑitiamꝫ. **S**ed qꝫ humana virtute putamus resistere posse
tēptationibus dño ꝑmittēte in baratrū descendimꝫ inferni: vbi oc
currūt nobis terribiles demonū aspectus ad terrendum: ⁊ ad des
struendū presumptiones nostras: ⁊ loco bonarum cogitationū infe
runt nobis cogitationes pessimas supra terminū potentie nostre
tali tantoz defectu virtutum: vt quasi insipientes: ⁊ sensuales to
taliter remaneamus: ⁊ presertim in tēptationibus fornicādi. **D**i
uina tñ (vt predicti) ꝑmissione ad humilitatē acquirendam.

De tēptationibus supborū ꝑficientiū ꝑ diuinam dispensationē
vt electi humiliēnt. **D**um ait beatus vīr qui suffert tēptationem.

He etiā tēptationes sequuntꝫ: frequens scꝫ ⁊ subita indig
tio ex defectu ꝑꝑrie volūtatis: qꝫ cuiꝫ cito quod petit: aut
querit temptatꝫ non obtinet: irascitꝫ q̄s ꝑrimū: litigando in
fra semetipsum: aliqñ in sermonibus increpando palam maiores:

equales: miores cōtemnēdo cetēos: seipsum excusando. Unde in
 errore: maximū mentis, p̄strat: errādo p̄ diuersas machinas: et se
 ditiones: vsq; in propriam mortē p̄ dei honorē: et gloriam: et ordīs
 honorē: minando maiorib; suis de iternitione: et occisiōe: de ifamia
 et de opprobrijs q̄s plurib;: et de alijs itentionibus pessimis. Simil
 ter post hec ad fatuas mēs labif cogitatōes derisorias: pleasq; rē
 su. Deinde in planctū puertif et lachrimas: p̄siderādo miseria su
 ipsius: semetipsum contemnēdo: honorē pprium destruēdo: ita vt
 p̄fusione opprobriū semetipsum multis modis in manib; demonū
 esse p̄spitiēs desiderat pessimo aīo: affectuq; illecebrī in mundum
 p̄misceri cum viris: et mulierib;. Et p̄uersari aliqñ cū p̄ncipibus se
 culi. aliqñ cū viliissimis populis: cū qb; vagari sp̄ insipiēter valeat:
 prophētando de futuris contingētib;: murmurādo. et detrahēdo:
 et dē se p̄nosficādo multa impossibilia sup̄ posse suū: ac iaudita. Hec
 quidē que dixim; tēptationes sunt supborū. p̄fidentū circa aiām
 ipsorū confusione. In acquisitione tñ hūilitatis: vt inde presun
 ptio yana. pprie reputationis oīno extigu at;: et irritē.

De corporalibus tribulationib; supborum.

Ille at; tribulatōes: et angustie que supbis p̄fidentib; i cor
 pore occurrūt diuerse sunt et graues: et aliquib; terribiles
 sūt. Quarū aliquas nōnullasq; hic infra ad doctrinā v̄az:
 et correctionē intimabo: adicaboue. Que sunt hec: dolores: infirmi
 tates incurabiles: occurfus hoīm impiorū: ifamie euidentes. Inci
 dere in manus tribulantū horribiliter: sicut q̄ incidunt in latrōes
 et sicarios. Unde expoliant;: verberant;: aut feriunt; sp̄ cum terrore
 at; repentiō timore. Aliqñ minas patiunt; demonū. Aliqñ incidūt
 in lapides: et ab eis p̄cutiunt;: vel a canib;: aut a feris mordunt;: vel
 ab alto cadūt. Unde aut manuū: aut pedū fractionē recipiūt. De
 niq; in egestatē maximā crutiabunt;: donec diuina mia de p̄fundo
 lacu miseriarū istarū ad ppriā cognitionē deducere dignabitur
 Un; manifeste tē p̄gnoscent supbi. p̄fidentes calamitates suas: et
 impossibilitatē eorū ad resuscendū. Sed iā q̄ milites supati: et diucti
 i oib; scelēbus. et aliq; tā mente q̄ corpe. p̄strati sunt sic Dauid et
 Adagdalēa: sicut et plūmi scōrū patrū corporaliter ceciderūt. Et
 hec oīa vt predixi ob supbiā nimā insupportabileq; ambitōes oc
 currūt qñ ad deū p̄uersi: et a seculo recedendo: ad portum sacrarū
 religionū accedif. Ubi supb; monach; studet nō hūilitatē inq̄rē p̄
 opprobria et correctōes: s; magis sapias: et reputatōz insilat iuēre:
 vidēdo aspitiēdoq; in oculis suis opa x̄tuosa q̄ egit: facit: vel factu

rus est. Inspiciēdo etiā alteri^o defectus: et peccata aliorū p̄demnādo donec dom^o supbie sue vsq; ad celū ascēdat. Unde necesse ē vt dñs q̄ huius de stercore seculi erigit pauperē peccatorē: vt collocet eum cum p̄ncipib^o: cum p̄ncipib^o populi sui sacrarū religionū. At iterū p̄ supbiā in religione nup̄ acquisitā necesse est idē p̄fiteēs ad euacuationē illi^o iterum in feces demergat: donec cū sc̄to David vt sup̄ dicat. Vermis sum et non hō: opprobrium hoim^o: et abiectio plebis. Ergo quāto magis in religioe supbi^o: tāto magis: magisq; in pessimis tēptationib^o: imo et in scelerib^o eijcī. Accirco vēissime inq̄t. p̄pheta. Humiliat^o sum et liberauit me: q; humiles deus spū saluabis. Magna est igit̄ virtus humilitas.

De remedio supradictarū tēptationum.

Tribulationes: et agustias audistis supborū p̄ficientiū. audite et nunc auxiliū: suffragiūq; eorum. Est enī patientia mater afflictorū: quā q̄s querit: aut desiderat eā infallibiliter recipiet: et obtinebit illam. Nā et si viriliter corporaliterq; possit dere non valet: si tñ desiderio illā cupit vendicare: maiorē in modū eā habet q̄s si manifeste ipsam teneret. Quī dicunt sacri doctores q; magis aliqui meret^o: et maius meritū est velle credere quod credere non p̄t: q̄s qui facilliter credit. Sic aliqui magis meret^o velle dolere de peccatis et criminib^o suis: atq; excessibus: q̄s posse ad beneplacitum p̄doleri: dicente p̄pheta. Desideriū pauperis exaudiat et n̄s preparationē cordis eorū audiuit auris tua. Hoc at̄ dixi q; si forte p̄ diuersas demonū occupationes in mente: et corpore patientiam illā et fortitudinē in tēptationibus habere nō possum^o: saltez habē illā in desiderio superioris rōnis oīno velim^o. Quia deus iudicat nos: et n̄ra fm̄ arbitriū superioris rōnis: et fm̄ voluntatē: et iudiciū animi n̄ri. Et non fm̄ ea que nobis iūctis: ac p̄nitētibus portio sensualis inferior aduehit: et p̄ducit. Qualia sunt volubilitas imaginum: et fantasiarū: simul^o carnis illecebrosus: aut vindicatiu^o aius et similia: vt sup̄ scripsim^o. Ideo dico vobis q; aut patiētia: aut volūtas patiēdi est illa virtus q̄ mitigat sn̄iaz dei p̄ supbos: et elatos p̄fiteēs: marie religiosos. Et ita placabilē reddit manum dñi p̄cutientē. Et vnde fulgura p̄cedebāt: et tempestates: inde parigaudiū et sereno pueniūt. Quia patiētia est m̄ solatōis: et tonū dei: sicut d̄r in psalmo. Quī tu es patiētia mea dñe: dñe spes mea a iūctus te mea. **De humilitate iterū.** Nonēitis isup̄ filios mei q; si humiles eritis: et patientes: mirabilia dei videbitis: gustabit isq;

q̄ oculus non vidit: nec auris audivit: nec i cor hoīs ascendit. **N**o tamen q̄ donec vixeritis absq̄ tribulationib⁹: vel tēptatōib⁹ trā sīre valeatis. **S**ed sp̄ sicut sancti patriarche: et p̄phete: sicut Jobā nes baptista: et dominus Iesus christus in tota vita sua passus ē et pati fecit apostolos cum ceteris sanctis suis. **U**nde ipse ait. **C**ui vult venire post me abneget semetipsum: et tollat crucē suā quotō tidie: et sequat me. **C**ruces autē amicorum dei sunt tēptationes isra scripte ad humilitatē conseruandā: sicut fuerunt superiores tēptatio nes in superbis ad recuperandā humilitatem.

De tēptationibus humilium.

Tēptationes vero que ex spirituali virga dei sunt ad ang mentū aīe humilium: vt excitet: p̄bet: et mundetur: sunt iste: **V**idelicet pigritia. vnde nequit tps preparare ad orandum legendum: meditando: et alia virtuosa opera ad exercitiū dñi. **D**eīn occurrit quedā grauitas corporis cum lassatione mentis: hōrum: ita vt quū iacet laboriosum est exurgē: si sedit surgē nequit. **I**taq̄ cog nita p̄pria tepeditate remāet mēte cōfusū et corpore. **P**len⁹ doo loribus est: q̄ nō videt obligationibus satisfacere posse: itaq̄ orōib⁹ q̄s deuotionib⁹ spiritualibus: et virtutibus corporeis: et exteriorib⁹ **U**nde ad horā tantā in diffidentia cadit: vt a deo derelictus sese exiit met. p̄pter obtenebrationes varias cogitationum diuersarū ex d̄fectu humāi auxiliij. **U**nde egestas maxima corporalis illi orit aīe cum messitia: afflictione: et angustia infinita. **E**t nec memoria remissi p̄t miseratōnū dei. **N**ec capax est ratio ad credēdū nec voluntas ad concupiscendū eternam gloriā: q̄ iā a deo segregatā se conspicit. **E**x his p̄fecto tēptationib⁹ ex quibus acquirit mōdo bus vite solitarie meritū in suiipsi⁹ p̄tectionē et ad humilitatē: et cor contritū eluctandū vnde accuratissime ad creatoris sui desider rium deuenire studeat. **D**iuina tñ dispensatione occulte: modoq̄ ino dicibili iuxta necessitatē: et vtilitatē aīe religiosorū humilium hec pueniūt: ne vltra debitū seipsum extollat: nec sapere plusquā oporteat inquirat: sed magis in timore: et tremore suā op̄re salutē in signum oīs p̄fectionis p̄ auxiliū dei.

De ordine seruando contra tēptationes.

Nunc at restat ordo obseruandus p̄ tēptatōes tā sup̄iorū q̄s humilium in auxiliū et fauorē rerum spiritualium. **E**t pri mo ante q̄s tēptatio occurrat parat⁹ sit sp̄ monachus tota in tentione resistenti: non propria virtute: sed diuina misericordia

auxiliante. Unde sollicitus sit inquantū p̄t: nec sibi parcat in labore: in orationibus dicendo. **Et ne nos iducas in temptationem** Quia vaciter hoc et cognosco p̄ me metipsum tēptationibus resistere non posse nisi tu deus: et tu domine Iesu tuum mihi auxilium prestaueris. Deinde a meditationibus nō cessare: lectionē quotidiānā frequētare. Necnō in ceteris exterioribus: et corporalib⁹ auferit atib⁹: p̄itentijs: virtutibus et moribus sollicite se exercē. Ut quā egestas spiritualis et incursum demonū ingruerit: p̄pria conscientia de ignauiā: et pigritia eū arguē nō possit: cū i pace esset an̄ ad uētū tēptationū.

De remedio faciēdo i ipsa tēptatōe.

Tempore vero temptationum quando supbus et humilis preualere se non p̄t in mente p̄ desiderium: aut p̄ voluntatem mundā et epressam ore ad minus dicat. **Nolo dñe: nos lo: uide q̄ me continere nō possum: domine miserere mei.** Esto brachium meū: et salus in hac tribulatōe. **Qui p̄t corde: et ore oret: et manus: et corpus inquantū valet: et p̄t refrenet: et sustineat immobile mentem eleuando in deū.** Et de semetipso totaliter p̄dolendo: increpando et vituperando semetipsum oibus opprobrijs et detractiōibus donec tēptatio illa pessima recedat.

Quid agendum sit quū hostis est deuictus.

Sed vero inimicus superatus et deuictus remanserit nō putet victor virtute sua hostem debellasse. Sed diuino auxilio diabolum superatum fore p̄fiteat hūiliter ac deuote. **Uñ** eleuatis manibus clara voce dicendum est. **Non nobis dñe: nō nobis: sed nomini tuo da gloriā.** Itaq̄ dulcissime dñe suauissime Iesu x̄pe p̄firma hoc qd̄ opatus es in me miserere mihi peccatori q̄ de⁹ meus es tu et p̄tector ac susceptor aie mee. **Uñ** dicat in laudē dei et dñi Iesu x̄pi tāq̄s puer paruul⁹. **Laudate pueri dñm. vsq̄ in finē et ad ordinē redeat deuotionū suarum.**

De ordine post lapsum commissum.

Sed forte (q̄d absit) p̄mittēte dño ad eradicandā supbiā et p̄suptōz supatus remāserit. **Adore** **Pauld:** nō ad despātōz sed ad dei mias fugiendū est: sperās sp̄i dei bonitate et dñi Iesu x̄pi clemētia q̄ mortuus est p̄ peccatoribus. **Et** mulier dephēse i adulterio uētā dedit. **Ad** **agdalenā** ad se traxit. **Patrōi** paradisi p̄misit. et **Longio** lum̄ et salutē recessit. **Sic** oib⁹ faciet peccatorib⁹ q̄ p̄trito aio: et corde aut desidēio p̄tritois ad deus hūiliter accedē nō erubescūt: s̄ magis p̄ auxilio et suffragio ei⁹ ip̄m quēst petunt et uocāt ordiē maxie i scripto.

De modo seruando quando ab inimico superamur.
Qum quis a spū blasphemie: a spū ire: aut concupiscētēte mente vel corpore supat^o remāserit: quāto citi^o p̄t dicat clara voce. Misere mei de^o. vsq; in finez genibus flexis: manibusq; ad celum iunctis. Deinde p̄stratus extensis brachijs in similitudinē crucis: quasi corā crucifixo Jesu dicat. De p̄fundis vsq; in finē. Deinde surgat et si plāgere p̄t non cesset a lachrymis donec p̄currat ordinē totius passionis cū Pater nr̄. ⁊ Aue maria pectus p̄cutiendo. Deinde p̄uertat se ad lectionem spiritualis doctrine: sicut sunt vita: ⁊ collationes patrum: aut similia: in quib^o lectionibus lapsus requiē inueniet: ⁊ modum reparandi: ⁊ resistendi oībus tēptationib^o: ⁊ in sui auxiliū: ⁊ p̄ satisfactione erroris sui disponat se tpe quo poterit septē psalmos p̄niales cū letanijs p̄soluē sp̄ cum disciplina in memoria passionis Jesu xp̄i. Deniq; currat ad sui prelatū vel custodē anime sue p̄ confessione cū preparatōe op̄robriuz sustinēdi: ⁊ correctionē recipiendi. Necnō ⁊ p̄ p̄nias totaliter satisfatiēdi: nisi forte talis fuerit cā que excessum: aut formā ⁊ modū excessus licite videre^t occultari: non tamen forma peccati tacēda est. Ideo beati sunt illi q̄ talem habēt rectorē animarū benignum: ⁊ mansuetū: ⁊ exp̄tum in similibus: de quo dubitare non oporteat cor suū totaliter ap̄ire. Nam cum omnibus nisi cū exp̄tū omnia aperire periculosum est: ne inde peccator in desperatōis incidat. p̄pter insipientiā confessorum.

Conclusio ac breuis exhortatio ad humilitatem ⁊ charitatem.

Quod itaq; filioli mei charissimi cōami hūilitatē inq̄rē. Studete charitatē dei: ⁊ p̄mi v̄dicatē. Et cū ordib^o: ⁊ uotōib^o: ⁊ cōmōnib^o: alijsq; p̄suet^o corporalib^o: ⁊ spiritualib^o exercitijs vestris: in solitudine: silētio: ⁊ ieiunijs p̄seuerare ne diabolus sup̄as possit vos. Sed magis vos ipsum: auxiliāte domino: q̄ non p̄mittit tēptare sup̄ id q̄ potestis: sed facit cū tēptatione p̄uentum vt possitis subliere. Caute ergo vos ab ingratitude: ne cum ingrato Adam de paradiso expulsi sitis. Et cū Iuda in baratrū inferni detiamini: Dominus sit sp̄ vobiscum. Et si quid minus clare: ⁊ diffuse locutus sum: familiariter egi. Valet. Verūtq; in oībus que minus q̄s catholice: aut religiose affatū me nouerit q̄spiam doctior: atq; prudentior: non illi solū: verum vniuersis ⁊ p̄i fidelibus cultorib^o busq; corrigendum: castigandūue ipsum constituo.

**Libellus in preparatione infirmorum: et in dispositione morietū
qui flos vite interpretatur.**

Exordium.

More bonorum parentum qui tam etsi facultate te
nui sint ac pauperes: filiorum tamen unicuique d'io
pia sua legare: ac impartiri solent. Ita et ego de pui
tate ingen'oli mei non defect' inquātū valui: singu
lis spiritualibus filiis: tum clericis: tū religiosis clau
stralibus: tumq; secularibus: cuiuscunq; conditionis existentib' ofe
ficiosissime offerre portionē ad bene beateq; viuendum opportu
nam. Ita dumtaxat vt hoc in seculo sicut et in religione degentib'
normam ritumq; seruandum conscripserim. Residuum dēiq; ege
statis doctrinarum mearū in egrotantibus filiis: et de hac vita mis
grantibus attribuere institui: vt leto iucundog; lectulo consistere
q̄o possint: vel inde ad superos queant euolare. Verum ne qd̄ico
gruum fari videar: pitissimis sacre sancte q; ecclesie doctorib' oīa
singulaq; correctōe diū corrigēda cōstituo.

Tabula

Libelli hui' diuisio in tres ptes disponit: vt infra patet.

De prima pte.

Prima eteni ps que suffragatio appellat' infirmorū capitū
lis. xii. diuidit' vt infra patet. Capitulū primū de ex
hortatione p̄fessionis. Capitulū secundū de aspersione
aque benedictē. Capitulū tertiu de tertio spūali remedio cō
fessionis. Capitulū quartū de q̄rto remedio orōis aliene.
Capitulū q̄ntū de deuotarū missarū oblatōe. Capitulū. vi.
de remedijs diuersarū elemosinarū. Capitulū septimū d' re
medio i dispensatōe rerū extenarū. Capitulū. viii. d' remedio
satisfactionis. Capitulū. ix. de remedio p̄muniōis. Capitū.
x. de remedio p̄stituēdi se in manu d̄i. Capitulū. xi. de reme
dio tradendi curā corporis sui pa. et me. Ca. xii. de remedio orōm
sue. mētaliū: siue vocaliū corā d̄no ihu xp̄o.

De secūda pte.

Secūda eq̄dē ps: q̄ p̄fessionalis d̄i eruditio: duas hz diuisio
nes. Prima diuisio secunde ptis. Prima diuisio
stinet capitula. xii. videlicet. Capitulum p̄mū d' rti
articulis fidei: et de eorū approbatōe: et d' vitijs oppugnantibus. illis
Capitulū scdm de decem preceptis legis. Capitulū. iiii. de
h' filiis domini. Capitulum quartum de. vii. muneribus spūs
sancti. Capitulum quintum de septē peccatis mortalibus.

Capitulum sextum de virtutibus theologicis. Capitulum septimum de virtutibus cardinalibus. Capitulum octauum de sacramentis ecclesie. Capitulum nonum de septem operibus misericordie corporalibus. Capitulum decimum de septem operibus misericordie spiritualibus. Capitulum undecimum de octo beatitudinibus. Capitulum duodecimum de quinque sensibus corporeis. Capitulum tertium decimum de casibus papalibus. Capitulum decimumquartum de casibus episcopalibus. Capitulum decimumquintum de casibus processis reuerendo domino patriarche per summum pontificem in toto domino venetiarum. Capitulum decimum sextum de casibus quos reuendissimus dominus patriarcha sibi reservat. Capitulum decimumseptimum de casibus concedendis plebanis et prioribus. Capitulum decimum octauum de voto vtriusque egrotus etc. Capitulum decimum nonum de absolutione generali processa a papa personis ordinis cartusensis. Capitulum vigesimum de forma absolutionis quibuscumque personis in articulo mortis. Capitulum vigesimum primum de modo conferuandi animam egrotantium qui plenariam etc. Capitulum vigesimum secundum de approbatione seruatioms anime illorum etc.

Secunda diuisio secunde partis.

Secunda diuisio que dicitur de consilijs continet capitula septem. videlicet. Capitulum primum de consilio beneuolendi. Capitulum secundum de conuersandi consilio. Capitulum tertium de consilio circa familias cum suis. Capitulum quartum de consilio circa artificia mercantie etc. cum suis paragraphis. Capitulum quintum de consilio et modo seruabendi in consilio etc. cum suis paragraphis. Capitulum sextum de tractionibus licitis et illicitis cum suis paragraphis. Capitulum septimum de diebus festiuitatibus et solemnibus sanctorum.

De tertia parte.

Tertia pars que preparatio eternalis obediencium appellatur tres habet diuisiones: quarum capitula inferius annotantur. Capitula prime diuisionis. Capitulum primum de missa dicenda morienti. Capitulum secundum de passione christi et alijs orationibus etc. Capitulum tertium de aspersione aque sancte. Capitulum quartum de vncione. Capitulum quintum de orationibus dicendis que etc. Capitulum sextum de officio defunctorum. Capitulum septimum de elemosinis faciendis ante exitum etc.

Capitula secunde diuisionis sunt quattuor.
Capitulum primum de vitāda inani gloria in exequijs mortuorū
Capitulum secundum de electione tredecim pauperum in memo-
riā Christi ⁊ apostolorū. Capitulum tertium de religiosis vi-
ris beneficiatis. Capitulum quartum de diuersitate re-
ligionū: atq; missarum fratrum ⁊ orationum monialium.
Capitula tertie diuisionis tot sunt quot sunt orationes dicende in
recomendatione animarum defunctorum: vt infra patet. Una
quelibet oratio est vnum capitulum.

Narratio prime partis libri huius.
Exhortatio confessoris in pmittendo sit: siue omnino i spes
sue liberationis indicādo habeat. Nisi forte fuerit p ma-
iori languentis salute a domino decretum illum in sancto
Abrahe sinu collocare: quod dilucidissime inferius conscriptis re-
medijs cognosci poterit: que sunt **Aspersio aque sancte**
Vera confessio. Inteq; satisfactio Deuota pmūio.
Oratio metalis ppria Oratio vocalis ppria Oratio aliēa
Missarum deuotio Elemosinarū mēta Oratio rerū
ertēnarū Cōstitutō salutis mētis ⁊ aie in māu dñi Obla-
tio cure corporis pētib; cognatis: ⁊ medicis. Capitulu primū
de exhortatione confessoris: que est in his verbis videlicet.

Quāde fili: ecce dñs Iesus misit me ad te vt reddā tibi vali-
tudinē aie: ⁊ corporis. Noli obsecro de hac corporis egritu-
dine conturbari: aut terreri: qm̄ hec infirmitas non est ad
mortē: sed vt discas disponere vitā aie: ⁊ corpor; tui i volūtate dñi
dei: q̄ aiā tuā creauit de nihilo ad sui imaginē: ⁊ similitudinē. Et
plasmavit de tēra corpus tuū: vitā tradēs aie imortalē: corpori x̄o
tuo vitā tribuit vegetatiuā: sensitiuā: ⁊ rōalē. At isup liberū dona-
uit tibi arbitriū optādi: sine volēdi salutis pmū: vel pprie damnas-
tōis dmerita vēdicare. Velis igit̄ toto corde: totoq; aio in dei tui
creatoris: ⁊ saluatoris volūtate: atq; māus piucunde te cōmittere:
agat q̄cqd libet. Nā q̄cūq; fecēit d̄ te sūmope pfectura sunt tibi.
Ergo gaude: ⁊ letare in dño n̄ro Iesu xp̄o. Fili charissimi incipiam?
iā inditia salutis ptractare: vt inde qd̄ de te dñs deus agere decre-
uerit p̄cipere valeam? dilucidissime. Si tu tñ simplici corde credi-
dēs illi: cū ⁊ ip̄e dicat. Qui credit i me etiā si mortu; fuerit: viuet:
⁊ ois qui viuit ⁊ credit in me nō moriet̄ in eternum.

Capitulu secundū de secūdo spūali remedio. Fiat asp̄sio aq̄ sancte
sup infirmū ⁊ lectulum eius cum his verbis.

A Sperges famulum tuū dñe Iesu xpe ⁊ mundabis. lauabis eum: ⁊ sup niuē dealbabis. **E**urgāt de?: ⁊ dissipent inimi ci eius: ⁊ fugiāt q̄ oderunt eum a facie. **N**on nobis domie nō nobis: sed noi tuo da gloriā. **E**urge domine adiua famulū tu um: aut famulā tuā: ⁊ libera eum ppter nomē tuum. **Kyrieieison** **Christeieison**. **C**hriste audi nos: **C**hriste exaudi nos. **P**ater de celis deus miserere ei. **F**ili redēptor m̄di deus miserē ei. **S**piritus sancte deus miserere ei. **S**anct⁹ de⁹. **S**anctus fortis. **S**anctus ⁊ immortalis. **A**gn⁹ dei q̄ tollis pec cāta mundi miserere nobis: ⁊ famulo tuo languētī. **A**gn⁹ dei qui tollis peccata mundi miserere nobis: ⁊ famulo tuo: siue famu le tue. **A**gnus dei q̄ tollis peccata mundi dona famulo tuo ualitudinē: ⁊ salutē anime: ⁊ corporis sui. **Oremus.**

Visita quesumus domine aiām istam: ⁊ habitationes hanc ⁊ oēs insidias inimici ab ea lōge repellas: ⁊ angeli tui sc̄ti habitent in eis: qui famulum tuum: ⁊ nos in pace custodiāt. **E**t benedictio tua sit sup eū: ⁊ sup nos. **P**er dñm n̄m ihm x̄c. **Oremus.**

Omnipotēs sempiternē deus salus eterna credentiū exau di nos p infirmo famulo tuo: p quo miē tue imploram⁹ auxi lium vt reddita sibi sanitate gratiarū tibi in ecclesia tua referat actiones. **Oremus.**

Deus in cuius nutibus uite nostre momēta decurrunt etau di nos p famulo tuo p quo miās tuas egrotāte imploramus vt de cuius piculo metuim⁹: de eius salute letemur. **Oremus.**

Deus infirmitatē humane singularē p̄sidiū: auxiliū tui sup hūc infirmum oīde ututē: vt ope miē tue adiutus ecclesie tue sancte incolumis representari mereat. **P**er **C**hristū dñm nostrum. **D**e huiusmodi enim orationibus **Jacob⁹** in canonica. **C.** v. asserit. **M**ultū enī ualet deprecatio iusti assidua.

Capitulum tertium de tertio spirituali remedio confessionis.

Confessio mūda: ⁊ imaculata: itegra: ⁊ xa: ⁊ generalis: sumo mo studio: summaq; diligētia p̄scrūtāda: atq; it̄roganda est. ordinate atq; discrete: non tñ in dilatōe t̄pis: sed breuitē dilucide tamē. **I**nterim x̄o ordinanda sunt disposita: ⁊ accomoda ta auxilia spiritualia: que sunt hic infra. **S**uadendū est egrotātī le gandū nouo hospitālī iur̄ facultatē suā: vt inde plenariā indulgen tiā p̄sequi possit. **E**t qñ p̄fecerit: ⁊ absolut⁹ fuerit: instruet illū ad

seruādū se i ea ipsa inocentia: vt habet i fine hui⁹ libelli: dicente
Petro scda tertij. Vos igit^r fratres prescientes custodite ne isipt
entium errore tractati excludatis a ppria firmitate: crescite vero
in gratia: z in pgnitione domini nostri: z saluatoris Jesu cbrilli.

Capitulum quartū de quarto remedio: videlicet orōnis aliene.

Mittat ad diuersa obseruantū monasteria tā religiosorum
q̄s monialium vt orent p recuperatione salutis: valitudis
q̄s aie: z corporis huiusmodi egroti. Unde Jacobus. **Oras**
te pro inuicē vt saluemi Capi. v. d̄ deuotarū missarū oblatōe
De Trinitate .i. **De spiritu sancto .i.** **De Cruce .i.**
De dominica .i. **De angelis .i.** **De prima dominica**
aduētus p patriarchis .i. **De dominica scda p pphetj .i.**
De apostolis .i. **De euāgelistis .i.** **De martirib⁹ .i.**
De confessoribus .i. **De virginibus .i.** **De omnibus**
sanctis .i. **Pro omnibus defunctis .i.** **Pro misero**
ri z magis derelicto in purgatorio .i. Verūtū aduertendū
est ne ritus huiusmodi missarum causa superstitionis offerat: vns
de arbitretur aliquid plus: minusue operari apud deum valeat: q̄s
ipsi domino placuerit: aut iuxta quantitātē: z qualitātē deuotōis
egrotantium. **Hoc at gratia pietatis: maioris q̄s deuotōis adden**
dum est: vt in huiusmodi missis dei: z beate virginis. beatorū spia
rituum: oim q̄s sanctorum sanctarumq̄s dei suffragij: subsidiūq̄s
poscat: domino dicēte. Qui petit accipit: q̄ querit inuēit: pulsanti
aperietur.

Capitulu sextū de remedijs elemosinarū diuersarū.

Alaudē domini nostri Jesu christi: z apostolorum suozū
qui patrē eternum pro egrotante interpellare dignat: vt
salutem z valitudinē anime: corporisue illi donet: ipso attes
tante: z dicente. Melius est facere elemosinam q̄s thesauros au
ri reponere. **Qui faciūt elemosinam: z iustitiā saturabunt in vita**
fiant .xiii. elemosine i panē: z viniū z vnū soliduz. p quolibet pau
pere. Que elemosine distribuāt in .xiii. pauperibus habitantib⁹
circa domum: vel in contrata ipsius egrotantis: vt in euangelio:
Abconde elemosinā in corde pauperis: z ipsa orabit ad t̄m. p te
Pro satisfacione operum misericordie corporalium. Induere ali
quem puerum medicum de omnibus indumentis: vt dicat domin⁹.
Mudus eram: z induisti me. **Pro liberatione incarceratoruz**
tribuere elemosinā.

Pro subsidio infirmorū ad aliqua hospitalia. Pro infantū: x̄gis
num: viduarūq; sustentatōe. **Capitulū septimū de re
medio in dispoſitione rerum extremarum pacta confessione.**

Persuadendum est egrotō cū casus sepe nūero isperate oc
currāt diuersi valentibus: q̄nto magis languētib; euenire
iopināte mortis euentus possit ⁊ accidere. Quare nec de
se: nec de rebus suis disponere valeret: Itaq; optimū sanctus atq;
laudabile opus est in rebus externis ordinē ritumq; apponere.

Capitulū octauum de remedio satisfactionis.

Sciendum est enī egrotātī vt si facultatē satisfaciēdi ha
bet: morā nequaquā trahat ad psoluendū. Sed quāto ma
g; valet cōfessi suā purificare: ac mīdare pscias velit: tā de
certis q̄s de incertis. Cum nec eucharistiā licite sumere possit nisi
cui debeat ei satisfaciāt: saltē de occultis: ⁊ illicitis. Quia nō remit
titur peccatum nisi restituatur ablatum.

Capitulū nonum de remedio communi onis

Tanta est quidē gloriosissimi saluatoris nostri corporis dig
nitas: ⁊ prestātia: vt ipsa summa veritas de eo talia i euā
gelio fari attestariq; voluit dicēs. Qui māducat me viuūt
ppter me. Et iterū. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs: ⁊ bibēitis
eius sanguinē non habebitis vitā in vobis. Et vt deuoti^o pmunis
cari valeat ifirm^o si aut autoritas: aut licētia haberi poterit ibidē
corā eo egrotō celebret: ⁊ illic tunc reuerenter eucharistiā offerat
verbis ad huiusmodi opus consuetis apud laicos.

Capitulū decimum de remedio constituendi se in manu domini

Quoniam neq; abscondere neq; euadere eterni: summiq; de
manus quisquā potest. Porro necesse est in eius dispositi
one dimittere vitam penitus atq; mortē nostrā humanam
eū ipse x̄bo pphetico dicat. Ego occidā: ⁊ ego vlure facia: ꝑcutia
am: ⁊ sanabo: ⁊ nō est qui possit euadere manus meas.

**Capitulū vndecimum de remedio tradendi curam sui corporis
parentibus: ⁊ medicis.**

Nempe ad valitudis grāz cito recuperandam ꝑficit valde
nullā de se aut rerū externarū curam h̄re. S; solū in pentū
atq; medicorum ordinationib; ⁊ ꝑceptis vigilare ac eis da
citer obedire. Verūtū oēs apponat diligētia: ⁊ curā in innocentia
psuadēdi quā ꝑ plēriā recipit remissionē sepi^o orōz dñicā. ꝑferē
do ꝑcussionē pectoris: oculorū eleuatōz ad celū asperſionem aque
benedicte: necnon elemosinarum distributionem agere:

et operari non desinat: sic ad maioris mundationis omnium delictorum puritatem mentis: et corporis spiritualiter confiteatur dicendo. Confiteor deo: etc. Et hec erunt loco penite: de qua Iohannes baptista predicando aiebat. Agite penitentiam: et propinquat enim regnum celorum: et propheta. Scidite corda vestra: et non vellimenta vestra.

Capitulum duodecesimum de ultimo denique: ac pretiosissimo remedio orationum: siue mentalium: siue vocalium coram domino Iesu christo.

Humiliter deuoteque oratione insistere: dicendo. In manus tuas domine commendo spiritum meum. Doce me facere voluntatem tuam. Et iterum suscipe me domine secundum elos quoniam tuus: et viuam: et non confundas me ab expectatone mea. **Oremus**

Deterne deus hodie cor: et corpus meum: sensus: actus: et sermones meos in lege tua: et in operibus mandatorum tuorum: ut dicat in eternum: semper saluus: et liber esse: sanus mereatur. Per christum dominum nostrum. **Oremus**

Domine deus pater omnipotens qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti: tua nos salua virtute: ut in hac die ad nullum declinemus peccatum: nec ullum incurramus periculum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam omnis actio tuo moderamine dirigatur. Per christum dominum nostrum. Et quod dominus in euangelio iquit.orate et credite: et fiet vobis.

Explicit modus visitationis prime partis infirmorum a confessoribus exhibendis.

Incordium secunde partis principalis:

Sicut enim non ex dogmatum diuersarum scientiarum peritia solus neque disertus sermone: aut eloquentissimorum virorum affabilitate tantum: verborumque sonoritate consistit predicator. Verum longe magis: magisque dono speciali diuino. Gratia que singulari a deo infusa omnipotenti predicatio elargitur. Cum sepe uero cernimus: aspiciamusque quosdam plurimos doctores paruos: nimiumque ad utilitatem: et uersionem animarum profecisse. Dicente Ieronimo in epistola. Neque rusticus: et simplex frater ideo se sanctum putet si nihil nouerit. Neque peritus: et eloquens lingua existimet sanctitatem. Multoque melius e duobus imperfectis rusticitate habet sanctam quam eloquentiam peccatrice. Erat quippe scilicet summorum predicatorum scientiam: dicente Gregorio in moralibus. Inuani laborat lingua doctoris: nisi intus operet gratia saluatoris. Sic itaque et in confessoribus uides quamplurimos

min⁹ eruditi mirū i modū in vinea dñi sabaoth vtiliter elaborare
Docti qdē ac periti nōnūq̄s incassuz nouimus laborasse. Quid in
loquar: nūquid i dei cultu sciarū dogmata vana esse vident: Absit
absit. Nā doctos tāq̄s stellas i celis micaturos esse p̄gnoscm⁹. nō
omnes tñ mūdi doctiores hoc in seculo p̄mendāt: sed quos deus
cōmendat ipso attestāte. Non eni q̄ seipsum diuersis: videlicz scia
rum eruditionib⁹ p̄mendat: ille p̄bat⁹ est in diuio cultu: s; quē de⁹
p̄mendat: suam spirituale: p̄tribuens gratiā. Qui porro huiusmodi
est: dilect⁹ dñi est. Unde **Augustin⁹** in sermone ait. Utiliter ac sa
lubriter admonemur vt peccata nra iugiter: z hūiliter nō solū deo
sed z sanctis: z deū timentibus p̄fiteri. Sic ergo docibilis: affabis
lis: exēplaris q̄s erit. Attentionē: z beniuolentiā attrahit ab audis
torib⁹. **U**tro breuiter dilucide: z veraciter quicqd loquit enarrat:
Recte cuncta disponens: auctoritate: lege aut scripto: exēplo: ac si
multitudine pop̄time affirmat: p̄futat. Necnō diuina fauēte illu
stratione cūcta que a narratione repetēda sunt memoriter: ac ius
cunde in p̄clusionē p̄stringit: tā in p̄fessionib⁹ q̄s in predicationis
bus suis.

Narratio.

Satis iā satis eruditissim⁹ est quem dominus docuerit. De
quo iquit p̄pheta. Beatus vir quē erudieris domine: z de
lege tua docueris eū. Dicat q̄s. Quis est hic z laudabim⁹
eum: Dicit. Qui post aurū diuitiarū: z p̄cupiscentiarum non abūt
nec sperauit in pecunie thesauris: honoris: humāeque dignitatis se
dulus in oratione: continuus in deuotione: in lectōe assiduus: z fer
uens in meditationibus: patiēs i aduersis: humilis in oib⁹: pius:
māsfec⁹: ac clemēs cum omnibus. Benignus in sermone: in p̄fesa
tione minim⁹: mente solitari⁹: animo quiet⁹: parcus sibi z seuerus:
alijs largus z locuples. audit pacifice: z respondit gratiose. Si q̄s
talis est: verus veraxq̄ p̄fessor est.

In hac quidē secūda p̄te ad bene itegerrimeq̄ confitendū hec dili
gēter p̄scrutāda sunt huiusmodi exordiēdo verbis.

In quo hō q̄ ad imaginē dei creata ē aia tua: z corp⁹ tuū d
nimo terre. Et in hunc mūdū missum vt peccatū primi pen
is purges: z cetera tua p̄missa. Que p̄fecto sancte p̄fessio
nis contritione: p̄fessioe: z satisfactione opis potēis cūcta delere
Prima diuisio. **Capitulū p̄mū de. xii. articulis fidei: z d
eorū approbatōe. Et de vitijs oppugnātib⁹ illis: i q̄b⁹ iterrogad⁹
est iurū si crediderit: Et si nō credit: cū approbationib⁹ est illi sa
tisfatiendum.**

9

Quod sit vnus de⁹ creatori celi: z terre. **M**oyses genesi pmo
 Creauit de⁹ celum: z terram. **E**cclēsiastes. xviii. Qui viuit
 in eternū creauit omnia simul. **Q**uod Iesus xps sit fi
 lius dei **E**cclēsiastes inquit. x. **D**eus solus iustificabit: z m̄et inuis
 ctus rex in eternum. **D**avid in psalmo. **F**ilius me⁹ es tu: hodie ge
 nui te. **Q**uod nat⁹ sit d⁹ vrgine. **I**saias ait. **P**uer natus est nobis: et
 filius dat⁹ ē nobis. **I**dē. **E**cce xgo p̄cipiet z pariet filiū: z vocabit⁹
 nomen eius emanuel: quod intepretat⁹ nobiscū de⁹. **Q**uod sit pasō
 sus z mortuus. **I**saias ait. **T**radidit i mortē ai am suā: z cū scelēa
 tis reputat⁹ est: z ipse peccata multorū tulit: z p̄ transgressoribus
 orauit. **S**apientie. ii. **V**ideamus si sermones illius veri sunt: z tēp
 temus que ventura sunt illi: z sciemus que erunt nouissima illius.
Sie nim est ver⁹ fili⁹ dei suscipi: et illum: z liberabit illum de mani
 ibus p̄tratorū. **C**ontumelia z torm̄to interrogemus eum: vt scia
 mus reuerentiam eius: et probemus patientiam illius: morte tur
 pissima condemnemus eum.

Nō descēderit ad iserna. **P**ropheta ait. **T**ollite portas p̄ncipes
 vestras: z eleuami porte eternales: z introibit rex glorie. **Q**uis est
 iste rex glorie: **D**ominus x̄tutum: z miraculorū: ipse est rex glorie.
Quod resurrexit. **I**dē. **T**erra tremuit: z quicuit dum resurgeret
 in iudicio deus. **Q**uod ascēderit in celum. **I**dē p̄pheta ait. **A**scen
 dens christus in altū captiuā duxit captitatē dedit dona boibus.
Quod venturus sit iudicare. **I**dē in psalmo. **L**xxxv. **T**unc exult
 abunt oīa ligna siluarū a facie domini quia venit: quoniam vēit
 iudicare tērā. **J**udicabit orbē tēre in equitate: z populos in veris
 tate.

Quod sit spritus sanctus. **I**dē in psalmo. **S**pirit⁹ dñi re
 pleuit orbem terrarum: z hoc quod continet oīa scientiā h̄z vocis
Quod sit p̄munio. **S**apientis enim ait. **C**ibauit eos ex adipe fruy
 mēti: z de petra melle saturauit eos. **P**etra at̄ ēat xps. **Q**uod sit
 remissio peccatorum. **E**cclēsiastes. xviii. **P**ropter hoc paties ē de⁹
 in illis: z effudit sup illos misericordiam suam. **I**tē. **M**isericordia
 dei sup omnē carnē.

Quod sit resurrectio mortuorū. **J**ob ait.
Scio enī q̄ redēptor meus viuit: z in nouissimo die de terra surre
 cturus sum. **E**t rursus circundabor pelle mea: z in carne mea vis
 debo deū saluatorē meū. **Q**uē visur⁹ suz ego ipse z nō ali⁹: z ocu
 li mei consp̄cturi sunt: z nō ali⁹. **R**eposita est hec spes mea i sinu
 meo. **Q**uod sit vita eterna. **S**alomō in ecclesiastico. **I**ustorūz
 aīe i manu dei sunt: z non tanget illos tormentum malitiē.
Visi sunt oculis insipientiū mori: illi autē sunt in pace.

Item. Iusti in perpetuum uiuent: et apud dominum est merces eorum: et congregatio illorum apud altissimum

Hec ad breues incredulorum satisfactionem quum opus fuerit in approbatione articulorum duodecim suffitiant.

Capitulum secundum de x. preceptis legis in quibus interrogandum est egrotus: et exhortandum ut superius: quia precepta sunt dei omnipotentis per os uiri dei Moysi serui sui promulgata populo israeli: que sunt hec.

Dilige deum tuum ex toto corde tuo: etc. Non iurabis nomen dei tui inuanium. Sabbata sanctifices. Honora patrem tuum: et matrem tuam. Et maledictus homo qui maledixerit patri: aut matri. Non concupisces uxorem proximi tui. Non desiderabis rem proximi tui. Non occides. Non furtum facies. Non mechaberis. Non falsum testimonium facies. Quia ut ait propheta. Lex dei immaculata conuertens auias: testimonium fidele spiritum prestantis paruulis. id est humilibus simpliciter credentibus: et obedientibus.

Ex libro sapientie. xiii. in detestatione idolatrie: et heresis.

Quoniam autem sunt omnes homines in quibus non subest scientia dei: et de his que uidentur bona non potuerunt intelligere eum qui est: neque operibus attendentes agnouerunt quis esset artifex. Sed aut ignem: aut spiritum: aut citatum aerem: aut girum stellarum: aut nimiam aquam: aut solem: et lunam rectorem orbis terrarum putauerunt. Quorum et si specie delectati deos putauerunt: sciant quanto his dominator eorum spectiosior est. *xviii. Sapientie.*

Magna sunt enim iudicia tua domine: et inenarrabilia uerba tua: propter hoc indisciplinate anime errauerunt. Dum enim psualum habent iniqui posse dominari nationi sancte uinculis tenebrarum: et longe noctis conpediti: clusi sub tectis fugitiui perpetue iacuerunt. Et dum putant se letare in obscuris peccatis: tenebroso obliuionis yelamento dispersi sunt pauentes horrendo cum admiratione.

Capitulum tertium de consilijs domini nostri Iesu christi dicitur per prophetam sanctum Dauid ad interrogandum.

Cogitationes hominum uane sunt: consilium autem domini manet in eternum: et in seculum seculi. De uirtute spiritus. Idem in psalmo. Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi. De obedientia spirituali habetur in ecclesiastico: ubi ait. Sapiens non odit mandata: et iustitias: et non

Illidetur quasi i pcella nauis hō sensatus credit legi dei: z lex illi fit delis. **De castitate ppetua** inquit Bernardus. Quid castitas te decorius: que mundū de imundo pceptū semine: de hoste dome sticum: de hoie angelicus facit. Unde Jeronimus. In carne preter carnē viuere angelicum est: non humanum.

Capitulum quartum in approbatōe donorum sancti spiritus. Et primo interrogandus est eger vtrum habuerit illa si nō obserua uerit hortandus est cū autoritatib⁹ illa toto corde exercere se dis sponat:

De timore dei dicit in psalmo. Timētes autē dominū nō deficiēt oī bono. Itē in ecclesiastico. xxxiii. Timentī deū nō occurrēt mala: sed in tēptatōe deus illum pseruabit: z liberabit a malis. **De misericordia: z pietate.** Idē. xxxvi. Spetiosa misericordia tpe tribulatōis: q̄i nubes pluuię in tpe siccitatis. Et Petrus i canonica secunda. ii. Mouit deus pios de tēptatione eripere. **De consilio parabolārū. ii. Si intrauerit sapia cor tuum: z scia anime tue placuerit: consilium custodiet te.** **De scientia. Sapientia. xiii. Vbi aut sunt oēs hoies in quibus non subest scia dei. Item parabolārū. xviii. Cor prudentis possidebit scias z doctrinā.**

De sapientia Ecclesiastici. xxx. Sapientia oīm antiquorū exq̄res sapiens z in pphetis vacabit. Item ibidē. xxxiiii. Sapientia laudabit aīam suam. z in dño honorabit: z in medio populi sui gloria bit. Et in medio ecclesie aperiet os suum. **De intellectu bono**

David in psalmo. Intellectus bonus oībus facientibus eū: laudatio eius in seculū seculi. **De fortitudine. Augustinus in libro de morib⁹. Fortitudo est amor facile tollerās oīa ppter id qd amat.**

Macrobius aut dicit. Fortitudo est affectio que nullas aduersitates: mortemq̄ formidat. Filiab⁹ eorum: in quibus interrogandus z admonendus: ac benigne arguendus: deinde exhortand⁹ infirmus est. Utq̄ in posterum ad resutendum: si comes vita fuerit est sum mopere suadendum illi.

Superbia: de qua ait Gregorius in moralibus. Principalia vitia de superbia virulentia radice pferunt scz Factātia

Contentio. Ipocrisis. Presumptio. Obstinatio. Inobedientia. Inanis gloria. Inuidia. Iracundia. Tristitia. Auaritia. Ventris ingluuię. Luxuria.

Auaritia de qua Augustinus in sermone. Non solum auarus est qui bona aliena capit: sed z ille auarus est qui cupiditate

seruat sua. Usura. Rapina. Proditio. Simōia
Furtum. Perturium. Unde cambia. Termini
Contractus. Falsa mercimonia. Proda imprestitoruz.
Fraudatio pecuniarū. Nautarum pmissiones.
Omnes iste fraudatōs ad restitutōs tenent cum oib⁹ alijs similis
bus: sicut sunt pecunie ab offitio salis: 7 septē p centum.

Luxuria de qua ait Jeronimus in moralibus sup offitium.
Sicut vinum 7 ebrietas eum qui bibit mentis sue inopes
facit: ita fornicatio ac voluptas pervertit sensum: animumq³
debilitat: 7 de rationali homine brutum efficit. Odium dei.
Cecitas mentis. Amor sui. Inconstantia
Pitatio. Inconsideratio.

Gula: de qua ait Gregorius. Quanto corpus implet: tātō
anima minorat. Idem de ebrietate. Ebrietas est blādus
demon: dulce venenum: suave peccatum quā qui h³ non se
h³ quā qui facit peccatum non facit: sed totus est peccatus. Idem
Qui ventrem 7 gulam refreat toto corpori imperat.
Multiloquium. Ebrietas. Immunditia.
Scurrilitas. Hebetudo. Inepta letitia.

Accidia de qua ait Jeronim⁹ in epistola. Sicut dñs n̄ vult
mortē peccatoris: sed vt reuertat 7 viuat: ita tepidos odit
7 cito ei nauisiam facit: vt ait Johānes in apocalipsi. Utis
nam calidus esses aut frigidus. Sed quia tepidus es incipiam te
euomere de ore meo. Tepeditas. Desperatio. In
sillanimitas. Vagatio mēt̄. Negligētia. Inepta letitia.

Ira: de qua inquit Johānes chrisostom⁹ sup Johāne. Qui
irascit̄ infinit⁹ est supplitis dign⁹. Volūtarie seipsuz i bar
ratrū pditōis ferens: 7 ante futuram gehennam hic iā vin
dictam soluens. Indignatio. Contumelia. Rixa.
Clamor. Blasphemia. Timor mortis.

Inuidia: de qua Gregorius in moralib⁹ dicit. Inuidia iras
generat: q³ quātō interno linoris vulnere sauitiā: tātō etiā
am mansuetudo trāquilatatis amittit. Unde Johānes cri
stostomus. Inuidie passio: 7 fornicatōe: 7 adulterio multū ē detēior
Idē. Inuidi ocul⁹ liquat̄ tristitia: inuid⁹ cū morte viuūt p̄tinua.
Detractio. Susurratio. Afflicto. Exultatio. De
prauatio. Ingratitudo.

Gravitas peccatorū: et p̄ditio p̄ hec infra scripta iterrogāda sunt.

Quis: quid: quibus auxilijs: cum quo: cur: et ubi.

Capitulum sextum de virtutibus thologicis: cū approbatōe earū: i q̄b̄ iterrogandū est egrotū: et p̄suadendū ad exercendū vt supra.

De fide Augustinū. Fides est virtū qua erudiunt que non vt dēnt. Unde dicit Damascenū. Fides est nō inquisitus cōsensus: unde dicit. Fidelis seruus: et prudens quē cōstituit dominus super familiā suam. Et apostolus ad h̄ebreos. Fides est substantia sperādarū rerū argumentum non apparentium.

De spe Augustinū in Enchir. Spes non est nisi rerū ad deū p̄tinentium: quī curam eorum q̄ spem habent gerere p̄bibet. Unde in psalmo. Spera in domino. et fac bonitatē. De charitate. Jo

bannes in epistola. Deus charitas est: et qui manet in charitate in deo manet: et dñs in eo. Unde apostolus ad Titum primo. Finis precepti charitas est: de corde bono: et p̄scia pura: et fide non ficta.

Capitulum septimum de virtutibus cardinalibus: ad interrogandum: et exhortandum: vt supra.

De prudentia Gregorius in libro de moralibus ecclesie. Prudentia est amor eligens sagaciter ea quibus adiuvatur: et. Unde Salomon in parabolis. ii. Prudentia servabit te vt eruaris a via mala: et ab hoīe q̄ p̄versa loquit. De iustitia Augustinū in libro de moribus ecclesie. Iustitia est amor tñi deo serviens: et ideo bene ioperans ceteris que hoī subiecta sunt. Unde in ecclesiastico. Iustus vt palma florebit: et sicut cedrus libani multiplicabit. De fortitudine. Ambrosius de officijs. Nō mediocris ai est fortitudo q̄ sola defendit ornāmēta virtū om̄: et iudicia custodit. Unde et Gregoriū in. vi. moralium. iustomm fortitudo carnē est vicere p̄p̄is voluptatib̄. T̄rie: delectatōs p̄p̄tis vite ertere.

De tēperantia Augustinū i libro de moribus ecclesie. Munus tēperantie est in cohercēdis: sedādisq̄ cupiditatib̄ q̄b̄ ducimur in ea que nos auertūt a lege dei. Unde Ambrosius i primo de officijs. Ad tēperantiā p̄tinet ois sedatio p̄turbationis ai rerū modus. Oportet at̄ modum ponere non solū p̄cupiscētis et delectationibus: sed etiā in exterioribus actibus.

Capitulum octavum de sacramentis ecclesie ad interrogandum: et exhortandum.

De baptisate maḡ s̄narū li. iiii. Baptisima s̄: tictio. i. ablutio corpis extēior sc̄ta sub forma x̄borū p̄scripta. Mes Aug. Verbo baptisima p̄secraf

Detrabe verbum: et quid est aqua nisi aqua. **A**ccedit verbū ad elementum: et fit sacramentum. **D**e chrismate. **M**agister libro quarto. **V**irtus vero huius sacramenti est donatio spiritus sancti ad robur quod in baptisma datur est ad remissionem. **U**nde **Rabanus** a summo sacerdote per ipso manus paracletus tradit baptizato: ut roboretur per spiritum sanctum ad predicandum alijs illud quod ipse in baptismo percipit est. **D**e communione. **M**agister ibidem. **P**er baptismum mundamur. **P**er eucharistiam vero in bono confirmamur. **B**aptismum exterius vitiorum maculas extinguit. **E**ucharistia spiritu aliter reficit. **U**nde excellenter dicit. **E**ucharistia. i. bona gratia. **D**e quo **Ambrosius** sermone christi. hoc perficit sacramentum: quia sermo christi creaturam mutat. **E**t sic ex pane fit corpus christi. **E**t vinum cum aqua mixtum fit sanguis consecrationis ubi celestis. **D**e penitentia. **M**agister in quarto. **P**enitentia longe positus a deo necessaria est: ut ad deum appropinquet. **E**t enim ut ait **Zeronimus** secunda tabula post naufragium. **Q**uia si quis vestem innocentie in baptismo percepta peccato corrupta penitentia remedio reparare potest. **U**nde **Ambrosius**. **E**t autem penitentia mala preterita plangere: et plangenda iterum non permittit. **D**e sacris ordinibus ecclesiasticis. **M**agister in libro. iiii. **S**eptem sunt spiritualium officiorum gradus: siue ordines: sicut ex sanctorum patrum dictis apte tradit: et capituli nostri sancti Iesu christi exemplo monstratur: quod officium omnium in semetipso exhibuit. **D**e matrimonio magister in quarto. **F**actum est matrimonium ad remedium propter illicitum motum deuitandum. **P**rimo ut natura multiplicet. **S**ecundo ut natura exciperet: et vitium cohiberet. **N**am et ante peccatum dixit deus **C**rescite et multiplicamini. **D**e absolutioe peccatorum. **D**ominus in euangelio dicendo **P**etro: et successoribus. **L**ibi dabo claves regni celorum: et quocumque ligaueris super terram erit ligatum et in celis. **E**t quocumque solueris super terram soluetur et in celis. **U**nde magister in quarto de vii clauum. **U**sus etiam harum clauum multiplex est. **D**iscernere scilicet ligandos: vel soluendos: ac deinde ligare et soluere. **Q**ui indignos ligat vel soluit: propria peccate se priuat. i. dignum priuatione se facit. **D**e sacramento vnctiois extreme. **U**nde magister in quarto capitulo. **A**quibus fuit institutum hoc sacramentum. **H**oc sacramentum vnctiois in firmorum ab apostolis institutum legitur. **A**it enim **Jacobus** in canonica. **I**nsfirmum aliquis in vobis inducat presbiteros ecclesie: et orat super eum: ungentes eum oleo in nomine domini: et alleluabit eum dominus et si in peccatis sit dimittentur ei.

Capitulum nonum de septē operibus misericordie corporalib⁹ ad interrogandum: z persuadendum.

Pascere famelicū. **D**are potum sitienti. **H**ospitare peregrinum. **V**estire nudū. **V**isitare incarceratos. **V**isitare infirmos. **S**epelire mortuos. **A**uferēdo victū p̄rio. **N**egando aquā vel vinū p̄rio. **B**etrabēdo aduēis: z p̄grinis. **S**eniēdo i paupes debitores. **T**enēdo i carcēib⁹ pauperes. **T**ribulando infirmos. **N**egādo sepulturā p̄rio. **U**nde p̄pheta. **F**range esuriētī panē tuū: z egēos: vagosq; induc i domū tuā. **Q**uā vidēs nudus operi eū: z carnē tuā ne despereris.

Capitulum decimum de septē operibus misericordie spiritualib⁹ ad interrogandum: z persuadendum.

Dare sanum p̄siliū. **I**nstruere insciū. **R**eprehēdē peccatū. **L**etificare mestos. **S**ubueire paupib⁹. **O**iare p̄ exsistib⁹ in tēpestāte. **O**iare p̄ oibus mortuis. **D**ecipēdo primū. **F**raudando doctrinam. **L**audando vitia. **C**onfundēdo. **F**raudando bona pauperū. **O**ptando naufragiū. **M**ale dicendo aiab⁹ mortuorū. **U**nde prima secūdi ad **E**i

motheū. **O**bscero igit̄ primū oim fieri obsecratōs: orōs: postulationes: gratiarū actiones: p̄ oibus hoibus: p̄ regibus: z oibus qui in sublimitate sunt: vt quietā z trāquillā vitā agamus in oī pietate z castitate. **H**oc enī bonum est: z acceptum coram saluatore n̄ro deo. **E**t alibi idē. **A**rgue: increpa: obsecra: oī māsuēdie z patiētia

Capitulū. xi. de octo beatitudinibus z contrariis suis.

Paupertas spiritus. **M**ansuetudo. **G**emit⁹ peccatorū. **M**unditia cordis. **M**ia. **P**ar. **P**ati p̄secutiones. **S**itire iustitiā. **M**atio mētis furibunditas. **D**electatio i peccatis. **A**uiditas peccādi. **S**eueritas. **S**candaluz

Inimicabilitas virtutū. **S**upplantatio iuris

De paupertate dñs in euāgelio. **B**eati pauperes spiritu qm̄ ipsoū est regnū celozū. **D**e māsuēdie ait. **B**ti mites: qm̄ ipsi possi debūt terrā.

De gemitu peccatorū inq̄t. **B**eati q̄ lugent: qm̄ ipsi p̄solabūt.

De mūditiā cordis. **B**ti mundo corde: qm̄ ipsi deū videbūt.

De mia. **B**ti misericordes: qm̄ ipsi mias p̄sequē

De pace. **B**ti pacifici: qm̄ filij dei vocabunt̄. **D**e p̄secutōib⁹ **B**ti q̄ p̄secutionē patiunt̄, p̄pter iustitiā: qm̄ ipsoū est regnū celorum.

De iustitiā sitienda. **B**eati qui esuriunt: z sitiunt iustitiā quoniam ipsi saturabunt̄:

Capitulū. xii. de sensib⁹ corporis interrogādo qlitē illos exercuēt

Uis unde dñs. Si ocul⁹ tu⁹ scandalizat te erue eū ⁊c.
Auditus Jeronim⁹ in epla. Nō licz tibi alteri⁹ vitupatoꝝ
patiēter audire: q: ⁊c. **O**doꝝat⁹. **S**ustus. Jerōim⁹
in epla. **M**odic⁹ ⁊ tēperat⁹ cibus: ⁊ carni. ⁊ aie vtilis est. **T**act⁹
Ambrosi⁹ non p̄t in tactu caro corūp̄: nisi mēs ante fuēit corrup
ta **A**ffatus Hieronim⁹ in epistola. **S**p linguaz tuā de bonis
loqui affuesce ⁊c.

De homicidio **D**e veneno **D**e baptizatis filiis pprijs
De his q̄ rē habuerit cū filiab⁹ p̄fessionis: vel baptismati
De his q̄ sepelierint excōmunicatū: hereticū in loco sacro
vel ysurarū in ecclesia sciēter **D**e his q̄ ipedierūt p̄ceptū vel
partū mulieris **D**e eo q̄ necauit infantē: vel obuiauit bap
tismati **Q**ui grauit̄ vulnerauit: ⁊ sāguinē fudit p̄sbitē
vel clericū: odio: vel mala voluntate **Q**ui falsificauit bullas
papales **Q**ui p̄bulerit ecclesias malitiose **Q**ui p̄secut⁹
fuerit p̄elatos ecclesie **S**imoniac⁹. **E**xcōmunicat⁹ a papa
Qui ipedierit aliquē d̄ ecclesiasticū q̄ velle pontificē. **Q**ui in
iecerit manū in p̄elātū. **Q**ui coegerit cū violentia p̄fesso: em
ad absoluenđū: vel monachū: vel frat̄ ad ea duxerit faciendū: vel
idūgentias dandū q̄ velle: vel posse suum: sicut sunt nuptie: vel ba
ptismū. **Q**ui ipedierit inquisitores q̄ hereticos: ⁊ magos. **Q**ui d̄
carne vel ossibus mortuorū venefitiuz fecit: vel abusus fuerit vel
detulerit de loco sacro in locū imundum. **Q**ui coerit: ⁊ genuit
cum parentib⁹: ⁊ attinētibus. **Q**ui fuerit cum sorore vxor⁹ sue.
Qui cū duab⁹ vel plurib⁹ vxoribus: ⁊ matre. **Q**ui duxerit: porta
uerit: vel miserit ferramēta: lig: seu victualia infidelib⁹. **Q**ui ne
gauerit fidē christiana. **Q**ui fuerit public⁹ ysurari⁹. **Q**ui leserit
ecclesie libertatē: **Q**ui violauerit iterdicta a sede apostolica ipo
sita. **Q**uenis offensa iobediētia: seu rebellio i romanū pontificez
seu sedē apostolicā: **O**ffensa p̄sonalis in ep̄m: vel aliū p̄elātū. **I**n
uasiōis de p̄datōis: vel occupationis terrarū ecclesie romane medi
ate: vel imediate subiectarū: **I**nuasiōis romipetarū. **P**rohibi
tōis de ecludōis causarū ad romanā curiā. **I**mpositōis nouorum
onerū realiū: vel p̄sonalium ecclesijs: ⁊ ecclesiasticis p̄sonis. **P**ubli
canti: q̄ vulgo datiarū appellant: q̄ q̄ sanctorū patrū ⁊ generalium
p̄silliorū statuta gabellas iponent: vel alia onēa realia: vel p̄sonalia
exigūt. **I**n sup̄dictis casibus null⁹ absolue p̄t: q̄ntecūq; dignitat⁹

erissat: nisi in articulo mortis p̄stitutos. Cautione tñ prius idonea accepta de parēdo mādati ecclesie: Sz oēs ⁊ singulos sup̄dictos ad romanā curiam absoluēdos remittat p̄dignā p̄nias p̄ suis reatibus suscepturos. Et hoc p̄hibet tam exēptis q̄z non exēpti sub pena excomunicatōis: ⁊ depositōis beneficij: ⁊ ordinis.

Capitulum. xiiii. de casibus episcopaliibus.

Demonialib⁹. De excomunicatōibus p̄latorū. De sodomiticiis. De p̄mulentibus cū attinētibus cū qb⁹ baptizauerit: vel tenuerit in baptisinate: vel habuit in p̄fessioe vel coinquauerit sceleribus: vel sanguie simpliciter sacra loca ecclesias: ⁊ altaria. De his q̄ duxerit clericos ad ordinatōz p̄uelle prelati sui. Qui p̄cubuerit cū iudea: vel p̄mederit cū ea: vel seruerit iudeis: vel cū eis in mercimonijs: ⁊ vsuris p̄tē habuerit. Qui falsas p̄posuerit cartā: vel scriptū. Qui genuerit filios cū p̄iuge alterius. Qui fecerit sacrilegiū: sortilegiū: ⁊ malefitia. Qui cuz h̄gine rē habuēit. Qui falsus iuramētū fecerit: vel causas dedēit. Qui h̄z de male acq̄sitis. Qui audierit p̄sciū missam: vel a p̄sbitero iterdicto: vel in altari nō p̄parato. Qui sacra furat⁹ fūerit. Qui cū excomunicato locutus fuerit: vel i ecclesiam itroduxerit.

Capitulum decimumquintū de casibus p̄cessis. d. patriarche per lūmū pontificē in toto dominio venetiariū.

Absoluere māifestos: ⁊ simulatos vsurarios: ⁊ simoniacos: ⁊ cū eisde vsurarijs p̄ponere ad eius arbitriū. Debitorēs crutiare: ⁊ camere apostolice: ⁊ romāe ecclesie: q̄ntūcumq̄ incerta etiā ap̄d quoscūq̄. Decimō fructus ecclesiasticorū b̄nficiorū male p̄ceptos absoluere: ⁊ cū eisde p̄ponere: ⁊ quietare. Absoluere eos q̄ p̄pter nō solutōz trigelime excomunicatōis sn̄iaz incurrunt: ⁊ cum eisde p̄ponere iux̄ eorū facultatē. Absolutio illorū dēicos rum qui decimas non soluerit: iux̄ decretū Re. rē. dñi p̄i sc̄di: non solū ab excomunicatōe verū etiā ab irregularitate ex eo incurris. Absolutio etiā illorū q̄ ad terras infidelium merces detulerit. Absolutio quorūcumq̄ religiosorū: ⁊ aliorū clericorum cuiuscūq̄ p̄ditōis ⁊ nominatorum non suadentium omnibus ⁊ precipue infirmis i ordinatione suorum testamentorum: vt de omnibus dimittant fm̄ iuris diuini: ⁊ canonici p̄cepta.

**Capitulum decimūsertū de casibus quos reuerendissimus domi-
nus patriarcha sibi reservat.**

Absolvere excomūcatos maiori excomūcātōe: siue sit il-
lata a iure: siue ab hoīe. Incestuosos in primo: vel ī secūdo
gradu p̄ sanguinitatis: homicidas volūtarios. Coeūtes cū
monialibus: Infrātes mōasteria mōialiuū mala intentōe. Deflo-
ratores v̄ginū p̄ violentiā. Coeuntes cū mulierib⁹ quas baptiza-
uerūt: vel quarū p̄fessiones audierunt: vel tenuerūt ad baptismum:
vel p̄firmatōs. Polluentes ecclesias: vel semine publice. Adus-
tilātes siue aliquo mēbro priuātes filiū: vel filiā: voluntarie. Faci-
entes aliquid: aut dātes alicui ad potādū: vt generare: aut p̄cipere
non possit: et hoc p̄pter odium: vel vt ad ipsum successio deferatur
Prestantes falsum iuramentū. Habētes mala ablata icerta vel
certa: dum non extāt quibus est satiēda restitutio: et hoc a duob⁹
vucatis supra. Simoniacos: Ordinatos sine licentia domini
patriarche. Cōmunicationes votorū magnorum. Falsificātes
instrumenta. Hereticos: vel scismaticos. Sepelientes scien-
ter excommunicatos in loco sacro. Usurarios publicos. Gas-
crilegos et eos qui eucaristia: crismate: vel alia re sacra abusi sunt.

**Capitulum decimamseptimum de casibus concedendis plebāis:
et p̄ioribus p̄o absolūendo infra scriptos videlicet.**

Homicidas non voluntarios. Dantes alicui venenū
vt moriatur. si mors aut debilitatio inde non sit secuta.
Fractores votorum. Baptizantes: seu tenentes ad
baptismum: vel ad confirmationem proprios filios sine
necessitate. Restitutio male ablatorum incertorum: vel
certorum dum non extant quibus est fiēda restitutio: a ducato
infra: ita q̄ dentur pauperibus. Defloratores v̄ginum vo-
luntarie. Coeuntes cum infidelibus. Mulieres concipi-
entes de adulterio: et viri earum credunt esse suum. Cōmu-
tationes votorum paruorum. Contrahentes nuptias infra
tempus interdictum. Publice criminosos. Blasphemā-
tes deum: et sanctos. Violatores ecclesiarum. Commit-
tentes luxuriam contra naturam. Infrantes monasteria mo-
nialium non mala voluntate. Incestus in tertio et quarto gra-
du: consanguinitatis et in quocunq; gradu affinitatis.

Holluentes ecclesias sanguine: vel semine occulte. **C**ontrahentes
matrimonium post votum castitatis: ita quod non exigat debitum. absque licen-
tia. d. patriarce. **H**erberantes presbiteros: vel matrem. **S**ortilegos
et herbarios. **T**enentes pueros in lecto ante annum. **C**elebrantes
non ieiunium. **C**elebrantes in altari non consecrato: vel sine venite sacer-
dotali. **C**oncedenda inferioribus.

Capitulum decimoctauum de voto vtriusque egrotus vouerit: et non
reddiderit interrogandus est.

Votum enim secundum magister in quarto est testificatio quedam promissio-
nis spontanee: que deo et de his que dei sunt proprie fieri
debet. **S**unt autem stultorum vota: que frangenda sunt. **T**homas
in super secunda secunde questione. lxxviii. inquit. **V**otum est promissio deo fa-
cta. **U**nde **A**ugustinus in epistola. **I**ta etiam promissio qua deo aliquid
vouem non cedit in eius utilitate quod nobis certificari non indiget
sed ad utilitatem nostram in quantum vouendo voluntatem nostram immobili-
ter firmam. **P**ropterea in deuterio. xxiii. **Q**uod semel egressum est de
labiis tuis obseruabis: et facies quod promissisti domino deo tuo: et propria
voluntate: et ore locutus es. **V**ide. **Q**uum votum voueris deo tuo
non tardaueris reddere: quod requiret illud dominus deus tuus: et si
moratus fueris reputabit tibi in peccatum.

Hec sunt vota quibus nisi papa dispensare habet.

De voto intrandi religionem etate puerum: et posse.

De voto facto in religione post probationem debitam.

De voto virginis cum etate facto: et posse.

De voto ad ecclesiam Petri et Pauli eundi visitandas.

De voto eundi ad sanctum Iacobum.

De voto eundi ad sanctum sepulchrum.

Capitulum decimononum de absolutione generali supra indulgentia plenaria a domino papa concessa personis ordinis cartusien-
sis.

Dominus noster ihesus christus per suam piissimam misericordiam: et meritum
sue dignissime passionis te absoluat. **E**t ego autoritate ipsius.
et summi pontificis in hac parte mihi concessa et alias ab-
soluo te autoritate et quantum possum a sententia: et vinculo excommunicationis
minoris: vel maioris: quomodolibet incurrisi: per qua absolui indigeas
Et restituo te sacramentis sancte matris ecclesie. **N**e autoritate super dicta
absoluo te ab omnibus peccatis tuis. de quibus confessus: vel libenter confite-
beris: si eorum memoriam habes. et plenam eorum indulgentiam: et remissionem
tibi concedo: quantum clauis sancte matris ecclesie se extendunt: et quantum fuit in
aspectu diuine maiestatis. **I**n nomine patris et filii et sancti.

Capitulum vigesimum de forma absolutionis quibuscuq; personis in articulo mortis.

Primo dicat firmus: vel alius pro eo si nimis grauat' esset. **C**oniteor deo. **S**acerdos postea dicat. **P**er aspersionem sanguinis domini nostri ihesu christi: et intercessionem beate Marie: et omnium sanctorum: et sanctarum dei: misereatur tui omnipotens deus. **P**ostea subdit. **E**t ego auctoritate omnipotentis dei: et beatorum apostolorum petri et Pauli: omnique sanctorum: sanctarumque deus. **E**t auctoritate summi pontificis: qua fungor mihi in hoc casu specialiter expressis: Absoluo te ab omni vinculo eccomunicacionis generaliter: vel specialiter late: ab homine: vel a canone: et ab omni macula: seu pena irregularitatis: interdicti: suspensionis: vel cuiuscumque sine: quod scienter: vel ignoranter incurrisisti usque in hanc horam: late ab homine vel a canone. **E**t restituo te unitati: fidelium: et sancti sacramentis ecclesie. **I**n nomine. p. r. f. r. f. s. amen. **I**tem eadem auctoritate: et eius vicarij summi pontificis: in hoc casu mihi specialiter expressis: si ista vice morieris. **A**bsoluo te ab omnibus peccatis tuis de quibus contritus es corde: et ore confessus es specialiter: vel communitate per modum tue fragilitatis: et etiam de quibus oblitus es in specialiter confiteri. **E**t de omnibus penis tibi in purgatorio debitis: per tuis peccatis: quantum se extendit potestas. danieli beatissimi Petri apostoli vicarij dei. **E**t restituo te illi innocencie qua eras quando baptizatus fuisti. **S**i vero ista vice non morieris referuo tibi plenariam indulgentiam processam a summo pontifice pro ultimo articulo mortis tue. in nomine patris: et filij: et spiritus sancti. amen.

Capitulum. xxi. de modo seruandi animam egrotantium qui plenariam obtinuerunt absolutos in ea ipsa puritate: donec vel validudinem recipiat: vel domino suam feliciter tradiderit animam.

Quam sola dilectione: et intima charitate creator omnipotens celum: et terram: et omnia que in eis sunt ad humani generis delectationem: et usum creasse sane cognoscamus. **Q**uam ergo affectione eundem plasmatorem creatorem amare te nequam censendum est: cum etiam pro nostra et humanari: crucifigis salute decreuerit. **N**ecnon indies in sacro apparere altari placeat. immo quod maius est omni contritione ductus: penitens: et confessus: cunctas offensiones: et delicta sua in absolutione sacerdotia ipsius saluatoris Christi iesu auctoritate: suaque inextimabili misericordia annihilare omnino potest. **E**t etiam in huiusmodi innocentia: et puritate: presertim si plenariam receperit indulgentiam conseruari

84

se poterit. Si tamen dilectione: et obligatione immense charitatis
sue motus fuerit: et non timore penarum: aut infernali cruciatu terro
re ductus per scriptam inferi exercere: agereque industria voluerit.
Quapropter ad inenarrabilem Christi iesu misericordiam: clementiam: chari
tatem: omnis humani cordis affectio: animique dilectio: operibus
saltem bonis: bona que et voluntate allitienda a confessore penitus est.
Nam quotienscumque anima reformata fuerit in fide per compunctio
nem: in vera confessione: et penitentia per soluta ex attritione animi: dum
rectam habeat intentionem ad bene: beateque vivendum: facultas ab
soluendi: mundandi que conceditur. Huiusmodi enim animabus his
spiritualibus operibus: tam a venialibus quam a mortalibus delictis:
et peccatis: per iustas auctoritates approbandum: vasa habilita
tas seipsas absoluedi: ac remittendi sibi quicumque illis peccata accide
rint ut infra patet.

**Capitulum vigesimum secundum de approbatione conseruationis
anime illorum in innocentia: qui generaliter et a culpa: et pena ve
raciter sunt absoluti: et ab omnibus erroribus: et peccatis optime liberati.**

Quia quippe ad emundationem: et conseruationem vere
penitentium exercenda sunt: quotienscumque expedierit:
et necessarius fuerit: videlicet. Absolutio quotidiana ve
nialium ex contritione penitentie. Et si opportunum fu
erit (quod absit) modus ponimus ab omni peccato mortali quod
quilibet contritus seipsum absolvere possit. Venias sibi ipsi peni
tentiam iniungere secundum conscientiam valeat in hunc modum.
Ad absoluedum quotidiana peccata venialia suffitunt. **Pater
noster. Percussio pectoris. Elevatione oculorum Ele
mosinarum suffragia. Aspersio aque sancte. Elevatione ma
nuum et oculorum ad celum. Quod pater noster suffitiat in hoc
intelligi potest: dum in eo ex doctrina domini dictum sit per his qui
dimittunt inimicis suis offensiones eorum. Dimittite nobis debita
nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Item in eu
gelio. Dimittite: et dimittet vobis. Mensura qua aliis metimini
metietur et vobis: ait dominus. Unde magister in quarto de peni
tentia ait: quod suffitunt. Pater noster. ad peccata venialia: et
minuta: et quotidiana: iuxta sententiam Augustini in libro de pe
nitentia. Quod tussio pectoris: ait propheta. Que dicitis in
cordibus vestris: in cubilibus vestris compugimini.**

Et iterum. **S**cidite corda v̄ra: r̄c. **N**ā tunſio pectoris more **B**re
gorij in homelia idicat p̄punctōs. **Q**uod eleuatio oculorū va
leat indicat p̄ſalmigraphus dicēs. **L**euauit oculos meos i mōte: v̄ſ
ueniet auriliū mibi. **A**uriliū meū a dño q̄ fecit celū r̄ terraz. **N**on
det in p̄motōs pedē tuū: neq; dormiet qui cuſtodit te. **Q**uod ele
uatio manuum valeat habet̄ in eccleſtaſtico. **C**onſurge: r̄ lauda in
nocte in p̄cipio vigiliarū: r̄ effunde ſicut aqua cor tuum ante cō
ſpectū dei tui. **L**euā ad eū manus tuas: r̄ miſeribiſ tui.
Quod aque ſancte aſperſio plurimū valeat ex ipſo exorcismi p̄ſes
eratione habet̄: dicendo **U**bicūq; aſperſa fuerit careat immundi
tia r̄c. **N**em oīq; diabolice fraudis nequitia. **Q**uod elimoſi
ne ſufficiant his qui in charitate exiſtunt: indicat dñs in euāgelio
Pate elemoſina: r̄ oīa erunt munda vobis. **S**icut aqua extinguit
ignē: ſic elemoſina extinguit peccatū. **Q**uod peccatū mortale
poſſit p̄ contritōs, p̄p̄riā remitti: quilibet in ſemetipſo dūtat̄ in
tendat dum aderit t̄ps: r̄ p̄moditas ſacramentaliter cum p̄ſeſſore
idoneo oīno conſiteri. **D**icente p̄p̄beta. **T**or contritū r̄ humiliatū
deus non deſpiciet. **U**nde **E**zechiele p̄p̄beta ait. **Q**uam quereſ
rit ſe impius ab impietate ſua quā operatus eſt: r̄ fecerit iuditiū: et
iūſtitia: ipſe aiām ſuam viuificabit. **C**onſiderans enim: r̄ auertens
ſe ab omnibus ſuis iniquitatibus quas operatus eſt: vita viuet. r̄
non morietur: dicit dominus oīpotēs. **Q**ūquidē in quacūq; hora
peccator ingemuerit: dimittā ei inquit p̄p̄beta. **U**nde r̄ **D**avid
in p̄ſalmo. **C**onſitemini domino quoniam bonus: qm̄ in ſeculum
m̄ia eius. **A**genda ſunt igiſ indelinet̄ oīa que ſuperi⁹ dixi
mus: dum neceſſe fuerit: ita vt nunq; p̄ horam neq; veniale: neq;
mortale in aīa contriti: r̄ abſoluti valeat p̄manere: agendo: r̄ opan
do in orōibus: r̄ elemoſinis: ſp̄ reſiſtendo peccatis inquantū poſſi
bile eſt: p̄niam toto corde p̄ficere ſtudeāt. **R**itus quidem ſiue
ordo in puritate conſermandi cor: mentem: aīmq; eſt ſemel: vel bis:
aut in mane: r̄ ſero humilitē: atq; deuote flexis genibus: erectis
oculis: manibusq; ad celum extenſis. **P**oſt aſperſionē aque p̄ n̄.
p̄ferat. **C**onſiteor addens: ſibiipſi penitentiam iniungat: de his
omnibus que die illa nouerit nequiter commiſiſſe. **I**ntentione t̄ſ
non vltra committendi: r̄ ſacramentaliter cito conſitēdi. **Q**uicūq;
p̄fecto huiuſcemodi p̄niam egerit: nullo pacto poterit ampli⁹ dā
nari: **N**empe optimum: pretioſiſſimumq; conſilium erit tā infus
mo q; p̄optime valenti. **I**n honorem glorioſiſſime **M**aris **M**arie:

eiusq; amore ac spirituali dilectione a venerabilib⁹ patrib⁹ ordi-
sancti dominici Rosariū summū: siue psalteriū eiusde; beatissime
virginis hūiliter atq; deuote sumē: z in eorū societate itroire: i qua
summ⁹ Pontifer. Imperator. z reges. Prelati principes. Duces
nobiles: z ignobiles vsq; ad religiosos cuiuscūq; religionis. Dispo-
nētes p se vel p aliū in laudē prefate gloriosissime Vginis. Saltem
semel in ebdomada psalteriū psoluē quod est in nūero. cl. aue. m. et
xv. patē n⁹. Interponendo tñ sp post vel ante. x. aue. ma. vnū pater
noster. Et ex hoc prefato psalterio p summū pontificē dñm n⁹ n⁹
Sixtum. iiii. pcedunt⁹ quotiēscūq; q̄libet dixerit. l. aue. ma. cū pf n⁹
vt supra: quinq; anni: z quinq; quadragene totiens quotiēs. Unde
vsq; ad integrum numerū. cl. aue. ma. habent⁹ anni. xv. quindeciq;
quadragene de indulgētia. His ergo operibus: z orationib⁹ deuo-
tis z salutarib⁹ regnum vendicatur eternum.

Tabula secunde diuisionis de consilijs dandis penitentibus: z cō-
fessis: sed potius pualescentibus q̄z egrotis. ppter tedium: tamen
vtilissima sunt z valde pficua omnibus penitentibus.

De cōsilio beneuivēdi in seculo sine peccato mortali.

De psi-
lio puerfandi

De consilio gubernādi familiam in timore dñi
De cōsilio opandi sese circa artificia: mercātias: siue mercimonia
cū bona pscia.

De cōsilio habēdi se in cōsilio z offitio senat⁹:

z de creando magistratu recto corde. Et de differentia psonarum
cum iustitia: ac de vnione ciuili.

Capitulum primum de consilio bene viuendi zc.

Primum z ante oia debet hō deliberare: z in mente sibi ppo-
nere nunq; velle āpli⁹ peccare mortaliter: z hoc p oib⁹ vi-
ribus suis eniti debet. Deinde vnū eligere confessorē hōe-
stum: doctū: atq; sibi gratū: nō velut hoies: sed q̄i tubā spirit⁹ sancti
quem dilicat: timeat: z in renerentia ita ipsum habeat vt nihil
penit⁹ ponderosum agē velit sine orōib⁹: z cōsilio ei⁹: sicut si esset
spiritus sanctus in eo. Itē q̄nto crebri⁹: tanto meli⁹ confitēti stude-
arit: ita vt iusta vulnera subsequant⁹ p̄tinua medicamina: orādo: z me-
ditando iux⁹ posse vt sp diabol⁹ i bonis opib⁹ inuēiat eū occupatus.

Capitulum secundum de consilio conseruandi.

Conuersari debet cū maioribus in rubore. Ad ascultandū
verba bona z opera attent⁹ sit. In loquendo parc⁹: z mode-
stus. Breuis in respondendo iux⁹ interrogata. Cū eq̄libus
cum benignitate confirmando: z laudando opera z sentētias eorū

si fm deū sunt. **S**in at increpādo: z reprehendendo: hūiliter tñ: ac mansuete: nū qz preponēdo se ceteri facto vel verbo. **C**ū minoribz māsuēt: atz human⁹ in audlēdo opionē: z petiōz eorū. **E**t sit in quantū p̄t cum oibus q̄tiosus: honest⁹: z affabilis in x̄bis. modest⁹ mansuet⁹: z q̄uis in gestibz. **L**audabilis: m̄d⁹: z sollicit⁹: atz diligēs in oi ope suo. **¶** **Ca. iiii. d̄ p̄silio circa familias suas domesticas.**

Drimo studeat ad pacē dom⁹. **E**t sic vir diligat vxorem: vt x̄ps ecclesiā. **S. i.** In educādos filios sit domestic⁹ i x̄bis venustus in moribus: in doctria disciplinatus **S. ii.** In educatione famulorū z famularū. **C**orrectio famulorum p̄tinet ad domos in tremore: vestimēto: z cibo ad sufficientiā nēcitatē. **N**ō aut cum sumptuositate nimia: z abundātia p̄pter supbiā: z crapulatio nē euitandā. **C**orrectio ancillarū p̄tinet ad dñas: si ingoniose z vis serete sint: cū mansueta benignitate: z sollicitudie. **N**on at p̄tinet correctio earū ad viros ad euitandā vxoris suspitōz. **S. iij.** **C**irca victum z vestitū hec notāda sunt. **I**uxta honesti lucri habilitatem **I**uxta status sui: atz p̄ditōis p̄decentiā **I**uxta civitatis: z loci laudabile p̄suetudinē z mores. **¶** **Capitulū. iiii. de p̄silio circa artificia: mercantias siue mercimonia. S. i.**

Itemendo: z vendēdo mercātias reales. **I**n p̄tractibus iusti **I**n pretijs honesti. **I**n p̄positionibus liciti. **P**rudentes: veraces. **N**imici vsure: z cupiditatis. dicente apostolo. **R**adix oim malorū cupiditas est. **S. ii.** de industria artificū. **A**rtifices idultriosi debēt esse in eorū artificijs. **I**n apothecis suis assidui **A**d emēdū cauti. **I**n vendēdo iusti. **I**ta vt alijs nō faciāt quod recipere ab alijs nolunt. **N**on diligendo auaritiā de q̄ dñs ait. **C**auete ab oi auaritia: qm̄ non in abundantia cuiusquam est q̄ possidet. **S. iiii.** de genere mercimoniarū. **I**n exercitādo se licite in genē mercimoniarū in quibus instruct⁹ est. honestatē pretijs dare p̄t. **E**t nō aliter nisi cum p̄silio instructorū mēcatoruz bone fame. **I**ta z apothecarij facere debēt. **S. iiii.** de inuētōe pretij. **D**e mō inueniendi pretium debitum in rebus generaliter app̄tatis ab oibus. **E**ligat ex tribus pretijs honorū mercatorū: q̄ sunt iusti: boneqz fame. **S**ic sunt q̄ p̄t p̄mode mercimonia vltimo sustinere p̄tio. **E**t sicut illi q̄ nō p̄t tādū expectare: s; mediocrīter. **E**t sicut illi q̄ nullo pacto p̄t expectare: z ideo minori pretio vēundāt mercimonia sua. **N**ō ergo pretiū debitū ex istis tribus scz a maiori incipiēdo: z a medio cri vsqz ad minorē eligat v num solum pretium qd̄ ad nummos tēo

dere oīno velit dum pōssit. Si nō poterit ad libitū vedat tantū modo p eodē p̄cio: nihil p̄itus vltorius crescēdo. Quod quidē p̄tium non excedat p̄tium maiorū mēcatorū. §. v. de rebus sine pretio. In rebus a nemie ap̄ptiatis mēcator bone fame ⁊ p̄sciē: et in mercimonijs illis optime exptus possz honestū limitare p̄tū solū ⁊ vnicū qd ad nummos h̄re intēdat si potēt: aliter nō crescēdo ēptorē expectet cum charitate sine defectus p̄mixtōe malarū rerum cum bonis decipiēdo: vel cum aq̄: terra: vel igne: ita vt i v̄tute: ⁊ p̄tio multuz deficiat. Quum pone p̄tū cupiēs tantūmō iuste ad nummos: si poteris tuas vendē merces. §. vi. de cābijs. Cambia dedita p̄pter lucrū oīa sunt illicita ⁊ tenē ad restitutōz. Cambia casualiter vel p̄pter securitatē pecuniarū tantūmō nō tenenē ad restitutōz: nisi sint sicca: ⁊ fraudata: que vsuram faciunt. §. vii. de proda ip̄ressitorum. Proda ip̄ressitoruz sp̄ sunt illicita ad emendū minori p̄cio: nisi sint in casu dotis. Dignora domorum: ⁊ agrorum retēto affectu sunt illicita: tā p̄pter instrumentuz q̄s sine cum simulatōe emptōis §. viii. de fraude p̄tj. Fraudatio p̄tiorū tam nautarum q̄s alioruz operū: vel applausiōē: ⁊ fictā ip̄romissiōē tenē ad restitutōz. ¶ Capitulū. v. de p̄silio ⁊ modo habendi in p̄silio ⁊ offitio ⁊ de m̄grato creando ⁊ de differētia p̄sonarum cū iustitia ⁊ de vnione ciuili.

¶ Paragraphus primus de iudicijs.

A d ierum ⁊ temporum constitutionē tenendā obseruari debeat sonitus buccine: ⁊ cāpane vocantis ad consiliuz et offitia. Sicut esset tuba in vltimo iudicio viuorum: ⁊ mortuorū. In auscultādo attēti. In credendo non subiti: sed cauti sint. In examinātōe prouidi: ⁊ astuti. In sententijs p̄silio ⁊ iustitia modesti. In damnatōe non securi: s̄ tēp̄ati: ita vt nec absq̄ aceto oleum: nec acetū sine oleo iniustum consitiat salatitium.

¶ Paragraphus secundus de modo habendo in consilio.

Modus in consilio: ⁊ in offitijs habendus. Diligere vnitatem cū vniuersali charitate: cum distinctione boni ⁊ mali: meriti ⁊ imeriti iuxta accepti sacramenti intentionem: ⁊ bonorum testium approbatiōz corrigendo malos: ⁊ bonos sp̄ adiuuando. iux̄ dicta Pauli

¶ §. iii. De creando magistratu: siue de electione offitorum.

Electio offitorum cum prudentia fit. Quando in magno consilio sedens: ⁊ supradictis in aio p̄positis tenēdo hec tria obseruet viliigentissime.

In ascoltando attēt? sit: ita vt cui sui suffragiū dare debeat valeat
preuidere. In distribuēdo si qualitatē psonē nouerit: iux bonā cōs
sciā cont ribuat fauorē. Si vero nō cognouerit vtrū p famā: z in
formatōz circūstātū sese regat. Si hunc prenoiatū nobilem a ne
mine intelligē poteris: fac scz q in tua consciā vidēt indicari. Itēz
in eligēdo vel in ppria vel aliena voce sp sufficientiorē eligat: mas
gis timēdo dñm deū q te bona z mala morte afficere p̄t: qz viros
mortales: qui te dño adiuuāte nihil penit? tibi facere possunt.

De differētia psonarū cum iustitia. §. v. Differētia in senatu i suffi
tencia hoim iux bonā consciā est. Meminē insufficientē: vel las
sciūm adiuuare: vel p se sive p aliū fauorē concedere. S; solū vel
le sufficientes nobiles: z xtuolos: cuiuscūq; generis: z domus fuerit
fm etatis discretōz p leges z statuta ordinata iux bonam cōsciā
De vnione ciuili. §. vi. Nullā penitus ptē vel diuisione; in senatu
habeas. Nam q de tali re sentit: z tenet opinionē mortaliter pec
cat. Et in odio quottidiano manet nec absolui p̄t: nec valet aliqñ
cōmunicari. Nisi forte in aliquē notū partiale vitū aliquis odēt
non hoim. Dicente b̄to Augustino. Sic diligendi sunt hoies vt
eorū errores non diligant.

Capitulū sextū de contractionibus licitis: z illicitis. §. i.

Licita intētio est qñ bonus mercator: nullo mō intēdit facē
vsurarie. Unde si in aduertēter seu p igrantiā fecerit vsu
rā non tenetur ad peccatū: s; ad restitutionē. Et similiter
de simonia post verā contritōz z verā satisfactōz. **De intentōe**
illicita. §. ii. Illicita intētio est qñ malus mercator cupit: z est p̄ten
tus facere vsurā vt magis lucret sciēter vel ignorāter: sp p̄mittē
do vsurā peccat mortaliter. Et ad restitutōz tenet fm conditiōez
contractus: atq; p solutōz. **De p̄tractu licito. §. iii.** Contract^o
licitus est in quo qd cūq; penitus sicut frumentū: vinum: pecunia
aliqñ concedit ad imp̄rellitū cum lucro vltra capitale absq; licito
labore z damno. Sicut q coacte mutuat cū damno: aut labore: et
amissione t̄pis notabiliter: in tñ p̄t refici. Itē ad t̄po licite expe
ctare p̄t q z vendere vltimum pretium pdignum ad nūmos: tunc
nihil plus addere vellet vsq; ad decē annos z vltra. Verūtñ illis p
sonis oīno dando que lucrari z non pdere possint: z fraudari.
De contractu illicito. §. iiii. Aliter sp peccat mortaliter q vendit:
z tenet ad restitutōz. Sed simoniacus malitiosus est ex cōmunica
tus z tenet ad restituendū p̄mū: z beneficiū qd habuit.

De solutioe licita. §. v. Solutio licita est que in rebus: vel pecunijs
 cursum nō angariatis: falsis vel pretio defraudatis persoluitur.
 De solutioe illicita. §. vi. Illicita solutio est que in rebus que vendi
 nō pnt nisi cū interesse: et in pecunijs nimis detōsis: falsis: vel dimi-
 natis. Sicut sunt florēi vel vngari: et pro venetis ducatis: vel ali-
 ter: et. peccat q̄ hoc facit mortaliter: et tenet ad restitutionem.

Capitulū. vii. de dieb' sctōrū festiuis: atz solemnibus.

H sunt dies festi toti' anni: q̄ celearant p̄ ecclesiā. Et illi q̄
 b̄ crucē hnt vigiliam obseruant. Et nota qd̄ quattuor tpa: et
 tota quadragesima debet ieiunari.

§. i. De sanctis occurrentibus in iāuario. Iāuari' hz dies. xxxi.

i	Circumcisionis.
vi	Epiphauie.
x	Sancti Pauli primi heremite.
xvij	Sancti Antonij.
xxi	Sancte Agnetis virginis
xxv	Conuersio sancti Pauli.

Paragaphus. ii. de sctis vt sup̄. Februarius habet dies. xxviii.

ij	Purificatio beate Marie virginis
ij	Sancti Blasij episcopi et martiris.
v	Sancte Agate virginis.
vi	Sancte Dorothee virginis.
xiiii	Sancti Valentini episcopi.
xxii	Cathedra sancti Petri.
xxiiii	Sancti Mathie apostoli.

Paragaphus. iii. Martius habet dies trigintaunum.

vii	Sancti Thome de aquino.
xii	Sacti Gregorij pape.
xxi	Sancti Benedicti abbatis.
xxv	Annunciatio beate Marie.

Paragaphus quartus Aprilis habet dies triginta.

xxiiii	Sancti Georgij martiris.
xxv	Sancti Marci euangelisse.
xxix	Sancti Petri martiris.

Paragaphus quintus. Maius habet dies trigintaunum.

i	Sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum
---	--

iii		Sancti Limentij de sancta cruce.
vi		Sancti Johannis de porta latina.
ix		Apparitio sancti Michaelis.
xxv		Sancti Urbani pape.
	<u>Paragraphus sextus</u>	<u>Junius habet dies triginta.</u>
xi	+	Sancti Barnabe.
xxiii		Natiuitas sancti Johannis baptiste.
xxix	+	Sanctorum Petri et Pauli apostolorum.
	<u>Paragraphus septimus</u>	<u>Julius habet dies trigintaunū</u>
xii		Sancte Margarete virginis.
xxii		Sancte Marie magdalene.
xxv	+	Sancti Jacobi apostoli.
	<u>Paragraphus octauus</u>	<u>Augustus habet dies trigintaunum</u>
i		Sancti Petri in vinculis
v		Sancte Marie de niue.
x	+	Sancti Laurentij.
xv	+	Assumptio beate Marie virginis.
xxiiii	+	Sancti Bartholomei apostoli.
xxviii		Sancti Augustini episcopi.
xxix		Decollatio sancti Johannis baptiste.
	<u>Paragraphus nonus</u>	<u>September habet dies triginta.</u>
viii		Natiuitas beate Marie.
xiiii		Exaltatio sancte crucis.
xxi	+	Sancti Mathei apostoli.
xxix		Sancti Michaelis.
xxx		Sancti Veronimi.
	<u>Paragraphus decimus</u>	<u>October habet dies trigintaunum</u>
iiii		Sancti Francisci.
xxviii		Sancti Luce euangeliste.
xxi		Sancte Ursule virginis.
xxviii		Sanctorum Simonis et Jude.
	<u>Paragraphus undecimus.</u>	<u>November habet dies triginta.</u>
i		Omnium sanctorum.
xi		Sancti Martini episcopi.
xxii		Sancte Cecilie virginis.
xxiii		Sancti Clementis pape.
xxv		Sancte Katherine virginis.
xxv	+	Sancti Andree apostoli.

liii
vi
vii
viii
iiii
xci
xcv
xcvi
xcvii
xcviii
xcix
xxi

Sancte **B**arbare virginis.
Sancti **N**icolai episcopi.
Sancti **A**mbrosij episcopi.
Conceptio beate **M**arie virginis.
Sancte **L**ucie virginis.
+ Sancti **T**home apostoli.
Natiuitatis **C**hristi.
Sancti **S**tephani prothomartiris.
Sancti **J**ohannis apostoli et euangeliste.
Innocentium festiuitas.
Sancti **T**home martiris.
Sancti **S**iluestri pape.

Incipit tertia ps libelli de transitu morientium.

Exordium.

Qum nec minori cura agendum esse putē in dispositōe: et ordi
natōe corpusculi defunctorū in dei laudē: salutē aiarum: et
primorū exēplo: q̄z in roboratōe aiarū defunctorū p̄ suis p
suis t̄m modo salute. Propterea que necessaria sunt: et utilia moris
entib⁹: hic infra dillicite apponere curauim⁹. Prima diuisio.

Ad aduertendum est autem sumope ne pigritia: aut tar
ditate cōfessoris aie defuncti aliquod spirituale damnum
euenire possit. Itcirco que infra annotata sunt cura dilige
tissima exerceant̄.

Capitulum primum de missa dicenda morienti.

Hora: tps: et autoritas fuerit corā moriente p̄ defunctis
vel d̄ mortuis: vel de cruce missam celebrare optimum est
et saluberrimum.

Capitulum secundū de passione xpi: et alijs orōib⁹ in hora mortis.

Quē ac interi passio xpi legēda: et recordāda illi: si valz mo
riēs pcipē omnino est: siue orationes que sunt in fine libri.

Capitulum tertium de aspersione aque sancte.

Epe tñ aqua aspergēdo sc̄ā illū: dicēdo vt sup̄. Asp̄ge fac
mulum tuum et cetera. Capitulum quartum de vnctione.

Et vigilandum insuper est ne hora transeat ad vngendum
corpus oleo sancto et animam deo commendandam.

Capitulum v. de orōibus dicēdis que in vltia pte sunt hui⁹ libelli

¶ liii

Deinde orōibus antesc̄riptis a principio libelli corpus: et aiant
mōientis dño Jesu xpo: sueq̄ gēitrici gl̄iosissime orādo p̄mēdare

Capitulum sextum de officio defunctorum.

Similiter p̄ defuncto mortuorū officio vti deuotissime decz
iniungēdo assātibus viris: aut psalmos: aut alias oratiōes
Sed mulieribus. pater noster. aue maria. pro qualibet eas
rum et hoc sepius. Ca. vii. d̄ elemosinis fr̄ed̄is an̄ exitū is̄mōrū.

Adinaduertendū: ac summope suadendū est parentibus: et
cognatis: vt anteq̄ de corpore aia moriētis exeat: si p̄mō
ditas aderit: et facultas: siue ptē: siue totū elemosinarum q̄
fiende post obitū erunt: tunc erogare oīno velint: vt illarū elemosi
narū suffragia in decessu illius defuncti q̄z primū antecēdētia diuī
nā illi prestare possint lucē. Vel saltē more antedicto illico tardā
xiii. p̄pe erga domū elemosine panis vini: nūm̄iq̄ cū ceteris sup̄ius
p̄memoratis operibus m̄ie corporalibus. Secūda diuisio

Hec est forma quedā deuotissima funerum exercenda ab amicis:
et charis. Et a confessorib⁹ omnibus is̄firmis p̄mendanda his sc̄z q̄
facultatē habent erogandi.

Capitulum primū de vitanda inani gloria i erequijs mortuorum:

Quoniam enim oīno euitanda sit inanis gloria ab oībus catho
licis. deiq̄ fidelibus viuētibus et valentibus. Adulto lōḡi⁹
ab egrotis: et defunctis: q̄ diuina stricti⁹ vltione detenti sunt
fugienda: atq̄ detestanda penitus est. Quāobrē inanis apparatus
in funeribus remittendus: imo et negandus est. Veruntū ad sacro
sancte ecclesie precepta seruandū capitulum sue diocesis. Pleba
num videlicet cū presbiteris: siue cum aliquibus deuotis plebanis
aut presbiteris alijs vocari decet: qui cōposite: et deuote erequias
perficere valeant.

Capitulum secundum de electione tredecim pauperum.

Super in memoriam: et commemorationem domini nos
stri Jesu christi: suorumq̄ apostolorum tredecim eligantur
pauperes: vel sancti Raphaelis: vel sancte Agnetis ad con
sistendum: et sotandum corpus vsq̄ ad tumulum: in manibus dese
rentes accensos cereos. Si vero huiusmodi pauperes haberi mini
me possint: habeantur laici mendicantes. Quibus loco quo vixē
rit defunctus prandium preparetur vel cena vbi tumulatum fu
erit cadquer: in cene domini nostri Jesu christi commemorationē.

Capitulum tertium de religiosis viris beneficiatis.

Deinde fr̄es ⁊ religiosi q̄ beneficiati fuerint ad funera exe-
quenda vocent̄. Qui locū cenobij p̄ueniāt vbi agēde sunt
exequie: ibiq; p̄manētes donec missa solemniter cantata
fuerit si aderit tps: donec tumulatū ⁊ humo traditū erit ipsius ca-
daver. Cū hoc qd̄ si nimia hora p̄adij trāserit ibidē refutiant̄ vna
cum p̄s biteris: clericis: ⁊ paupib;. In p̄mēoratōe p̄adij Jesu xpi
in domo Zachet: ⁊ Marie magdalene: quibus salutē vitāq; dona-
uit eternā de bonis ipsius defuncti. **Ca. iij. d̄ diuēsitate religi-**
onū: atz missarū: nō causa superstitionis: s; gratia maior; deuotōis

Nob ignorantia egrotantiū: q̄bus legare aliquid obseruā-
tium monasterijs debeāt: aie eorū premia amittāt eterna:
nō attribuētes elemosinarū suffragia. Cui tñ placuerit de
creui inferius diuersarū religionū obseruantū virorū: sanctarūq;
monialium cū cōuētib; suis ordiate disponē: cū missis atz ordibus
dicendis ab illis.

Cenobia religiosorū virorū obseruantū
Cartusienſes. Tricinarium. Misſe. tres de trinitate.

Ordinis sancti Benedicti

Monachi sancti Georgij .m. .i. .L. .M. v. de Cruce
Sancti Nicolai .i. .L. .M. .vii. de sancto. S.
Sancte Helene .i. .L. .M. .vii. de Domina.
Sancti Michaelis .i. .L. .M. .ix. de Angelis.

Ordinis sancti Augustini.

Canonici reg. charitatis .i. .M. .xii. Patriarcharū

Prima dominica aduentus.

Sancti Saluatoris .i. .M. .cxiii. Prophetarum.

Secunda dominica aduentus.

Sancti Spiritus .i. .L. .M. .xii. Apostolorum

Ordinis minorum

Sancti Francisci de vinea.

Sancti Job.

Ordinis predicatorum

Sancti Dominici conuentus .M. .iiii. Euangelistarum.

Sancti Petri martiris .M. .iii. Martirum

Sancti Christoferi

Sancti Raphaelis .M. .iii. Martirum

Sancte Agnetis pauperes.

Seruatorum venetiarum: ⁊ iude .L. .M. .iii. p̄ omnibus sanctis

Tenobia religiosarum obseruantium monialium :

Sancte Crucis de iudea.

Sancti Seruuli

Sancte Clare de mur.

Sancte Justine.

S. Ludouici. S. katherine.

Sancti Ieronimi

Sancti Andree apostoli.

Corporis Christi.

Sancte Annunziatæ

Sancti Francisci stigmatum.

Omnium sanctorum.

Sancti Laurentij.

Pro quolibz istorū cenobiorum: siue monasteriorū moniali vnum psalteriū beate virgis Marie. Hoc est centū z quinquaginta aue m. cū pater noster in fine quaruncunqz. r. aue. p. qualibet moniali cuiuscunqz monasterij.

Hec at ad honestatis: deuotionis: z salutis gratiā dei: z hominū vendicandū in agendis exequijs defunctorū indicanda sunt a p̄sessorib⁹ his q̄ legādi facultatē hnt ad delēda peccata. **U**ltia diuisio tertie pt⁹ de orōib⁹ dicēdis i recōmēdatōe aiaruz in trāsitu defunctorū vt infra patz **Q**ue orōs habentur pro capitulis.

Capitulum primum.

Omnauissime dñe Iesu beatorum requies: z oim in te spēan tiū iucundissima sal⁹. Qui in nocte passiōis tue ad p̄sēs orati. Pater si possibile est trāseat a me calix iste veruntū nō mea voluntas sed tua fiat. Et illa hora in tanta angustia fuisti: vt de pretioso corpore tuo sanguis efflueret. Deprecamur te bone Iesu quaten⁹ solita pietate tua adiues aiam hui⁹ famuli tui: vt p̄ delictis: z offensionib⁹ que p̄misit terreat z moueat ad veram penitentiam: vt in hac extrema hora in occurso aduersarij non p̄ueat: aut in aduentu z aspectu tui iudex tremende accusante conscia contremiscat: sed potius faciem tuam in iubilo videns delectetur. **M**eritate te dño ihu xp̄o: cui⁹ passione redemptus est amen.

Capitulum secundum

Omnulcissime domine Iesu miarū pater: z toti⁹ consolatiōis deus qui i nocte tue passiōis ab apostolis derelict⁹ fuisti: z inter hostes tuos sol⁹ remāstisti. **S**upplicam⁹ tibi dñe ihu vt nunc in obitu hui⁹ serui tui aiam ei⁹ non derelinqs in māib⁹ demonum sed ad locum quietis: et tue beatissime visionis ipsam per tue mortis virtutem perducas.

Capitulum tertium.

Omnisacrissime dñe Iesu saluator mūdi. Qui ob peccata nra abolenda crudeliter verberari: spinis turpiter coronari: ab emulis tuis enormitē eludi: z in cruce nudus vt latro affigi

Exoramus te dñe Jesu p̄ has passiões tuas: vt aiam huius famu-
li tui in extremis laborantis: vera p̄tritione in peccatorum p̄mis-
sorū dolore verberes: ⁊ vero timore corones: ⁊ in cruce tua oēs ei⁹
mentales sensus crucifigas: q̄tenus sic totus a te sp̄ualiter vulnēa-
tus: tuorū vulnerum merito oim̄ delictorum suorum veniam cono-
seq̄t: ⁊ ad gaudia celestia puēre mereat amē. Capitulū. iiii.

Omn̄issime domine Jesu rex seculorū. Qui in cruce existens
p̄ tuis crucifixoribus patrē rogasti dicēs. Pater dimitte
illis q̄ nesciūt qd̄ faciūt: Deprecamur maiestātē tuā dñe
Jesu: vt in mente huius serui tui tue orationis affectus renouare
digneris: quatenus oēs eius offensas illi dimittas. Et sicut tunc
tu exaudīus es: sic nunc cū patre ipsum nos p̄ illo exorātes exau-
dire digneris. Nescit enī quid faciat dū ex fidei tarditate tepidus
corā te existit. Exoramus te bone Jesu vt in hoc obitu suo omnia
peccata illi dimittas. Et pro tue sacratissime passionis merito
ad angelorum societatem eū clemēter p̄ducas. Capitulū. v.

Omn̄iosissime domine Jesu dulcedo angelorū. Qui in cruce p̄
nobis pendēs verā fidei lucē in cor latronis infudisti: vt te
verū deū ⁊ hoīes agnoscerēt dū clamauit. Memēto mei dñe
dū veneris in regnū tuū. Maiestātē tuā suppliciter exoram⁹ vt in
famulo tuo in extremis laborāte: venerabile fidei sacramentū cō-
seruare digneris: ⁊ dignitatē: quaten⁹ tua sacratissima passiōe me-
diante sic in cor ei⁹ tuum amorē iprimas: vt in suo obitu tuo ardēs
amore ab imundis spiritibus liberet: ⁊ ad tuam beatam gloriā
iubilose perducatur Amen. Capitulum sextum.

Omn̄iosissime domine Jesu verbū eterni p̄ris: ac fili⁹ glo-
riose virginis marie matris. Qui mūdū visibiliter deserēs:
⁊ materne sollicitudini p̄patiēs: ei p̄dilectū discipulū in filiū
adoptasti. Supplicamur hūiliter maiestati tue p̄ merita passionis
tue per preces ⁊ merita eiusdem matris tue: ⁊ p̄ dilecti discipuli
tui quatenus digneris in animam huius serui tui spiritū tue chari-
tatis infundere quo tibi coheres deo p̄ri adoptet in filiū. Comi-
te queso de trono gl̄ie tue curā huius aie gloriose m̄i tue: q̄tenus
in mortis agōe aspect⁹ demonū nō p̄ueat: s̄ in te leta mente p̄si-
dens aīam eius clementer suscipias: ⁊ ad celestē gloriā deducēte
sacratissima m̄e tua puenire valeat Amē. Capitulū septimū

Omn̄iosissime dñe Jesu corda certatū. Qui i cruce p̄ nob
pendēs docuisti nos p̄pēdiōse in extremis nostris orare: vus
tu nobis exemplum tribuens clamasti.

Pater in manus tuas commendo spiritum meum. **Exoramus** maiestatem tuam: quatenus in virtute spiritus sancti eandem digneris orationem in corde huius famuli tui imprimere: ut eam personet. **Et in hac eius extrema hora illius sentiat effectum in tuas sacratissimas manus animam suam humiliter recommendando.** ¶ **Capitulum octauum.**

O Misericordissime domine Iesu reparator humani generis qui in die passionis tue in nervorum: et ossium tractatione pernam acerbissimam sensisti. **Et pretiosissimum caput tuum spinarum densitate punctum fuit.** **Et latus tuum lancea perforatum extitit: unde fluxit sanguis et aqua.** **Deprecamur** maiestatem tuam: quatenus aiam huius famuli tui virtutum luminoso splendore illustres: et tribuas illi tuarum acerbitate spinarum merito de offensis ab eo tibi illatis vehementer dolere et penam habere: ut omnia eius delicta tue pretio sacratissime passionis deleantur ad angelorum societatem te trahente pervenire valeat. **Amen** ¶ **Capitulum nonum.**

O Gloriosissime domine Iesu per agoniam et orationem tuam sanctissimam qua pro nobis orasti in monte oliveti: quoniam sudor tuus factus est sicut gutte sanguinis decurreres in terram. **Obsecramus** te ut multitudinem sudoris tui sanguinei offerre: et ostendere digneris deo patri omnipotenti in multitudinem omnium peccatorum huius famuli tui. **Et libera eum nunc in obitu suo ab omnibus angustiis: quas pro peccatis suis se meruisse cognoscit.** ¶ **Capitulum decimum.**

O Clementissime domine Iesu: qui pro nobis in cruce mori dignus es. **Deprecamur** te quatenus omnes amaritudines: et passionis tuas quas pro nobis miseris peccatoribus in cruce sustinisti: et presertim in illa hora quoniam anima tua sanctissima de corpore tuo sacratissimo egressa est: offerre et ostendere digneris deo patri omnipotenti in omnes penas: et passionis huius servi tui: et libera eum in hoc obitu suo ab omnibus penis et passionibus quas pro peccatis meruisse se timet. **Amen** ¶ **Capitulum undecimum.**

O Misericordissime domine Iesu: qui pro os prophete dixisti. in charitate perpetua dilexi te: ideo miserans tui attraxi te. **Supplicamus** tibi quatenus eandem charitatem que de celis ad terras te traxit ad omnium passionum tuarum tollerantiam: offerre et ostendere digneris deo patri omnipotenti contra omnes huius famuli tui passionis et penas: quas pro peccatis suis se meruisse arbitrat. **Et aiam eius in hoc obitu suo salva.** **Api illi o dulcissime domine**

Aperi illi o dulcissime domine: Jesu pater misericordiarū ianuam vite ⁊ regni celorū. Et ipsam in regno tuo fac gaudere cum omnibus sanctis. amen.

Capitulum duodecimum.

Omnissime Jesu dei ⁊ hominū mediator. Qui p salute nra penas nobis debitas in tuo passibili corpore sustinisti. Et vt grauiores penarum amaritudines gustares: sponte voluisti in hora tue passionis a tua humilitate dulcedine vnite tibi deitatis subtrahere: dum clamasti. Heloi: heloi lamazabatani. Oramus clementiā tuā quaten⁹ suauissime domine Jesu hui⁹ serui tui animam protegendo tua suauī consolatione letifices. Nam si ipsum ipse pastor deseris. mox aduersarius tuus in ipsum irruet ⁊ occidet. Si propter demerita sua tribulari: ⁊ deseri mere⁹: quesumus suauissimam bonitatem tuam ne illum aduersarijs tradas diffidentie: ⁊ desperatione tenebris tribulandū: nec insensibilem ad gratiā facias. Sed p charitatis tue gratiā viuens ⁊ tue absentie amaritudinē sentiens: pia voce gemendo ad te clamet. Deus meus: deus me⁹: vt quid dereliquisti me: Tu aut̄ piissime p̄r et pastor tua suauī pietate subuē: quē pretioso sanguine tuo redemisti. Nec tua gratia diu ipsum in hoc obitu patiat affligi: donec ad celestes patriā tuorum merito dolorū clementer pducas amen.

Capitulum decimumtertium.

Omnissime domine Jesu: dei ⁊ hominū mediator. Qui intē cetera tormēta que in cruce cbrūti: corporaliter sitire voluisti vehementer dum clamasti. Sitio. Deprecamur maiestātē tuā quatenus aiā serui tui illo nunc igne digneris vrere: quem in terris mittere venisti. Quo cunctis vitijs desiccatis illi⁹ aiā et caro: charitatis tue igne succensa te solum sitiat: te diligat: te querat: reperiat: ⁊ fruat. Et ipsam ad eternā beatitudinem sanctissime passionis tue merito iubilose digneris adducē amē.

Capitulum decimumquartū.

Omnissime domine Jesu: omne bonum sumās. Qui cū acetū gustasti dixisti. Consumatū est: ⁊ inclinato capite spiritum emisisti. Obsecramus maiestātē tuam p aiā famuli tui in extremis exi⁹tis quatenus grē tue dulcedinē: ⁊ splendidum fidei lumen infundas illi: vt extremā horā in sancte charitatis tue brachijs finire: ⁊ tibi dicere valeat. Ecce clementissime dñe Jesu nunc ad te venio tua suauī voce iube suscipi spiritum meum in etē nam claritatē amē.

Capitulum decimūquintū

O Clementissime domine Iesu: solamē miserorū. Qui peccata nostra in tuo corpore portasti. Vere tu es de⁹ q̄ dolores nostros tulisti: ⁊ a ppetua morte nos liberasti. Quia in sacratissimo corpore tuo a plāta pedis vsq; ad verticē nō fuit sanitas. Et qui eras pte filijs hoim spetiosus: quasi leprosus reputat⁹ fuisti. Deprecamur suauissimā charitatez tuā: quatenus oia huius serui tui peccatorū vulnera sanes: vt oibus vitijs emundat⁹ ad te clementissimum patrē: ⁊ dominū spiritali solamine roborat⁹ letāter puenire valeat. Et qui tuo pretiosissimo sanguine est redemptus: ⁊ tue passionis insignia gestat: ad gloriosissimā visionē tuā oim passio nū tuarū merito ꝓcomitātib⁹ sctis angel⁹ deducē digneris. Amen.

Capitulum decimum sextum.

O Maria beatissima ppter illius tēroris ꝓmotōz: quo cor tuum ꝓtremuit qñ filium tuū dulcissimū dñm nostrū Iesum ꝓm filiū dei viui ab impijs captū: ligatus: ad supplitia tractū: ⁊ ab oibus derelictū esse audisti. Adiuua nunc seruū tuū in extremis laborantē: quatenus de preteritis delictis veram ꝓritōz habeat: ⁊ dolore. Et illius cor illustratū supno splēdore sit in serui da penitentia: ne forte i hoc obitu suo in occurſu aduersarij pauetat. Aut i aduētū ⁊ aspectu tremēdi iudicis accusante ꝓscia contremisat. Sed potius ꝓcib⁹ tuis iterueniētibus ipſius faciē in iubilo videns delectetur. Amen.

O Virgo dulcissima dei genitrix Maria ppter planct⁹ ⁊ lacrymas quib⁹ afflictebaris qñ filiū tuū dñm nr̄m Iesum christum filiū dei viui vidisti ꝓsidi ꝓntari: ab iniq; innoceens accusari: ⁊ opprobrijs affici. Impetra huic famulo tuo lacrymarū grāz: ⁊ sacre fidei indelibile lumen: quo offensionis maculas abluē valeat. Et tu mī gloriosa eū nunc adiuua: ne satbanas illudere possit: ac diuersis tēptatib⁹ ꝓ libitu suo flagellare: deuictūq; reū statuē terribili iudici: s; poti⁹ seipsum in lumie fidei iudicet in ꝓnti ac disciplis vere ꝓnie deuote flagellet. Amen. **Ca. xviii.**

O Maria suauissima dei genitrix ob cruiat⁹ ⁊ angustias q̄s sustinuit cor tuū qñ filius tuus dñs noster Iesus xps filius dei viui clamātibus iudeis crucifige: morti adiudicatus ⁊ cruci supplitio ꝓmendat⁹ est. Subueni ꝓssima mater huic seruo tuo in extremis laboranti. Quia corpus illi⁹ dolore infirmitatis torqueat⁹: ⁊ aīa hinc ꝓ demonum insidias: hinc ꝓ tēroze discrete dissolutionis angustiat. Subueni inquā suauissima domina: ne eterne

92

mortis suam contra illum ferat: aut flammis eternalibus tradatur
perpetuo cruciatus. Verū te, p ipso intercedēte ad celestem gloria
potius puenire mereat amen.

Capitulum decimumnonum.

O Virgo clemētissima dei genitrix Maria ob illius doloris
gladius: qui tuam felicissimā aiā ptransiuit qñ cernebas
filium tuum delicatissimū dñm nřm Iesum christum: filium
dei viui nudū in cruce leuatū: clauis pforatū: cruore pfusus ac pla
gis z vulneribus laceratū: Adiuua nūc beatissima domina animā
huius famuli tui: vt ppassionis gladii eam pfodiat: diuini timoris z
amoris lancea vulneret: ita vt ois peccati sanguis nobis a pecto
re effluat: vitijsq; munde: z diuinis virtutibus decoret: quatenus
desiderio: z toto affectu terrena despitiēs ad celestia subleuet: ad
quā te deducente iubilosē puenire mereat Amen.

Capitulum vigesimum.

O Maria virgo sanctissima ob tormentū: z grauamē qđ cor
tuum sustinuit qñ filium tuum sanctissimū dñm nřm Ie
sum christū filium dei viui pre dolore voce magna claman
tem: te matrē dilectā Iohanni pmendantē: deficiente attēdebas:
ita vt pre nimio doloris gladio vulnerata loq nō potēas. Subueni
o gloriosa domina famulo tuo huic: q; lingua eius ad te inuocādū
se mouere non potest: oculis eius lumine priuantē: aures eius sur
descunt: z obturant: omnesq; vires: ac sensus defitiūt. **O** pmissima
mater exaudi preces nřas: quas ad aures tue pietatis fundimus.
Et subueni sibi in hoc obitu suo: ac suauissimo filio tuo eius spi
ritū pmenta quatenus tuo pio interuentu a terrorib; z tormentis
z ad desideratā celestis patrie requiem te comitante iubilosē per
uenire mereatur Amen.

Capitulum vigesimumprimū.

O Maria virgo castissima ob acerbi eiulat; planctum que
de pundo pectoris erumpentem abscondere nō valebas
quando in amplexus filij tui ruebas. Cuius genas qñ nitē
tes: z oratiuncula mortis palorib; pfundi conspitiēbas. Auxiliare
suauissima mř huic seruo tuo: qtenus in delict; pmissis sic doleat: vt
aiā ei mellifluis osculis: z amorosis āplexib; dñi nři Iesu xpī in ce
lorū beatissimo regno digne valeat pfrui Amen.

Capitulum vigesimumsecundum.

O Maria virgo gloriosissima ob singultus et suspiria adicibi
liaque lameta quibus afflictebas cor tuum quoniam cernebas filium
tuum dominum nostrum Iesum christum filium dei viuere in tue unicus
solatium sepeliri. Adiuua o sacratissima mater animam serui tui in hac
lachrymarum valle laborante: ut quam de corpore egressa fuerit: tuis
suffragantibus meritis cum corusco charitatis lumine te concomi
tante domino nostro Iesu christo glorificanda a te presentet amen.

Capitulum vigesimū tertium.

T Summa deus trinitas omnipotens eterne deus: qui es spiritus pro omnia
deus benedictus in secula. Quem omnis spiritus laudat super
pliciter exoramus: quatenus pro merito illius ineffabilis: et ex
cellentissime charitatis qua dilectissimus filius tuus dominus noster Iesus
christus homo fieri dignatus est. Qua etiam pro salute nostra vincula: op
probria: punita: flagella: alapas: coronam spinarum: ac immanissimam mor
tem amorose passus est. Et etiam pro meritum gloriosissime: et beatis
sime virginis Marie: et omnium sanctorum: qui tibi ab initio mundi pla
cuerunt. Necnon pro virtute clauium spiritualium quas clementissime
bone Iesu ecclesie tue ministris tradidisti: ut huic famulo tuo in
extremis laboranti misericorditer indulgere digneris omnia peccata
sua que ab hora sacri baptismatis usque ad presens quo: quo modo ma
litia: miseria: ignorantia: ac fragilitate commisit. Et ipsum pro sanctas
indulgentias: et absolutos ex thesaris tue immense charitatis indul
tas reddere digneris in illa puritate: innocentia: ac spirituali clari
tate: quas in baptisinate donare dignatus es. Dignare etiam suauissi
me domine Iesu ab omni aspectu: et terrore demonum ipsum tueri. Et pro
pter gloriosi nominis tue honorem ipsum in conspectu diuine maie
statis tue gratum reddere. Quatenus dulcissime patris: ac amabilissi
me redemptor bone Iesu merito omnium sanctorum tuorum: et preserti
m sacratissime passionis tue anima eius in vlnas sancte charitatis tue cle
menter suscipias te prebeni iubilo in celorum beatissimo regno frui
turum. Amen.

Capitulum vigesimū quartum.

D Omne deus omnipotens: qui trinus et vnus es: tua eximia compulsi
charitate: te humiliter exoram: pro anima serui tui nunc in ex
tremis laborantis: quam sacratissime domine commendam: piissis
me omnipotentie tue: ut illam ab aspectu et terrore demonum custodias:
et tue aris: ne in desperatoz labat: ne diffidentie temptationibus obnu
bilem: ac preteritarum culparum recordatōe maculet. Exaudi nos do
mine gloriose tuam suauissimam bonitatem interpellantes pro illa.

Et exaudi per orationes Patriarcharum. Per merita prophetarum. Per suffragia apostolorum. Per victoriam martirum. Per fidem confessorum. Per castitatem virginum. Per deuotam intercessionem omnium qui tibi ab initio placuerunt. **S**uanissime dñe ab ipsa anima expelle tactantiam: et compunctionem tribue. **S**uperbiam minue: et perfice humilitatem. **F**letum suscita: et cor eius mollifica. **A**b omnibus insidijs inimici illam clementer libera: et in lumine fidei conserva illam. **L**umen gratie tue infunde illi: vt de omnibus peccatis veram contritionem obtineat. **C**lementissime domine omnia desideria mala tolle ab ipsa. **O**mnia diaboli tela ignea extingue. **B**ona illi lacrymas et tuo ardenti affectu: quod peccatorum suorum dissoluant vincula. **A**udi domine que petit: et cesleriter exaudi. **S**i despicias profusus perit: si respicias uiuit. **S**i iustitiam requiris ante te mortua fetet. **S**i cum misericordia respereris: ipsam peccatis fetentem de desperationis baratro suscitabis. **Q**uod in ea odis longe fac ab ipsa: et spiritum tue spiritualis letitie illi tribue. **B**one Iesu anime eius parce malis criminibus et peccatis. **V**isita illum infirmum: egrotum cura: sana languidum. **D**omine Iesu da illi cor quod timeat te: sensum qui intelligat te: et oculos spirituales qui videant te. **D**omine Iesu miserere illi: et de maiestatis tue se de clementer respice: et anime eius tenebras tui splendoris radio illumina. **C**lementissime domine Iesu a te peccatorum eius remissionem humiliter petimus: a quo: et per quem est omnis propitiasio. **S**ancta et immaculata virgo **M**aria domini nostri Iesu christi mater: te obnixe deprecamur: quatenus pro anima huius serui tui interuenire digneris apud illum cuius templum effici meruisti. **S**ancte **M**ichael. **S**ancte **G**abriel. **S**ancte **R**aphael. **S**ancte **A**ngel custos eius cum omnibus choris angelorum: patriarcharum: prophetarum: apostolorum: martirum: confessorum: sacerdotum: leuitarum: heremitarum: doctorum: monachorum: virginum: omniumque iustorum. **P**er eximium domini nostri Iesu christi amorem qui vos elegit: de cuius contemplatione gaudetis: vos orare presumimus pro huius fratris nostri anima: vt pro ipsa supplicare dignemini. **Q**uatenus de diaboli faucibus: et de morte perpetua liberari mereatur. **D**omine Iesu perpetuam vitam sine magna misericordia tua ei largire digneris. **O** clementissime domine Iesu qui omnem misereris famulum tuum a tua misericordia fieri alienum non patiaris. **Q**uatenus in passionis sacratissime tue merito ab omnibus

peccatis suis abluatur: et tecum eternaliter in celorum beatissimo regno gloriatur Amen.

Capitulum vigesimum quintum

Domine Iesu deus noster in adiutorium serui tui morientis intende: Domine ad adiuvandum illi festina miserere.

Capitulum xxvi.

Iesu deus noster oculos famuli tui illumina: ne in morte obdormiat: neque inimicus eius dicat. Prevalui adversus eum: Exaudi domine Iesu orationes nostras pro eo: illumina domine Iesu animam eius. Signa domine Iesu lumen vultus tui super eum. Humilem letitiam domine Iesu infunde in cor eius. Voce nostra domine Iesu clamamus ad te pro eo. Bone Iesu de excelsis glorie tue exaudi nos pro eo orantes. Susceptor esto domine Iesu eius in obitu suo angelorum domine Iesu letifica animam eius.

Capitulum vigesimum septimum.

Maria virgo suavissima huic seruo tuo morienti miserere: Et orationem nostram pro eo pia mater exaudi. Ad te gloriosissima virgo Maria oramus pro famulo tuo. Mater sacratissima nos orantes pro eo velociter exaudi. Respice beatissima virgo Maria in servum tuum: et miserere illi: quia gloriosa mater vnicus et pauper est. In pace tua suavissima virgo Maria huius famuli tui anima dormiat: et requiescat. Auribus gloriosa virgo maria percipe verba orationis nostre pro famulo tuo: et intellige clamorem cordis nostri pro eo beatissima mater.

Capitulum vigesimum octavum

Iesu domine deus noster voces orationis nostre pro famulo tuo intende rex noster: bone Iesu cor eius illumina. Et letetur domine Iesu anima serui tui: quia sperat in te. Domine Iesu speret de te. Sperat bone Iesu famulus tuus in te. Domine Iesu saluum fac ipsum ex omnibus persequentibus eum: et libera illum. Ut quid bone Iesu recessisti longe. Domine Iesu ne despicias servum tuum in opportunitatibus et tribulatione. Semper misericordiam tuam domine Iesu animam serui tui vivifica: ut bone Iesu nomen tuo psallat in eum.

Capitulum vigesimum nonum

Maria virgo piissima seruo tuo miserere: quoniam infirmus est. Animam eius suavissima mater sana: quia omnia interiora eius conturbata sunt. Animam serui tui gloriosa virgo maria de manu sathane eripe. Convertere pia mater et saluum fac illum. Respice suavissima virgo Maria inimicos serui tui: quoniam

multiplicati sunt. **Beatissima** mater adiuua illū ne pereat. In tua
iustitia suauissima virgo **Maria** deduc famulum tuū propter ini
micos eius: dirige in conspectu tuo vias eius. **Anima** serui tui tur
bata ē valde: ⁊ tu suauissima mater salua illū ne cadat a via sancta

Capitulum trigesimum.

Iesu domine deus noster ne in furore arguas seruum tuum
neq; bone iesu in ira tua corripas illum. **Cultet** bone iesu
in te saluari suo seruus tuus. **Bone iesu libera** eum ab
interitu demonis. **Saluum** fac bone iesu seruum tuum: quoniam
spiritus eius deficit. ⁊ veritates tue ab anima eius diminute sunt
Vide domine iesu animam serui tui in obitu laborante: ⁊ de ma
nu peccatoris libera eam. **Serua** domine iesu animam serui tui:
⁊ custodi illam a generatione mala in eum.

Capitulum trigesimūprimū.

Maria virgo sacratissima ad sis famulo tuo: mater beatissi
ma adiuua illum ne pereat. **Auribus** percipe gloriosa vir
go maria orationem nostram pro famulo tuo: ne demō glo
rietur de illius perditione. **Refugium** esto suauissima virgo maria
huic pauperulo morienti: et in hac horribili tribulatione esto illi
adiutrix. In lumine fidei gloriosissima virgo **Maria** animam serui
tui letifica: vt illius mens non moueatur a timore domini. **Respi**
centibus dextere tue suauissima virgo **Maria** animam famuli
tui custodi: ⁊ presentia tua consola illam.

Capitulum trigesimūsecundū.

Iesu domine deus noster animam famuli tui conserva: qm̄
sperat in te: illastra cor eius: vt in bilose ad te veniat. **Cul**
tet bone iesu cor serui tui morientis in te cantet: ⁊ psallat
tibi domino deo suo in eternum. **Sub** ymbria alarum tuarum dñe
iesu famulum tuum protege a facie impiorum qui illum affligunt.
Usq; quo auētes faciē tuā ab eo: **Salua** dñe iesu ex ore leōis aias
famuli tui: ⁊ a cornibus vnicornū bone iesu misericorditē libēa eā

Capitulum trigesimūtertium.

Maria virgo misericordias tuas cum famulo tuo moriente
mirifica illum in te sperantem saluum fac. **Aures** tuas glo
riosissima virgo maria ad seruum tuum inclina: ⁊ affectum
cordis illius exaudi. **Nam** in tribulatione maxima versat. **Respi**
ce suauissima virgo maria huius serui tui morientis angustias: et
illum libera: ⁊ ad preces nostras pro illo intende.

In hac terribili animaduerſione famuli tui glorioſiſſima virgo maria inuocamus te: quatenus ſuaui aspectu tuo letifices illum. Ad te ſuauiſſima x̄go. m. aiaz ſerui tui trabe: n̄ erubeſcat qm̄ ſpat i te

Capitulum triceſimumquartum.

Iesu domine deus noſter anima famuli tui requieſcat i te eſſo illi nunc refugium ⁊ liberator. Exurge bone iesu in adiutorium ſerui tui. Demonem preuent: ⁊ illum expelle ne animam famuli tui rapere valeat. Sit bone iesu nomen tuum dulciſſimum benedictum: et hoc nunc ⁊ vſq; in ſeculum. Voce n̄ra bone iesu ad te pro ſeruo tuo clamamus: ſaluam illius animam i hac hora. Saluam fac domine iesu animam famuli tui: et libera eam bone iesu quia deus ſuus es tu.

Capitulum trigelimumquintum

Maria virgo beatiſſima animam ſerui tui illumina: et tenes bras eius mentales tua prece depelle. Ab iſurgentibus in famulum tuum glorioſa virgo Maria libera eum: ⁊ a ſpū iniquo protege illum. Reſpice in ſeruum tuum morientem ſuauiſſima virgo Maria: ⁊ libera eum ne pereat. Imple demētiſſima virgo Maria preces noſtras pro famulo tuo: vt ſentiat quia tu es eius ſuauiſſima mater. Auxilium de celo glorioſa virgo maria mitte ſeruo tuo: ⁊ de excello tuere illum.

Capitulum trigelimum ſextū.

Iesu domine deus noſter animam ſerui tui ſaluas fac: vt de tua preſentia ſemper letetur. Exultet in te bone iesu ſeruus tuus: pſallat ⁊ cantat tibi in eum. Speret in te domine iesu ſ. mulus tuus: eripe illum ne pereat. Aiaz tuas domine iesu ſeruo tuo oſtende: ⁊ ſemitas tuas edoce illum. ſm̄ miſericordiam tuam domine iesu miſere ſeruo tuo: ⁊ propter bonitatem tuam animam illius illumina.

Capitulum xxxvii.

Maria virgo beatiſſima auxilium tuum ne elongaueris a ſeruo tuo: ad illius deſenſionem propera. A framea diaboli glorioſa virgo Maria animam famuli tui libera: ⁊ de manu illius erue ipſam. Remiſcere miſericordiarum tuaruz ſuauiſſima virgo Maria: ⁊ de inferno animam ſerui tui libera. In veritate tua glorioſa virgo maria animam famuli tui dirige: ⁊ eſſo illi ſuauiſſima pſolatrix. Aiaz ſui tui beatiſſima x̄go. m. cuſtodi ⁊ erue illam ne in deſperatoꝝ labat.

Capitulum trigelimumoſtauum

Iesu domine deus noſter humilitatem: et laborem famu

tui vide: et omnia eius delicta dimitte. **E**xaudi bone iesu voces nostras: qua pro anima serui tui ad te clamamus: miserere illi et salua illum. **S**aluam fac animam famuli tui domine iesu: et de celo benedic illi. **V**elociter bone iesu preces nostras pro seruo tuo exaudi quia illius spiritus deficere incipit. **S**im misericordiam tuam domine iesu animam famuli tui uiuifica: ut sancte fidei lumē iubilose custodiat.

Capitulū trigesimūnonū.

Maria virgo suauissima seruo tuo quoniam tribulatur miserere: et ne aspectu demonis terreatur illum adiua. **M**aria serui tui bone iesu: et gloriosa virgo **M**aria iubilet in te: et delectetur in suauissimo nato tuo. **R**espice beatissima virgo **M**aria ad famulum tuum: in manibus tuis illius animam suscipe. **I**llustrate faciem tuam gloriosa virgo **M**aria super seruum tuum: in tua misericordia illum saluum fac. **A**persequentibus animam serui tui suauissima virgo **M**aria eripe illum: et de manu odientium eum libera illum velocius.

Capitulum quadragesimū

Iesu domine deus noster indica anime serui tui nocentes: expugna ocuis impugnantes illam. **E**ffunde bone iesu frumentum tuum aduersus illos qui persequuntur animam famuli tui. **V**ide anime eius salus tua ego sum. **S**alus domine iesu esto anime serui tui: et eius protector in omni tribulatione. **V**ide bone iesu afflictionem famuli tui: ne fideas: et ne discedas ab illo. **S**aluator aīarū bone iesu exurge in adiutorium serui tui: ne a te aspectu demonis separetur.

Capitulū quadragesimūprimū.

Maria virgo beatissima esto anime famuli tui in refugium a tribulatione que circumdat illam: tua presentia letifica illam. **A**pprehende gloriosa virgo **M**aria arma et scutum: et exurge in adiutorium serui tui. **R**etrosum auertantur suauissima virgo **M**aria: et confundantur demones. **E**t ne animam famuli tui obnubilent: tu gloriosa virgo domina adiua illum. **I**nduantur gloriosa virgo **M**aria demones pudor: et confusione: ut anime serui tui in nullo prosus nocere valeant. **A**nimam famuli tui clementissima virgo **M**aria respice: et a deceptione aduersarij illam erue.

Capitulū quadragesimūsecundū.

Iesu domine deus noster intende anime famuli tui: et libera illam: et propter terrorem inimici tuo splendore illustra illam.

Exaudi bone iesu seruum tuum quoniam benigna est misericordia tua. *fm* meritum gratie tue libera illum. *Saluus* fac bone iesu seruum tuum: illius mentem tua gratia illumina. *Voces* serui tui domine iesu exaudi in hac hora: et propter nomen sanctum tuum protege illum. *Salus* electorum bone iesu tu es: in lumine tuo *l*ustificata animam famuli tui: vt ad te perueniat.

Capitulū quadragesimūtertium.

Maria virgo beatissima famulo tuo miserere: quoniam *v*ndio *q*ue conculcatur: et demon tota die impugnans tribulat animam serui tui gloriosa virgo *M*aria de te exultare: vt de lecte in suauissimo filio tuo. *Redde* beatissima virgo *M*aria spirituales letitiam famulo tuo et per te cor illius confirmetur in domino deo. *Inclina* gloriosa virgo maria aurem tuam ad seruum tuum quoniam iops et pauper est. *Adiutrix* esto suauissima virgo maria famulo tuo: adiua illum ne in eternum pereat.

Capitulū quadragesimūquartū.

Iesu domine deus noster *fm* misericordiam tuam iudica seruum tuum: vt qui oderunt eum non supergandeant illi. *Exurge* bone iesu adiua seruum tuum: et propter nomen tuum redime. *Salutaris* noster bone iesu ad te conuerte seruum tuum: et ostende illi gloriosam faciem tuam. *Veritatem*: et lucem tuam bone iesu emitte famulo tuo: et ipse illius animam adducant. *Spiritus* tuum dñe iesu infunde seruo tuo vt viuat in eternum.

Ca. xlv.

Maria virgo suauissima famulo tuo miserere: quoniam in te *h*idit *a*ia eius. adiua gloriosa virgo *M*aria seruum tuum: et saluus erit: medite in lege domini. *Respice* beatissima virgo *M*aria in seruum tuum et miserere illi. *Da* spirituale donum illi vt filius gratie sit. *In* quacumque hora gloriosa virgo *M*aria inuocauerim te. p seruo tuo velociter exaudi nos orantes p illo. auribus peccati peccatissima *x*go. m. orōs nras p famulo tuo et intende ad deprecationem nostram.

Capitulū quadragesimūseptimū.

Iesu domine deus noster: susceptor esto famuli tui: et libera illum ab omni malo. *Exurge* bone iesu saluus fac seruum tuum vt non timeat demones circundantes animam eius. *Seruus* tuus domine iesu angustiat: subueni illi vt tua presentia *cō*soletur. *Vide* domine iesu temptationes quas famulus tuus patitur: et succurre illi ne pereat. *Setiat* anima serui tui domine *I*esu auxilium gratie tue et perpetuo gaudeat in te.

V Capitulum quadragesimumseptimum.

Maria virgo dulcissima exultet seruus tuus in tua misericordia quoniam tu es suavissima peccatorum respiratio. anima serui tui gloriosa virgo Maria exultet in te: non deseras neque despicias illum. Respice gloriosa virgo Maria afflictiones quas patitur anima serui tui: non derelinquas illum demoni tribulandus. In semitas rectas gloriosissima virgo Maria animam famuli tui deducas: ne glorietur sathan contra illum. ad te gloriosa virgo Maria pie clamamus pro anima serui tui: ut tuo benigno foueat presidio

V Capitulum quadragesimumoctauum.

Iesu domine deus noster adiutor esto famulo tuo: et lumine sancte fidei illi infunde ut lete veniat ad te. Surge bone iesu in adiutorium famuli tui: erurge et ne repellas illum a te. Suscipe domine iesu animas serui tui et viuat: et non confundas illum ab expectatione sua. Virtutus amator bone iesu conuerte faciem tuam ad famulum tuum et ab omni dolore libera eum. Super seruum tuum domine iesu deprecabilis esto: et salua illum ab omni malo.

V Capitulum quadragesimumnonum.

Maria virgo suavissima famulum tuum ab omnibus angustiis quas patitur libera: ut iubiletur cum omnibus sanctis ad te. adhaereat gloriosa virgo Maria anima serui tui tibi: tu suscipe illam ut sequatur te. Recordare beatissima virgo Maria quia tu es aduocata miserorum miserere anime famuli tui: ad lucunditatem celestem pertinere valeat. In manibus tuis gloriosa virgo Maria animas famuli tui suscipe clementer: ut exultet et letetur de tua gloria: et saluatione sua. ad te suavissima virgo Maria oramus pro anima famuli tui: ut per te presentetur gloriosissimo filio domino nostro iesu christo perpetuo spiritualiter copulanda amen.

V Capitulum quinquagesimum.

Laudate omnes ciues caelesti dominum iesum cum gloriosa virgine Maria in spiritu iubilationis: omnis terra cum gaudio laudet matrem cum filio: cum quibus animam huius famuli spero viuat. **De remissionem domine delicta famuli tui: neque vindictam sumas de peccatis eius bone iesu domine deus noster.**
Kyrieleyson Christeleyson Kyrieleyson.
Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de celis deus miserere ei.
Fili redemptor mundi deus miserere ei.
Spiritus sancte deus miserere ei.

Sancta trinitas vnus deus miserere ei.	
Sancta anima dñi nři Jesu cbristi miserere ei.	
Sancta Maria	ora pro eo.
Sancta dei genitrix	02.
Sancta virgo yrginum	02.
Sancte Michael	02.
Sancte Gabriel	02.
Sancte Raphael	02.
Sancte angele custos eius	02.
Omnes sc̃ti b̃toruz spirituum ordines	02.
Sancte Johannes baptista	02.
Omnes sancti patriarhe z prophete	02.
Sancte Petre	02.
Sancte Paule	02.
Sancte Andrea	02.
Sancte Iacobe	02.
Sancte Johannes	02.
Sancte Philippe	02.
Sancte Bartholomee	02.
Sancte Mathee	02.
Sancte Thoma	02.
Sancte Iacobe	02.
Sancte Simon	02.
Sancte Tadee	02.
Sancte Mathia	02.
Sancte Luca	02.
Sancte Marce	02.
Sancte Barnaba	02.
Omnes sancti Apostoli z Euāgeliste	02.
Omnes sc̃ti discipuli z innocentes	02.
Sancte Stephane	02.
Sancte Clemens	02.
Sancte Sixte	02.
Sancte Corneli	02.
Sancte Cipriane	02.
Sancte Laurenti	02.
Sancte Vincenti	02.
Sancte Ignati	02.

Sancte Fabiane
Sancte Sebastianiane
Sancte Mauriti cum socijs suis
Sancte Dionisi cū socijs suis
Omnes sancti martires
Sancte Siluester.
Sancte Gregori
Sancte Martine.
Sancte Nicolae
Sancte Ambrosi
Sancte Augustine
Sancte Jeronime.
Sancte Anthoni
Sancte Paule prime heremita.
Sancte Benedicte
Sancte Bernarde
Sancte Francisce
Sancte Dominice
Omnes sancti confessores
Sancta Felicitas.
Sanctu Perpetua
Sancta Blandina
Sancta Agnes.
Sancta Cecilia
Sancta Apollonia
Sancta Katherina
Sancta Maria magdalena.
Sancta Margareta
Omnes sante virgines ⁊ continentes
Omnes sancti ⁊ sancte dei
Propitius esto
Propitius esto: ⁊ a morte perpetua
A visione diaboli
A Terrore demonū
A Gelu horrido ⁊ calore nimio
Diffidentia mentis
Tenebris mentalibus
Loco penarū ⁊ pondere peccatorū

02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.
02.

ora pro eo.
orate pro eo.
orate pro eo
parce ei domine
libera eum domine.
libera eum domine
libera eum domine.
libera eū domine
libera eum domine.
libera euz domine
libera eū domine

✠

Ab omni malo: et auditu maledictionis eterne libera eum domine.
Per annuntiationem et natiuitatem tuam libera eum domine.
Per vincula: opprobria: et conuicia tua libera eum domine.
Per flagella: alapas: et sputa libera eum domine.
Per coronam spineam: derisiones: passionem: et crucem tuam libera eum domine.
Per sacratissimam mortem tuam libera eum domine.
Per gloriosam resurrectionem tuam libera eum domine.
Per admirabilem ascensionem tuam libera eum domine.
Per gratiam sancti spiritus paracliti libera eum domine.
In die iudicii libera eum domine.
Per intercessionem omnium sanctorum libera eum domine.
Peccatores. te rogamus audi nos.
Ut iracundie tue flagella ab eo remoueas te rogamus audi nos.
Ut eum ab omnibus erroribus absoluas te rogamus audi nos.
Ut spiritum eius a loco horrois: et tenebrarum libera te ro. audi nos.
Ut eum in numero electorum tuorum assumes te rogamus audi nos.
Ut a consortio malorum eum discerni facias te rogamus audi nos.
Ut eum in regione uiuorum cum sanctis angelis collocare digneris te ro.
Ut eum premia uite eterne adipisci facias te rogamus audi nos.
Ut eum a mortifero diabolo defendere digneris te rogamus audi nos.
Fili dei te rogamus audi nos.
Domine iesu christe pro nobis crucifixe te rogamus audi nos.
Domine iesu christe de aduersarijs triumphator te roga. audi nos.
Domine iesu christe aduocate noster clementissime te ro. au. nos.
Agnus dei qui tollis peccata mundi parce ei domine.
Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere ei domine.
Agnus dei qui tollis peccata mundi dona ei pacem.
Kyrieleyson. **C**hristeleyson. **K**yrieleyson: **P**ater noster.
Saluum fac seruum tuum deus meus sperantem in te.
Esto ei domine turris fortitudinis a facie inimici.
Nihil proficiat inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
Dominus uobiscum. **E**t cum spiritu tuo.

Capitulum quinquagesimum primum
Mericordiam tuam domine sancte pater omnipotens

eternae deus pietatis affectu pro alijs orare cogimur. Et qui p nos
stis peccatis supplicare nequaquam sufficimus: tamen de tua gra
tuita pietate confisi clementiam tuam deposcimus: vt anima hu
ius famuli tui ad te reuertentes euz pietate suscipias. Adsit ei an
gelus Michael: et per manus sanctorum angelorū inter sanctos
et electos tuos in sinu Sarabe: Isaac: et Jacob patriarcharū tuorū
eam collocare digneris. Quatenus a principibus tenebrarum: et
de locis penarum liberata: nullius ignorantie: aut proprie volunta
tis seu fragilitatis confundatur erroribus. Sed potius agnoscat
a tuis: et sancte beatitudinis requie perfruatur: atq; cum magni
iudicij aduenerit dies inter sanctos resuscitatus: gloria beatiss
me ysonis perpetuo satietur.

Capitulū quinquagesimū secundū.

Suaissime domine Iesu christe per illum ineffabilem amo
rem qui te dignissimum innocentissimum. et delicatissimum
paterne charitatis filium pro nobis factum homines vul
nerari ac crudeliter mori pro hominibus redimendis fecit. Indul
ge clementissime domine Iesu huic famulo tuo omne quod cogi
tatu: verbo: et facto: affectioibus: et motibus: et sensibus anime: et
corporis deliquit. Et veram omnium peccatorum suorum remissionem
sacratissime domine Iesu tribue illi spirituale lumen tue ardentis
sime charitatis: qua totius mundi culpas diluit: ac in plenam sup
pletionem omnium negligentiarum suarum meritum tue sacratissime
passionis adde. Et insuper tribue illi fructus omnium bonorum operum
per electos tuos factorum qui tibi placuerunt.

Capitulū quinquagesimū tertium.

Gloriosissime domine Iesu in vnione feruentissimi amoris
qui te coegit incarnari: et anxio spiritu in cruce mori. Ad
medullam dulcissimi amoris tui pulsamus: vt famulo tuo
omnia peccata que omni modo comisit dimittas: et tue perdignis
simo passionis merito omnia suppleas: faciasq; illum superabundā
tissimam multitudinem miserationum tuarum. Disponas euz placidis
simo tibi modo sibi vtilissimo: suauis patientia: vera penitentia:
plena remissione: recta fide: spe firma: ardenti charitate: et perfe
ctissimo statu. Quatenus inter dulcissimum amplexum: et suauissimum
osculum tuum. Clementissime domine Iesu eius anima letanter ee
piret ad tuam eternam laudem: et gloriae laudandam: cognoscendam
et fruendam Amen.

Capitulū quinquagesimūquartū

Sacratissime domine ihesu christe in manus inextinguibilis misericordie tue commendamus spiritū huius famuli tui fm amoris tui magnitudinem: quo se anima tua sanctissima in cruce glorioso patri commendauit. Suppliciter deprecantes quatenus per illam ineffabilem qua diuina paternitas in se totum traxit illam sanctissimam animam tuā: vt in ista hora famuli tui in eodem seruentissimo amore spiritus eius suscipias. **E**ya dulcissime domine ihesu animarum redemptor: benignissime domine per illam lachrymabilem vocem qua fm humanitatez pro nobis moriturus: laboribus: et doloribus passionis adeo consumptus es vt te a patre derelictum ter clamares: ne longe suauissime ihesu facias a famulo tuo tue miserationis auxilium in hac hora afflictōis sue pre defectione: et presumptione spiritus te innocare non valēte. **S**ed triumphum sancte crucis et per virtutes salutifere passiōis gratiose mortis tue: cogita de: et a cogitationes pacis: et misericordie: et consolationis: et non afflictionis. **E**t libera eam ab omnibus angustijs: et tua solita benignitate bone ihesu et dulcissime p̄ erue illam a tormentis sibi deputatis: et ad eternam requiem illam perducere digneris cum voce exultationis.

Capitulū quinquagesimūquintū.

Ontemerata: et in eternis benedicta virgo **M**aria: totius angustie et miserie adiutrix: famulo tuo succurre dulciter: et tuam gloriosam faciem ostende illi in hac vltima necessitate sua: et omnes inimicos eius in virtute suauissimi filij tui domini nostri ihesu christi: et sancte crucis disperde: et a potente dracone infernali: et ab eius horribili visione: et ab omni fraude malorū spirituum defende illū: et ex omni angustia libera euz: quatenus tecū cū beatis spiritibus domino deo in celorū beatissimo regno spirituales psoluat laudes amen.

Capitulū quinquagesimūsextum.

Sancte **M**ichael archagele huic aie succurre apud altissimū iudicē. **O**luctissime pugil assiste huic famulo in extremis laborātī: et eū potēter a dracone infernali defende: et a visione: fraudeq; malorū spirituum. **I**nsup exoram te p̄ darū: vt in hac extrema hora vste ipsi aiaz ei benigne suscipias: ac suauitē i sinū tuū recipias: illāq; in locū refrigerij lucis et pacis p̄ducas cū dño iesu eternaliter regnaturū amen.

Capitulū lvii.

Misericordissime domine ihesu christe fili dei viui in

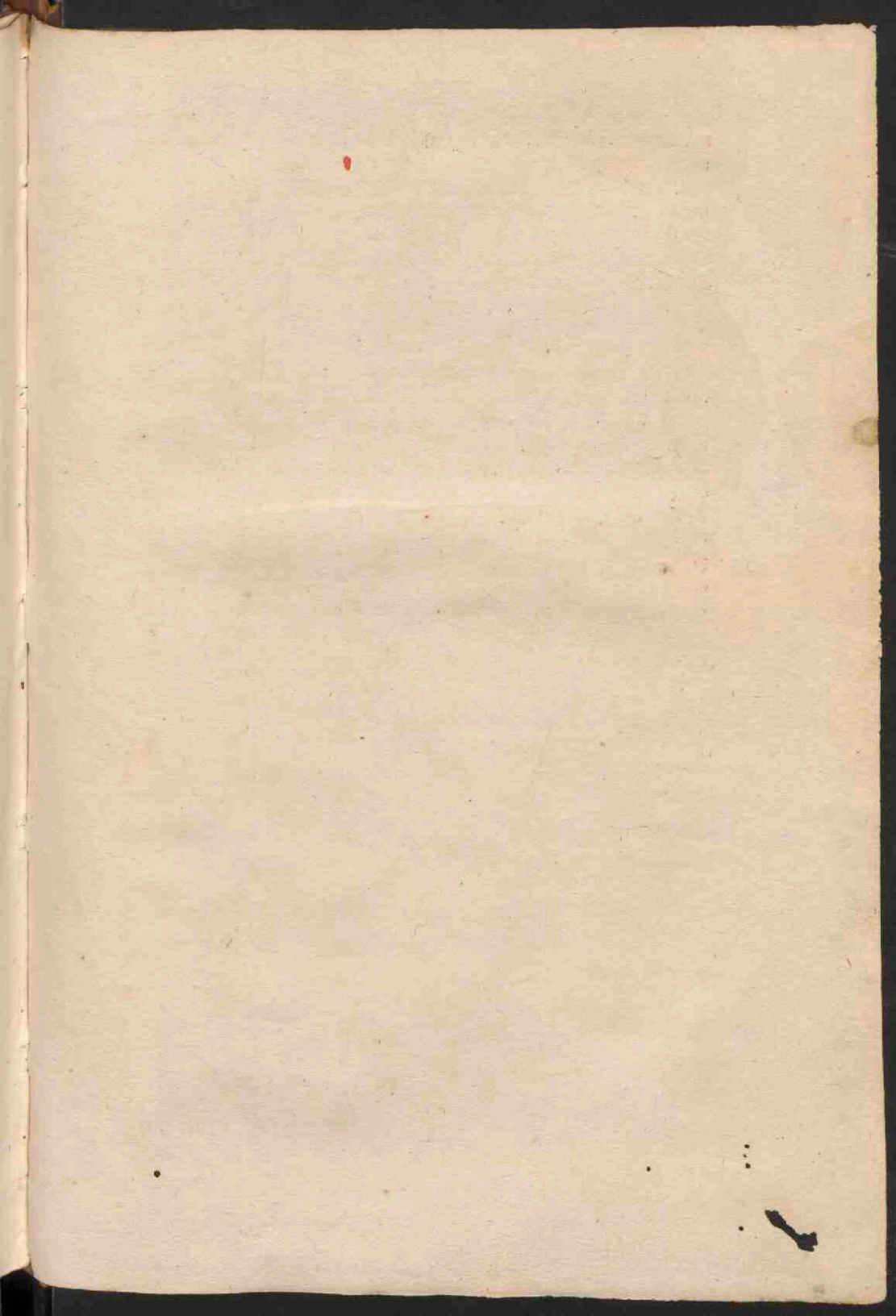
In unioe illius hmedatōis qua tuā sc̄tissimā aiā in cruce moriēs
 p̄ri tuo celesti p̄mendasti misericordissimā bonitātē tuā hūilitē ex
 orantes petim⁹ q̄ten⁹ p̄ oēs honozē z meritū eiusdē aiē tue sc̄tissimā
 me p̄ quā oēs saluāt aiē: z a morte p̄petua liberant: aiē famuli tui
 miserear? eam misericorditē liberās ab isid̄yo diaboli: a miseris z
 penis: z illā p̄ te sc̄tissime passōis meritū z b̄tissime. m. x̄gis z ma
 tr? tue itēcessionē ad p̄tēplatōz tue b̄tissime v̄s̄sōis p̄ducē digner?

Capitulum quinquagesimum octauum.

Conmēdam⁹ te fratē charissime oipotentī deo: cui⁹ crea
 c tura es: vt cū hūanitatis debitū morte iterueniēte p̄solue
 ris: ad creatorē tuum q̄ te de limo formauit reuertaris. Et
 de corpore egrediēte aiā tua splēdid⁹ angeloz chorus occurrat.
 Patriarcharum cune⁹: z p̄phetarū nūer⁹ suauissimo modulamiē
 tibi occurrat. Iudex apostolorū senātus tibi dand⁹ erit. Candis
 datorū tibi martirū exercit⁹ iubiloso p̄centu obuiet. Liliata ruti
 lantiū p̄fessorū turma te letanter excipiat. Iubilantiū te virginuz
 chor⁹ suscipiat: z b̄tē quiet⁹ in sinu patriarcharū tibi suauis āplex⁹
 appareat: qui inter assutentes sibi iugiter te interesse faciāt. igno
 res oino qd̄ horret in tenebris: qd̄ stridet in flāmis: quod crutiat in
 tormētis. Cedat tibi teterrimus sathanas cū satellitib⁹ suis. i ad
 uentu suo te comitantib⁹ angelis p̄tremiscat: atz in eterne noctis
 chaos diffugiat. Exurgat de⁹: z discipent inimici ei⁹: z fugiāt a fa
 cie ei⁹ qui odert eum. Confundant⁹ igit⁹ z erubescāt contra te legi
 ones tartaree: z ministri sathane: iter tuū deducēte te angelo bo
 no impedire nō valeant. Ab oī crutiātu dñs iesus xp̄s te libet q̄ amo
 rose p̄ te mortu⁹ est. Dñs iesus xp̄s dei viui fili⁹ saluator z redem
 ptor tu⁹ intra sancta paradisi z amena loca te p̄stituat. Et ille sua
 uissim⁹ pastor iter oues suas te locās agnoscat: p̄plectat: z nutriat
 ille amantissim⁹ p̄r sui sacratissimi sanguis p̄cio: ab oib⁹ peccatis
 q̄ p̄misisti malitia: miseria: fragilitate: z ignorātia: mortalite: z ve
 nialiter te benigne absoluat: atz cū electi suis ad dexterā suā p̄ben
 ni iubilo fruiturū te p̄stituat: q̄ten⁹ p̄ssimū redemptorē tuuz facie
 ad faciē vidēs: z p̄ns sp̄ assutēs beat⁹ oculis gl̄oriosa v̄s̄sione potio
 ar?: donec glorioso corpore tuo reassumpto sp̄uali: essentiali: z acci
 dētali p̄mio cū b̄tissimis spiritib⁹ leter? p̄bēni euo. Adrosificē nūc
 aiā p̄piana de hoc misero mundo in noie p̄ris oipotētis q̄ te crea
 uit in noie dñi n̄ri iesu xp̄i q̄ p̄ te amoroze passus est. In noie sp̄s
 sancti q̄ in te q̄tiose fusus est. Occurrāt tibi et succurrāt sc̄ti āgeli
 z ois chor⁹ angelorū. Subueniāt tibi p̄farche in lumine fidei sue

Prophete in splendore spei sue. **A**postoli in fulgore erimie charita
 tis. **M**artires in mansuetissima patientia. **C**onfessores in humili obe
 dientia. **V**irgines in lucida munditia. **M**onachi in clara humilitate
Heremite in sincera austeritate. **E**t omnes sancti et sancte dei in
 plena virtutum perfumatione. **A**diuent omnes orationes sanctorum
 ut in pace et luce sit locus tuus: et habitatio tua in celesti Ierusalem
 per eterna secula seculorum. **A**men.

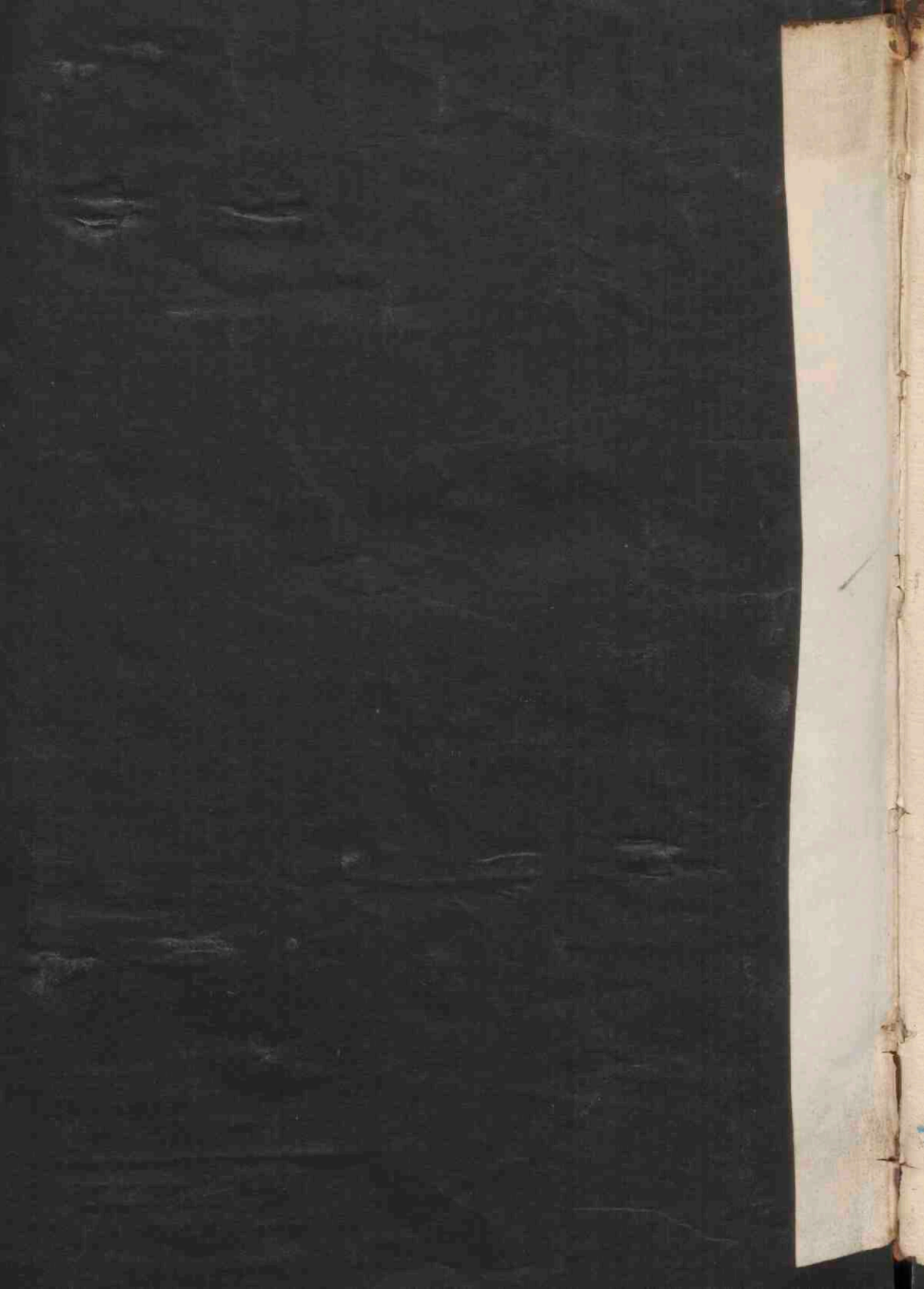
Accepe nunc tandem studiosissime lector hoc maxime deuotio
 nis utilitatibus opusculum: diligenti correctioe que summoque necessaria
 fuerat emendatum: quo poteris utilissime greculorum esurientium
 allegationi satisfacere: **ΥΠΟ ΤΗΣ ΟΥΛΟΝ** quod est latine et re
 ctissime in titulo libri nostri nosce te interpretatum. In eo enim pulch
 rissimis et utriusque testamenti theologicis exemplis: illud ipsum gre
 corum resoluimus puerbium: quod a sapientissimo **Chilone** **Lacedemonio**
 magna autoritate dictum: ab antiquis per oraculo habitum: aureis literis
Delphis consecratum: et a **Iunio** iuuenale e celo dicitur esse descensum.
Fac igitur persuade tibi non modo ut eum emas quod impressori per gratum
 est: sed et tibi velut enchiridion et quotidiana lectione frequentan
 dum usurpes. **O**ptime vale **E**x beidelberga sexta Julij Anno. **M**
 cccc. lxxix.

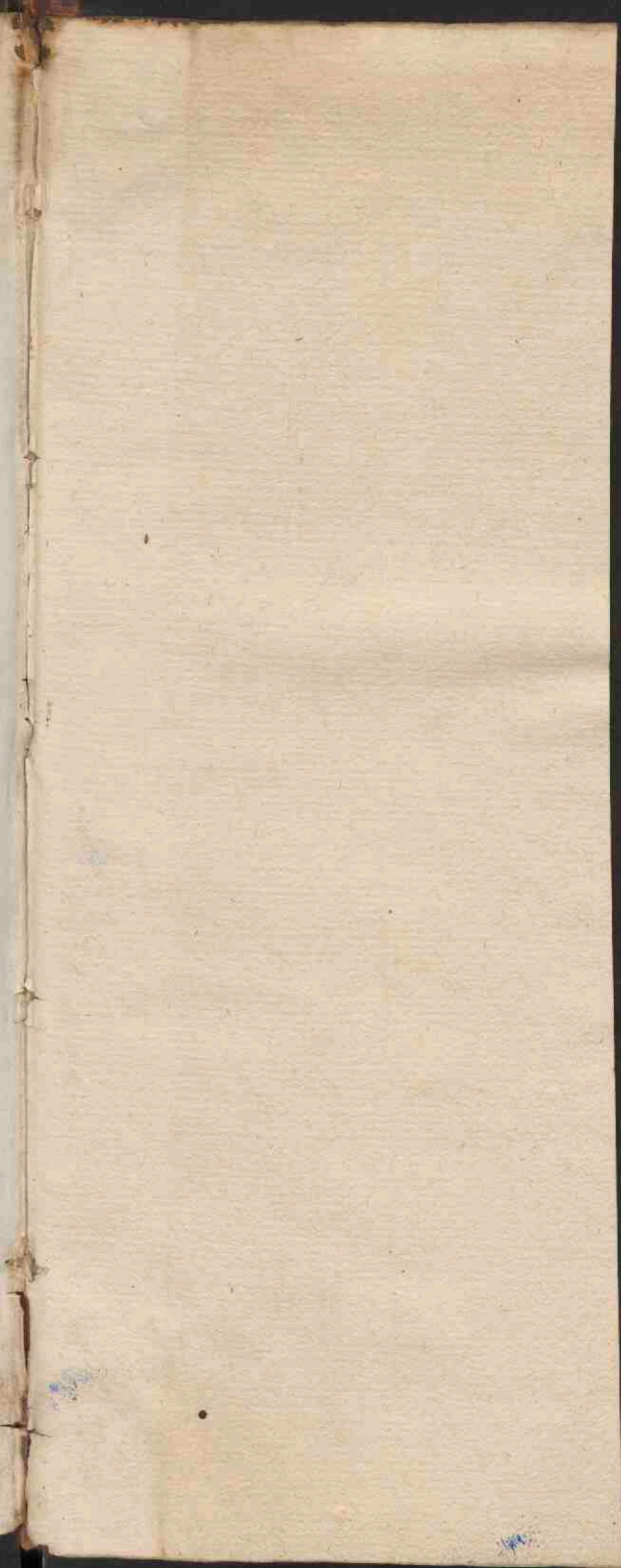

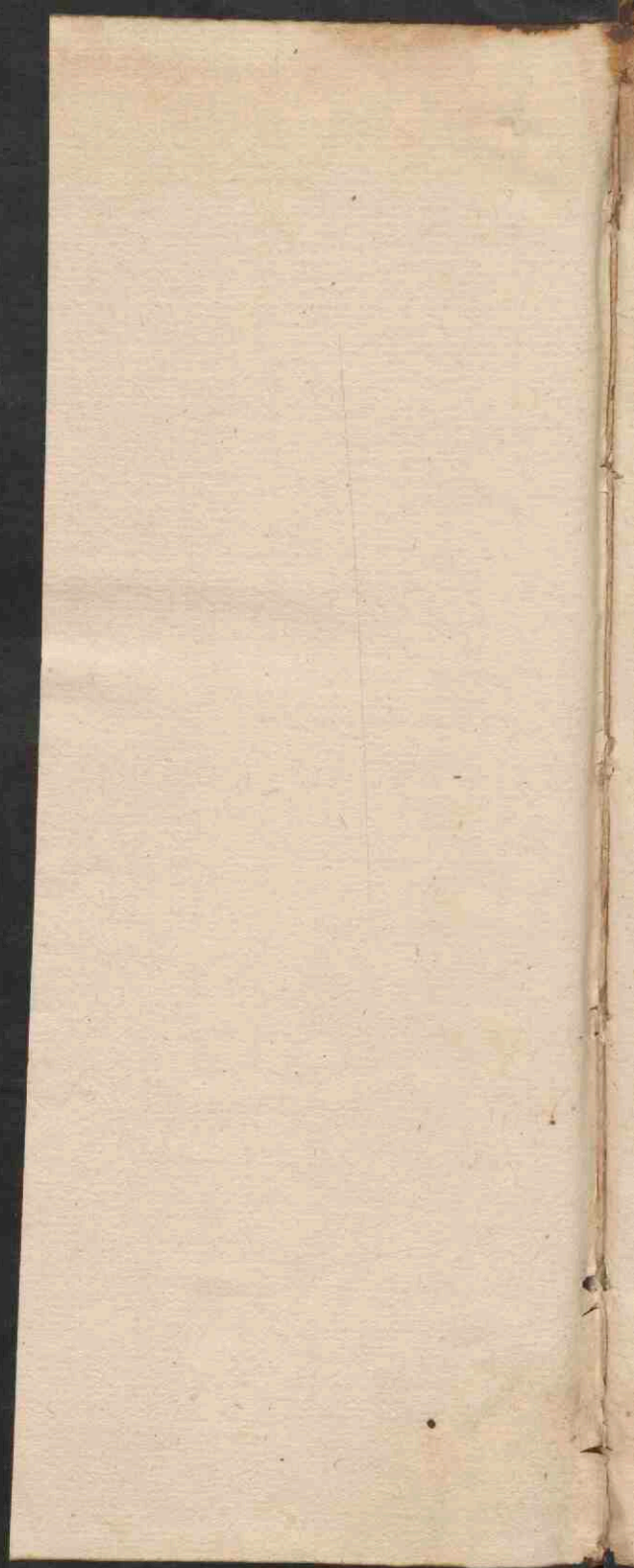

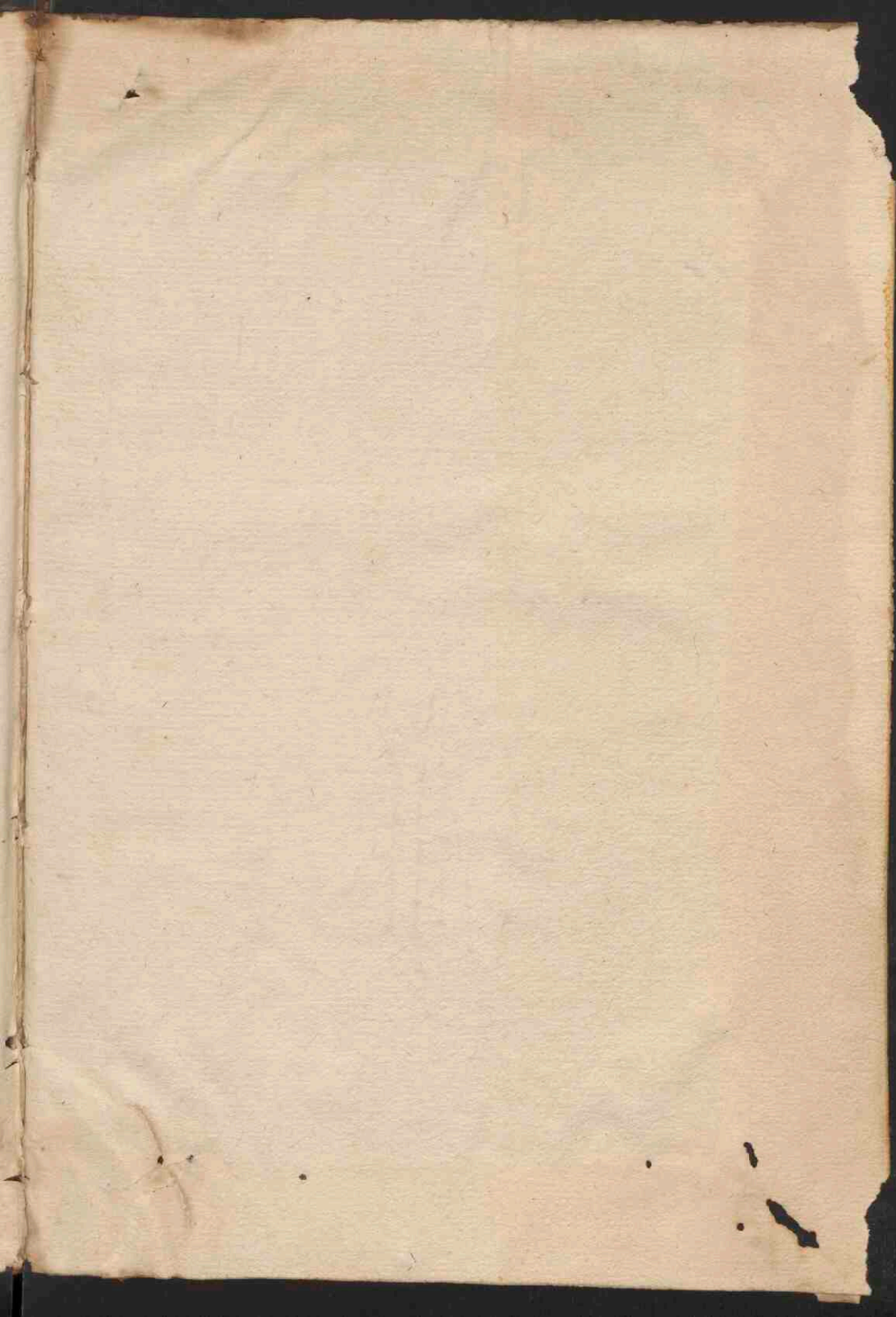

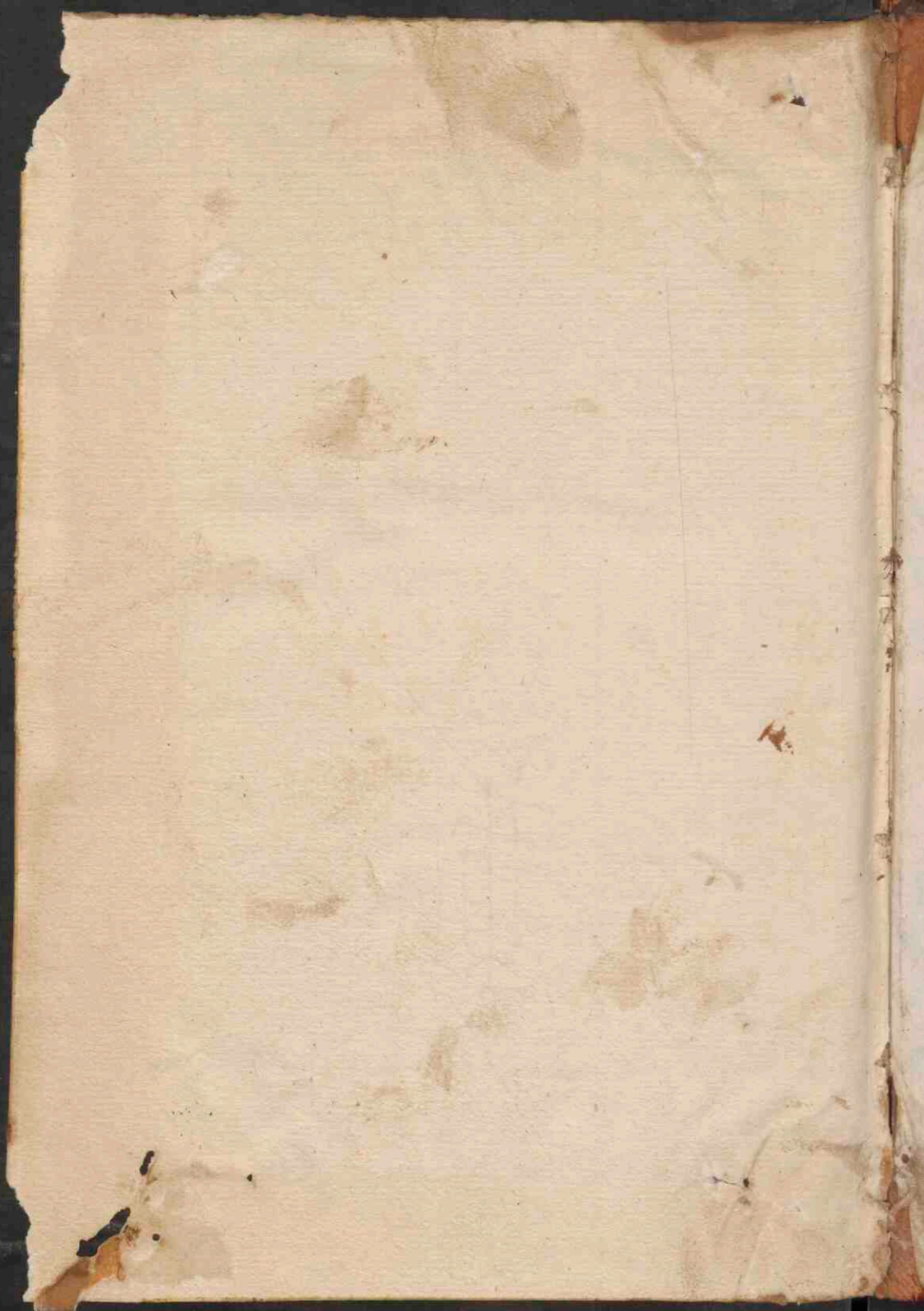

390. 391

